

การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

โดย

นางสาวจิราพร นราศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

โดย
นางสาวจิราพร นราศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา
ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE STUDY OF LEARNING MANAGEMENT WHICH IMPROVE THE EARLY
CHILDHOOD DEVELOPMENT OF THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
RATCHABURI EDUCATION SERVICE AREA 1**

By

Jiraporn Narasri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Education Foundations

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2007

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การศึกษา
การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาราชนบุรี เขต 1 ” เสนอโดย นางสาวจิราพร นราศรี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

๐๗๗

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 20 เดือน พ.ค. พ.ศ. 51

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์คณิต เจียววิชัย

2. อาจารย์สาธิต จันทรวินิจ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

โดย วัชรวัฒน์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.อุยง วีระนาวัน)

25 / ๒๕๖ / ๕1

.....

..... กรรมการ

(ดร.คารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์)

25 / ๒๕๖ / ๕1

.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์คณิต เจียววิชัย)

25 / ๒๕๖ / ๕1

.....

..... กรรมการ

(อาจารย์สาธิต จันทรวินิจ)

25 / ๒๕๖ / ๕1

46260304 : สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คำสำคัญ : การศึกษาการดำเนินงาน , การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1

จิราพร นราศรี : การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รศ.คณิต เขียววิชัย และ อ.สาธิต จันทรวินิจ. 265 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวแปรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย 6 ด้านกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนที่เปิดสอนเด็กระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 127 โรงเรียน โดยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 127 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 127 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 127 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 381 คน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (%) ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานทางสถิติใช้ค่าสถิติ Z - test การวิเคราะห์ข้อมูลชนิดปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยสามารถเรียงตามลำดับการปฏิบัติจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้ดังนี้ คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติมากที่สุด อันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อันดับที่ 3 คือ ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อันดับที่ 4 คือ ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดหา และใช้สื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และอันดับที่ 6 คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวม คือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาปฐมวัย และขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ขาดงบประมาณ ขาดความพร้อมของสถานศึกษา ขาดแคลนสื่อ ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูให้มากขึ้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีการประชาสัมพันธ์ หรือเปิดการอบรมให้กับผู้ปกครองที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้เพิ่มเติม และนำไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงดูบุตรหลานต่อไป

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

46260304 : MAJOR : DEVELOPMENT EDUCATION

KEY WORD : THE STUDY OF LEARNING MANAGEMENT ,WHICH IMPROVE THE EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT,THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF RATCHABURI EDUCATION SERVICE AREA 1

JIRAPORN NARASRI : THE STUDY OF LEARNING MANAGEMENT WHICH IMPROVE THE EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT OF THE SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF RATCHABURI EDUCATION SERVICE AREA 1. THESIS ADVISORS : ASSOC. PROF. KANIT KHEOVICHAI , M.ED., AND SATHID JANTARAVINID , M.ED., 265 pp.

This purposes of research are 1) To study of learning management levels which improve the early childhood development of schools under Ratchaburi Education Service Area 1 2) To study problems, obstacles and suggestions in learning management which improve the early childhood development of schools under Ratchaburi Educationa Service Area 1.Tool used in this research is scale evaluation questionnaire.Variables studied are variables concerning to learning management which improve the early childhood development which have 6 aspects.Sample Groups are primary schools under Ratchaburi Educational Service area 1 in the academic year 2007.The numbers of sample group is 127 schools randomly selected by simple random sampling and determine size of sample group by using tables of Krejcie and Morgan which consist of data givers : 127 school executives, 127 primary school teachers, and 127 guardians of primary level students.The total numbers of data givers are 381 persons.

Statistics used in this research are frequency,percentages by using mean (\bar{x}) and standard diversion (S.D.) Statistical Hypothesis test uses of Z – test statistical value and data analysis uses of content analysis

This results were

1. There are high level of practices of learning management's which improve the early childhood development of schools under Ratchaburi Education Service Area 1 in overall prospects and each aspect by having statistical significance at significance level of .05 by being able to arrange practices from the aspects that have the highest means to the lowest accordingly as follows : The first aspect that has the highest mean of practices is aspect in arranging experience that advances learning development of the early childhood.The second aspect is arrangement of environment that favors the benefits of the early childhood's learning.The third aspect is assessment of learning development of the early childhood.The fourth aspect is arrangement and development of programs for the early childhood.The fifth aspect is procurance and use of media to promote and develop the early childhood's learning. And the sixth aspect is the aspect in building relationships between families, society and primary schools.

2. Problems, obstacles, and suggestions in overall learning management conduction that helps in developing the early childhood are the lack of personals that are knowledgeable and capable in the early childhood education and lack of association in conduction in every aspect , lack of budgets , as well as lacks of schools' readiness, and media.There should manage a training to give more knowledge to teachers concerning learning management for the early childhood.There should have public relations or open training for guardians who are interested in the early childhood education in order to offer additional knowledge to the guardians and for their further benefits in bringing up their children.

Department of Education Foundations Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2007

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ซึ่งเป็นผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะที่มีคุณประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างดี ในที่นี้ขอขอบพระคุณ ดร.อุยง วีระนาวิณ ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์คณิต เขียววิชัย ประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์สาธิต จันทรวินิจ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร.คารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิด และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจเป็นอย่างดี รวมตลอดถึง อาจารย์ผู้ตรวจสอบเครื่องมือ ทั้งนี้ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คุณแม่สุทิน เล่าเรื่องตระกูล และญาติพี่น้องทุกคนผู้เป็นแรงบันดาลใจ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นในการศึกษาตลอดจนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการทำ วิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นอย่างดี

ท้ายสุดคุณค่า และคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบทดแทน พระคุณ และเป็นเครื่องบูชาคุณมารดาที่ได้วางรากฐานการศึกษาให้ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ส่งเสริมผู้วิจัย ให้ได้รับการศึกษา ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ กำลัง และให้ทุนการศึกษาด้วยดีเสมอมา และขอมอบทดแทนพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีต และปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อคำถามของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
การศึกษาปฐมวัย	13
ความหมายของเด็กปฐมวัย.....	14
ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย.....	15
ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	15
ปรัชญาของการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	21
จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	25
ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	28
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	31
องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย.....	33
การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย.....	36
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	43
ความหมายของการเรียนรู้.....	44
ความสำคัญของการเรียนรู้.....	50
ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.....	51

บทที่		หน้า
2	ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้.....	69
	ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	71
	วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	72
	การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	79
	การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.....	79
	ความหมายของหลักสูตร	79
	หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.....	82
	องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	82
	ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	84
	การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.....	86
	การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก	88
	การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	89
	การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	92
	การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	94
	หลักในการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องเรียน.....	96
	คุณลักษณะ บทบาท และหน้าที่ของครูปฐมวัย	101
	การจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย....	103
	ความหมายของสื่อการสอน.....	103
	ความสำคัญของสื่อการสอน.....	104
	หลักการเลือกสื่อ และแนวทางในการจัดสื่อเพื่อส่งเสริม	104
	การวัด และประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	111
	ความหมายของการวัด และประเมินผลพัฒนาการ	111
	ความสำคัญของการวัด และประเมินผลพัฒนาการ.....	112
	วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลพัฒนาการ	112
	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	114
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	118
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	118
	งานวิจัยในประเทศ	123

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 129
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย..... 129
	ระเบียบวิธีวิจัย..... 130
	แผนแบบการดำเนินวิจัย..... 131
	ประชากร..... 131
	กลุ่มตัวอย่างและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 131
	ตัวแปรที่ศึกษา..... 133
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 134
	การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย 137
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 140
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย 140
	สรุป..... 141
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 142
	ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม..... 142
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 144
	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานทางสถิติของระดับการ ดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 157
	ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 159
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 167
	สรุปผลการวิจัย 168
	การอภิปรายผล..... 173
	ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ 184

บทที่	หน้า
5	186
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	187
บรรณานุกรม	203
ภาคผนวก.....	204
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	204
ภาคผนวก ข หนังสือขอทดลองเครื่องมือวิจัย รายชื่อ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 ที่ขอทดลองเครื่องมือวิจัย.....	211
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย รายชื่อ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	214
ภาคผนวก ง ตารางค่าสถิติแสดงดัชนีความสอดคล้อง IOC ตารางค่าสถิติค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ตารางค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.).....	221
ภาคผนวก จ แบบสอบถามสำหรับการวิจัย.....	248
ภาคผนวก ฉ ผู้ทรงคุณวุฒิ	263
ประวัติผู้วิจัย	265

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สรุปแผนการศึกษาแห่งชาติ.....	36
2	สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 10 (พ.ศ. 2504 – 2554)	37
3	สรุปแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 9 (พ.ศ. 2504 - 2549).....	39
4	เกณฑ์ค่าคะแนนที่ใช้ในการแปรผล โดยพัฒนามาจากแนวความคิดของเบสท์	136
5	ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	143
6	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)ของระดับความคิดเห็นใน การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม	145
7	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)ของระดับความคิดเห็นใน การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ในภาพรวมเรียงลำดับ6 การปฏิบัติจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด.....	147
8	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)ของระดับความคิดเห็นใน การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.....	149
9	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)ของระดับความคิดเห็นใน การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย .	150
10	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นใน การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	151

ตารางที่		หน้า
11	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดหา และใช้สื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	153
12	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....	154
13	ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	155
14	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1.....	157
15	จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 1 ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.....	159
16	จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 2 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย .	160
17	จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	161
18	จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 4 ด้านการจัดหาและใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	162

ตารางที่		หน้า
19	<p>จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ จัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 5 ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.....</p>	163
20	<p>จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ จัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชุมชนและสถานศึกษาปฐมวัย</p>	164
21	<p>จำแนกตามข้อเสนอแนะในภาพรวมของการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนา เด็กปฐมวัย : ภาพรวม</p>	165

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า รวดเร็ว และดีมาน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการ แต่ในบรรดาปัจจัยที่สำคัญเหล่านั้น เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าปัจจัยทางด้าน **“ทรัพยากรมนุษย์” (Human Resources)** เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศถึงกับมีคำกล่าวที่ว่า **“ถ้าประเทศใดไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ ก็จะไม่สามารถพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้มากนักไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง ฯลฯ”** ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศก็คือ **“มนุษย์”** มนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความสำคัญยิ่งกว่าทรัพยากรใด ๆ คุณภาพของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา 2550 : 12) ดังนั้นการที่จะพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วง **“ปฐมวัย”** ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาทั้งปวง พร้อมกับเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนเป็นเกราะป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว (กระทรวงศึกษาธิการ 2548 : 5) เด็กปฐมวัยจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า หากได้รับการพัฒนารอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมจะสร้างเสริมให้เด็กเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ (ปีทมา คุณเวทย์วิริยะ 2549 : 1) และเป็นที่ยอมรับเช่นกันว่า สิ่งที่จะต้องริเริ่มบุกเบิก และเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศดี มีคุณภาพ พร้อมนำพาประเทศชาติไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จได้นั้นต้องผ่านกระบวนการหรือเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศก็คือ **“การศึกษา” (Education)** การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ และคุณภาพของมนุษย์ กล่าวคือ การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข สามารถส่งเสริมเกื้อหนุนในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านของประเทศ (สุปราณี รื่นพิทักษ์ 2547 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับอายุพร สาชาติ (2548 : 1) ที่กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาของเด็กตั้งแต่ระดับปฐมวัย เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนา

รากฐานที่สำคัญที่สุดต่อการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า การที่จะพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องเริ่มตั้งแต่ช่วงแรกเกิดของชีวิต คือ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่ง 6 ขวบ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กจะได้รับการปลูกฝังที่ดีในเรื่องต่าง ๆ (รดาอร พงษ์ศักดิ์ 2549 : 1) จากการศึกษาของนักการศึกษา และข้อค้นพบทางการแพทย์พบว่าในช่วงเวลาแรกของชีวิตจนถึงวัย 6 ปี เป็นระยะแรกที่เซลล์สมองเจริญสูงสุด ซึ่งการพัฒนาสมองของเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งจำเป็นมาก เพราะเด็กในวัยนี้จะมีสติปัญญาดีสามารถเรียนรู้ได้เร็ว และมีประสิทธิภาพมากกว่าเด็กในวัยอื่น เมื่อเด็กมีความสมดุลระหว่างร่างกายจิตใจ และอยู่ในบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้สมองของเขาจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นพื้นฐานที่ดีในวัยต่อไป (สุชาดา นทีตานนท์ 2550 : 1) ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาเด็กเพื่อที่จะสร้างเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้านให้เด็กได้เจริญเติบโตตามศักยภาพ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานที่ดีของชีวิต และเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ดีของการพัฒนาประเทศ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดกระแสผลักดันต่าง ๆ ให้ประเทศไทยนั้นต้องแข่งขันกับนานาประเทศเร่งพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคที่วิทยาการ และเทคโนโลยีก้าวรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาที่มีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง ก็คือ “การพัฒนาคน” และ “คุณภาพของคน” ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554) ได้มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” และ “ยึดคนเป็นศูนย์กลาง” หรือ “คนเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา” มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน Green Society การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทยสร้างสังคมที่พึงประสงค์ และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาในทุกมิติทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และความรู้ความสามารถ โดยยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพของมนุษย์ และสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ครอบคลุม 3 เรื่องหลัก ดังนี้ คือ ประการแรกพัฒนาคนไทยให้มีคุณธรรมนำความรู้ โดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเตรียมเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประการที่สองพัฒนาเด็ก และเยาวชนให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม มีการจัดการองค์ความรู้ภายใต้ระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้งการปฏิบัติ และทางวิชาการ ประการที่สามพัฒนาเด็กโดยเริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งเกิดให้เติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม และมีความพร้อมในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549 : 39) จะเห็นได้ว่า

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแบบองค์รวมที่ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด ให้เด็กคิดเป็น เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากประสบการณ์จริง และมีความสุขจากการเรียนรู้ และดำเนินการ พัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คนในสังคมมี ความสุขถ้วนหน้า สามารถพึ่งตนเอง และก้าวทันโลก โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ไว้ และมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ เพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของ การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 - 2559) ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยมีนโยบายเพื่อดำเนินการไว้คือ การพัฒนาทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ และเป้าหมายในการพัฒนาคนให้เริ่ม ตั้งแต่ระดับปฐมวัยให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ ระบบการศึกษาในชั้นประถมศึกษา โดยการส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อพัฒนารากฐานพัฒนาการของทุกชีวิตอย่างเหมาะสม เพราะคนเป็นทั้ง ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมขณะเดียวกันคนก็เป็นผู้ที่ได้รับผลพวงของการพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ 2548 : 2)

ผลสะท้อนของการพัฒนา สภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจ และสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และรุนแรงได้สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการ การศึกษาของไทย ให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีคุณธรรม และจริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 1) จึงทำให้ในปัจจุบันได้เกิดกระแสการปฏิรูป ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลง ที่สำคัญต่อวงการศึกษาของประเทศไทยนั้นคือ “การปฏิรูปการศึกษา” โดยรัฐได้ดำเนินการตาม บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหาร และจัดการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และเชื่อมโยงความสอดคล้องสู่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ต่าง ๆ ทางการศึกษา ให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายเพื่อ พัฒนาการศึกษาก่อให้เกิดผลกระทบต่อทุก ๆ ส่วนในวงการศึกษา โดยมุ่งเน้นการปฏิรูปโครงสร้าง การบริหารการจัดการศึกษา และการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้การพัฒนาประเทศก้าวไป ข้างหน้าทัดเทียมประเทศอื่น ๆ การปฏิรูปทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้นต่างมีเป้าหมายเดียวกัน คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจากกระแสความเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปในโลกที่

ความรู้รวมทั้งเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นมาก และเป็นไปอย่างรวดเร็วมนุษย์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพที่ดี ทั้งนี้การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้ดั่งนั้น ต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่ดีมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ เพื่อสามารถพัฒนาคนให้สามารถเติบโต และเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเป็นสำคัญ โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ค้นกรองข้อมูล เลือกรู้ และนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตนต้องการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้มนุษย์ยังจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้จากผู้อื่น มีลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นยินดีที่จะแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ให้ ดังนั้นคุณสมบัติที่เอื้อต่อการเจริญงอกงามตลอดชีวิตดังกล่าวจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กระดับปฐมวัย และต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 1-2)

ดังนั้นการพัฒนา และการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จนั้น ควรเริ่มจากระดับปฐมวัย ซึ่งเด็กระดับปฐมวัยในช่วงอายุ 3 – 5 ปี เป็นวัยทองของชีวิต และเป็นช่วงของการพัฒนาที่วิกฤติซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับชีวิต และเป็นช่วงเวลาของการวางพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ และการพัฒนาในช่วงชั้นระดับต่อไป โดยจะส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ ถ้าเด็กได้รับการสร้างสรรค์ ปลูกฝัง จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย จัดกิจกรรม ประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพแล้ว ก็จะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่บุคลากรทางการศึกษา และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ ก็คือการจัดการเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ และส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญในฐานะผู้มิบทบาทเกี่ยวข้องควรที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย มีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในการที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ เพื่อให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรมรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขมีชีวิตอย่างสงบสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งถ้าหากผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ทราบถึงบทบาทภารกิจหน้าที่ ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดการเรียนรู้นั้นก็จะประสิทธิผลสำเร็จ และมีคุณภาพตามลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เอื้อต่อการเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนา

ประเทศ และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้าหรือเรียกได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมคนในการพัฒนาประเทศชาติสังคมไทยก็จะเจริญรุ่งเรืองมั่นคงสามารถที่จะพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับนานาประเทศได้อย่างมั่นคง เด็กระดับปฐมวัยนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมให้กับเด็กอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ปฐมวัยเป็นวัยที่เด็กมีการพัฒนาทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างรวดเร็วที่สุด และพัฒนาได้สูงสุด โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา ซึ่งเป็นช่วงประสบการณ์ที่มีคุณภาพในช่วงนี้เปรียบเสมือนเสาเข็มแห่งชีวิตที่จะมีผลต่อบุคลิกภาพการเรียนรู้และชีวิตที่มีคุณภาพในอนาคต (พรนิภา ลิ้มปพยอม 2546 : คำนำ) เมื่อเด็กได้รับการพัฒนาเป็นไปตามขั้นตอนอย่างถูกต้องทุกด้านแล้ว เด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพเป็นพื้นฐานที่ดีของสังคม และประเทศต่อไป ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติจะต้องเริ่มด้วยการพัฒนาคุณภาพตั้งแต่ระดับปฐมวัยหลายองค์ประกอบจะพัฒนาได้ดีในช่วงวัยก่อน 6 ขวบ ด้วยเหตุนี้ประเทศที่มุ่งพัฒนาชาติบ้านเมืองจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับนี้ ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กวัยก่อน 6 ขวบ ถือเป็นวัยทองของชีวิต หากต้องการให้พลเมืองเป็นแบบไหนก็ต้องปูพื้นฐานให้ก่อนวัย 6 ขวบ การจะรอพัฒนาที่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาก็จะสายเกินไป” (Tal : 1975 ,อ้างถึงในราสี ทองสวัสดิ์ 2542 : 1) สอดคล้องกับ (ลือชัย บุญคุ้ม 2546 : 2) ที่กล่าวว่า การที่จะสร้างให้คนเป็นผู้มีคุณภาพและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้นั้น จะต้องเริ่มต้นอบรมดูแลตั้งแต่ต้น คือ ตั้งแต่เล็ก ๆ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า วัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตก็คือ วัยก่อนประถมศึกษา หรือวัยอนุบาลนั่นเอง เพราะสิ่งที่เรียนรู้ในวัยนี้จะซึมซับ และฝังอยู่ในตัวไปจนตลอดชีวิตหากไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริมให้มีการพัฒนาในช่วงวัยนี้อาจจะมีผลทำให้การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างเชื่องช้าซึ่งจะกระทบต่อความเจริญเติบโตในอนาคต

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เด็กในวัยนี้เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของประเทศ การอบรมเลี้ยงดู และการสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เจริญเติบโตตามศักยภาพจะเป็นพื้นฐานที่ดีของชีวิต และเป็นโครงสร้างพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรบุคคลกลุ่มเด็กปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง ถือเป็นวัยทองของชีวิต ทั้งนี้เนื่องจากตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี ระบบประสาท และสมองเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด และเร็วที่สุดของชีวิต กล่าวคือประมาณ 80 % ของผู้ใหญ่ปกติ โดยอาศัยปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมของครอบครัว ประสบการณ์การเรียนรู้ และการกระตุ้นสัมผัสที่เหมาะสมกับช่วงอายุ จึงจะพัฒนาสมองให้เติบโตถึงขีดสุดของศักยภาพได้ จากความสำคัญในการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 ระบบการศึกษา มาตรา 18 ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้ (1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น (2) โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น (3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถานสังคมอื่นเป็นผู้จัด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 11 - 12) สอดคล้องกับองค์การยูนิเซฟ และหน่วยงานที่เกี่ยวกับเด็กทั่วโลกได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพิเศษให้มีพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม จากนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย และความสำคัญกับศักยภาพในช่วงแรกของชีวิตมนุษย์ การพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตถึงขีดสุดศักยภาพโดยการพัฒนาเด็ก และครอบครัวอย่างเป็นองค์รวมครอบคลุมมิติของเด็ก มิติของครอบครัว มิติของชุมชนสิ่งแวดล้อม มิติของเวลา และการบริการอย่างครบวงจรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดปัญญาหรือคิดเป็นตามวัยตามกระบวนการทำงานของสมอง และมนุษย์นิยม คือ การรับรู้ การคิดและการคิดเป็นภายใต้การฝึกกำลังของเบญจภาคีในการจัดการศึกษานั้น คือครอบครัว สถานศึกษา นักวิชาการ องค์กรชุมชน และภาคธุรกิจเอกชนมีการปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาเด็กปฏิบัติงานจริง และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมีการสร้างภาพของงาน และรวมพลังสร้างอนาคตของงาน โดยให้ความสำคัญกับฐานล่างที่มั่นคงของการพัฒนาคนและสังคมที่ยั่งยืนคือสถาบันครอบครัวสถานศึกษาและชุมชน ด้วยเหตุผล และความสำคัญดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์การศึกษาปฐมวัยสำหรับพ.ศ. 2545 - 2559 เด็กปฐมวัยทุกคนจะได้รับและมีการพัฒนาที่ดี และเหมาะสมอย่างรอบด้านสมดุลเต็มศักยภาพพร้อมทั้งเรียนรู้อย่างมีความสุขเติบโตตามวัยอย่างมีคุณภาพในระดับปฐมวัยเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุก ๆ ด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 5) โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษานที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ฉะนั้นครูผู้สอนและผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ต้องการแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 13)

ปัจจุบันปัญหาสังคมที่รุนแรง และภาวะวิกฤติด้านต่าง ๆ ล้วนมีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยไทย จากผลการวิจัยทางการแพทย์ (นิตยา คชภักดี 2548 : 10) พ.ญ.นิตยา คชภักดี ผู้อำนวยการสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็ก และครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะอนุกรรมการฯ กล่าวตอนหนึ่งในการประชุมเชิงปฏิบัติการของคณะอนุกรรมการดำเนินงานพัฒนาเด็กปฐมวัยกล่าวว่า ขณะนี้เด็กปฐมวัยประสบปัญหาการเจริญเติบโต และการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามวัย โดยพบว่าเด็กปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 จากทั่วประเทศ หรือประมาณ 1.2 ล้านคน มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัยจำนวนมาก ซึ่งกลายเป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดปัญหาสังคม โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุแสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดการเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดู ขาดการจัดการเรียนรู้ และขาดการจัดเรียนการสอนที่เหมาะสม เด็กไทยที่บกพร่องมี 1 ใน 3 ของประเทศที่มีพัฒนาการล่าช้า พูดช้า ไม่เข้าใจภาษาตามวัย เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 พัฒนาการทางสมองล่าช้า เพิ่มขึ้นร้อยละ 30 ส่งผลให้เกิดปัญหาชาวปัญญาเด็กด้อยลง ซึ่งดูได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษาเด็กมีคะแนนต่ำลง รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการ และศักยภาพของเด็ก ซึ่งหากจะก้าววิกฤติเด็กควรให้ความสำคัญในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะหากเด็กขึ้นชั้น ป.1 ก็ถือว่าสายเกินไป ซึ่งการเปรียบเทียบโดยรวมของพัฒนาการเด็กในประเทศอาเซียนขณะนี้ ไทยตกไปอยู่

อันดับท้ายแถวต่ำกว่าเวียดนาม เห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กระดับปฐมวัยไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งทุกฝ่ายต้องช่วยในการแก้ตรงปัญหา และพัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

สืบเนื่องจากผลการวิจัยข้างต้นสอดคล้องกับผลการประเมินสถานการณ์และทดสอบพัฒนาการการเรียนรู้ของคัดกรองในเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ 2548 : 6 - 10) พบว่าโดยภาพรวมเด็กปฐมวัยในประเทศไทยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ปรากฏว่าการจัดการเรียนการสอนยังอยู่ในสภาพที่สมควรต้องปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหลายด้าน

จากความสำคัญ และปัญหาที่กล่าวไว้ในข้างต้นจะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญของการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ โดยมุ่งพัฒนาเด็กให้พร้อมทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญาอันเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครองเด็กจะต้องมีส่วนร่วมกันโดยตรงในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ประกอบกันกับการจัดทำหลักสูตรที่ดีของสถานศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีต่าง ๆ การดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการเสริมสร้างกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยของแต่ละโรงเรียนล้วนมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่กำลังเกิดขึ้นในขณะนี้ รวมทั้งเจตนาของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสถาบันการศึกษา หรือโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดราชบุรี เขต 1 ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ต้องหาหนทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยให้สอดคล้อง และพึงประสงค์ให้แก่เด็กในพื้นที่จังหวัดราชบุรีให้มีคุณภาพมากที่สุด การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษา และทราบข้อมูลเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และเพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยสะท้อนให้เห็นถึง

สภาพปัญหา และอุปสรรค เพื่อนำผลของการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการอ้างอิงทางวิชาการในการศึกษา สํารวจ ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพ อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ข้อคำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ตั้งข้อคำถามในการวิจัยไว้ดังนี้คือ

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์สามารถตอบข้อคำถามของการวิจัยได้ชัดเจนผู้วิจัยจึงได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

“การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง”

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา แบบการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้คือ

1. กลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มประชากร ได้แก่ โรงเรียนที่เปิดสอนเด็กระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 196 โรงเรียน

ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คนและผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนละ 1 คน

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 196 คน
- ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ซึ่งทำหน้าที่สอนอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 196 คน
- ผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งเป็นตัวแทนผู้ปกครองของแต่ละโรงเรียน โดยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นตัวแทนผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา จำนวน 196 คน

รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 588 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนที่เปิดสอนเด็กระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2550 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 127 โรงเรียน โดยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อ้างถึงใน ชานินทร์ ศิลป์จารุ 2550 : 50 - 66) ซึ่งประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล แบ่งเป็น

- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 127 คน
- ครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำนวน 127 คน
- ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 127 คน

รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 381 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยมี 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 4) ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 5) ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามขอบเขต หรือความหมายของ คำศัพท์เฉพาะในการวิจัย ดังนี้

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม หรือการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กวัย 3 – 5 ปี เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้พร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน คือ ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

2. โรงเรียนระดับปฐมวัย หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนเด็กระดับอนุบาล หรือปฐมวัย ในช่วงอายุ 3-5 ปี โดยโรงเรียนเหล่านี้ ได้แก่ โรงเรียนที่จัดสอนระดับอนุบาลทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางการศึกษาในจังหวัดราชบุรี เขต 1 มี 6 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอปากท่อ อำเภอวัดเพลง อำเภोजอมบึง อำเภอสวนผึ้ง และ กิ่งอำเภอบ้านคา

4. การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ก่อนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก อายุ 3 - 5 ปี โดยเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 - 2 (อายุ 4 - 5 ปี) ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล และเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 - 3 (3 - 5 ปี) ในโรงเรียนอนุบาลของเอกชน ซึ่งโดยทั่วไปเด็กจะมีอายุประมาณ 3 – 5 ปี

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 หัวข้อหลัก ดังนี้

1. การศึกษาปฐมวัย

- 1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย
- 1.2 ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย
- 1.3 ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.4 ปรัชญาของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.5 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.6 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.7 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.8 องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.9 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

- 2.1 ความหมายของการเรียนรู้
- 2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้
- 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
- 2.4 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้
- 2.5 ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 2.6 วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3. การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

- 3.1 การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 3.2 การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

- 3.4 การจัดหาและใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 3.5 การวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 - 3.6 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education)

เด็กปฐมวัยเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ามีความสำคัญยิ่ง หากได้รับการพัฒนาครบทั้งรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมจะสร้างเสริมให้เด็กเจริญเติบโตได้อย่างมีคุณภาพ (ปีทมา คุณเวทย์วิริยะ 2549 : 1) เพราะคุณภาพของเด็กในวัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต การที่เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบ่งบอกถึงคุณภาพได้นั้นจำเป็นต้องใช้การศึกษาในการพัฒนา และเตรียมความพร้อมของเด็กในด้านต่าง ๆ ให้เกิดคุณภาพขึ้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กในวัยนี้ จึงควรจะมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็กได้เป็นอย่างดี (โสธร บุญเลิศ 2546 : 12)

ในประเด็นนี้จะกล่าวถึง รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย และเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้ทุกฝ่ายตระหนักพร้อมกันเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของการศึกษาขณะเดียวกันก็ทำให้สามารถเข้าใจถึงองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของเด็กได้ดีขึ้น ซึ่งเนื้อหาสาระมีดังต่อไปนี้คือ

- 1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย
- 1.2 ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย
- 1.3 ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- 1.4 ปรัชญาของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.5 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.6 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.7 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.8 องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 1.9 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

1.1 ความหมายของเด็กปฐมวัย

คำว่า “เด็กปฐมวัย” เป็นเรื่องที่หลาย ๆ ฝ่ายให้ความสนใจ และให้ความสำคัญในการที่จะพัฒนาเด็กวัยนี้ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

Seefeldt & Barbour (1986 : Preface) ให้ความหมายว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี

Wooddill et. al. (1992 : 14 - 15) ให้ความหมายว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี สถานที่บริการการศึกษามีทั้งศูนย์เลี้ยงเด็ก โรงเรียนเด็กเล็ก และที่โรงเรียนอนุบาล

The Nation Association for Education of Young Children หรือ NAEYC (Brewer .J.A. 1992 : 14 - 15) ให้ความหมายว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี

Bredenkamp Jackman (1997 : 4) ได้ให้ความหมายว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ 8 ปีที่อยู่ในระบบโรงเรียน นอกกระบบโรงเรียน และเด็กที่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่ โบสถ์ หรือชุมชน เป็นต้น

เขาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 12) ได้ให้ความหมายว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ที่ได้รับการศึกษาในระบบ และนอกระบบการศึกษา ซึ่งพัฒนาการโดยรวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังพัฒนาอย่างเต็มที่

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 65) ได้ให้ความหมายของ “เด็กปฐมวัย” ว่าหมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ 6 ปี ที่อยู่ในโรงเรียนอนุบาล และการศึกษาตามอัธยาศัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 10) ได้กล่าวถึง “เด็กปฐมวัย” ว่าหมายถึง เด็กในช่วงอายุระหว่าง 0 - 5 ปี ตั้งแต่แรกปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี (อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) และรูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยว่าสามารถทำได้ใน 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 3) ได้ให้ความหมายของ “เด็กปฐมวัย” ว่าหมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี (อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน)

แสงเดือน นนทเปารยะ (2546 : 9) ได้ให้ความหมายของ “เด็กปฐมวัย” ว่าหมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิ จนถึง 6 ปี ที่อยู่ในระบบการศึกษา นอกระบบการศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อยู่ในช่วงที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่

ทิพย์มณี เลขานำ (2549 : 1) ได้กล่าวถึง “เด็กปฐมวัย” ไว้ว่า เด็กปฐมวัย คือ วัยตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี 11 เดือน 29 วัน)

สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2549 : 2) ได้กล่าวถึง “เด็กปฐมวัย” ว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาและบุคลิกภาพเป็นวัยที่เรียกว่าช่วงพลังแห่งการเจริญเติบโตของชีวิต

กล่าวโดยสรุปในภาพรวม เด็กปฐมวัยในนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะเด็กปฐมวัยในกลุ่มอายุ 3 – 5 ปี ในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาลทั้งภาครัฐบาล และเอกชนซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

1.2 ธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

ราศี ทองสวัสดิ์ (2540 : 20) กล่าวว่า ในการที่จะทำการศึกษาเด็กปฐมวัยก่อนอื่นต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กวัย 3 – 6 ปี ว่าเป็นประการใด ลักษณะธรรมชาติของเด็กจะเป็นดังนี้

ประการที่ 1 เด็กในวัยนี้มีลักษณะพฤติกรรม “ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง” ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกจะดูเป็นคนเห็นแก่ตัว หวงของ ไม่ยอมแบ่งปันสิ่งที่ตนมีแก่ผู้ใด และจะเริ่มเป็นผู้ให้เมื่ออายุประมาณ 4 - 6 ปีขึ้นไป

ประการที่ 2 เด็กวัยนี้จะยังไม่เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมการสอนเด็กวัยนี้โดยการเล่าบรรยาย หรือบอกกล่าวด้วยคำพูดจึงยากที่เด็กจะเข้าใจดังเช่นผู้ใหญ่

ประการที่ 3 เด็กวัยนี้จะยังไม่เข้าใจเหตุผลการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมเด็กวัยนี้จึงต้องหลีกเลี่ยงการลงโทษ เพราะเด็กจะยังไม่สามารถโยกการลงโทษว่าเกี่ยวข้องกับกระทำตนอย่างไรจึงเป็นที่มาของแนวการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยนี้ว่าการสั่งสอนให้เด็กเป็นคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมจะได้ผลดี หากใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยการเล่านิทานให้ฟัง การจัดกิจกรรมการเล่น ศิลปศึกษา ฯลฯ

1.3 ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง เป็นความหวังของชาติ เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม และความเป็นมนุษยชาติ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อนาคตของประเทศชาติจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กเด็กที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านที่เหมาะสมกับวัยไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรมจะเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นประโยชน์ในการที่จะพัฒนาสังคม และประเทศชาติต่อไป เด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 3 - 5 ปี (อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน)

จัดได้ว่าเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดของชีวิตทั้งนี้ เพราะพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของมนุษย์โดยรวมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ โดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้ และพัฒนาการต่าง ๆ ในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่น ๆ ของชีวิตเป็นอย่างมากจากทฤษฎี และองค์ความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก และการพัฒนาสมอง รวมทั้งงานวิจัยต่าง ๆ จากนักการศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ได้ทำการวิจัยและศึกษาค้นคว้าจนได้ข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวกับความสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ดังที่นักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กในวัยนี้เอาไว้ดังนี้

เยวพา เดชะคุปต์ (2542 : 14) กล่าวถึงนักจิตวิทยา และนักการศึกษาไว้ดังนี้

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud. 1949) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพรวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำให้ได้ดีที่สุดในช่วงวัยนี้ ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต

อลิซาเบธ เฮอร์ลอค (Elizabeth Hurlock. 1959) ได้กล่าวว่าวัยเด็กนับได้ว่าเป็นวัยแห่งวิกฤติการณ์ในการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นระยะสร้างพื้นฐานของจิตใจในวัยผู้ใหญ่ต่อไป บุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่แม้จะมีความแตกต่างไปจากวัยเด็กมากเท่าใดก็ตาม แต่จะเป็นความแตกต่างที่ถือกำเนิดจากรากฐานในวัยเด็ก

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom. 1964) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า 50 % ของสติปัญญาของมนุษย์จะเริ่มพัฒนาขึ้นในช่วง 4 ปีแรกของชีวิต อีก 30 % จะพัฒนาในช่วง 4 - 8 ปี และอีก 20 % จะพัฒนาในช่วงต่อ ๆ มา แสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาตั้งแต่ 0 - 6 ปี นั้น เป็น “ช่วงวิกฤติ (Critical Period)” ของการเรียนรู้ ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในช่วงปฐมวัยนั้นจึงมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง

ริชาร์ด ซี สปินทอลล์ (Richard C. Spinthall. 1974) กล่าวว่า เป็นระยะที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานในการพัฒนา การเรียนรู้

โจ แอล ฟรอสท์ (Joe L. Frost.1977) กล่าวว่า เด็กในช่วง 4 – 5 ปี แรกของชีวิตเป็นช่วงเวลาที่ความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย และจิตใจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุด นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกไวต่ออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก

รติชน พิรัชต์ (2543 : 14) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยของการวางรากฐานของชีวิต เพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาถ้าเด็กได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กมีการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง และ เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ตามวัย ก็จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพ แต่ถ้าหากเด็กไม่ได้ใช้ความสามารถตามวัยได้อย่างเต็มที่ก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ด้อยคุณภาพ

พัชรี สวนแก้ว (2545 : 3) กล่าวว่า ปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาของบุคคลเพราะทั้งร่างกาย จิตใจสมอง และนิสัยของบุคคลจะสร้าง และหล่อหลอมได้ดีในเด็กวัยนี้ โดยเริ่มจากพันธุกรรมที่เด็กได้มาตั้งแต่การปฏิสนธิ และมาปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งหมายรวมถึงการอบรมเลี้ยงดู การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ การให้อาหารทั้งอาหารกาย และอาหารทางใจด้วย

จินตนา เหนือเกาะหวาย (2546 : 8 - 9) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาร้อยละ 80 หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว การส่งเสริมประสบการณ์ที่ถูกต้องเหมาะสมจากโรงเรียนจะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่นแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น และจะเป็นการส่งเสริมพื้นฐานให้เด็กได้มีความพร้อมในการพัฒนาขึ้นไป ซึ่งเป็นการศึกษาพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต

นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข (2546 : 29) ได้กล่าวว่าจากการค้นคว้า และงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าพัฒนาการทุกๆด้านของบุคคลส่วนมากมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็กโดยเฉพาะในช่วงอายุ 0 - 5 ปีกล่าวได้ว่าการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลสำหรับอนาคตของชาติ บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นการลงทุนสะสมในตัวทรัพยากรบุคคลที่เป็นรากฐานของชีวิตอันจะส่งผลกระทบต่อที่ดีในระยะยาวมากกว่าการปลูกฝังเสริมสร้างในช่วงอื่นของชีวิต

นภเนตร ธรรมบวร (2546 : 4) กล่าวว่าความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีแรกของชีวิตว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ และเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ หรือผู้ดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดโดยการให้ความรัก การโอบกอด สัมผัส พุดคุย และเล่นกับเด็กเพื่อให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ

แสงเดือน นนทเปารยะ (2546 : 10) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นควรเป็นการพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กันทั้งนี้ไม่ว่าเด็กจะได้รับการศึกษาอยู่ในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน หรือจัดการศึกษาตามอัธยาศัยก็ตาม นอกจากนั้นควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการดูแลเด็กอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการช่วยเหลือร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาศักยภาพให้แก่เด็กเป็นเป้าหมายสำคัญ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547 : 30) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญาสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งเพราะวัย 6 ขวบแรกมีพัฒนาแต่ละด้านเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะสมองจะมีพัฒนาการกว่าร้อยละ 90 ของวัยผู้ใหญ่ ฉะนั้นหากเด็กได้รับการเสริมเสริมที่ถูกต้องย่อมเป็นการช่วยให้พัฒนาการทุกด้านรวมทั้งสติปัญญาเป็นไปอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ

ขวัญชัย สุลัยศรี (2547 : 6) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า เด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของชาติ เป็นวัยพื้นฐานแห่งชีวิตที่ต้องได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่ เป็นอย่างดีตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 6 ขวบเป็นระยะที่เด็กเกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต การเรียนรู้เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อชีวิตในอนาคตของเด็ก

นุสรณ์จิต ธรรมศิริ (2547 : 45) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า รากฐานของชีวิตต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เล็ก เพราะรากฐานของชีวิตมนุษย์เป็นรากฐานของการศึกษาทุกระดับ และต่อไปจะเป็นพลเมืองที่ดีมีอาชีพในอนาคต

สันติศักดิ์ ผาผาย (2547 : 56) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเริ่มต้นตั้งแต่ช่วง 5 ปีแรกของชีวิต ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญมากในการวางรากฐานบุคลิกภาพของมนุษย์ ในปัจจุบันนี้มีผลการศึกษาค้นคว้ามากมายที่สนับสนุน และบ่งชี้ว่า การพัฒนาคุณภาพของประชากรจำเป็นจะต้องเป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง และเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งมีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : ความนำ) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่าเด็กอายุ 3 - 5 ปี เป็นวัยที่ร่างกาย และสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรัก ความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้สำรวจ เล่น ทดลอง ค้นพบด้วยตนเอง ได้มีโอกาสคิดแก้ปัญหา เลือก ตัดสินใจ ใช้ภาษาสื่อความหมาย คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้ที่รับผิดชอบจึงมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ และยิ่งเด็กมีความกระตือรือร้นยิ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ผู้รับผิดชอบจึงต้องส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่เด็กวัยนี้เป็นพิเศษ เพราะจะเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน และในชีวิตของเด็กต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2548) อธิบายถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้

1. การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ช่วงปฐมวัย และต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. หลักวิชา และการวิจัย ได้แสดงว่าปัจจัยแวดล้อม และการเลี้ยงดูที่เหมาะสมสามารถเปลี่ยนโครงสร้าง และประสิทธิภาพการทำงานของสมองมนุษย์ได้ เวลาที่สำคัญ และจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองคือในช่วง 5 ปี แรกของชีวิต

3. การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน และป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว จำเป็นต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปฐมวัย โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลัก และชุมชนเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอน

4. แนวคิดในการพัฒนาเด็ก เพื่อให้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลนับตั้งแต่ปฏิสนธิ จวบจนเจริญวัยเป็นต้องมีการตื่นตัว และหนักกำลังกันทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ และเอกชน ร่วมกันส่งเสริมครอบครัวให้พ่อแม่ มีความรัก และความรู้ สามารถเลี้ยงดูบุตรหลานได้ถูกวิธี

5. ผู้ดูแลเด็ก ครู รวมทั้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เจริญเติบโตพัฒนาไปในทางที่พึงประสงค์ บุคคลเหล่านี้ต้องมีหลักวิชา และทักษะที่ถูกต้อง

วัลลีพันธุ์ ปาทาน (2548 : 25) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อเด็ก 6 ขวบแรกเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการวางรากฐานการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และศักยภาพทางความคิดในด้านคุณธรรมจริยธรรมที่จะส่งผลไปตลอดชีวิต ถ้าเด็กได้รับการเรียนรู้ การดูแลที่ดี ได้รับความรักความอบอุ่น จะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่นแจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น สามารถวางตนอยู่ในสังคมได้ เมื่อได้รับการศึกษาในระดับต่อไป หรือมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างทัดเทียมกัน

จตุพร แสงหาญ (2549 : 2) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ประสบการณ์รอบตัวโดยประสบการณ์ที่เด็กได้รับในระยะ 5 ปีแรกมีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานของบุคลิกภาพเมื่อเด็กโตเป็นผู้ใหญ่

ทิพย์มณี เลขขำ (2549 : 10) กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้ว่า ในระยะหลัง ๆ นักการศึกษาและนักจิตวิทยารวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้นทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้า และวิจัย พบว่าการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำได้ ดีที่สุดในช่วงนี้ ซึ่งเป็นวัยต้นของชีวิตดังนั้นเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญที่สุดในการวางรากฐานของการพัฒนาต่าง ๆ

นฤมล จิวแพ (2549 : 1) กล่าวว่า วัย 6 ปี แรกของชีวิตนั้นมีความสำคัญในการพัฒนา ยิ่งกว่าวัยอื่น ๆ ถ้าเด็กปฐมวัยไม่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องความสามารถในการเรียนรู้จะถูกยับยั้ง

พีระพร รัตนาเกียรติ์ (2549 : 67) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ในช่วงแรกเกิดถึง 6 ปี ถือได้ว่าเป็นโอกาสทองของการเรียนรู้ เพราะสมองของเด็กมีการเปลี่ยนแปลงทั้งปริมาณเส้นใยสมอง และจุดเชื่อมต่อสารเคมีในสมอง รวมทั้งรอยหยักที่พื้นผิวสมอง ซึ่งล้วนส่งผลต่อสติปัญญา และความฉลาดของเด็ก ถ้าเด็กได้รับการพัฒนา มีการกระตุ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้องจะช่วยพัฒนาเซลล์สมองการวางพื้นฐานของการเรียนรู้จะช่วยให้ทักษะการเรียนรู้พัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุกัญญา ดอกพวง (2549 : 3) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไว้ว่าการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาการศึกษาขั้นต่อไปของ กระบวน การจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่เป็น รากฐานที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งพลังการเจริญเติบโตเป็นพลเมือง ที่มีคุณภาพในอนาคต ดังนั้นควรต้องมีการวางแผนการจัดการศึกษาในภาพรวมอย่างรัดกุม และ เหมาะสม

สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ (2549 : 2) กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย ไว้ว่า จากการศึกษาพบว่าพัฒนาการทุกด้านของเด็กปฐมวัยในระยะนี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมี ปริมาณการพัฒนาสูง ดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน หรือการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามเหมาะสมให้ กับเด็กจึงควรทำให้ดีที่สุดภายในวัยนี้ เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับจะเป็นการพัฒนาทักษะพื้นฐานที่ สำคัญในการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตในอนาคตของเด็ก

สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่กล่าวไว้ข้างต้น ในเรื่องการพัฒนาเด็กปฐมวัย เรื่องนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ข้อ 2.1 ระบุว่ารัฐบาลให้ ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) เพราะการพัฒนาเด็กในวัยนี้เป็นช่วงเวลาที่สำคัญ สำหรับการพัฒนา การทางสมองของบุคคลการศึกษาในระดับนี้ควรเป็นการศึกษาเพื่อเตรียม ความพร้อม ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองที่อยู่ในเมืองหรือในเขตชนบทที่ห่างไกลความเจริญต่าง ก็ประสงค์ให้บุตรหลานได้มีการพัฒนาได้เข้า โรงเรียนตั้งแต่ปฐมวัย ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการให้ การศึกษาแก่เด็กตั้งแต่อายุยังน้อยจะส่งผลให้เด็กได้มีพัฒนาการและทำให้เด็กเรียนเก่งยิ่งขึ้น แนวคิดดังกล่าวมิได้มีเฉพาะกลุ่มผู้ปกครองเท่านั้น ครูผู้สอนส่วนหนึ่งก็มีความคิดเห็นว่า ก่อนเด็ก จะขึ้นเรียน ชั้นประถมเด็กควรจะมีการเตรียมความพร้อมมาก่อนเพื่อการเรียนการสอน ในระดับประถมและระดับต่อไปจะได้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

จากความเห็นดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงที่สำคัญยิ่งของชีวิต เพราะเป็น ช่วงที่พัฒนาการทุก ๆ ด้านมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จะเป็นการวางพื้นฐานทุก ๆ ด้านซึ่งจะส่งผล ต่อ ไปในการเรียนรู้และการพัฒนาต่าง ๆ ของเด็กในอนาคตซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่ช่วย สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วย พัฒนาเด็กระดับปฐมวัย เนื่องจากการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้เป็นปัจจัยหนึ่งในการช่วย ส่งเสริมพัฒนาการที่พึงประสงค์ให้แก่เด็กเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านที่เหมาะสม กับวัย และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1.4 ปรัชญาของการจัดการศึกษาปฐมวัย

แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานการศึกษาปฐมวัยของนักปรัชญาในแต่ละยุคสมัยที่มีผู้กล่าวถึง และเป็นที่ยอมรับตลอดถึงมีการนำแนวคิดนั้น ๆ มาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาปฐมวัยในช่วงยุคปัจจุบันมีหลากหลายแนวคิดซึ่งจะขอแนะนำเสนอแนวคิดที่สำคัญดังนี้ (นภเนตร ชรรณบวร 2546 : 5 - 14)

จอห์น อมอส คอมมิวนิอุส (John Amos Comenius 1592 - 1670) นักการศึกษาชาวเชโกสโลวะเกีย เป็นผู้เขียนหนังสือภาพ(Picture Books) สำหรับเด็กเป็นครั้งแรกโดยใช้ชื่อว่า “Orbis Pictus” ซึ่งมีความหมายว่า โลกของรูปภาพ หนังสือเล่มนี้เป็นคู่มือสำหรับครูในการฝึกประสาทสัมผัส และการศึกษาธรรมชาติ คอมมิวนิอุสมีความเชื่อว่า การศึกษาควรเป็นไปตามลำดับขั้นของธรรมชาติ ครูจำเป็นต้องสังเกตลำดับขั้นตอนตามธรรมชาติดังกล่าว และจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก แนวคิดของคอมมิวนิอุสสะท้อนให้เห็นในลำดับขั้นพัฒนาการของเพียเจต์ และมอนเตสซอรี หรือในปัจจุบันที่เราอ้างอิงในเรื่องของความพร้อมทางการเรียน(School Readiness) นอกจากนั้นคอมมิวนิอุสยังมุ่งเน้นความคิดรวบยอดพื้นฐานที่ในปัจจุบันเรียกว่า “การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Learning By Doing)” กล่าวโดยสรุป คอมมิวนิอุสได้มีบทบาทที่สำคัญมากทางการศึกษา 3 ประการคือ เป็นผู้เขียนหนังสือที่มีรูปภาพประกอบเป็นคนแรก จัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นประสาทสัมผัส (Education With The Senses) และเป็นผู้ที่ริเริ่มการปฏิรูปทางสังคมด้านการศึกษา

จอห์น ล็อก (John Locke 1632 - 1714) เป็นผู้ก่อตั้งปรัชญาการศึกษาสมัยใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากทฤษฎีทางการศึกษาของเขามีรากฐานอยู่บนวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาจิตใจ และการเรียนรู้ ล็อกมีความเชื่อว่า เด็กเปรียบเสมือนกับผ้าขาวสะอาด (Clean Slate) เด็กจะเติบโตเป็นบุคคลเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับจากพ่อแม่ สังคม การศึกษา และโลกรอบตัว จอห์นล็อก เป็นนักการศึกษาชาวยุโรปในยุคแรกที่ถูกกล่าวถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ล็อกเชื่อว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ การพยายามทำให้มนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล กล่าวโดยสรุป บทบาทที่สำคัญของจอห์น ล็อก ด้านการศึกษา คือ การจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก การอธิบายเหตุผลแก่เด็กในการเรียนรู้ และบทบาทของสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาเด็ก

ฌอง ฌาค รูสโซ (Jean - Jacques Rousseau 1712 - 1778) รูสโซเกิดในประเทศสวิสเซอร์แลนด์แต่ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในประเทศฝรั่งเศส รูสโซมีความเชื่อว่าเด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม เด็กควรเติบโตไปตามธรรมชาติ แต่สังคมเป็นผู้ทำลายเด็ก รูสโซมีชื่อเสียงอย่างมาก จากงานเขียนที่ชื่อว่า “เอมิล (Emile)” ซึ่งกล่าวถึงวิธีการเลี้ยงดูเด็กแบบธรรมชาติ รูสโซเสนอแนะว่า การศึกษาควรสะท้อนความดีงามตามธรรมชาติของเด็ก และบรรยากาศการเรียนการสอนควรยืดหยุ่นได้โดยคำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของเด็กเป็นหลัก

นอกจากนี้วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนเด็กเล็กควรเป็นรูปธรรม ถึงแม้ว่างานของรูสโซ โดยส่วนใหญ่เน้นหนักไปที่การปฏิรูปความคิดทางสังคมด้านการศึกษา แต่งานของรูสโซก็มีอิทธิพลอย่างสูงต่อโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับลำดับขั้น พัฒนาการ และลำดับขั้นการเรียนรู้ ตลอดจนการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อม แนวคิดของรูสโซมีอิทธิพลต่อนักการศึกษาในยุคต่อมา เช่น เปสตาลอสซี่ ฟร็อบเอล และมอนเตสซอรี กล่าวโดยสรุปแนวคิดของรูสโซที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาปฐมวัยในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กเล่นเสรี (Free Play) ซึ่งมาจากแนวความคิดของรูสโซที่ว่า เด็กโดยธรรมชาติแล้วเป็นคนดี และมีความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่คุณต้องการที่จะเรียนรู้การจัดสิ่งแวดล้อมที่มุ่งให้เสรีภาพแก่ผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนควบคุมตนเองรวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนควรเป็นรูปธรรม

โจฮันน์ ไฮน์ริค เปสตาลอสซี่ (Johann Heinrich Pestalozzi 1746 -1827) นักการศึกษาชาวอิตาลี - สวิส ซึ่งทฤษฎีทางการศึกษาที่คิดนั้น ได้กลายเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย เปสตาลอสซี่ได้รับอิทธิพลด้านความคิดจากรูสโซ เปสตาลอสซี่เชื่อว่าการศึกษาระบบชาติของเด็กถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียนการสอน เปสตาลอสซี่มุ่งเน้นความคิดของการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม เปสตาลอสซี่กล่าวว่าการจัดการศึกษาให้แก่เด็กควรคำนึงรวมถึงการพัฒนา ร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ เปสตาลอสซี่มีแนวคิดต่างจากรูสโซตรงที่มุ่งเน้นการสอนเด็กเป็นกลุ่มมากกว่า การสอนเด็กเป็นรายบุคคล นอกจากนี้เปสตาลอสซี่ยังเป็นต้นของความคิดในเรื่องการเตรียมความพร้อม และเห็นว่าเด็กไม่ควรถูกบังคับให้เรียนรู้ด้วยการท่องจำแต่ต้องใช้เวลา และประสบการณ์แก่เด็กในการทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ รอบตนเองเด็กจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการค้นพบด้วยตนเอง (Self - Discovery) เปสตาลอสซี่ได้เขียนหนังสือหลายเล่ม เพื่อเน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ และลูก เช่น “เกอร์ทรูดสอนลูกอย่างไร” (How Gertrude Teaches Her Children) และ “หนังสือสำหรับแม่” (Books for Mothers) และได้ออกแบบหลักสูตรชื่อ “ปาปา (Papa)” สำหรับลูกของตน ซึ่งจะให้คำแนะนำแก่พ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

เฟรดเดอริค ฟร็อบเอล (Friedrich Froebel 1782 – 1852) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษาฟร็อบเอลเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และมีบทบาทมากผู้หนึ่งต่อการศึกษาปฐมวัย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการเรียนรู้ หลักสูตร และการฝึกหัดครู แนวคิดของเขาเป็นที่ยอมรับ และนิยมกันมากจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ฟร็อบเอลยังเป็นบุคคลแรกที่ได้ ออกแบบหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะ หลักสูตรของฟร็อบเอลเน้นความสำคัญของการเล่น และการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ฟร็อบเอลมีความเชื่อว่าเด็กเล็ก ๆ เกิดมาพร้อมกับความรู้ และทักษะที่

สะสมอยู่ในหน้าที่ที่สำคัญของครู คือการพยายามดึงความสามารถที่มีอยู่ภายในของเด็กออกมา ส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก หลักสูตรอนุบาลศึกษาของฟร็อบเอลประกอบด้วยชุดของขวัญ (Gifts) และชุดอาชีพ (Occupation) ซึ่งออกแบบมาสำหรับพัฒนาการเรียนรู้โดยการสัมผัส แนวคิดในเรื่อง “การเล่น” ของฟร็อบเอลแตกต่างจากแนวคิดในเรื่อง “การเล่น” ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ฟร็อบเอลมองการเล่นว่าเป็นกระบวนการที่ครูเป็นผู้ชี้แนะ (Teacher -Directed Process) เป็นการเล่นเลียนแบบธรรมชาติ การกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยใช้การเล่น และกิจกรรมเป็นเครื่องมือ เพราะการเล่นเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถ และกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey 1859 - 1952) เป็นนักการศึกษาชาวอเมริกันที่ต่อต้านการเรียนการสอนแบบเก่าที่เน้นการเรียนแบบท่องจำ และอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของครู จอห์น ดิวอี้ถือเป็นผู้นำของแนวคิดการศึกษาแบบก้าวหน้า (Progressive Education) ดิวอี้มีความเชื่อว่าเด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมให้กับเด็กแล้ว เด็กเกิดความสนใจ ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม หรือลงมือปฏิบัติโดยใช้สติปัญญาด้วยตนเอง สถานศึกษาจึงเป็นที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ที่สัมพันธ์กับสังคมทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ ดิวอี้เน้นความสำคัญของการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจ และความสามารถของเด็ก หลักสูตรควรมีลักษณะที่ยืดหยุ่นได้ และสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก บทบาทของครูคือ เป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ ให้เด็กมีเสรีภาพในด้านการคิด การแสดงออก โดยมีครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม และวางแนวทางที่เหมาะสมแก่เด็กอย่างต่อเนื่องกันไป ดิวอี้ไม่เห็นด้วยกับบทบาทที่จะต้องให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับ และครูจะต้องเป็นผู้สอนอยู่ตลอดเวลา กล่าวโดยสรุป แนวคิดของดิวอี้จะให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และ โรงเรียน

ดร. มาเรีย มอนเตสซอรี (Dr. Maria Montessori 1870 – 1952) เป็นนักจิตวิทยา และแพทย์ชาวอิตาลีผู้ที่มีความเชื่อว่าความสามารถทางด้านสมองของเด็กจะดีได้นั้นต้องกระตุ้นโดยหลักสูตรของมอนเตสซอรีจะให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านสัมผัส (Education Of The Senses) ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ การฟัง การดู การชิมรส การดมกลิ่น การสัมผัส เป็นพื้นฐานการพัฒนาทางด้านสติปัญญา และเป็นผู้ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาล้ำๆ กับของฟร็อบเอล โดยส่วนที่แตกต่างกัน คือให้เสรีภาพแก่เด็กเพื่อแสวงหาความรู้โดยปล่อยให้เด็กหาประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองตามความสมัครใจ โดยถือความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวทางในการที่จะปฏิบัติกิจกรรม การจัดสภาพที่เรียนให้เหมือนบ้านซึ่งเธอเรียกว่า บ้านเด็ก (Children’s House) นอกจากนี้ มอนเตสซอรี ยังเน้นเรื่องสุขภาพอนามัย จัดให้มีการตรวจสุขภาพทุกเช้าวัดความสูง รอบอก รอบแขน และรอบศีรษะ ชั่งน้ำหนักอย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อศึกษา

ความเจริญเติบโตของเด็กเน้นพัฒนาการของเด็กผ่านประสบการณ์ และกระบวนการมากกว่าเนื้อหา โดยครูจัดเตรียมสภาพแวดล้อม วัสดุสื่อการสอน และบทเรียน จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้มีปฏิริยาโต้ตอบกันและกัน และเรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อที่จัดเตรียมให้

ฮอล (Hall 1844 - 1924) ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาเด็ก ๆ โดยองค์รวม (The Whole Child) คือพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

อิริคสัน (Erikson 1950) เจ้าของทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพโดยเน้นว่าบุคลิกภาพของคนเราจะสามารถพัฒนาไปได้ดี ถ้าเด็กได้รับสภาพแวดล้อมที่ดี และ การตอบสนองของเด็กจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก โดยการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจในแต่ละช่วงอายุจะทำให้เด็กมีการพัฒนา ทำให้การศึกษาปฐมวัยเริ่มให้ความสำคัญกับพัฒนาการด้านอารมณ์- จิตใจสังคม

กิเซล (Gesell 1880 – 1961) นักการศึกษาชาวเยอรมัน ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างตัวซึ่งพฤติกรรมที่ปรากฏในเด็กแต่ละระดับอายุ กิเซลยังคงเน้นแนวคิดของความแตกต่างระหว่างบุคคล

เพียเจต์ (Piaget 1896 – 1980) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เจ้าของทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญา เขาเชื่อว่าเด็กวัย 2-7 ปี สติปัญญากำลังพัฒนาอยู่ในขั้นก่อนปฏิบัติการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัย 4-6 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางภาษาเป็นไปในลักษณะยังเข้าใจความหมายของคำและเรื่องราวยังไม่แจ่มแจ้ง ดังนั้นจึงควรได้เรียนรู้ผ่านการสัมผัส ตำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำด้วยตนเอง

ไวคาร์ท (Wickart 1986) เน้นการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับอายุ แนวการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีโอกาสทำกิจกรรม และฝึกฝนภาษา เลือกตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

เอลคายด์ (Elkind) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เน้นให้เห็นอันตรายของการเร่งเด็กให้เรียนรู้ทางด้านวิชาการตั้งแต่เล็กเกินไป ซึ่งจะเป็นผลเสียกับเด็กในอนาคต เขาเชื่อว่าเด็กควรได้มีโอกาสเล่น และเลือกกิจกรรมการเล่นด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กอยู่ในสังคมที่เต็มไปด้วยความเครียดได้

สรุปแนวคิด และทฤษฎีสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยของนักปรัชญาที่กล่าวมาข้างต้น เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเนื่องจากแนวคิดแต่ละยุคสมัยมีบทบาทต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในช่วงยุคปัจจุบัน และเห็นได้ว่าการศึกษาปฐมวัยได้มีการพัฒนามาโดยตลอด แนวคิดตามหลักปรัชญาการศึกษาจะเน้นที่การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กที่มีความแตกต่างทางด้านความสนใจ ความต้องการ และระดับความสามารถของการเรียนรู้ของเด็ก โดยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเล่น และทำกิจกรรมด้วยตนเองจากประสบการณ์ และกระบวนการ

เรียนรู้ที่ได้มีการจัดเตรียมไว้ และมีการนำหลักปรัชญาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยในเรื่องการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยให้มีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องต่อสภาพความเป็นจริงอย่างมากที่สุด

สำหรับหลักปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยในยุคปัจจุบันก็คือการพัฒนาเด็กบนพื้นฐานของการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม - วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ 2546 : 3)

1.5 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่แตกต่างหลากหลายไปจากการศึกษาระดับอื่น ๆ โดยมีรูปแบบ และจุดมุ่งหมายที่จัดแตกต่างกันไปตามสภาพความต้องการนโยบาย หรือหลักปรัชญาการศึกษาของแต่ละหน่วยงานที่จัดแต่ก็มีจุดประสงค์เดียวกันคือเน้นการพัฒนาเด็กทุกๆ ด้าน (Whole Child) ซึ่งการให้การศึกษารอบรม และเลี้ยงดูเด็กระดับปฐมวัยอย่างถูกต้องเหมาะสมย่อมจะมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง เพราะถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างถูกต้องเหมาะสมจะส่งผลดี ซึ่งเป็นรากฐานต่อพัฒนาการ และการศึกษาระดับอื่นด้วย

ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่น ๆ (2542 : 57) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ไว้ว่า เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่
- 1.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก
- 1.3 การพัฒนาประสาทสัมผัสระหว่างมือ - ตา
- 1.4 การพัฒนาด้านสุขอนามัย

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

- 2.1 การควบคุมอารมณ์ตนเองในการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่น
- 2.2 การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม
- 2.3 การมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

3. พัฒนาการด้านสังคม

- 3.1 การมีระเบียบวินัย

3.2 การเล่น หรือทำงานเป็นกลุ่ม

3.3 การรู้จักรอย

3.4 การเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3.5 ความรับผิดชอบในหน้าที่

4. พัฒนาการทางสติปัญญา

4.1 การรับรู้ทางสัมผัสทั้ง 5

4.2 การคิดแก้ปัญหา

4.3 การคิดสร้างสรรค์

4.4 การจำ

4.5 การเข้าใจคำศัพท์ และการฝึกพูด

4.6 การยืดหยุ่นความสนใจ

สุปราณี รื่นพิทักษ์ (2545 : 9) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ไว้ว่ามุ่งถึงการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในภายหน้า ขึ้นอยู่กับ การวางรากฐานขั้นต้นให้แก่เด็กในระยะที่เด็กกำลังพัฒนา ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมุ่ง การอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และ ควรส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กในวัยดังกล่าวไปพร้อม ๆ กัน

ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : 19) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไม่ใช่เพียงแต่เป็น การเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาเท่านั้น แต่เป็นการจัดการศึกษาที่ช่วย เด็กให้มีชีวิตสมบูรณ์แบบตามที่เด็กปฐมวัยพึงจะมี เพราะเด็กวัยนี้ เป็นวัยที่พร้อมจะเรียนรู้ ครูและ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมามีวิธีการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อพัฒนาเด็ก ให้เด็กสามารถดำรงชีวิตในวัย เริ่ม ต้นด้วยความสุข และมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปได้อย่างเต็มที่

นภเนตร ธรรมบวร (2546 : 33) กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นมี จุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพแห่งตน ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยแต่ ละแห่งจึงพยายามจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 31) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน ได้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

2. กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชม และแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

เอสซ่า (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2547 : 5 อ้างอิงจาก Essa1996) กล่าวว่าไว้ว่าการจัด การศึกษาปฐมวัยได้รับการพัฒนาขึ้นมาจากแรงผลักดันของสังคมและความต้องการของสังคมทำให้เกิดการจัด โครงการการบริการต่าง ๆ กันทั้งเพื่อการดูแล และการศึกษาซึ่งในการจัดการศึกษาปฐมวัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. บริการให้การดูแล และเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ
2. ให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคมทักษะทางปัญญาและในทุกด้าน
3. จัดเป็นบริการเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสเด็กยากจนให้ได้รับการศึกษา

การดูแลสุขภาพ การดูแลฟัน โภชนาการ และการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง

4. การดูแล (care) และการศึกษา (education) เป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาเนื่องจากเด็กปฐมวัย เป็นวัยที่ยังต้องการความช่วยเหลือ โดยเฉพาะเมื่อเด็กยังมีวุฒิภาวะไม่ถึงช่วยตัวเองไม่ได้ เช่นการดูแลความปลอดภัย โภชนาการ และสุขภาพควบคู่ไปกับการให้การศึกษาเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการ และสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กในการที่จะให้เด็กมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ

ขวัญชัย สุลัยศรี (2547 : 6) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่ามุ่งส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครบ และสมดุลกันทุกด้านวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเป็นไปตามลำดับขั้นพัฒนาการ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ตามศักยภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2546 : 11) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การมุ่งที่จะพัฒนา และส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กเน้นถึงคุณค่าชีวิตของเด็กแต่ละคนให้เด็กมีเสรีที่จะเรียนรู้จากประสบการณ์ สร้าง และส่งเสริมให้เด็กได้มีทักษะต่าง ที่จะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคม

นันทิยา รัตประจิด (2548 : 13) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ให้เด็กมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในการจัดการศึกษาปฐมวัยควรมีการส่งเสริมให้ครอบครัว และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กปฐมวัยไปพร้อม ๆ กัน

เบญญา วงษ์ประเสริฐ (2549 : 10 - 11) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยคือ มุ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง และปรับตัวให้อยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข รวมถึงการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างบ้าน และโรงเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กในวัยดังกล่าวไปพร้อม ๆ กัน

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาพัฒนาการของเด็กให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในภายหน้าเป็นการวางรากฐานขั้นต้นให้แก่เด็กในวัยที่เด็กกำลังพัฒนาโดยมุ่งส่งเสริมการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน ดังนี้คือ

1. ด้านร่างกาย ส่งเสริมการเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย
2. ด้านจิตใจ และอารมณ์ ส่งเสริมด้านสุขภาพจิต
3. ด้านสังคม ส่งเสริมการพัฒนาลักษณะนิสัย
4. ด้านสติปัญญา ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

1.6 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย เป็นการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมให้กับเด็กอายุระหว่าง 3 – 5 ปี ปฐมวัยเป็นวัยที่เด็กมีการพัฒนาทุกด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างรวดเร็วที่สุด และพัฒนาได้สูงสุด โดยเฉพาะพัฒนาการ ด้านสติปัญญา ประสบการณ์ที่มีคุณภาพในช่วงนี้เปรียบเสมือนเสาเข็มแห่งชีวิต ที่จะส่งผลต่อบุคลิกภาพ การเรียนรู้ และชีวิตที่มีคุณภาพในอนาคต (พรนิภา ลิ้มปทยอม 2546 : คำนำ) จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม จัดการเรียนรู้และพัฒนาเด็กให้มีการพัฒนาในทุกๆด้านซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

ฮิมส์ (Hymes 1969 : 65) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

กู๊ด (Good 1973 : 200) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง โครงการ หรือหลักสูตรที่จัดสำหรับเด็กในโรงเรียนเด็กเล็ก หรือ โรงเรียนอนุบาล

วูดิลล์ (Woodill 1992 : 25) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยจะครอบคลุมถึงการดูแลเด็กทารก การดูแลเด็กเล็ก และ โรงเรียนอนุบาล โดยให้การศึกษาแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 8 ปี โดยจัดเป็นระบบบูรณาการ ระหว่างการดูแล และการให้การศึกษาแก่เด็กเข้าด้วยกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 13) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายว่า เป็นการศึกษาที่มีเริ่มตั้งแต่แรกเกิด 0 - 5 ปี เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมจัดได้ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

สุปราณี รื่นพิทักษ์ (2545 : 6) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าว จะมีลักษณะแตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อซึ่งแต่ละหน่วย โปรแกรมมีวิธีการ ลักษณะในการจัดกิจกรรม มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ กัน

สิริมา ภิญาญอนันตพงษ์ (2545 : 8) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่จัดให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี และในช่วงวัยนี้เป็นระยะที่มีความสำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญาอารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 3) ได้ให้ความหมายของ การจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ว่า หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี (อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม

นภเนตร ธรรมบวร (2546 : 4) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยทั่วไปจะหมายถึง การจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพัฒนาการในเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ขวบ หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในที่นี่รวมถึงการจัดการศึกษาทั้งแบบเป็นทางการ (formal group settings) และการจัดการศึกษาแบบไม่เป็นทางการ (informal group settings) ด้วยเพราะการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยดังกล่าวถือเป็นรากฐานของการเรียนรู้ในอนาคต

สำนักงานเลขาธิการสภา (2546 : 2) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2559) มีนโยบายข้อหนึ่ง คือ การพัฒนาคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ได้ตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0 - 5 ปีทุกคน ได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษา และการเตรียมความพร้อมในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ในการเลี้ยงดูดูแลพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ

เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : 9) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีซึ่งจะต่างไปจากการศึกษาระดับอื่น เพื่อมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านเพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะก้าวเข้าสู่ระดับประถมศึกษาซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่ควรมีการวางแผน และจัดโปรแกรมการศึกษาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก

นิตยา วิทยาภรณ์ (2547 : 14) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็ก 6 ขวบแรก ให้สามารถสื่อสารกับคนอื่นได้ ช่วยตัวเองได้ เข้าใจการสังคมกับบุคคลอื่นเป็นการเบื้องต้น และ ที่สำคัญคือพร้อมที่จะเข้าใจในระบบโรงเรียนได้

สุทธภา โชติประดิษฐ์ (2547 : 8) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กสร้างองค์ความรู้จากประสบการณ์ตรงตามสภาพการณ์จริงของเด็ก

นันทิยา รัตประจิด (2548 : 10) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา และเตรียมความพร้อมทุกด้าน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ต้องมีความรู้การเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้อง เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ทิพย์มณี เลขาจำ (2549 : 6) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมี

ลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะ เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และการพัฒนาทางสมอง

ธีรนุช เชยกลิ่นเทศ (2549 : 1) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า ลักษณะของการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่จัดให้กับเด็กในช่วง 6 ขวบแรก เป็นวัยที่เด็กต้องการการดูแล และเตรียมความพร้อมเพื่อการศึกษาในอนาคต การเรียนการสอนจึงมุ่งไปที่การส่งเสริมพัฒนาการ และการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็ก

จตุพร แสงหาญ (2549 : 2) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า เป็นการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลเป็นการปูพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็กในวัย 3 - 5 ขวบ ได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่าของชีวิตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

รดาอร พงษ์ศักดิ์ (2549 : 31) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัย และพัฒนาการ

สุกัญญา ดอกพวง (2549 : 1) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า เป็นการจัดการศึกษาให้กับเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ปี เป็นการจัดการศึกษาก่อนขั้นพื้นฐาน

เบญจมา วงษ์ประเสริฐ (2549 : 8) ได้กล่าวถึงความหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีอายุแรกเกิด ถึง 8 ปี ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสมองเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย ความคิดสติปัญญา สังคม และอารมณ์ จำเป็นต้องใช้วิธีการ และจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรม ที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยในการศึกษาของผู้วิจัย เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กอายุ 3 - 5 ปี ในรูปแบบของโรงเรียนอนุบาล ทั้งภาครัฐบาล และเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งจะมีลักษณะพิเศษต่างไปจากการจัดการศึกษาระดับอื่น โดยมุ่งหวังให้เด็กได้รับการพัฒนา ในทุก ๆ ด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานในการที่จะก้าวเข้าสู่ระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพ และพัฒนาทางสมอง ถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และถูกต้องตามหลักจิตวิทยา และหลักวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เด็กก็จะพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งถือเป็นจุดสำคัญที่ควรมีการวางแผน จัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก

1.7 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้นมีหลักการสำคัญที่มุ่งจะพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุก ๆ ด้านให้

เด็กได้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญ และเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

สุปราณี รื่นพิทักษ์ (2545 : 9) ได้กล่าวว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย มุ่งถึงการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในภายหน้า ขึ้นอยู่กับการวางรากฐานขั้นต้นให้แก่เด็กในระยะเวลาที่เด็กกำลังพัฒนา ดังนั้นหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมุ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ เพื่อให้เด็กได้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และควรส่งเสริมให้บ้าน โรงเรียน ชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมมือที่จะหาแนวทางส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กในวัยดังกล่าวไปพร้อม ๆ กัน

เพชรรัตน์ เบี้ยเหลี่ยม (2547 : 12) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ว่าเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งยังให้ครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นิตยา วิทยาภรณ์ (2547 : 14) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการ ปฐมวัยเป็นวัยของการเปลี่ยนแปลง และความงอกงามของพัฒนาการที่ต้องจัดให้มีการศึกษา ซึ่งหัวใจของการจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ที่ การมุ่งให้เด็กเข้าถึงความเป็นจริงของอารมณ์ การตระหนักถึงทักษะทางสังคม การพัฒนาภาวะสร้างสรรค์ การเรียนรู้ การรู้จักตนเอง ความภาคภูมิใจ และความมั่นใจในตนเอง

วัลลีพันธุ์ ปาทาน (2548 : 25) ได้สรุปหลักสำคัญในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ไว้คือ จะต้องสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กอยู่ในที่ที่ปลอดภัย สะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกาย และพักผ่อน มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก มีของเล่นที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก

เบญจา วงษ์ประเสริฐ (2549 : 10 - 11) ได้สรุปหลักสำคัญในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ไว้คือ หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้มีความสามารถตามวัยทั้งยังเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยตามความสามารถของแต่ละบุคคล ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัย ทุกประเภทโดยยึดหลักการ

อบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม วัฒนธรรมไทยมีการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุข โดยประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

1.8 องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

สมาคมการอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย (National Association for the Education of Young Children หรือ NAEYC อ้างถึงใน Gordon & Williams - Browne : 33 - 34) ได้กำหนดมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพไว้ดังต่อไปนี้

1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก และผู้ใหญ่ในชั้นเรียน การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก และผู้ใหญ่ทั้งนี้ เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความเข้าใจในตนเอง และบุคคลรอบข้าง

2. การจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยผ่านการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสนใจ ประสบการณ์เดิมของเด็ก

3. ความสัมพันธ์ในการติดต่อสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง พ่อแม่ ผู้ปกครองถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในชีวิตของเด็ก โรงเรียนจึงควรส่งเสริม และกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็ก

4. บุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยควรผ่านการอบรมเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก และการศึกษาปฐมวัยรวมถึงเป็นผู้ที่ตระหนักในความต้องการของเด็ก ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพ และความสามารถของบุคลากรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการตัดสินคุณภาพของสถานศึกษา

5. การให้ความสำคัญกับโครงสร้างของระบบการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าความต้องการ และความสนใจของเด็กจะรวมตลอดถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็ก และผู้ใหญ่จะได้รับการตอบสนอง

6. การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของการบริหารงาน การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการติดต่อสื่อสารที่ดี การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจการเงิน รวมตลอดถึงการให้ความเอาใจใส่ต่อความต้องการ และการทำงานของบุคลากรในการปกครอง

7. การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายใน และภายนอกชั้นเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเด็กในกิจวัตรประจำวัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

8. การดูแลสุขภาพ ความปลอดภัยของเด็ก และผู้ใหญ่ การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ และอุบัติเหตุอันอาจเกิดขึ้น รวมตลอดถึงให้ความรู้แก่เด็กเกี่ยวกับความปลอดภัย และการดูแลสุขภาพของตนเอง

9. โภชนาการที่ดี การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพควรคำนึงถึงหลักโภชนาการที่ดี กล่าวคือเด็กจำเป็นต้องได้รับสารอาหารที่พอเพียงและมีคุณค่าตลอดถึงมีสุขนิสัยในการรับประทานอาหาร ด้วย

10. การประเมินผลที่เป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง การประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย การประเมินผลควรมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัยในการตอบสนองความต้องการของเด็ก และผู้ปกครอง

จากองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งเป็นมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพที่กล่าวไว้ในข้างต้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญที่ทำการศึกษาเฉพาะในประเด็น ของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาครอบคลุมแนวคิดของกรมวิชาการ (2546 : 5 - 7) ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้านดังต่อไปนี้คือ ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดหา และใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งล้วนแต่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดแต่ละด้าน ต่อไปนี้

1). การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการดำเนินงานในการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรจะพิจารณาจากวัย และประสบการณ์ของเด็ก และกำหนดปรัชญาของการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นหลักสูตรที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นการพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็ก ครอบคลุมทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ เพื่อการพัฒนาให้สอดคล้อง ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติ หรือคุณลักษณะตามวัยที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางที่เป็นมาตรฐานทั้ง 12 ประการ

2). การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาไปตามเป้าหมาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนเด็กให้เกิดการเรียนรู้ โดยจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนจัดสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะดวก และปลอดภัย การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอ และหลากหลายเหมาะสมกับวัยให้เด็กได้มีโอกาสได้เลือกเล่น เลือกเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง โลกที่เด็กอยู่ และพัฒนาการการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม รวมทั้งการมีบุคลิกภาพที่ดีของครูผู้สอน ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

4). การจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดสื่ออุปกรณ์ สิ่งประดิษฐ์ ที่นำมาเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสื่อที่เป็นของจริง สื่อตามธรรมชาติ สื่อที่ปลอดภัย สื่อที่ช่วยส่งเสริม และกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้า ฯลฯ ล้วนแล้วมีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้เด็กให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณลักษณะตามวัยที่ถูกต้องอย่างเหมาะสม

5). การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม ซึ่งใช้วิธีในการติดตาม และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งทำให้ทราบว่าเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สมวัยหรือไม่ และเป็นอย่างไร การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปีเป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ มุ่งนำข้อมูลจากการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน ได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรและมีประสิทธิภาพ

6). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยเป็นการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่าง ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง

จากที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบในแต่ละด้านมีความสำคัญในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในประเด็นต่อไป

1.9 การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทย

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์ อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งรัฐบาลได้วางนโยบายสำคัญ ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก และการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้อย่างเป็นทางการมีองค์ประกอบสำคัญเกี่ยวกับนโยบายของชาติ คือ แผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (นันทิยา รัตประจิต 2548 : 17 - 23)

ตารางที่ 1 สรุปแผนการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติ	นโยบาย
แผนการศึกษาแห่งชาติระยะแรก พ.ศ. 2447 - 2475 (ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง)	เริ่มมีการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีรูปแบบเรียกว่า ชั้นมูลศึกษา มุ่งสอนเด็กก่อนประถมศึกษา เพื่อให้มีความรู้ที่จะเข้าเรียนในระดับสูงต่อไป
แผนการศึกษาแห่งชาติระยะที่สอง พ.ศ. 2475 - 2494 (หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง)	ยังคงเรียกชั้นมูลศึกษา และเปลี่ยนเป็นอนุบาลศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 มุ่งเตรียมให้เด็กอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญโดยกำหนดอายุเด็ก 3 - 7 ปี
แผนการศึกษาแห่งชาติระยะที่สาม พ.ศ. 2494 - 2535	พ.ศ. 2503 การศึกษาปฐมวัยเป็นระดับหนึ่งของการศึกษาก่อนการศึกษาภาคบังคับ กำหนดอายุเด็ก 3 - 6 ปี อบรมเบื้องต้นเพื่อให้เด็กพร้อมที่เข้ารับการศึกษาในชั้นประถม พ.ศ. 2520 รัฐเร่งรัดและสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัย สนับสนุนให้ท้องถิ่น และภาคเอกชน มุ่งเตรียมความพร้อม พ.ศ. 2535 เปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ เหมาะสมกับวัยการศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการอบรมดูแล และพัฒนาความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ในขั้นต่อไป ขยายบริการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยให้กว้างขวาง

ตารางที่ 2 สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 – 10 (พ.ศ. 2504 – 2554)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	นโยบาย
1. แผนการศึกษาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509)	มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรม และการลงทุน เร่งการเกษตร การศึกษา และพัฒนาชุมชน
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514)	มุ่งพัฒนากำลังคน นำทรัพยากร และทุนมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่
3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519)	มุ่งพัฒนา และการวางแผนครอบครัว เน้นการพัฒนา สังคมควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ
4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524)	มุ่งสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ ทางเศรษฐกิจ สร้างสวัสดิภาพทางสังคม
5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)	มุ่งพัฒนาหัวเมืองชายทะเลด้านตะวันออก และพัฒนา ชนบททั้งทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ
6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)	เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคม เสริมสร้างความเป็นธรรม พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ทั่วถึง และแก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
7. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)	รักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง กระจายรายได้ และพัฒนาสู่ภูมิภาค เร่งพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม และ ทรัพยากรธรรมชาติ ลดอัตราของการเพิ่มประชากรให้ เหลือ 1.2 ในปี พ.ศ. 2539

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	นโยบาย
8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)	เป็นแผนซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยจากทุกสาขาอาชีพทั่วภูมิภาคของประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการผนึกกำลังร่วมกันมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์การพัฒนาที่พึงประสงค์ในอนาคต คือ “เศรษฐกิจดี ,สังคมไม่มีปัญหา การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งจะเสริมความผาสุกแก่ประชาชนทั่วไปโดยถ้วนหน้า
9. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)	ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง วางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม ที่สร้างหลักประกันแก่คนทุกช่วงวัย รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว โดยส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการดูแล และพัฒนาสมาชิกในทุกด้าน
10. แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)	ได้มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” และ “ยึดคนเป็นศูนย์กลาง” หรือ “คนเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา” มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน Green Society การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย สร้างสังคมที่พึงประสงค์ และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ ภายใต้แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาในทุกมิติทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา และความรู้ความสามารถ ตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเตรียมเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3 สรุปแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 9 (พ.ศ. 2504 - 2549)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ	นโยบาย
ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) และ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514)	ยังไม่ได้แยกเป็นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบายสำคัญ คือ การขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึง แต่ยังไม่เน้นการศึกษาปฐมวัย
ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 2519)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนอนุบาลของรัฐให้ดีขึ้น เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เอกชนในการจัดการศึกษา 2. มีการเปิดโรงเรียนอนุบาลในอำเภอใหญ่ที่มีความเจริญ
ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมให้ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับในรูปแบบต่าง ๆ ตามความจำเป็นของท้องถิ่น 2. รัฐไม่เข้าดำเนินการเอง 3. รัฐจะกำหนดระเบียบในการจัดการศึกษาอนุบาลให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษายิ่งขึ้น 4. ขยายการศึกษาเด็กเล็กในท้องถิ่นที่เด็กส่วนใหญ่ใช้ภาษาถิ่น
ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2522 - 2529)	<ol style="list-style-type: none"> 1. วิจัย และพัฒนารูปแบบ กำหนดมาตรฐานการพัฒนาเด็กวัยก่อนประถมศึกษา และอบรมผู้ดูแลให้สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2. สนับสนุนให้ชุมชนร่วมรับภาระกับหน่วยงานของรัฐ ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน โดยมุ่งเน้นชนบท ท้องถิ่นห่างไกล และแหล่งเสื่อมโทรม 3. ชั้นเด็กเล็กให้เน้นการจัดในท้องถิ่นที่นักเรียนพูดภาษาถิ่น 4. จัดการอนุบาลส่งมาเป็นตัวอย่าง และการวิจัยเท่านั้น

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ	นโยบาย
ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534)	<ol style="list-style-type: none"> 1. พัฒนารูปแบบ และวิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมของแต่ละท้องถิ่น 2. มุ่งขยายโครงการ และการกระจายบริการการศึกษา และงบประมาณไปสู่ส่วนภูมิภาคชนบท 3. สนับสนุนให้เอกชนจัดชั้นอนุบาล 4. ปรับปรุงระเบียบการจัดตั้ง โรงเรียนอนุบาลเอกชนให้มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการลงทุน 5. ให้มีการจัดเด็กเล็กใน โรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาล ในท้องถิ่นที่ห่างไกล และมีปัญหาทางภาษา เด็กในชุมชนแออัด และเด็กในพื้นที่ยากจน 6. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาให้มีคุณภาพ
ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูให้มีความพร้อมก่อนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา 2. เน้นการจัดการศึกษาในรูปของชั้นเด็กเล็ก ในรูปของศูนย์พัฒนาเด็ก ทั้งนี้ให้ความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาให้ขยายการศึกษาระดับปฐมวัยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ 2. สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน เปิดรับเด็กเข้าเรียนได้ก่อนวัยเรียนตามความเหมาะสม 3. เน้นให้ผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนา 4. ขยายการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะในชนบท และจัดเตรียมความพร้อมให้เด็ก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ	นโยบาย
ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)	<p>เป็นการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน และสมดุล คือพัฒนาทุกคน ตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสได้เรียนรู้โดย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งเสริม และสนับสนุนการพัฒนา และการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย 2. ส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนารากฐานของชีวิต

จากตาราง 3 สรุปแผนการศึกษาแห่งชาติ จะเห็นได้ว่า นโยบายในช่วงแรกจะมุ่งเน้นให้เด็กมีความรู้ เพื่อเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา แต่่นโยบายในช่วงปีพุทธศักราช 2535 นโยบายได้เปลี่ยนไปโดยมุ่งพัฒนาการศึกษาในระดับปฐมวัยอย่างจริงจังเพื่อให้การศึกษาในระดับนี้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ตารางสรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายในช่วงแรกมุ่งเน้นทางด้าน การเกษตร ต่อมาก็ให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นมาถึงแผน ๗ ฉบับที่ 9 และ 10 ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญในเรื่องของการพัฒนาคน โดยเน้นการสร้างเสริม แข็งแรงของครอบครัว

ตารางสรุปแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบายยังไม่ได้มุ่งเน้นการศึกษาปฐมวัย แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงให้โรงเรียนอนุบาลมีคุณภาพดีขึ้น เริ่มจากส่วนกลางแล้วกระจายออกตามท้องถิ่น จนกระทั่งให้ขยายการศึกษาระดับปฐมวัยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่เน้นการพัฒนาคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต

การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนทุกด้านทุกฝ่ายในสังคมไทย เห็นพ้องต้องกันว่าการศึกษาไทยมีคุณภาพต่ำ คุณภาพการศึกษาของเยาวชนไทยด้อยลง เป็นผลให้มีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อเร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาไทย และในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2542 ประเทศไทยก็มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย แนวทาง โครงสร้าง และวิธีการจัดการศึกษาซึ่งมุ่งให้เกิดการปฏิรูปอย่างจริงจัง

สาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น

มาตรา 13 (1) บิดา มารดาหรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

มาตรา 14 (1) บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุน หรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ

มาตรา 18 (1) การจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออื่น

มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

จากมาตราต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังกล่าวสรุปว่าการศึกษปฐมวัยจัดได้ทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถจัดได้ในสถานศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษานอกจากนี้ให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย และพ่อแม่ผู้ปกครอง บุคคล และสถาบันสังคมต่าง ๆ มีสิทธิที่จะได้รับความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

สรุปได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ จนถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รัฐได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อให้การศึกษาไทยมีคุณภาพตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา ซึ่งจากนโยบายของรัฐดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ได้จัดทำแนวการจัดประสบการณ์ และพัฒนาเป็นหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 และเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตร จนได้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยต่อไป

2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ในประเด็นนี้จะกล่าวถึง แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย และเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ตระหนักพร้อมทั้งเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงของการศึกษา ขณะเดียวกันก็ทำให้สามารถเข้าใจถึงองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของเด็กได้ดีขึ้น ซึ่งเนื้อหาสาระมีดังต่อไปนี้คือ

- 2.1 ความหมายของการเรียนรู้
- 2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้
- 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

- 2.4 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้
- 2.5 ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 2.6 วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ หรือการฝึกฝนพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ควรเป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร และจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ได้(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2546 : 222) ความหมายของการเรียนรู้ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

คิมเบิลและการ์เมซี (Kimble and Gemathy 1961 ,อ้างถึงใน ทิพย์มณี เลขานำ 2549 : 37) ได้ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้ว่า “เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร โดยเป็นผลจากการฝึกฝน เมื่อได้รับการเสริมแรงมิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เรียกว่า ปฏิกริยาสะท้อน เช่น การกระพริบตาเมื่อผงเข้าตา วุฒิภาวะ หรือยา

เมดนิค (Mednich 1964 : 18) ให้ความหมายของ “การเรียนรู้” เอาไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
2. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวรจนเกิดเป็นนิสัย มิใช่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชั่วคราวเท่านั้น

3. การเรียนรู้มีอาจสังเกตได้โดยตรง เราทราบจากการกระทำที่เกิดจากการเรียนรู้เท่านั้น

กู๊ด (Good 1965 : 313 – 314) กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ (Learning) เอาไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การตอบสนอง หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์ทั้งทางตรง และทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว (Motor) หรือ การมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในด้านอารมณ์ความรู้สึก แต่โดยทั่วไปมักจะหมายถึง การได้รับความรู้ หรือการเกิดทักษะทางกลไกการเคลื่อนไหวต่าง ๆ

บลูม (Bloom 1968 : 21) กล่าวถึง “การเรียนรู้” ว่า เมื่อเกิดการเรียนรู้แต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ การเปลี่ยนแปลงทั้ง 3 ประการ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง เช่น การเรียนรู้มโนภาพ (Concept)หรือการเรียนรู้เนื้อหาสาระใหม่ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้มากขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (Affective Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อ ความสนใจ ทศนคติ ค่านิยม ฯลฯ

3. การเปลี่ยนแปลงทางการเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อให้เกิดความชำนาญ หรือทักษะ (Psychomotor Domain) เช่น การว่ายน้ำ การขับรถ ฯลฯ

ดีเซคโค (DeCecco 1968 : 244) อธิบายถึงการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการฝึกฝน และการฝึกนั้นต้องมีการเสริมแรง (Reinforcement) และมีจุดมุ่งหมายที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างชั่วคราว

แกรี และคิงส์เลย์ (Gary and Kingsley 1970 : 15) กล่าวว่า “การเรียนรู้” เป็นกระบวนการพื้นฐานที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ซึ่งจะมีผลต่อรูปแบบของพฤติกรรมของมนุษย์อันได้แก่ ทักษะ ความรู้ ทศนคติ บุคลิกภาพ แรงจูงใจ ความกลัว กิริยามารยาท และอื่น ๆ ความหมายของการเรียนรู้ตามความคิดของแกรี และคิงส์เลย์ ประกอบด้วย 6 ลักษณะ คือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไม่ใช่ผลของการกระทำ
2. การเรียนรู้เป็นผลของการปรับปรุงการกระทำทั่วไป ในแง่ที่พึงปรารถนา และไม่พึงปรารถนา
3. การเรียนรู้ เป็นกระบวนการในการปรับตัวเพื่อความก้าวหน้าภายใต้ สถานการณ์ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกำลังเผชิญอยู่
4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการซึ่งพฤติกรรมจะเกิดขึ้น หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลเนื่องมาจากการฝึกฝน หรือการฝึกปฏิบัติ
5. การเรียนรู้ และวุฒิภาวะ หรือกระบวนการที่ร่างกายเกิดการเจริญเติบโต และมีพัฒนาการขึ้นเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ออก และทั้งสองส่วนนี้จะเป็นสิ่งที่ทำให้คนเราเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
6. ผลของการเรียนรู้ในด้านทักษะ และนิสัย ความรู้ความเข้าใจ การแก้ปัญหา ทศนคติ ความคิด และค่านิยมเป็นเป้าประสงค์ที่สำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งครูควรจัดให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

แลนเดร็ธ (Landreth 1972 : 5) ให้ความหมายของ “การเรียนรู้” ไว้ 2 ประการ คือ

1. การเรียนรู้ เป็นเหตุและผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเคมี และทางระบบประสาทในสมองของมนุษย์

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้าย (From To Process) ที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการฝึกฝนหรือการได้รับประสบการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งเด็กจะต้องมีความต้องการที่จะเรียน ต้องให้ความสนใจ ต้องมีการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และต้องได้รับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือผู้เรียนต้องเกิดความพร้อมที่จะเรียน

ฮิลการ์ด และเบอเวอร์ (Hilgard and Bower 1975, อ้างถึงใน ทิพย์มณี เลขานำ 2549 : 36) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเป็นผลจากการฝึกฝน และประสบการณ์ แต่มีใช้ผลจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณ หรือ วุฒิภาวะ หรือจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของร่างกาย เช่น ความเมื่อยล้า, พืชของยา เป็นต้น

เลวิน (Lewin 1978, อ้างถึงใน ทิพย์มณี เลขานำ 2549 : 36) ให้ข้อคิดว่า มีประเภทของการเรียนรู้ที่แตกต่างกันอยู่ 4 ประเภท คือ

1. ประเภทที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างการรู้การคิด
2. ประเภทที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการจูงใจ
3. ประเภทที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเรื่องความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน
4. ประเภทที่เกี่ยวกับการควบคุมกล้ามเนื้อทางร่างกายให้มีสมรรถภาพที่ใช้ในการเรียนทักษะ

การเรียนทักษะ

ออสซูเบล (Ausubel 1978, อ้างถึงใน กุลยา ดันติผลาชีวะ 2545 : 19) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ ถ้าการได้รับประสบการณ์นั้นมีการกระตุ้น และจูงใจที่ดี จะทำให้การรับข้อมูล หรือประสบการณ์นั้นสร้าง ความงอกงามในความรู้ ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และจำได้นาน หากข้อมูลใหม่ที่ได้รับมีความสัมพันธ์ และเชื่อมต่อกับข้อมูลเก่า หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง

กาเย่ (Gagne 1985 : 313 - 314, อ้างถึงใน เขาวพา เดชะคุปต์ 2542 : 58) ได้จัดลำดับกระบวนการเรียนรู้ออกเป็นขั้นต่าง ๆ ดังนี้

1. การจูงใจ หมายถึง การสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจ อยากเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยกาเย่เน้นว่า การที่ผู้เรียนตั้งเป้าหมายหรือมีความคาดหวังนั้นจะเป็นแรงจูงใจสำคัญยิ่งในการเรียนรู้ของบุคคล

2. ความสัมพันธ์ของการรับรู้กับความคาดหวัง หมายถึง การรับรู้เรื่องต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับความคาดหวังของผู้เรียน เช่น ความตั้งใจ ซึ่งผู้เรียนจะเลือกการรับรู้ในสิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจของตน ซึ่งความตั้งใจเป็นรากฐานสำคัญ ๆ ในการเลือกรับรู้

3. การปรับขยายการเรียนรู้ หมายถึง การพยายามจัดสรรปรุงแต่งขยายการรับรู้ไว้เป็นความจำเป็น ซึ่งมีทั้งความจำเป็นที่อาจลืมได้ง่าย และความจำเป็นยาวซึ่งจำได้แม่นยำ และนาน

4. การสะสมสิ่งที่เรียนรู้ ความสามารถในการเก็บรักษา หรือสะสมสิ่งที่ได้เรียนรู้ให้คงอยู่ และกลายเป็นความจำเป็นยาว ซึ่งสิ่งที่ได้เรียนรู้ อาจเป็นความจำถาวร หรือบางอย่างอาจเลือนหายไปตามกาลเวลา หรือความรู้บางอย่างอาจสับสน เพราะได้รับสิ่งรบกวน เป็นต้น

5. การระลึกได้ หมายถึง ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว เช่น กฎของการขยายตัวของวัตถุ เมื่อได้รับความร้อน เป็นต้น

6. การประยุกต์ใช้ความรู้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ หรือกฎเกณฑ์ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเรียนเรื่องสี เส้น ก็สามารถนำไปใช้ในการแต่งภาพให้เหมาะสมได้

7. การแสดงพฤติกรรมตอบสนองการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถที่ได้เรียนรู้มา เช่น ผู้เรียนภาษาอังกฤษได้ดี

8. การแสดงผลย้อนกลับ หมายถึง การแจ้งผลการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ทราบ ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้เกิดกำลังใจ หรือปรับตนเองให้ดีขึ้น การแจ้งผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนพบว่า หากผู้เรียนได้ทราบผลการเรียนรู้เร็วเท่าใด ก็จะทำให้การเรียนรู้มีผลดีมากขึ้นเท่านั้น

มอร์ริส (Morris 1990 : 178) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน

ไคลน์ (Klean 1991 : 2) ให้ความหมายว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงทดลองที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงเชิงสัมพันธ์ที่ถาวรของพฤติกรรม ซึ่งอธิบายไม่ได้ด้วยสภาวะทางอารมณ์ชั่วคราว วุฒิภาวะ หรือการตอบสนองโดยกำเนิด

ไพบูลย์ เทวรักษ์ (2540 : 10) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเนื่องมาจากประสบการณ์ หรือ การฝึกหัด และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นมีลักษณะค่อนข้างถาวร

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2541 : 199) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเราปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือจากการฝึกหัดรวมทั้งการเปลี่ยนปริมาณความรู้ของผู้เรียน

มาลี จุฑา (2542 : 55) สรุปความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 13 - 14) สรุปลักษณะของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเป็นการเรียนรู้ที่มีความสุขเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ บูรณาการสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจทันสมัยตามสภาพจริงเน้นกระบวนการคิด การปฏิบัติจริง นำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยมีผู้เรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้

อรนุช ลิ้มศิริ (2542 : 24) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากการฝึก หรือจากประสบการณ์ที่ได้รับจากนิยามนี้จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบใหญ่ 3 องค์ประกอบคือ

1. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤติกรรมอาจเป็นการแสดงออกทางด้านการพูด การเขียน หรือแสดงท่าทางก็ได้ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกก่อนการเรียนรู้ และหลังการเรียนรู้จะแตกต่างกัน

2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นเกิดจากการได้รับประสบการณ์ หรือการฝึกฝน และต้องมีการฝึกซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง ส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการบรรลุวุฒิภาวะ เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายในวัยต่าง ๆ นั้นถือว่าเป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่ได้เกิดจากการฝึกหัดจึงไม่ได้เรียกว่า เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

3. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลที่เกิดจากการฝึกหัดนั่นเอง แสดงว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะต้องคงอยู่กับบุคคลเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ภายหลังจากที่บุคคลนั้นได้เกิดการเรียนรู้แล้ว เช่น การที่เด็กได้เรียนสิ่งใดสิ่งหนึ่งในโรงเรียนเช่น ภาษาต่างประเทศ และเมื่อโตขึ้นจำสิ่งที่เรียนไม่ได้เลย แต่เมื่อมาเรียนซ้ำอีกครั้งเด็กนั้นสามารถเรียนได้เร็วกว่าเด็กที่ไม่เคยมีประสบการณ์ การเรียนในสมัยเด็กมาก่อนนั้น แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมัยที่เป็นเด็กนั้นยังคงอยู่ในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร

จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ (2543 : 23) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลเนื่องจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝนจะด้วยวิธีการจงใจจะให้เกิดขึ้นเช่นนั้น หรือเป็นไปโดยไม่จงใจก็ตามทีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้ ควรเป็นไปในลักษณะที่ค่อนข้างถาวร และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสมก็ได้

กุลยา ดันดิผลาชีวะ (2545 : 21 - 32) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการรับสารสนเทศเข้าสมองเพื่อให้เกิดความจำ ความเข้าใจ และตีความหมายออกว่าสิ่งที่ได้รับคืออะไร เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้นจะนำไปใช้อย่างไร การเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างของคนจะนำไปสู่การจำที่สามารถนำไปใช้กับประสบการณ์ต่อ ๆ ไปได้ โดยการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเกิดได้ทั้งที่บ้าน และ โรงเรียน

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : 29) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่มนุษย์มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นพฤติกรรมค่อนข้างถาวร การเรียนรู้ของเด็ก เป็นผลมาจากประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อม และมีการฝึกฝนตั้งแต่วัยทารก ซึ่งมีอิทธิพลจากสภาพแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก

ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : 31 – 33) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นมาจากประสบการณ์ ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นจะมีลักษณะค่อนข้างถาวร และ การเรียนรู้เกิดได้ 2 ทางด้วยกัน คือ

1. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์โดยตรง เช่น การที่เด็กได้รับประสบการณ์สุนัขกัด ทำให้เด็กไม่ยอมเข้าใกล้สุนัขอีกเลย หรือการที่เด็กเอื้อมมือไปจับเตาไฟ และได้รับประสบการณ์ จากความร้อนที่เตาไฟฟ้าทำให้เด็กไม่เอื้อมมือไปจับเตาไฟอีกเลย

2. การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ทางอ้อมเป็นการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น หรือจากการได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากหนังสือทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง เช่น การที่เด็กพบว่า บุคคลที่กระทำพฤติกรรมที่ดีจะได้รับยกย่องจากสังคม เขาก็อาจจะเลียนแบบโดยกระทำพฤติกรรมที่ดีเช่นกัน

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2546 : 2) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการขับเคลื่อนโดยตัวเด็กเอง ขณะเดียวกันพัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก และพัฒนาการด้านร่างกาย ล้วนมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ตลอดจนประสบการณ์ในวัยเด็ก เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาโครงสร้างทางจิตใจ และความนึกคิด เด็กจะพัฒนาสติปัญญาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาการนั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องซึ่งเป็นผลจากทั้งด้านวุฒิภาวะ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม

สุมนา พานิช (2546 : 30) กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากการคิด การได้เห็น ได้ฟัง ได้รู้สึก ได้ชิม ได้ดม เด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในความสามารถที่ติดตัวมา และเด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในการเล่าเรียนฝึกฝนให้เด็กแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะได้พร้อมกัน

แสงเดือน นนทปารยะ (2546 : 13) สรุปว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้น อันก่อให้เกิดทักษะที่เพิ่มมากขึ้น และสามารถนำความรู้ และทักษะนั้นมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กรณีการ์ กลิ่นหวาน (2547 : 38) กล่าวว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ที่ค่อนข้างถาวร ที่แสดงออกได้โดยการพูด การเขียน หรือการแสดงท่าทาง ซึ่งเป็นผลมาจาก ประสบการณ์ หรือการฝึกหัด

ทิพย์มณี เลขาขำ (2549 : 38) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง พฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดมี การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ถาวรขึ้น จากการศึกษาที่ได้สัมผัสกับประสบการณ์ตรงจากการปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก

จากคำนิยาม และการให้ความหมายของการเรียนรู้จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้นั้นประกอบ ไปด้วย 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2546 : 222 – 224) ด้วยกันคือ

1. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นเกิด เนื่องจากการได้รับประสบการณ์ หรือ การฝึกฝน
3. พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปนั้น จะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ค่อนข้างจะถาวร

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปคำนิยามหรือความหมายของ “การเรียนรู้” ได้ว่าการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝนมิใช่ผลจาก การตอบ สนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิภาวะ พืชของยาต่าง ๆ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญแต่ อย่างใด

2.2 ความสำคัญของการเรียนรู้

อรนุช ลิมตศิริ (2542 : 24) กล่าวถึง ความสำคัญของการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการ ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ตลอดชีวิตของเรานั้นต้องผ่านการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก การเรียนรู้ช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปได้ บุคคล จะมีวิธีการดำเนินชีวิต หรือแบบแผนการแสดงออกอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้การเรียนรู้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมของตนเอง และบุคคลอื่น ๆ ได้ด้วย

วรรณิ ลิ้มอักษร (2543 : 53 - 54) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้มีความสำคัญต่อบุคคล และสังคมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการมีชีวิตที่รอด เช่น การเรียนรู้แสวงหาอาหาร การเรียนรู้ การรวมกลุ่มทางสังคม เป็นต้น
2. การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการปรับตัว ช่วยให้บุคคลสามารถ เลือกวิธีการปรับตัว มาใช้ได้อย่างเหมาะสม

3. การเรียนรู้ช่วยให้บุคคลไม่ตกเป็นเครื่องมือของบุคคลอื่น หรือ ไม่ถูกคนอื่นหลอกกลาง หรือหลอกใช้ได้ง่าย ๆ

4. การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการประกอบงานอาชีพ ทั้งนี้เพราะแต่ละอาชีพมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป การเรียนรู้จะช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จรวดเร็วขึ้น

5. การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการส่งเสริม ปรับปรุง และแก้ไขบุคลิกภาพ เช่น ช่วยให้มีความรู้ในการเลือกหาเสื้อผ้ามาสวมใส่ให้เหมาะสมกับร่างกาย

6. การเรียนรู้มีความสำคัญต่อความเจริญของบ้านเมือง และประเทศชาติ ช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ทางการเกษตร อุตสาหกรรมการสร้างถนนหนทาง เป็นต้น

กรรณิการ์ กลิ่นหวาน (2547 : 38) กล่าวว่า การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของตนเอง และประเทศชาติ เนื่องจากช่วยให้คนเราสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และแสวงหาสิ่งจำเป็นมาตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจได้

จากความสำคัญของการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

แนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้ (Theories of Learning) แต่ละแนวคิดทฤษฎีมีหลักการ และแนวคิดแตกต่างกันไปตามความเชื่อ แนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปประยุกต์กับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้ มีดังนี้ (เยวพา เดชะคุปต์ 2542 : 60-69)

2.3.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกของพาฟลอฟ

อีวาน เพโตรวิช พาฟลอฟ (Evan Petrovich Pavlov) พาฟลอฟได้คิดทฤษฎีจิตวิทยาที่จัดอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) เขาเชื่อว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus - S) กับปฏิกิริยาตอบสนอง (Response - R) ได้อย่างฉับพลัน หรือเกิดปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex)

หลักการเรียนรู้ พาฟลอฟเชื่อว่า การเรียนรู้ของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการวางเงื่อนไข (Conditioning) กล่าวคือ การตอบสนอง หรือการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นต่อสิ่งเร้า นั้น ๆ ต้องมีเงื่อนไข หรือ การสร้างสถานการณ์ให้เกิดขึ้น ซึ่งในธรรมชาติ หรือในชีวิตประจำวันจะไม่มี การตอบสนอง เช่นนั้นเลย เช่น สุนัขเมื่อได้ยินเสียงกระดิ่งน้ำลายจะไหล “เสียงกระดิ่ง” เป็นสิ่งเร้าที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข ซึ่งพาฟลอฟเรียกว่า “สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข” (Conditioned Stimulus)

และปฏิกิริยาน้ำลายไหลเป็นการตอบสนองที่เรียกว่า“การตอบสนองที่ถูกวางเงื่อนไข” (Conditioned Response) ซึ่งเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้จากการวางเงื่อนไข

ดังนั้นถ้าจะให้สิ่งมีชีวิตตอบสนองตามเงื่อนไขที่ต้องการต้องใช้สิ่งเร้าอีกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีการตอบสนองตามธรรมชาติมาคู่กับสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข เช่น จากการศึกษาพบว่า ผงเนื้อทำให้สุนัขน้ำลายไหล ดังนั้นแนวความคิดเรื่องการเรียนรู้ของพาฟลอฟหรือการเรียนรู้ด้วยการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกจำเป็นต้องใช้สิ่งเร้าที่วางเงื่อนไขตามด้วยสิ่งเร้าธรรมชาติ และทำให้อินทรีย์เกิดการตอบสนองจากสิ่งเร้าทั้งสองในลักษณะเดียวกัน

ทฤษฎีของพาฟลอฟ ได้รับการยอมรับจากนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยมที่มีชื่อเสียงมากคือ วัตสัน (Watson) ซึ่งเชื่อในเรื่องราวการวางเงื่อนไข และเชื่อในกระบวนการเรียนตามที่พาฟลอฟอธิบายว่า “การเรียนรู้คือ กระบวนการสร้างปฏิกิริยาสะท้อนจากเงื่อนไขที่วางไว้ โดยใช้สิ่งอื่นเข้ามาแทนที่”

การนำทฤษฎีพาฟลอฟไปใช้กับการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

- ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรสร้างเงื่อนไขเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกรับชอบที่จะเรียน และลบพฤติกรรมที่วางเงื่อนไข (Extinction) ซึ่งครูจะทำได้โดยพยายามทำให้สิ่งเร้าที่ขมลดน้อยลงจนไม่อยู่ในระดับที่เด็กจะเกิดการตอบสนอง และพฤติกรรมที่ไม่ต้องการลดน้อยลงจนน้อยไป
- ในการเรียนการสอน ครูอาจจะนำภาพ และคำมาให้เด็กดูบ่อย ๆ จนต่อมาเด็กจะจำคำได้โดยไม่ต้องดูภาพ โดยอาศัยการจัดกิจกรรมนั้นซ้ำ ๆ จนเด็กเกิดการตอบสนอง
- ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้เด็กเกิดความเข้าใจว่าเงื่อนไขหนึ่ง ๆ ที่สร้างขึ้นนั้น สามารถก่อให้เกิดผลตอบสนองหลาย ๆ อย่าง โดยควรหาวิธีการหลาย ๆ วิธีในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดของเด็กให้กว้างขึ้น

2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Edward L. Thorndike)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์หรือทฤษฎี S - R หรือทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectionism Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่สร้างขึ้นโดย เอ็ดเวิร์ด แอล ธอร์นไคค์ (Edward L. Thorndike) นักจิตวิทยาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน ธอร์ไคค์เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (S) กับการตอบสนอง (R) ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องสร้างความเชื่อมโยง หรือพันธะ (Band Connection) (Trial and Error) ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองโดยอาศัยการลองผิดลองถูก (Trial and Error) จนกว่าจะพบรูปแบบที่ดี หรือเหมาะสมที่สุด หลักการเรียนรู้ กฎการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ สรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง สภาพความพร้อม หรือความมีวุฒิภาวะของผู้เรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ในการเรียนรู้ และจิตใจ รวมทั้งพื้นฐานประสบการณ์เดิม สภาพความพร้อมของ หู ตา ประสาท สมอง กล้ามเนื้อ ประสบการณ์เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ หรือสิ่งใหม่ ตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน ถ้าผู้เรียนเกิดความพร้อมตามองค์ประกอบดังกล่าว ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

2. กฎของการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ฝึกหัด หรือ การกระทำซ้ำบ่อย ๆ ก็ย่อมจะทำให้เกิดความสมบูรณ์ถูกต้องซึ่งกฎนี้เป็นการเน้นความมั่นคงระหว่างการเชื่อมโยง การตอบสนองที่ถูกต้องย่อมนำมาซึ่งความสมบูรณ์แห่งการเรียนรู้ กฎของการฝึกหัดแบ่งออกได้เป็น

2.1 กฎแห่งการใช้ (Law of use) หมายถึง การฝึกฝน การตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เสมอ ย่อมทำให้เกิดพันธะที่แน่นแฟ้นระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้อยู่เสมอ ก็จะทำให้การเรียนรู้เกิดความมั่นคงถาวรไม่ลืม

2.2 กฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disuse) หมายถึง การไม่ได้ฝึกฝน หรือไม่ได้ใช้ ไม่ได้กระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ความมั่นคงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองอ่อนกำลังลง หรือลดความเข้มแข็ง หรือเมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้แล้วไม่ได้นำความรู้ไปใช้ หรือไม่เคยใช้ ย่อมทำให้การทํากิจกรรมนั้นไม่ดีเท่าที่ควร หรืออาจจะทำให้ความรู้ที่นั้นลืมนั่นสิ้นไปได้

3. กฎแห่งความเป็นผล (Law of Effect) กฎนี้เป็นผลที่ทำให้เกิดความพอใจ กล่าวคือเมื่ออินทรีย์ได้รับความพอใจ จะทำให้พันธะ หรือสิ่งเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองมีความเข้มแข็ง หรือเกิดความอยากจะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น แต่ถ้าอินทรีย์ได้รับผลที่ไม่พอใจก็จะทำให้ไม่อยากเรียน หรือเกิดความเบื่อหน่ายเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้

การนำทฤษฎีของธอร์ดไคค์ไปใช้ในการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ครู หรือนักการศึกษาสามารถนำแนวคิดของธอร์ดไคค์ไปใช้ได้ดังนี้

- การจัดสิ่งเร้าที่จะกระตุ้นให้เด็กเกิดการตอบสนอง โดยการสร้างแรงจูงใจ การให้รางวัล เพื่อให้เด็กเกิดความพอใจในการเรียน

- การจัดหาอุปกรณ์ที่น่าสนใจ เหมาะแก่การเรียนรู้ เพื่อให้เด็กพอใจในการเรียน

- ให้เด็กได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติ หรือทำแบบฝึกหัดบ่อย ๆ จนทำได้อย่างคล่องแคล่ว และมีแรงจูงใจ มีความสนใจ เข้าถึงเป้าหมาย และคุณค่าของสิ่งที่ทำ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการได้รับการฝึกฝนให้เกิดทักษะ

- การฝึกฝนไม่ควรกระทำนาน ๆ จนเด็กรู้สึกจำเจจนเกิดความเบื่อหน่าย เพราะเด็กในวัยนี้มีช่วงความสนใจต่ำ เมื่อรู้สึกว่เด็กลดความสนใจในสิ่งที่ทำควรเปลี่ยนกิจกรรมเป็นอย่างอื่น หรือจัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะ

2.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ (Skinner)

สกินเนอร์ (Skinner) เป็นผู้คิดทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ หรือแบบปฏิบัติการ ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน คือ Operant Conditioning Theory หรือ Instrumental Conditioning Theory หรือ Type - R Conditioning Theory สกินเนอร์ได้เสนอแนวความคิด โดยจำแนกทฤษฎีทางพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type S (Respondent Behavior) ซึ่งมีสิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวกำหนด หรือดึงออกมา เช่น น้ำลายไหลเนื่องจากใส่อาหารเข้าไปในปาก สะดุ้งเพราะถูกเคาะที่สะบ้าข้างเข่า หรือการหรีดตาเมื่อถูกแสงไฟ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการตอบสนองแบบอัตโนมัติ

2. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type R (Operant Behavior) พฤติกรรม หรือการตอบสนองขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (Reinforcement) การตอบสนองแบบนี้จะแตกต่างกับแบบแรก เพราะอินทรีย์เป็นตัวกำหนด หรือเป็นผู้สั่งให้กระทำต่อสิ่งเร้า ไม่ใช่ให้สิ่งเร้าเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมของอินทรีย์ เช่น การถางหญ้า การเขียนหนังสือ การรีดผ้า พฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในชีวิตประจำวันเป็นพฤติกรรมแบบ Operant Conditioning

หลักการเรียนรู้ที่สำคัญ หลักการเรียนรู้ของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ เน้นการกระทำของผู้เรียนรู้มากกว่าสิ่งเร้าที่กำหนดให้ กล่าวคือ เมื่อต้องการให้อินทรีย์เกิดการเรียนรู้จากสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง การจะให้ผู้เรียนรู้เลือกพฤติกรรมเอง โดยไม่บังคับ หรือบอกแนวทางในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วจึง “เสริมแรง” พฤติกรรมนั้นทันที เพื่อให้ผู้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำนั้น พฤติกรรมตอบสนองจะขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (Reinforcement) ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

- ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร

- ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้การตอบสนองเพิ่มขึ้นในทางลบ เช่น เสียงดัง อากาศร้อน คำตำหนิ กลิ่น การทำโทษ เป็นการนำตัวเสริมแรงลบเข้ามา เพราะการทำโทษบางอย่างหากนำมาใช้จะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะที่เพิ่มขึ้น

การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ไปใช้ในการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

- การใช้การเสริมแรง (Reinforcement) ทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรม ครูควรให้การเสริมแรง โดยการชมเชย หรือให้แรงจูงใจโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้รางวัล ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้ต้องการให้ผู้อื่นสนใจตน และเห็นว่าตนเองสำคัญกว่าคนอื่น

- การปลูกฝังพฤติกรรมบางอย่าง และการลดพฤติกรรมบางอย่าง (Shaping Behavior) หลักการสำคัญของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำของสกินเนอร์ก็คือ การควบคุมการตอบสนองด้วยวิธีการเสริมแรง กล่าวคือ เราจะให้การเสริมแรงเฉพาะในเรื่องที่ต้องการเพื่อให้เกิดเป็นนิสัยติดตัว ดังนั้น ถ้าเราต้องการให้เด็กมีพฤติกรรมใหม่ในเรื่องใด ก็ควรให้การเสริมแรงพฤติกรรมนั้น เพื่อให้เด็กทำต่อไปจนเป็นนิสัย แต่ถ้าต้องการให้พฤติกรรมใดหายไปก็ควรลดการเสริมแรงพฤติกรรมนั้น ก็จะทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนานั้นหายไป

- บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Maching) และเครื่องช่วยสอน(Teaching Learning) สกินเนอร์ได้เสนอการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งจัดแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นส่วนย่อย ๆ เป็นขั้น ๆ และจัดลำดับให้เป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้เรียนได้ง่าย และเมื่อสำเร็จแต่ละขั้นจะได้รับแรงเสริม หรือให้รางวัลทันที ทั้งบทเรียนสำเร็จรูป และเครื่องช่วยสอนต่างเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีคำตอบที่ถูกต้องไว้ให้ ซึ่งบทเรียนดังกล่าวควรนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

2.3.4 ทฤษฎีของนักจิตวิทยา กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt - Field Theory)

ทฤษฎีกลุ่มเกสตัลท์เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา(Cognitive Theories) ที่เน้นการรับรู้โดยส่วนรวม (Whole)มากกว่าที่จะมุ่งเน้นส่วนย่อย ๆ แนวความคิดนี้เกิดขึ้นในประเทศเยอรมนีในสมัยเดียวกับที่ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ของวัตสันกำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา นักจิตวิทยาในกลุ่มเกสตัลท์ ได้แก่ แมกซ์ เวอร์ไทเมอร์ วอล์ฟแกง โคเลอร์ คอฟท์ และเคิร์ท เลวิน และต่อมาเลวินได้ศึกษา และขยายความคิดออกเป็นทฤษฎีสถาน (Field Theory)

แนวความคิดของกลุ่มเกสตัลท์จะต่างจากทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม คือ กลุ่มเกสตัลท์จะเน้นว่า “การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการรับรู้เป็นส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อย” (The Whole is more than the sum of the parts) คำว่า “เกสตัลท์” (Gestalt) แปลว่า รูปแบบ (Form) หรือแบบแผน(Pattern) แต่ต่อมาหมายถึง “ส่วนรวม” (The Wholeness) เพื่อให้สอดคล้องกับความหมายของกลุ่ม

หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีนี้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. การรับรู้ (Perception) การรับรู้ในความคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้ หมายถึง กระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบกับประสาทสัมผัส ซึ่งมีหู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง และการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่มากกระทบสัมผัสที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ เป็นการสร้างความหมายเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ให้กับตัวเราเช่นการรับรู้ทางสายตา ก็ได้แก่เมื่อมีสิ่งเร้าในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพมากกระทบสายตา สายตาก็สัมผัส ทำให้มองเห็น และแปลความหมายเป็นความสวยงาม ความน่าเกลียด เป็นต้น

2. การหยั่งเห็น (Insight) หรือการรู้แจ้งตลอด หมายถึงการเกิดความคิด ความเข้าใจที่แวบขึ้นมาทันทีทันใด โดยมีความเข้าใจในสาระสำคัญในการแก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ กล่าวคือมองเห็นขั้นตอนกระบวนการความสัมพันธ์ ของเหตุการณ์กับปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในการแก้ปัญหาอย่างแจ่มแจ้งว่าจะแก้จุดใดก่อนหลัง การหยั่งเห็นจึงเป็นความเข้าใจที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการคิดแก้ปัญหาด้วยการคิดแก้ไขโดยวิธีการอื่นมาก่อนระยะหนึ่ง

กฎของการเรียนรู้ ทฤษฎีในกลุ่มนี้ได้เน้นกฎการเรียนรู้ที่สำคัญไว้ 5 ประการดังนี้

1. กฎความแน่นอนชัดเจน (Principle of Pranguang) กฎนี้เป็นกฎที่มีความสำคัญกว้างขวางครอบคลุมกฎอื่น ๆ โดยได้อธิบายว่า ในการรับรู้สิ่งใดก็ตาม อินทรีย์มีแนวโน้มที่จะจัดประสบการณ์นั้น ๆ ให้เป็นระเบียบ หมวดยุ่ให้อยู่ในรูปแบบที่ดีที่สุด มีความหมายสมบูรณ์ และง่าย เช่น การจัดกลุ่มดาวเป็นรูปลูกหมี ผงลูกไก่ เป็นต้น ดังนั้นในการรับรู้อินทรีย์อาจรับรู้แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของบุคคลแต่การรับรู้ที่ดีจะต้องเกิดความแน่นอนหรือชัดเจน ซึ่งมีสิ่งที่จะต้องคำนึง 2 ประการคือ

1.1 ภาพ (Figure) หรือส่วนที่เด่น เป็นจัดศูนย์รวมของสิ่งที่สนใจ ซึ่งเกิดขึ้นจากการรับรู้ในการจัดระเบียบของลักษณะภาพ เป็นสิ่งที่ต้องการเน้น หรือสนใจเป็นพิเศษในขณะนั้น

1.2 พื้น (Ground) หรือส่วนประกอบของภาพ เป็นส่วนที่รองรับภาพซึ่งเกิดจากการจัดระเบียบของการรับรู้ในลักษณะที่เป็นพื้น เป็นส่วนประกอบของภาพไม่ใช่สิ่งที่ต้องการเน้นหรือสนใจในขณะนั้น

การรับรู้ภาพ และพื้นซึ่งบางทีอาจจะมองเห็นสลับกันนั้น ตามทฤษฎีของกลุ่มเกสตัลท์เชื่อว่าเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่า ประสบการณ์เดิมของบุคคลมีผลต่อการเรียนรู้ภาพ และพื้น

2. กฎความใกล้ชิด (Principle of Proximity) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ที่อยู่ใกล้กัน ซึ่งมนุษย์มีแนวโน้มที่รับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้กันเป็นพวกเดียวกัน หรือเป็นหมวดยุ่เดียวกัน

3. กฎความคล้ายคลึง (Principle of Similarity) หมายถึง สิ่งเร้าใด ๆ ก็ตามที่มีลักษณะ

รูปร่าง ขนาด หรือสีคล้าย ๆ กัน มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้ลักษณะรูปร่าง ขนาด หรือสีที่คล้ายกัน เป็นพวกเดียวกัน หรือเป็นหมวดหมู่เดียวกัน

4. กฎความต่อเนื่อง (Principle of Continuity) หมายถึง สิ่งเร้าที่ดูเหมือนว่าจะมีทิศทาง ไปในการเดียวกัน หรือมีแบบแผน ไปในแนวทางหนึ่งด้วยกัน ก็จะทำให้รับรู้เป็นรูปร่าง หรือเป็น หมวดหมู่ขึ้น

5. กฎความสมบูรณ์ หรือกฎปิด (Principle of Closure) หมายถึง สิ่งเร้าใดก็ตามที่ยังขาดความสมบูรณ์มนุษย์มีแนวโน้มที่จะรับรู้ให้เป็นสิ่งที่สมบูรณ์

การนำทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มเกสตัลท์ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย

- ครูผู้สอนควรจัดสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิด เพราะ ทฤษฎีของนักจิตวิทยา กลุ่มนี้จะเน้นการส่งเสริมความคิดของเด็กเป็นสำคัญ โดยใช้กิจกรรมหลาย ๆ ชนิด นิทาน เหตุการณ์ มาใช้ในการจัดประสบการณ์เดิม

- ครูผู้สอนควรคำนึงถึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน หรือความสามารถของผู้เรียน เป็นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน เป็นต้น

- การเน้นภาพรวม ครูควรจัดบทเรียนให้เป็นหมวดหมู่ มองเห็นโครงสร้างของเรื่องที่จะเรียน แล้วแยกเป็นหน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน แล้วจึงให้รายละเอียดของหน่วยย่อยแต่ละหน่วยนั้น โดยเฉพาะการสอนภาษาควรเน้นให้เด็กเห็นคำ หรือประโยคมากกว่าการสะกดคำ

- การประยุกต์ใช้ การเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

- การเรียนรู้ ควรเน้นความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ โดยหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ นำความรู้ไปใช้ได้จริง

2.3.5 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Theory)

เพียเจต์ (Piaget) เป็นนักจิตวิทยาชาวสวิสในกลุ่มพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Psychology) ที่สนใจศึกษาพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็ก

หลักการเรียนรู้เพียเจต์ เพียเจต์กล่าวว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นกระบวนการที่เกิดจากการทำงานของระบบประสาทส่วนกลางที่เรียกว่า โครงสร้างทางสติปัญญา (Schema) ซึ่งเขาให้นิยามว่าเป็นวิธีการที่มนุษย์จะรับรู้ เข้าใจ และคิดถึงเกี่ยวกับโลกที่เขาอยู่ (They are ways of perceiving, understanding and thinking about the world) ซึ่งเป็นวิธีการที่เด็กจะเริ่มด้วยความสัมพันธ์ระหว่าง “ตัวเขาเองกับโลกภายนอก” เพียเจต์เชื่อว่าคนทุกคนเกิดมาพร้อมด้วยกระบวนการคิดอันเป็นสิ่งสากล เพียเจต์กล่าวว่า “โครงสร้างทางสติปัญญา” หรือการทำงานของ

ระบบประสาทในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และกระบวนการที่การทำงานของระบบประสาทนี้เกิดเปลี่ยนแปลงไป ที่เรียกว่า “ปฏิบัติการ (Operate)” สิ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญ สำหรับกระบวนการคิด Functional Invariants ที่สำคัญมี 2 อย่างด้วยกัน คือ

1. การขยายโครงสร้าง (Assimilation) คือการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ หรือได้รับรู้สิ่งใหม่เข้ามาในสมอง

2. การปรับเข้าสู่โครงสร้าง (Accommodation) คือการที่โครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอิทธิพลต่อการแปลความ ประสบการณ์ที่ได้รับ หรือกระบวนการที่บุคคลรับประสบการณ์ที่ได้รับให้เข้ากับความเป็นจริงของโลกภายนอก

กระบวนการทั้ง 2 ประการนี้ เมื่อเกิดการปรับขยายโครงสร้างโดยการรับประสบการณ์ และการปรับประสบการณ์เข้าสู่โครงสร้างแล้ว ก็จะสร้างโครงสร้างทางสติปัญญาขึ้นมาใหม่ และขยายโครงสร้างให้กว้างออกไป

เพียเจต์จะเน้นกระบวนการทำงานภายในตัวผู้เรียนมากกว่าสิ่งเร้าที่มากกระตุ้นผู้เรียน สิ่งที่มากระตุ้นนั้นควรจะอยู่ในระดับที่วุฒิภาวะของเด็กจะสามารถเข้าถึง โดยที่กระบวนการทั้ง 2 ที่กล่าวมาแล้วจะทำงานร่วมกันตลอดเวลา เพื่อช่วยรักษาความสมดุล (Equilibrium) และผลจากการทำงานของกระบวนการดังกล่าวจะเกิดเป็นโครงสร้าง (Schema) ขึ้นในสมอง โครงสร้างต่าง ๆ จะพัฒนาขึ้นตามระดับอายุ พัฒนาการจะเป็นไปตามลำดับขั้น จะข้ามขั้นไปได้ แต่อัตราของการพัฒนาการอาจจะแตกต่างกันในตัวเด็กแต่ละคน

เพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญา หรือการคิดออกเป็น 4 ขั้นด้วยกัน ซึ่งแต่ละระยะก็จะมีกระบวนการทางสติปัญญา หรือ “โครงสร้าง (Structure)” เกิดขึ้น โครงสร้างเหล่านี้จะแตกต่างกันในแต่ละระยะ ระยะของพัฒนาการแต่ละขั้น มีดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหว ((Sensorimotor Period) อายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ขวบ ในขั้นนี้เด็กจะรู้จักการใช้ประสาทสัมผัสทางปาก หู และตาต่อสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว พฤติกรรมทางสติปัญญาของเด็กจะแสดงออกในรูปของการมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือพฤติกรรมสะท้อน (Reflex) ในวัยทารก ซึ่งพฤติกรรมนี้จะถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โดยความตั้งใจและความต้องการของเด็กเองในการติดต่อกับโลกภายนอก ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว จะพัฒนาเป็นแบบแผนของการคิดต่อไป ในระยะนี้เด็กจะสร้างแบบฉบับของการคิดที่เรียกว่า การคงที่ของวัตถุ (Object Permanence) ขึ้น กล่าวคือ เด็กจะสามารถจำได้ว่าวัตถุ และเหตุการณ์บางอย่างเป็นอย่างเดียวกันไม่ว่าจะเกิดขึ้นในรูปแบบใด และสิ่งนั้นจะยังคงอยู่แม้ว่าคนจะมองไม่เห็น

ระยะที่ 2 **ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Per - Operational Period)** อยู่ในช่วงอายุ 2 - 6 ขวบ เป็นขั้นที่เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูด และเข้าใจเครื่องหมายต่าง ๆ หรือเข้าใจสภาพแวดล้อมบ้าน สัญลักษณ์ต่าง ๆ เด็กจะเริ่มพัฒนาความสามารถในการรู้จักสิ่งที่เป็นตัวแทน (Representative) และเด็กจะสามารถสร้างโครงสร้างทางสมองแบบง่าย ๆ โดยไม่ได้เห็นวัตถุ หรือเหตุการณ์นั้นสัมผัสอยู่ด้วย ซึ่งจัดเป็นการคิดแบบพื้นฐานที่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ เด็กในวัยนี้จะไม่สามารถคิดแบบใช้เหตุผลได้

เด็กในวัยนี้จะยังมีความเห็นแก่ตัว (Egocentrism) อยู่มาก จึงมักจะย้ำความสนใจลงเฉพาะจุดใดจุดหนึ่ง โดยไม่นำพากับส่วนที่อื่นเลย (Centration หรือ Centering) นอกจากนี้เด็กในวัยนี้จะไม่สามารถคิดย้อนกลับได้ (Irreversibility) ลักษณะของเด็กในวัยนี้ที่สำคัญอีกลักษณะหนึ่งคือความสามารถในการเลียนแบบคนอื่นในช่วงสั้น ๆ (Referred Initiation) ความสามารถในการเล่นสมมติ (Make Believe) และความสามารถในการหยั่งรู้ (Insight an Intuition) และความสามารถในการใช้ภาษาได้

ในขั้นของพัฒนาการระยะนี้ยังสามารถแบ่งย่อยออกเป็นขั้นก่อนเกิดความคิดรวบยอด (Pre - Conceptual) อายุระหว่าง 2 - 4 ขวบ ซึ่งเป็นขั้นที่เด็กจะเรียนรู้จากสัญลักษณ์เป็นสำคัญ และขั้นหยั่งรู้ หรือขั้นก่อนการคิด (Intuitive) อายุระหว่าง 4 - 6 ซึ่งเป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุ

ระยะที่ 3 **ขั้นปฏิบัติการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period)** อายุระหว่าง 7 - 11 ปี ในช่วงอายุดังกล่าว เด็กจะสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่แลเห็น และมองความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะเด็กจะพัฒนาโครงสร้างการคิดที่จำเป็นต่อการจัดการกับความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับระบบการทำงานต่างๆ โครงสร้างที่สำคัญประการหนึ่งของพัฒนาการในขั้นนี้คือ การแบ่งกลุ่ม (Grouping) เด็กในวัยนี้จะสามารถจัดของออกเป็นกลุ่มโดยอาศัยลักษณะที่เหมือนกัน ซึ่งจะช่วยให้เด็กแลเห็นโลกภายนอกว่าประกอบด้วยวัตถุ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ามีระบบ และความมั่นคง ลักษณะความเห็นแก่ตัว (Egocentrism) ในระยะที่ 2 จะถูกทดแทนด้วยความรู้สึก และความเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นจริง และสิ่งที่เที่ยงตรงของโลกภายนอก การพุ่งความสนใจไปยังของอย่างใดอย่างหนึ่ง (Centering) ถูกทดแทนด้วยการขยายความสามารถที่คิดย้อนกลับได้

ระยะที่ 4 **ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Stage)** อายุ 11 - 15 ปี เป็นช่วงที่เด็กจะเข้าใจ ใช้เหตุผล และการทดลองได้อย่างมีระบบ และเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ เพื่อการคาดคะเนพยากรณ์ได้ดีขึ้น และสามารถใช้การคิดเชิงวิทยาศาสตร์โดยสามารถตั้งสมมติฐาน และแก้ปัญหา การคิดเชิงตรรกศาสตร์ (Logical Thinking) จะพัฒนาอย่างสมบูรณ์ เป็นขั้นที่เกิด

โครงสร้างทางสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ เด็กในวัยนี้จะมีความคิดอ่านเท่าผู้ใหญ่แต่อาจจะแตกต่างที่คุณภาพ เนื่องจากประสบการณ์แตกต่างกัน และด้วยเหตุผลหลายประการ เราจะพบว่าเรายังมีผู้ใหญ่อีกจำนวนมากที่ยังไม่เคยพัฒนาเข้าสู่ขั้นของการคิดเช่นนี้ตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ การนำทฤษฎีของเพียเจต์ไปใช้ในการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

-การจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตร ทฤษฎีของเพียเจต์สามารถนำมาใช้ในการจัดลำดับเนื้อหาในหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยได้โดยตรง โดยหลักสูตรสำหรับเด็กควรเน้นการให้เด็กได้มีโอกาสจัดกระทำ (Manipulation) กับวัตถุต่าง ๆ เพราะเด็กในวัยนี้จะเรียนรู้โดยอาศัยประสาทสัมผัสรับรู้ และการเคลื่อนไหว (Sensory - Motor) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมที่ควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยควรเน้นให้เด็กได้พัฒนาประสาทสัมผัสให้มากที่สุด กิจกรรมที่สอนควรกระตุ้นให้เด็กได้คิด และมีโอกาสจัดกระทำ (Manipulation) หรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัส และต้อง ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ หรือเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รอบตัว

- การเลือกวัสดุอุปกรณ์ในทักษะของเพียเจต์ การที่เด็กได้มีโอกาสสัมผัส จับต้อง สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ดิน ทราย น้ำ หิน ฯลฯ เป็นสื่อเบื้องต้นที่จะช่วยพัฒนาประสาทสัมผัสรับรู้ และการเคลื่อนไหว เพื่อให้เข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงของวัตถุ เช่น เรื่องน้ำหนัก เนื้อสาร ซึ่งจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับโครงสร้างอื่น ๆ ดังนั้นสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนในวัยนี้ จึงควรให้เด็กได้มีโอกาสจัดกระทำ (Manipulation) ทั้งนี้เพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสให้มากที่สุด

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงอายุ 3 - 5 ปี ซึ่งพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นระยะที่ 2 ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ (Per - Operational Period) เด็กจะเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง นอกจากนี้จะอาศัยการรับรู้ในการแก้ปัญหา ดังนั้นในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ควรคำนึงถึงธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ควรเป็นประสบการณ์ตรงเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ในการสำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำ เพื่อค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดพัฒนาการด้านการคิด และเกิดการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ต่อไป

2.3.6 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ (Bruner 1969 : 55 - 56) นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน มีส่วนที่คล้ายกับทฤษฎีของเพียเจต์อยู่มาก เขาเชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการทำงานภายในอินทรีย์ (Organism) บรูเนอร์เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และ

วัฒนธรรมแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อความองงามทางสติปัญญาของเด็กการเรียนรู้ในทักษะของบรูเนอร์ บรูเนอร์เชื่อว่าวิธีที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นมีอยู่ 3 วิธีด้วยกัน คือ

1. โดยการกระทำสิ่งนั้น (ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กในขั้น Enactive Stage)
2. โดยการรับรู้ภาพ และจินตนาการ (ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กในขั้น Iconic Stage)
3. โดยการใช้ความหมายทางสัญลักษณ์ เช่น ภาษา (ซึ่งเป็นลักษณะการเรียนรู้ของเด็กในขั้น Symbolic Stage)

นอกจากนี้ บรูเนอร์ยังถือว่าการเรียนรู้ของบุคคลจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับกิจกรรมทางสมองในแง่ที่จะสามารถสร้างสักรูปในสิ่งที่เรียนรู้ได้เพียงใด หรือเขามีความสามารถที่จะจัดเข้าพวก

บรูเนอร์ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา และการคิดออกเป็น 3 ขั้นด้วยกัน คือ

1. ขั้นการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Enactive Stage) เป็นขั้นที่เปรียบได้กับขั้น Sensorimotor Stage ของเพียเจต์ เป็นขั้นที่เด็กจะเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by Doing) มากที่สุด
2. ขั้นการเรียนรู้ด้วยภาพ และจินตนาการ (Iconic Stage) เปรียบได้กับขั้น Preoperational Stage ของเพียเจต์ ในวัยนี้เด็กจะเกี่ยวข้องกับความจริงมากขึ้น และเกิดความคิดจากการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ อาจมีจินตนาการบ้าง แต่ยังไม่สามารถคิดได้ลึกซึ้งเหมือนขั้น Concrete Operation ของเพียเจต์
3. ขั้นการเรียนรู้ด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Stage) เป็นขั้นพัฒนาการสูงสุดของบรูเนอร์ เปรียบได้กับขั้น Concrete Operation ของเพียเจต์ เป็นพัฒนาการที่ถัดมาจากขั้น Iconic Stage เด็กจะสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งของ สามารถเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่จับต้องได้ การนำแนวคิดทฤษฎีของบรูเนอร์ไปใช้ในการศึกษา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

- ทฤษฎีของบรูเนอร์มีส่วนคล้ายกับทฤษฎีของเพียเจต์ ซึ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) และเน้นความพร้อม (Readiness) แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับความพร้อมก็คือ การที่คนเราจะเรียนรู้ได้อ่อนงามมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องใช้หลักสูตรที่เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน ในเรื่องนี้ บรูเนอร์ได้กล่าวว่า เราจะต้องจัดรูปแบบของกิจกรรมทักษะ และการฝึกหัดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการเจริญงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก บรูเนอร์ได้ยืนยันว่า “พื้นฐานบางอย่างของแต่ละวิชา(สามารถ)จะสอนให้กับเด็กคนใดคนหนึ่งได้ ไม่ว่าจะมียุอยู่ในขั้นใด ๆ ก็ตาม

(The Foundations of any subject (can) be taught to any body at any age in some form)” เขาให้เหตุผลในข้อความดังกล่าวไว้ว่า เด็กแต่ละคนมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งก็คือจะเกิดความรู้ ความคิดรวบยอด หรือการคิดต่อสิ่งรอบ ๆ ตัวด้วยการจัดระเบียบโครงสร้างต่าง ๆ ขึ้นมาด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ถ้าหากครูได้เข้าใจถึงธรรมชาติของการสร้างความคิดรวบยอดต่อสิ่งรอบ ๆ ตัวของเด็ก ก็ย่อมจะเป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นแรกที่ครูจะนำมาใช้ในการเริ่มสอนความรู้ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความคิดข้างต้นได้

- ทฤษฎีของบรูเนอร์จะเน้นเรื่องการจัดระเบียบ เรียบเรียงเนื้อหา หรือ โครงสร้างของความรู้ อันจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เดิมกับเนื้อหาใหม่ โดยเน้นการสอนของครูที่จะต้องมาสนใจที่วิธีการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงโครงสร้างพื้นฐาน หรือการจัดแจงเรียบเรียงความรู้ต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปที่มีความสัมพันธ์กัน และให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาให้มากที่สุด

- การสอนวิชาพื้นฐานบางอย่างให้แก่เด็ก บรูเนอร์เชื่อว่า พื้นฐานวิชาการบางอย่างสามารถนำมาจัดเป็นรูปแบบให้มีความยากง่ายสอดคล้องกับระดับผู้เรียนได้ และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจโดยวิธีการที่เหมาะสม จึงเกิดเป็นแนวความคิดในการจัดหลักสูตรแบบหมุนวน หรือแบบเกลียว(Spiral Curriculum)ขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรที่จะจัดสอนพื้นฐานทุกวิชาให้กับเด็กทุกระดับ

- แนวความคิดเกี่ยวกับการหยั่งรู้(Intuitive)บรูเนอร์ได้ย้ำถึงคุณค่าของการคิดแบบการหยั่งรู้ในกระบวนการศึกษา คำว่า การคิดแบบหยั่งรู้ ตามความหมายของเขาคือ “เป็นเทคนิคการหาเหตุผลทางสติปัญญาแต่เป็นเทคนิคที่คิดหลักเกณฑ์ขึ้นมาโดยปราศจากการวิเคราะห์ตามกระบวนการ กฎเกณฑ์ หรือสูตรต่าง ๆ ที่คิดขึ้นมามาก่อนนั้น อาจจะเป็นข้อสรุปที่สมเหตุสมผลหรือไม่ก็ได้”

- แนวความคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในเรื่องนี้ บรูเนอร์ได้เน้นเกี่ยวกับการจูงใจ หรือความต้องการที่จะเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงการที่ผู้สอนจะเร้าให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ เขาเชื่อว่ากิจกรรมทางการใช้สติปัญญาจะประสบผลสำเร็จอย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อ ผู้เรียนมีความพอใจหรือมีแรงจูงใจ เท่านั้น บรูเนอร์ได้เน้นให้ครูใช้ความพยายามที่จะให้เด็กสนใจต่อการเรียนรู้ให้มากขึ้น ด้วยการสร้างแรงจูงใจภายใน หรือเปลี่ยนแรงจูงใจภายนอกให้เป็นแรงจูงใจภายในนั่นเอง

2.3.7 ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne')

กาเย่ (Gagne' 1985 : 70 - 90) ได้เสนอหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่าไม่มีทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่สามารถ อธิบาย การเรียนรู้ของบุคคลได้สมบูรณ์ ดังนั้น กาเย่จึงได้นำทฤษฎีการเรียนรู้สิ่งเร้า และการตอบสนอง กับทฤษฎีความรู้มาผสมกันในลักษณะของการจัดลำดับคือ

1. การเรียนรู้แบบสัญญาณ (Signal - learning) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่อาจบังคับพฤติกรรมไม่ให้เกิดขึ้นได้ เป็นลักษณะการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขดั้งเดิมที่เกิดจากความใกล้ชิดของสิ่งเร้า และการกระทำซ้ำ

2. การเรียนรู้แบบสิ่งเร้า และการตอบสนอง (Stimulus - response learning) คือ ลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมได้เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง

3. การเรียนรู้แบบเชื่อมโยง หรือลูกโซ่ (Chaining learning) การเรียนรู้ที่เนื่องมาจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองติดต่อกันเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง โดยเป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับการกระทำเคลื่อนไหว ที่เกี่ยวข้องับพฤติกรรม และการกระทำต่าง ๆ

4. การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงทางภาษา (Verbal association) เป็นลักษณะการเรียนรู้เช่นเดียวกับประเภทที่ 3 แต่เป็นด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

5. การเรียนรู้ความแตกต่าง (Discrimination learning) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นความแตกต่างในสิ่งที่เป็นพวกเดียวกัน และสามารถเลือกตอบสนองด้วยวิธีต่าง ๆ กัน

6. การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept learning) คือ การเรียนรู้มาจากความสามารถตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะเป็นส่วนรวมของสิ่งนั้นประกอบกัน

7. การเรียนรู้กฎ (Rule learning) คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากความสามารถเชื่อมโยงมโนทัศน์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้วสามารถนำไปใช้ตั้งเป็นกฎเกณฑ์

8. การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem solving) คือ การเรียนรู้ที่อยู่ในระยะซึ่งผู้เรียนสามารถรวมกฎเกณฑ์ รู้จักกลวิธีหาความรู้ และสามารถสร้างสรรค์ นำไปแก้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 95) ให้ความเห็น และสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีของกาเย่ว่าเป็นปรากฏการณ์การเรียนรู้ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ผลการเรียนรู้ หรือความสามารถด้านต่าง ๆ ของมนุษย์
2. กระบวนการเรียนรู้ และจดจำอันเป็นผลจากการจัดกระทำกับข้อมูลในสมอง
3. ผลจากเหตุการณ์ภายนอกที่มีต่อกระบวนการเรียนรู้ภายในตัวมนุษย์

จากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีลำดับขั้นตอน ซึ่งการเรียนรู้แต่ละขั้นจะต้องมีความเข้าใจให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์จากภายนอก และภายในของมนุษย์ เป็นสิ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาไม่ว่าจะเป็น

ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครองต้องให้ความสนใจหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

2.3.8 ทฤษฎีการเรียนรู้ของไวทือดสกี

ทฤษฎีการเรียนรู้ของไวทือดสกี (ทฤษฎีบท เลขจำ 2549 : 33) โดยไวทือดสกีกล่าวว่า เด็กจะเกิดการเรียนรู้พัฒนาการสติปัญญา และทัศนคติขึ้นเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์ และทำงานร่วมกันกับคนอื่น ๆ เช่นผู้ใหญ่ ครู เพื่อน บุคคลเหล่านี้จะให้ข้อมูลสนับสนุนให้เด็กเกิดขึ้นใน Zone of Proximal Development หมายถึง สภาวะที่เด็กเผชิญกับปัญหาที่ท้าทายแต่ไม่สามารถคิดแก้ปัญหาได้โดยลำพัง เมื่อได้รับการช่วยเหลือแนะนำจากผู้ใหญ่ หรือจากการทำงานร่วมกับเพื่อนที่มีประสบการณ์มากกว่า เด็กจะสามารถแก้ปัญหานั้นได้ และเกิดการเรียนรู้ขึ้น

การให้การช่วยเหลือแนะนำในการแก้ปัญหา และการเรียนรู้ของเด็ก (Assisted Learning) เป็นการให้การช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อเด็กแก้ปัญหาโดยลำพังไม่ได้ เป็นการช่วยอย่างพอเหมาะเพื่อให้เด็กแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง วิธีการที่ครูเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กเพื่อการช่วยเหลือเด็กเรียกว่า Scaffolding เป็นการแนะนำช่วยเหลือให้เด็กแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยการให้การแนะนำ (Clue) การช่วยเตือนความจำ (Reminders) การกระตุ้นให้คิด (Encouragement) การแบ่งปัญหาที่ซับซ้อนให้ง่ายลง (Breaking the problem down into stop) การให้ตัวอย่าง (Providing and Example) หรือสิ่งอื่น ๆ ที่จะช่วยเด็กแก้ปัญหา และเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้การช่วยเหลือ (Scaffolding) มีลักษณะ 5 ประการ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมการร่วมกันแก้ปัญหา
2. เข้าใจปัญหา และมีวัตถุประสงค์ที่ตรงกัน
3. บรรยากาศที่อบอุ่น และการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการ
4. รักษาสภาวะแห่งการเรียนรู้ของเด็ก (ZPD : Zone of Proximal Development)

ครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้คำแนะนำด้วยการอธิบาย สาธิต และให้เด็กมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่นการวาดภาพ การเขียน การทำงานศิลปะหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อเป็นการจัดระบบความคิดของเด็กเอง แล้วให้โอกาสเด็กแสดงออกตามวิธีการต่าง ๆ ของเด็กเองเพื่อครูจะได้รู้ว่าเด็กต้องการจะทำอะไร

จากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของไวทือดสกี สรุปได้ว่า เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้เมื่อเผชิญปัญหา และมีครูแนะนำช่วยเหลือ โดยการเตรียมสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และให้โอกาสเด็กได้แสดงออกตามวิธีการ และกระบวนการคิดของเด็กเองจากการอธิบายสาธิต และให้เด็กได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.3.9 แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่มีความสุข

สำราญ วังนุราช (2544) กล่าวถึง แนวคิดของการเรียนรู้ที่มีความสุขมีองค์ประกอบดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนได้รับการยอมรับ มีสิทธิที่จะเป็นตัวของเขาเอง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความคิด ความสามารถ มีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างจากคนอื่น ผู้เรียนควรมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจของเขา มีโอกาสเลือกขนาดของเขาเอง

2. ครูมีเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อนักเรียนทุกคนโดยทั่วถึงมีความเข้าใจในความรู้สึกของนักเรียน ความใฝ่ฝันของนักเรียน และครูจะต้องเอาใจใส่ต่อนักเรียนทุกคน โดยเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม และวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี

3. นักเรียนเกิดความรัก และความภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา รู้จักตนเอง เห็นคุณค่าของชีวิต รับผิดชอบต่อชีวิตอยู่ ยอมรับจุดดีจุดด้อยของตนเอง และคิดหาวิธีปรับปรุงแก้ไข เข้าใจธรรมชาติความเปลี่ยนแปลง และรู้จักปรับตัวเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ได้โดยไม่เสียสุขภาพจิต รู้จักเกรงใจ และให้เกียรติผู้อื่น มีเหตุผล และใจกว้างพร้อมที่จะดำเนินชีวิตในบทบาทของผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ

4. นักเรียนแต่ละคนมีโอกาเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจ เพื่อจะได้ค้นพบความสามารถของตนเอง

5. บทเรียนสนุก และแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ รู้จักคิด และพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับขยายวงไปสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลองเพื่อให้ได้ผลที่สมจริง อยากศึกษาให้ลึกซึ้งเพิ่มเติม เกิดความตื่นเต้น และภูมิใจ รักการเรียน มีระบบในการเรียน และเห็นประโยชน์ของการเรียน ซึ่งไม่ได้มีขีดจำกัดอยู่แต่ห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นไปได้ในชีวิต และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น

6. สิ่งทีเรียนรู้อาจนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่จำกัดอยู่เฉพาะแต่ในบทเรียน แต่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้สภาพความเป็นจริง

กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความสุขในการเรียน มีดังนี้

1. บทเรียนเริ่มจากง่ายไปยาก คำนึงถึงวุฒิภาวะ และความสามารถในการยอมรับของนักเรียนแต่ละวัยมีความต่อเนื่องในเนื้อหาวิชา และขยายวงไปสู่แขนงอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจต่อชีวิต และโลกรอบตัว

2. วิธีการเรียนสนุก ไม่เบื่อ และตอบสนองความสนใจใคร่รู้ของนักเรียน การเสนอเป็นไปตามธรรมชาติไม่ยัดเยียด หรือกดดัน เนื้อหาที่เรียนไม่มากเกินไปจนนักเรียนหมดความสนใจ

3. ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการคิดในแนวต่าง ๆ ของนักเรียน

4. แนวการเรียนรู้สัมพันธ์ และสอดคล้องกับธรรมชาติเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสความงาม และความเป็นไปของสรรพสิ่งรอบตัว บทเรียนไม่จำกัดสถานที่ และเวลา และทุกคนมีสิทธิเรียนรู้เท่าเทียมกัน

5. มีกิจกรรมที่หลากหลาย สนุก ชวนให้นักเรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ภาษาที่ใช้จูงใจนักเรียนนุ่มนวล ให้กำลังใจ และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์

6. สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงเป้าหมาย ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจน คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จนชัดเจน (Learn To Know) เรียนจนทำได้ (Learn To Do) เรียนเพื่อจะเป็น (Learn To Be)

7. การประเมินผล มุ่งพัฒนาการเรียนในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาผลต่อการทดสอบทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินตนเองด้วย

2.3.10 แนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ธนู ฤทธิกุล (2542) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน การจัดประสบการณ์เรียนรู้ ควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การเรียนเป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กันมิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกริเริ่มคิดของแต่ละบุคคลถือเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

3. การเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงช่วยให้ผู้เรียนจดจำ และสามารถใช้ในการรู้นั้นเป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองนั้นมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้ง และจดจำได้ดี

4. การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจ และมีทักษะในเรื่องนี้แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ

5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน มีดังนี้

5.1 ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างทั่วถึง และมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม และกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

5.2 ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กัน ในกลุ่ม ได้พูดคุย ปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกัน และกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเอง ผู้อื่น และการเรียนรู้ที่ปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ดี

5.3 ยึดการค้นพบตนเองเป็นวิธีการสำคัญ การเรียนรู้โดยผู้สอนพยายามจัด การสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วย ตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน และเกิดความคงทนต่อ การเรียนรู้

5.4 เน้นกระบวนการควบคุมไปกับผลงาน โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งที่จะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว

5.5 เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยการให้ผู้เรียนได้มีโอกาส คิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติ จริง และพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

2.3.11 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบแนวคิด 5 ทฤษฎี

การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทฤษฎีรวบรวมแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งของไทย และสากล นำมาจัด สารกระบวนการนำเสนอแก่ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู เพื่อให้บุคลากรแต่ละคนสามารถไปพัฒนา กระบวนการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยใช้แนวทาง และกรอบกิจกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละทฤษฎี เสนอแนะไว้ แนวคิด และทฤษฎีที่ผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษา และนำเสนอมี 5 ทฤษฎี อันประกอบด้วย

1. ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข (กิตติวดี และคณะ) มีการนำเสนอแนวคิดที่ ต้องการให้ผู้เรียนมีความสุข ต้องการเห็น โรงเรียนเป็นแหล่งค้นพบสิ่งมหัศจรรย์ด้วยตัวของ เด็กเองโดยสรุปออกมาเป็นรูปสัญลักษณ์ “ดอกไม้แห่งความสุข” ซึ่งหมายถึงองค์ประกอบของ การเรียนอย่างมีความสุข 6 ด้าน คือ

1. เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ และสมอง
2. ครู มีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง
3. เด็กเกิดความรัก และภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ ทุกเวลา
4. เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัด และความสนใจ

5. บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตาม และเร้าใจ

6. สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

2. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย การฝึกฝนกาย วาจา ใจ (กิตติคุณอำไพ สุจริตกุล และคณะ) นำเสนอแนวคิดเน้นที่การฝึกฝนกาย วาจา ใจ จุดมุ่งหมายของการพัฒนาลักษณะนิสัย คือ ต้องการให้คนมีความสุข ครอบครัวยั่งยืน ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติ หากเด็กไทย ได้รับการฝึกฝนกาย วาจา ใจ เขาจะเป็นผู้มีสติปัญญา และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคม

3. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด (ทศนา แจมมณี และคณะ) นำเสนอแนวคิดของทฤษฎีนี้กล่าวถึงการพัฒนากระบวนการคิด ลักษณะการคิด และมีติของการคิด โดย เฉพาะมิติการคิด 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล และเนื้อหาที่เอื้ออำนวยต่อการคิด ทักษะการคิด ลักษณะการคิด กระบวนการคิด การควบคุม และการประเมินการคิด ได้นำเสนอในภาพรูป “วงล้อทางปัญญา”

4. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย : ศิลปะ ดนตรี กีฬา (สุกรี เจริญสุข และคณะ) นำเสนอแนวคิดทฤษฎีนี้เป็นการรวบรวมแนวคิด การเรียนวิชา ศิลปะ ดนตรี กีฬา วิชาทั้ง 3 เป็นวิชาทักษะช่วยก่อให้เกิดสุนทรียภาพร่วมกัน วิชาเหล่านี้สามารถสร้างความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา สามารถพัฒนาให้เด็กเข้ากับสังคมอย่างมีจริยธรรม รู้แพ้รู้ชนะ รู้ถ้อย ทำให้สังคมสันติ

5. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (สุมณฑา พรหมบุญ และคณะ) นำเสนอแนวคิดของทฤษฎีนี้ต้องการให้เด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การจะให้เด็กเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมนั้น มิใช่เฉพาะแต่ครู และนักเรียนเท่านั้น เด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบด้านทั้งพ่อ แม่ เพื่อน ผู้ปกครอง และชุมชน การมีปฏิสัมพันธ์จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกันผู้อื่นทฤษฎีนี้นำเสนอในรูปแบบสัญลักษณ์ “ยุทธวิธี 4 ดาว”

ยุทธวิธีที่ 1 : วิธีการสอน

ยุทธวิธีที่ 2 : การสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ยุทธวิธีที่ 3 : การแนะแนว และจิตวิทยา

ยุทธวิธีที่ 4 : การประเมินผล

จากหลักการที่สำคัญของแนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยนั้นผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้เรียนตามถนัด ตามความสนใจ อีกทั้งได้เรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริงได้ค้นพบความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากการลงมือปฏิบัติการณ์มีส่วนร่วม การได้รับการเสริมแรง

การเชื่อม โยงจากสิ่งเร้า และการตอบสนองที่พร้อมที่จะเรียน โดยอาศัย แนวคิด และทฤษฎี การเรียนรู้ที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ อย่างรอบคอบ และเหมาะสมยิ่งขึ้นต่อประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งความรู้ที่ได้ต้องมีความหมายต่อผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง จะต้องมีส่วนร่วมกัน โดยตรงในการส่งเสริม และพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ อารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพการดำเนินการจัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตร การจัดการประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดหา และใช้สื่อ การวัดและประเมินผล และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กอยากเรียน เกิดการเรียนรู้

2.4 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

ตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ทำให้แต่ละบุคคลเรียนรู้ได้มากน้อยไม่เท่ากันมีอยู่ 3 ประการดังนี้ (บุหงา เม่นทอง 2547 : 18 - 19)

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน สิ่งที่สำคัญในตัวผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ได้แก่

1.1 เพศ โดยธรรมชาติทั่ว ๆ ไปแล้วเพศหญิงกับเพศชายมีความสามารถในการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน แต่เนื่องจากทั้งสองเพศมีความสนใจ และมีความตั้งใจในการเรียนรู้ ตลอดจนความคาดหวังของสังคมแตกต่างกัน ทำให้ทั้งสองเพศประสบความสำเร็จในการเรียนรู้แขนงวิชาต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน

1.2 อายุ เมื่อมีการเจริญเติบโตจากวัยทารกไปสู่วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ บุคคลจะมีความพร้อมในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นไปตามวัย

1.3 ความสนใจ และความตั้งใจในการเรียน ผู้เรียนที่มีความสนใจในการเรียนจะเป็นความสนใจ เพราะมีความต้องการความสนใจเพราะมีความสามารถหรือความสนใจอันเนื่องมาจากความสำเร็จย่อมทำให้ผู้เรียนมีสมาธิทุ่มเทให้การเรียนอย่างเต็มที่ และจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาเท่าเทียมกัน แต่มีความสนใจต่ำกว่า

1.4 ระดับความสามารถทางสติปัญญา และความถนัด ผู้เรียนที่มีสติปัญญา ระดับสูงย่อมสามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ยาก มีลักษณะเป็นนามธรรม และมีความสลับซับซ้อนได้ดี และเร็วกว่าผู้เรียนที่มีสติปัญญาระดับปานกลาง หรือระดับต่ำ ส่วนเรื่องความถนัดนั้นก็เช่นเดียวกัน

1.5 ความรู้เดิม หรือประสบการณ์ในการเรียนรู้เรื่องใด ๆ ก็ตาม ถ้าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นมาก่อน ย่อมทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐาน หรือ ไม่มีประสบการณ์เดิมมาก่อน

1.6 เจตคติ ไม่ว่าจะเจตคติต่อสถาบันการศึกษา เจตคติต่อวิชาที่เรียน และเจตคติต่อครูผู้สอนล้วนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะเจตคติที่ดีจะทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ มีความสนใจ และทุ่มเทให้กับการเรียนมากขึ้น

1.7 ความสมบูรณ์ของอวัยวะรับสัมผัส โดยเฉพาะตากับหู ซึ่งมีความจำเป็น สำหรับการเรียนรู้มาก ผู้เรียนที่มองเห็น ไม่ชัดเจนเพราะสายตาสั้น สายตาเอียง สายตาวาว หรือ ตาบอด ตลอดจนการได้ยินที่ไม่ชัดเจนจากการหูตึง หรือหูหนวก ก็จะไม่สามารถรับสัมผัส และรับรู้ ข้อมูลที่จะต้องเรียนรู้ได้หมดจะทำให้เกิดความล้มเหลว หรือมีการเรียนรู้ผิดพลาดไม่ได้

2. ตัวแปรที่เป็นบทเรียน และวิธีสอน อันได้แก่

2.1 ความยากง่ายของบทเรียน บทเรียนที่ยาก หรือง่ายจนเกินไป จะทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนต่ำกว่าบทเรียนที่มีความยากง่ายในระดับปานกลาง

2.2 ความสั้นยาวของบทเรียน บทเรียนที่ยากจนเกินไปจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย หรือเมื่อย่ำแย่กับการเรียนได้เร็วกว่าบทเรียนสั้น ๆ

2.3 บทเรียนที่เรียนโดยการปฏิบัติ หรือทดลอง การเรียนจากการปฏิบัติ หรือ การทดลองจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ และสามารถจดจำเนื้อหาได้ดีกว่าบทเรียนที่เรียนจากคำบอกเล่า หรือคำอธิบายของครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว

2.4 การฝึกฝน หรือการทำซ้ำ บทเรียนของวิชาประเภททักษะ ไม่ว่าจะทักษะทาง ภาษาตัวเลข หรือทักษะทางการเคลื่อนไหว การเรียนด้วยการฝึกฝนเป็นประจำย่อมทำให้ผู้เรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้ฝึกฝน

3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้สอน ถ้าจำเป็นจะต้องเรียนรู้โดยมีครูสอน สิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ได้แก่

3.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอน ในที่นี้หมายถึง รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย หรือ ความเชื่อมั่นในตนเองของครูผู้สอน สิ่งเหล่านี้จะสามารถจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนได้

3.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอน ดังคำกล่าวที่ว่า “ครูผู้สอนคือ ผู้ที่ทำให้เรื่องยากกลายเป็นเรื่องง่าย” เมื่อผู้เรียนเข้าใจบทเรียนที่ได้เรียนมา ก็จะสนใจให้เกิดความต้องการเรียนในบทเรียนต่อไป

3.3 ความรู้ในเนื้อหาที่สอน ครูผู้สอนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่สอน ทำให้สอนได้อย่างมั่นใจ และผู้เรียนก็จะได้รับความรู้ที่ถูกต้องด้วย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับตัวแปรที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กในด้านต่าง ๆ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหลายประการซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญคือ ตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้เรียน ตัวแปรที่เป็นบทเรียน และวิธีสอน และตัวแปรที่เกี่ยวกับตัวผู้สอน เพียงแต่ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองต้องมี ความเข้าใจถึงอิทธิพลของตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร และจัดการเรียนรู้ จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมต่อธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ และความสามารถของผู้เรียนตามวัยที่เหมาะสม

2.5 ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยจะมีลักษณะการเรียนรู้ที่เป็นเฉพาะตน และต่างกัน ครูผู้สอน หรือผู้ดูแลเด็กควรตระหนักว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีในรูปแบบใด และถนัดมากที่สุด (Strongest modality) แล้วจึงเสริมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบอื่น ซึ่งอาจจะแบ่งลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้เป็น 3 ประเภท คือ (บุหงา เม่นทอง 2547 : 19 - 20)

1. Haptic Learners หมายถึง เด็กเรียนแบบสัมผัสจะเรียนรู้ได้ดีจากการเคลื่อนไหว จับต้อง สัมผัสจากประสบการณ์ตรง ลงมือกระทำ บางทีอาจเรียกว่า Kinesthetic - tactile learners การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เป็นการเรียนรู้ที่เด็กได้รับมาจากสภาพแวดล้อม โดยการกระทำ การรับรู้ และการพบเห็นประสบการณ์ตรงที่เด็กได้รับจากสภาพแวดล้อมนั้น มีผลต่อการเรียนรู้ และการสร้างเสริมลักษณะนิสัยของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังสามารถเป็นตัวกำหนดว่า ลักษณะนิสัยของเด็กปฐมวัยอีกด้วย ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงนี้อาจจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ดังนี้

1.1 การเสริมแรงทางบวก ได้แก่ สิ่งที่ทำให้เด็กพึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นผลทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ซ้ำอีก

1.2 การลงโทษ ได้แก่ สิ่งที่ทำให้เด็กไม่พึงพอใจ หลังจากแสดงพฤติกรรมบางอย่าง ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กยุติการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ในเวลาต่อมา

ลักษณะการเรียนรู้จากปัจจัยทั้ง 2 ประการดังกล่าว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจจะช่วยสร้างลักษณะนิสัยที่เหมาะสมให้แก่เด็กได้ โดยการให้การเสริมแรงทางบวกแก่เด็ก เมื่อต้องการสร้างให้เด็กมีลักษณะนิสัยนั้น ๆ ต่อไป และให้การลงโทษเมื่อต้องการให้เด็กยุติลักษณะนิสัยที่ไม่เหมาะสม

2. Auditory Learners การเรียนรู้จากการบอกเล่า ด้วยการฟัง โดยอาศัยการพูด หรือดนตรีช่วยในการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการบอกเล่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้น นอกจากจะเกิดจากการมีประสบการณ์ตรงแล้วเด็กปฐมวัยยังสามารถที่จะเรียนรู้ได้จากการบอกเล่าของบุคคลต่าง ๆ หรือการบอกเล่าจากหนังสือ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม เนื่องจากตัวเด็กเองไม่ได้มีประสบการณ์ตรงต่อสิ่งเหล่านั้น

การเรียนรู้จากการบอกเล่า มีลักษณะคล้ายคลึงกับการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ แต่การเรียนรู้จากการบอกเล่าที่เด็กจะสร้างภาพพจน์ขึ้นในสมองของตนแทนที่จะได้เป็นตรงจากตัวแบบที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง แต่ในบางครั้งที่เราไม่สามารถที่จะจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงได้ ก็อาจจะต้องเลือกใช้วิธีการบอกเล่าแทน

3. Visual Learners การเรียนรู้จากการสังเกต โดยอาศัยสายตา หรือ โดยอาศัยจักขุประสาท เช่น เรียนจากสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากการอ่านหนังสือหรือดูรูปภาพโดยปกติแล้วเด็กปฐมวัยมักจะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจ เด็กเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ มาจากตัวแบบรอบ ๆ เด็กนั่นเอง ในระยะแรกเด็กจะเลียนแบบบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด เมื่อเด็กเริ่มเข้าสังคมเด็กจะเริ่มสังเกต และลอกเลียนแบบพฤติกรรมของบุคคลที่เด็กสนใจ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรระมัดระวังในการที่จะเป็นตัวแบบที่ดีสำหรับเด็กด้วย

จากเอกสารเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สามารถสรุปลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จากการบอกเล่า และการเรียนรู้จากการสังเกต ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะนี้ เหมาะสำหรับเด็กแต่ละคน และเหมาะสมสำหรับสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ต้องรู้จักสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล และจัดทำหลักสูตร จัดประสบการณ์ กิจกรรม สื่อ สภาพแวดล้อมตามลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เหมาะสมมากที่สุด และการเป็นตัวแบบที่ดีสำหรับเด็ก ซึ่งจะมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก

2.6 วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

พี่น้อง และคนอื่น ๆ (เยาวยา เดชะคุปต์ 2542: 72 -74) กล่าวถึงวิธีการที่เด็กปฐมวัยจะเกิดการเรียนรู้ว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ด้วยวิธีการดังนี้

1. การเรียนรู้จากการเล่น (learning through play) การเล่นจะเป็นวิธีการที่สำคัญที่จะทำให้เด็กเข้าใจ และรวบรวมประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จะทำให้เด็กเกิดความสุข สนุกสนาน เกิดความพอใจ จินตนาการ เกิดสมาธิ การแสวงหาความรู้ ขณะเล่นเด็กจะได้พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายสังคมได้แสดงออกเรียนรู้ความคิดรวบยอด และสร้างสรรค์ บทบาทของครู คือการส่งเสริมการเล่น โดยจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ เช่น ทราย น้ำ บล็อก ฯลฯ นอกจากนั้นครูควรตั้งคำถามขณะเล่นเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด และสร้างจินตนาการไปด้วย

2. การเรียนรู้โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับครู (learning through interaction with teachers) เป็นการเรียนรู้จากกิจกรรมที่ครูจัดเตรียมขึ้น มีลักษณะเป็นการจัดประสบการณ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง กิจกรรมกลุ่มย่อย หรือกิจกรรมกลุ่มใหญ่ (large group experience)

แลนเดร็ธ (Landreth 1972 , อ้างถึงใน เยาวยา เดชะคุปต์ 2542: 70) ได้กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ว่าเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ได้ดีจากสิ่งต่อไปนี้

1. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการต้องการบางสิ่งบางอย่าง (Learning Through Wanting Something) ในเรื่องสิ่งที่เด็กปฐมวัยต้องการได้แก่

1.1 ต้องการประสบความสำเร็จ เด็กปฐมวัยจะต้องการทราบระดับความสามารถของตน และต้องการทราบว่าเขาทำอะไรได้บ้าง

1.2 ต้องการการยอมรับ และทำในสิ่งที่ตนสนใจ เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่ชอบสังคม และชอบอยู่ท่ามกลางผู้คนที่เขารู้จัก เขาจะเรียนรู้ และทำสิ่งที่พ่อแม่พอใจ

1.3 ต้องการเหมือนคนที่เขารัก เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการเลียนแบบบุคคลที่เขารัก เช่น เด็กผู้ชายจะทำในสิ่งที่เหมือนพ่อ และเด็กผู้หญิงจะทำในสิ่งที่เหมือนแม่

2. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากสิ่งสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Learning Through Paying Attention to Something) ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสียก่อน ในข้อนี้มีสิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ

2.1 การเรียนรู้ที่เกิดจากความตั้งใจ จะมีผลดีกว่าการเรียนรู้ที่ไม่ตั้งใจ

2.2 ครูควรจะกำหนดสิ่งที่ควรให้ความสนใจ และเกิดการเรียนรู้ให้กับเด็ก

2.3 ประสบการณ์หลาย ๆ ประสบการณ์ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะทำให้มีความสนใจมากขึ้น

2.4 คำถามที่เหมาะสมกับเวลา และสถานการณ์ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจะมีส่วนขยายความสนใจให้กว้างขึ้น

2.5 สิ่งที่จะกระตุ้นความสนใจของเด็ก ได้แก่ สิ่งที่ตรงกันข้าม สิ่งที่เหลือเชื่อ สิ่งที่แปลกประหลาด และสิ่งที่เคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่ง

2.6 การขจัดสิ่งที่ยึดกุมสมาธิของเด็กออกไป จะช่วยเสริมให้เด็กเกิดสมาธิในการทำงานมากขึ้น

2.7 เกมที่เน้นความตั้งใจ และมีการแพ้ชนะจะกระตุ้นความสนใจของเด็กได้ดี

3. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการกระทำและการเล่น (Learning Through Doing and Playing) ดังนี้

3.1 เด็กปฐมวัยมักจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซ้ำ ๆ ชอบเลียนแบบ และมักจะหาแนวทางให้กับการกระทำของตนเอง เด็กเล็ก ๆ มักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก และหาทางพัฒนาสิ่งที่เขาทำ หรือไม่ก็จะเลียนแบบจากผู้ที่เห็นว่าเก่ง และบางทีก็จะพูดสอนตัวเองอีกด้วย

3.2 เด็กปฐมวัยจะชอบค้นหา ปฏิบัติ ทดลอง เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ

3.3 เด็กปฐมวัยจะชอบแยกแยะ หาวิธีการ และหาข้อสรุปต่าง ๆ (Accommodation) เมื่อเด็กเผชิญปัญหาที่แก้ไขไม่ได้เขาจะทดสอบทดลอง และชอบหาประสบการณ์

3.4 เด็กปฐมวัยจะปรับปรุงความคิดของตนเองโดยอาศัยผลจากประสบการณ์

3.5 เด็กปฐมวัยจะรับประสบการณ์เข้าไปเป็นภาพในสมองของเขา หรือแสดงออกโดยการกระทำ เช่นที่ พิวาเจท์ เรียกว่า เป็นกระบวนการปรับตัว หรือการปรับโครงสร้างโดยการดูดซึมประสบการณ์ (Assimilation) และการขยายประสบการณ์โครงสร้าง (Accommodation)

4. เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการที่เด็กพร้อมที่จะเรียน (Learning Through Being Ready to Learn) พิวาเจท์ เชื่อว่าเด็กจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อมีความพร้อม (Readiness) หรือเกิดวุฒิภาวะ (Maturity) ที่เกิดมาจากการทำหน้าที่ของสมอง หรืออวัยวะต่าง ๆ ที่เกิดจากการควบคุมของสมอง

4.1 ครูควรจัดประสบการณ์เพื่อช่วยเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งนอกจากเวลาจะทำให้เด็กเกิดความพร้อม และวุฒิภาวะแล้ว ประสบการณ์ก็ยังมีส่วนทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อบรรลุวุฒิภาวะดังกล่าวได้

4.2 เด็กปฐมวัยพร้อมที่จะเรียนในสิ่งที่ยากขึ้น และในสิ่งที่แตกต่างได้

4.3 เด็กปฐมวัยควรได้รับการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ที่เขาได้เรียนรู้แล้ว โดยครูควรจัดประสบการณ์ที่แตกต่างออกไปจากทักษะเดิมบ้างเล็กน้อย

นอกจากนั้นแลนเดิร์ช ยังกล่าวอีกว่าในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้น ควรฝึกฝนให้เด็กมีการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ได้แก่ ทักษะเกี่ยวกับประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (basic sensory motor skills) , กระบวนการในการคิด (think process), การเกิดความคิดรวบยอด (concepts) และการฝึกรูปแบบการพูด(speech form)

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2542 : 121) กล่าวถึง วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หรือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยตัวผู้เรียนเอง การเรียนรู้ในลักษณะนี้ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ คน ความคิด เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดโครงสร้างทางสติปัญญา ที่จะเป็นพื้นฐานของการก้าวสู่พัฒนาการในขั้นต่อไป เด็กจะเรียนรู้แนวคิดรูปแบบความคิดตลอดจนการสร้างสัญลักษณ์ในตัวเอง อันนำไปสู่ความเข้าใจถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมรอบตัว

นอกจากนี้ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2543 : 11 -13) กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ การที่โรงเรียนจัดบรรยากาศให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จะทำให้เด็กประทับใจ และอยากมาโรงเรียน
2. การเรียนรู้จากการคิด และปฏิบัติจริง โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
3. การเรียนรู้แบบองค์รวม โดยเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง เชื่อมโยงสัมพันธ์ และกลมกลืนกัน สิ่งที่เรียนรู้เป็นเรื่องใกล้ตัวในท้องถิ่น สิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่จนไปถึงเรื่องไกลตัว โดยไม่สามารถแยกส่วน หรือแยกเป็นรายวิชา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 23) กล่าวถึง วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไว้ว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งธรรมชาติของการเรียนรู้ เด็กสามารถสังเกต และสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ถ้ามีวิธีการสอนที่ถูกต้องสอดคล้องกับวัย และวุฒิภาวะของเด็กด้วยแล้ว เด็กจะเรียนรู้และพัฒนาสติปัญญาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การเห็นตัวแบบ การซึมซับประสบการณ์โดยเฉพาะจากการทำงานคือการเล่นของเด็ก ซึ่งการสอน และฝึกที่ถูกต้องจะเป็นตัวเสริมพัฒนาการของเด็กได้เต็มศักยภาพ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเกิดได้ดังนี้

1. การสัมผัส ในช่วงขวบปีแรกของการสัมผัสมีความหมายต่อการเรียนรู้มาก เด็กจะรับ และส่งถ่ายความรู้สึกจากสิ่งที่ได้สัมผัสไปสู่การคิด และการเรียนรู้ การสัมผัสไม่ว่าทางกายหรือความรู้สึกจะทำให้เด็ก ซึมซับสู่การเรียนรู้ พื่อแจ้งให้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กจากการสัมผัสมาก ตามขั้นพัฒนาการของพื่อแจ้งที่กำหนดว่าในช่วง 2 ขวบแรกเป็นช่วงของการพัฒนาทางพุทธิปัญญาจากการสัมผัสเรียกว่าเซนซอริมอร์เตอร์ (Sensorimotor Stage) การเรียนรู้ในช่วง

ปฐมวัยเป็นการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การเรียนรู้แบบนามธรรมมากขึ้นเมื่ออายุ 7 ปี

มอนเตสซอรี (Montessori) เป็นผู้นำการศึกษาปฐมวัยที่ได้พัฒนาแนวทางการสอนเด็ก โดยผ่านการสัมผัสสู่การรับรู้ และการเรียนรู้ด้วยการสร้างอุปกรณ์การเรียนสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ถึงปัจจุบัน การรับรู้ด้วยการสัมผัสเป็นกิจกรรมทางปัญญาอันดับแรกที่เด็กใช้เพื่อทำความเข้าใจ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และโลกรอบตัว (Gilly and Gilly 1980 : 51) นอกจากนี้ เด็กปฐมวัยยังสามารถเรียนรู้จากการได้ฟังได้เห็นบ่อย ๆ ด้วย เช่น ร้องเพลงได้ อ่านคำโฆษณาได้ทั้งที่ยังสะกดตัวหนังสือไม่เป็น

2. การเลียนแบบ แบนดูรา (Albert Bandura : 1925) เชื่อว่าพฤติกรรมของคน และการแสดงออกเกิดมาจากการได้เลียนแบบตัวอย่างที่ผู้หนึ่งเห็น ได้สังเกต ลองปฏิบัติตาม และจำสิ่งที่ผู้ใหญ่กระทำแล้วนำมาทดลอง หากได้รับการยอมรับเด็กจะแสดงพฤติกรรม หรือกระทำลักษณะนั้นต่อไป การเลียนแบบของเด็กมิได้เลียนแบบทุก ๆ อย่างที่เห็น เด็กจะเลือกเลียนแบบเฉพาะสิ่งที่เด็กสนใจเท่านั้น สิ่งที่เด็กเลียนแบบมีทั้งจากการได้เห็น ได้ฟัง และได้ยิน แต่การได้เห็นต้นแบบมีอิทธิพลสูงกว่า เทคนิคการสร้างให้เด็กได้เรียนรู้จากการได้เลียนแบบ การเรียนรู้จากการเลียนแบบของเด็กเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นมาทบทวน การลองกระทำ และการประเมินด้วยตัวเอง การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ถูกต้องมีความหมายกับเด็กมาก ตามแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) เขาเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ หรือแนวคิดของคนเกิดจากการเห็นตัวแบบที่ได้รับมาขณะที่สนใจ และพอใจ แล้วรับ และถ่ายแบบนั้นมาเป็นบุคลิกตน หรือการกระทำของตน เด็กปฐมวัยเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบจากการสังเกตเห็นการกระทำของผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ หรือ ครู จากพฤติกรรมที่แสดงออกให้เด็กเห็น การเรียนรู้ด้วยการเลียนแบบนี้เกิดขึ้นได้กับคนทุกวัย แต่พบมากในช่วงอายุ 2 - 7

3. การเล่น เป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งทางตรง และทางอ้อม ขณะเล่น เด็กได้คิด ได้กระทำ ได้สัมผัส และสนุกสนานกับการเล่น พื่อเจต ให้ความหมายการเล่นว่าเป็นงานของเด็ก เป็นงานแห่งการเรียนรู้ เข้าใจ และพัฒนาปัญญา เด็กจะซึมซับความรู้ และ พฤติกรรมต่าง ๆ จากการเล่น การคิดของเด็กเกิดจากการค้นรู้ การค้นรู้ของเด็กปฐมวัย ไม่เหมือนกับการค้นรู้ของผู้ใหญ่ เด็กค้นรู้เพื่อค้นหาสิ่งที่เป็นการเรียนรู้ของตนทั้งที่ยังไม่มีเป้าหมาย

4. การสอน และการฝึกเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างการเรียนรู้ แม้ว่าคนจะสามารถเรียนรู้ได้เอง โดยธรรมชาติก็ตาม แต่การพัฒนาคนให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อการสร้างสรรค์ และพัฒนาที่รวดเร็วต้องอาศัยการได้รับความรู้เบื้องต้นที่มีการคัดกรองการคิดค้นมาแล้ว เช่นการใช้

ทฤษฎีต่าง ๆ ขยายการเรียนรู้ทำให้เรียนรู้เร็วขึ้น เป็นต้น การสอนจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ และ เปลี่ยนพฤติกรรมได้เร็ว แต่การสอนนั้นต้องอยู่บนพื้นฐานความพร้อมทางวุฒิภาวะของเด็ก จึงจะเรียนรู้ได้ดี และหากการสอนนั้นตรงกับความต้องการ และมีความสนใจของเด็กด้วยแล้ว การสอนจะให้ผลเต็มที่ การสอนต้องเป็นประสบการณ์ หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เด็กคิด เด็กสนุกกับการเรียนตามวิถีธรรมชาติของเด็ก เด็กจึงจะเรียนรู้มาก การสัมผัส ต้นแบบ และการเล่นจึงเป็นสื่อหัวใจของการสอนเด็กปฐมวัย

กรณีการ์ กลิ่นหวาน (2547 : 38) กล่าวถึง วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ไว้ว่า การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจะเรียนรู้จากการได้ลงมือกระทำ ได้สัมผัส เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง การเห็นตัวแบบ การชิมชั้ประสบการณ์ จะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้เต็มศักยภาพ

บุหงา เม่นทอง (2547 : 21 - 23) กล่าวถึง วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ไว้ว่า เด็กปฐมวัยมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากบุคคลในวัยอื่น ๆ กล่าวคือ เด็กปฐมวัยมีวิธีการเรียนรู้โดยผ่านสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความต้องการของเด็กเอง การที่บุคคลจะเรียนรู้ในสิ่งใดได้ดีก็ต่อเมื่อบุคคลมีความต้องการในสิ่งนั้น ๆ เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีความต้องการที่แตกต่างไปจากบุคคลวัยอื่น จึงมีวิธีการเรียนรู้โดยผ่านความต้องการดังนี้

- 1.1 เด็กต้องการการยอมรับ และได้รับความสนใจ
- 1.2 เด็กต้องการการตอบสนองเพื่อการอยู่รอดของชีวิต
- 1.3 เด็กต้องการแสดงความสามารถ
- 1.4 เด็กต้องการที่จะเหมือนบุคคลที่เขารัก

2. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความสนใจที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เนื่องจากบุคคลจะเรียนรู้สิ่งใดต่อเมื่อบุคคลมีความสนใจในสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเด็กปฐมวัยจะมีวิธีการเรียนรู้โดยผ่านความสนใจดังนี้

- 2.1 เด็กมีความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตนเอง
- 2.2 เด็กมีความสนใจในประสบการณ์หลาย ๆ อย่างที่จัดให้ เช่น การหาวัสดุเครื่องใช้ และของเล่นที่เหมาะสมกับวัยให้เด็กได้เล่น การหาหนังสือให้อ่านการพาไปเที่ยว ฯลฯ
- 2.3 เด็กมีความสนใจในคำถามที่กระตุ้นให้เด็กคิดหาคำตอบ
- 2.4 เด็กมีความสนใจในคำอธิบาย และข้อเสนอแนะ
- 2.5 เด็กมีความสนใจในเกมที่มีรางวัล

3. เด็กเรียนรู้โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ และการเล่น ด้วยเหตุที่เด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงที่กำลังซุกซน ไม่อยู่นิ่งเฉย ดังนั้นการที่เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการเล่น ก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งแบ่งออกเป็น

3.1 เด็กเรียนรู้จากการกระทำซ้ำ ๆ หรือเลียนแบบ

3.2 เด็กเรียนรู้จากการสำรวจ สัมผัส ค้นคว้า เปรียบเทียบ และหาความสัมพันธ์

3.3 เด็กเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติ

4. เด็กเรียนรู้โดยผ่านสิ่งที่ตนเองได้รับ จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เสมอ ถ้าเป็นประสบการณ์ที่เด็กพึงพอใจก็จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และเด็กจะทำในสิ่งนั้นอีก แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจ เด็กจะหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านั้น

5. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความพร้อมที่จะเรียน ความพร้อมที่มีความสัมพันธ์กับการฝึกหัด ถ้าเราฝึกหัดเมื่อเด็กพร้อมย่อมทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมที่จะเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยดังนี้

5.1 การเตรียม และจัดหาประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็ก จะช่วยให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยการให้เด็กได้รับรู้ ได้ดู ได้สัมผัส ฯลฯ กับสิ่งนั้น ๆ

5.2 เด็กจะมีความพร้อมในการเรียนสิ่งที่ยากขึ้น และแตกต่างไปจากเดิมอีกเล็กน้อย หากเด็กได้รับความสำเร็จจากการเรียนรู้มาบ้างแล้ว

จากเอกสารเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยดังกล่าว สรุปได้ว่าวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้น จะเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้ดี ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นทางสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน พ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย จึงต้องรู้จักสังเกตว่าเด็กแต่ละคนมีลักษณะ รูปแบบ การเรียนรู้อย่างไร เพื่อสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสให้เด็กมีประสบการณ์การเรียนรู้แบบต่าง ๆ ไม่จำกัด การเรียนรู้ของเด็กในทางใดทางหนึ่ง แต่พยายามส่งเสริมดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยในรูปแบบใหม่ เพื่อให้เป็นการส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต่อไป

สรุปได้จากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ที่กล่าวไว้ในข้างต้น เป็นความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้สามารถเข้าใจถึงองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของเด็กได้ดีขึ้น และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยต่อไป

3. การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย คือการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมหรือจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กวัย 3 – 5 ปี เพื่อพัฒนาการ ทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้พร้อมที่จะเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน คือด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ท้ายสุดคือด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา

3.1 การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยต้องส่งเสริมให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และพัฒนาครบทุกด้านอย่างมีความสุข เน้นให้เด็กปฐมวัยได้มีการพัฒนาที่เหมาะสมกับวัย โดยมีประเด็นสำคัญที่ศึกษาดังนี้

3.1.1 ความหมายของหลักสูตร

3.1.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

3.1.3 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3.1.4 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3.1.5 การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3.1.1 ความหมายของหลักสูตร

จากการศึกษาความหมายของหลักสูตรของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้กล่าวไว้ดังนี้คือ ทาบา (Taba 1962 : 11) กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนการสอนสำหรับการเรียน ปีร์แชมป์ (Beachamp 1968 : 5) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่ โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน

กูด (Good 1973 : 157) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ โรงเรียนวางแผนที่จะจัดให้แก่ นักเรียน

อเล็กซานเดอร์ (Alexander 1974 : 17) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง การจัดเตรียม มวลประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอย่างกว้าง ๆ และจุดมุ่งหมายเฉพาะของโรงเรียน

แพรทท์ (Pratt 1980 : 4) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การจัดหมวดหมู่สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในระบบการจัดการศึกษา ซึ่งอยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนกระบวนการ ประเมินผล วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน และคุณสมบัติของครู

โฟเชย์ (Foshay 1969 ,อ้างถึงใน Connelly and Clandinin 1988 : 5) ให้ความหมายว่า หลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนมีภายใต้ข้อเสนอแนะของโรงเรียน

สมาคมการอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย (NAEYC , อ้างถึงใน Eliason & Jenkins 1994 : 52) ได้ให้ความหมายของ “หลักสูตรปฐมวัย” ว่าหมายถึง กรอบโครงสร้างซึ่งกำหนดสาระ หรือเนื้อหาที่เด็กต้องเรียนรู้กระบวนการที่ช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ และสิ่งที่ครูทำ หรือปฏิบัติเพื่อช่วยให้เด็กบรรลุวัตถุประสงค์ ตลอดถึงบริบทที่การเรียนการสอน เกิดขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งจำเป็นต้องสอดคล้องกับ ความต้องการ และความสนใจของเด็กแต่ละคน

โกร์ดอน (Gordon 1989 : 350) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาสาระที่เด็กจะต้อง เรียนรู้กระบวนการที่ทำให้เด็กบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร หรือสิ่งที่ครูจะต้องทำเพื่อนำเด็ก ไปสู่ เป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือเป็นการอธิบายเกี่ยวกับการสอน และการเรียนรู้ของเด็ก

เคลลี (Kelly 1999 : 2-3) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อความที่แสดงถึงความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสาขาวิชาเรียนที่สถาบันการศึกษาได้วางแผนสาระสำคัญ และองค์ความรู้ที่ผู้เรียนจะได้รับ จากการสอน

พัชยา โรจน์บุญถึง (2543 : 31) กล่าวว่า หลักสูตร คือ การจัดการศึกษาในลักษณะของ การอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา

วิรัช ปิณฑวนิช (2544 : 19) กล่าวว่า หลักสูตรถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะ ทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เพราะหลักสูตรคือ แนวทางในการจัดการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียน เก่ง ดี และมีความสุขในการหาความรู้ตามจุดมุ่งหมายของชาติ

เพชรสุดา กรุณาวงษ์ (2545 : 29) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนใน ทุก ๆ ด้านตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545 : 234) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผน หรือแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีข้อกำหนดของการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ในทุก ๆ ด้านไว้อย่างชัดเจน

พันธณี วิหคโต (2545 : 13) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง การเรียนรู้ทั้งมวล ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งกำหนดขึ้นเพื่อที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 22 - 23) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนไว้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา

กรมวิชาการ (2546 : 1) กล่าวว่า หลักสูตร เป็นแผน หรือแนวทาง หรือการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมทั้งลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 19 - 20) ได้กล่าวว่า มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้หลายท่านได้แก่

- 1). หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทุก ๆ อย่างที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน(চারง บัวศรี)
- 2). หลักสูตร คือ โครงการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ (สุมิตร คุณากร)
- 3). หลักสูตร หมายถึง ประมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหา วิชา ทักษะคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม (เอกวิทย์ ณ ถลาง)
- 4). หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ (Alberty และ Albert)
- 5). หลักสูตร หมายถึง ลำดับขั้นตอนของประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อมุ่งสอนวิธีการคิด และปฏิบัติให้กับเด็ก (Smith, Stanley และ Shores)
- 6). หลักสูตร คือ ข้อกำหนดแผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ)

สุชาดา วิทยุฒิ (2546 : 36) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารสำคัญของสถานศึกษา ที่แสดงการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความพร้อมเอกลักษณ์ และภูมิปัญญาของท้องถิ่น

นิรมล ศราวุฒิ (2547 : 54) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรว่าจะครอบคลุม 3 ส่วน คือ เอกสารแนวทางในการจัดการเรียนรู้ การนำแนวทางจากเอกสาร ไปจัดสาระเนื้อหา กิจกรรม และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน และผลที่เกิดในตัวผู้เรียน

นิรมล มีนาเสียว (2548 : 33) หลักสูตร หมายถึง การวางแผนเกี่ยวกับมวลประสบการณ์ของโรงเรียนที่จะจัดให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง การดำเนินงาน แนวทาง หรือแผนการ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

3.1.2 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้พัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยอย่างจริงจัง โดยได้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดทำเพื่อเป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก พร้อมทั้งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจะเห็นได้ว่าจุดประสงค์หลักของหลักสูตรจะเน้นที่การพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน และครอบคลุมเด็กทุกประเภท ดังนั้นการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรที่จะมีการดำเนินงานตามจุดมุ่งหมาย และหลักการของการศึกษาในข้างต้น ซึ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัยพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3.1.3 องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้แสดงถึงส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไว้ดังนี้

1). ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย เป็นแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางหรือวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ แนวทางในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมาย เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งในเด็กปฐมวัยจุดมุ่งหมายหลัก คือ การพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2). หลักการ เป็นส่วนที่แสดงถึงหลักการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับแนวคิด และปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

3). จุดมุ่งหมาย ซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งมีจำนวน 12 มาตรฐาน

4). คุณลักษณะตามวัย เป็นคุณลักษณะตามวัยที่เป็นความสามารถตามวัย หรือพัฒนาการตามธรรมชาติ เมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผู้สอนต้องรู้ และเข้าใจ เพื่อจะได้จัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้ถูกต้อง เหมาะสม และพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถ และศักยภาพ

5). ระยะเวลาเรียน เป็นการกำหนดระยะเวลาเรียนที่กำหนดไว้สำหรับสถานศึกษาใช้เป็นเกณฑ์ ซึ่งกำหนดไว้ประมาณ 1 - 3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษา

6). สารการเรียนรู้ กำหนดเป็น 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรรู้

- ประสบการณ์สำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัสดุ สิ่งของ และบุคคลต่าง ๆ รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อม ๆ กัน

- สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อใน การจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ แต่ไม่เน้นท่องจำเนื้อหา การให้เด็กเกิดการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ โดยให้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ สำคัญดังกล่าวข้างต้น

7). แนวทางการจัดประสบการณ์ เป็นคำแนะนำแก่ผู้สอนในหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมให้แก่เด็ก

8). ขอบข่ายกิจกรรมประจำวัน เป็นกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน โดยในแต่ละวันต้องครอบคลุมพัฒนาการด้านเนื้อใหญ่ เล็ก พัฒนาการอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาลังคมนิสัย พัฒนาการคิด พัฒนาภาษา และส่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์

9). การประเมินพัฒนาการ เป็นการประเมินพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันในกิจกรรมที่เด็กทำตามปกติ

10). การจัดหลักสูตรสถานศึกษา เป็นคำแนะนำเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย และการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

11). การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3 - 5 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ

12). การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการแนะนำเกี่ยวกับบทบาทของบุคลากรทุกฝ่ายในการสร้างรอยเชื่อมต่อ โดยเฉพาะระหว่างหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ 3 - 5 ปีกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

13). การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน เป็นการแนะนำ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัย มีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับชุมชน

3.1.4 ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย จะต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ บริบทของท้องถิ่น ชุมชน และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความสนใจ และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เป็นภารกิจของสถานศึกษาที่ต้องมีการดำเนินงาน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดทำโดยสรุปดังนี้ (กรมวิชาการ 2546 :)

1). การแต่งตั้งคณะทำงาน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู รวมถึงประชาชนที่มีความรู้ด้านความต้องการของชุมชน สังคม ท้องถิ่น

2). การศึกษาเอกสาร และข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เอกสารหลักสูตรอื่น ๆ รวมถึงศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน ครอบครัวของนักเรียน ชุมชน พร้อมกับสภาพปัจจุบัน และปัญหาต่าง ๆ

3). กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ในการกำหนดวิสัยทัศน์ควรศึกษาปรัชญาของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งวิสัยทัศน์เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเจตนารมณ์ อุดมการณ์ หลักการ เป็นภาพที่พึงประสงค์ในอนาคต เป็นความคิดในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ ควรเป็นการกำหนดร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครอง รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา โดยกำหนดภารกิจ หรืองานหลักที่สำคัญ หรือวิธีดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ในระยะเวลาที่แน่นอน

4). กำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ต้องกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ โดยยึดมาตรฐานที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

5). กำหนดสาระการเรียนรู้รายปี เป็นการวิเคราะห์ต่อจากมาตรฐานที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ แล้วพิจารณาประกอบกับสาระการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เพื่อนำมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้รายปีให้แก่เด็ก

6). กำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ เป็นการวางแผนการจัดประสบการณ์ตลอดปี การศึกษา ทั้งนี้ในการกำหนดหน่วยแต่ละหน่วยต้องสอดคล้องกับมาตรฐานที่พึงประสงค์ สภาพที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้รายปี

7). กำหนดบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นการเขียนแนวทางในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยซึ่งประกอบด้วยแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องเรียน ตลอดจนท่าทีการแสดงออก ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น ครู ผู้บริหาร เป็นต้น

8). สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ เป็นการกำหนดแนวทางในการใช้สื่อ และจัดแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย

9). การประเมินพัฒนาการ เป็นการจัดทำแนวปฏิบัติ วิธีประเมินพัฒนาการ ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการหรือวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือบันทึกพัฒนาการของเด็กโดยการประเมินพัฒนาการของหลักสูตรสถานศึกษาควรมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย พ.ศ. 2546

10). การบริหารจัดการตรวจสอบหลักสูตรเป็นการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ และการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา ตั้งแต่การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การดำเนินการจัดทำ และใช้หลักสูตรสถานศึกษาตลอดจนการนิเทศติดตามกำกับประเมิน และรายงาน โดยประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ประเมินระหว่างใช้หลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่านำไปใช้ได้ดีเพียงใด ประเมินหลังการใช้หลักสูตรเพื่อสรุปผลหลักสูตร และนำข้อมูลไปปรับปรุงให้หลักสูตรดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546 : 4 - 27) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยมีขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรดังนี้

- 1). ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้านก่อนการจัดทำหลักสูตร
- 2). ขั้นสร้างหลักสูตรเป็นการศึกษาเอกสาร และข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร และจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร
- 3). การเรียบเรียงเอกสารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นรูปเล่ม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546 : 12) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสามารถจัดทำได้ดังนี้คือ

1). ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเอกสารอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเด็ก ครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของชุมชน และการเปลี่ยนแปลงของสังคม

- 2). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 33) ได้กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางสู่การปฏิบัติ มีขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดทิศทางของหลักสูตร หมายถึง การกำหนดปรัชญา และลักษณะของเด็กที่สถานศึกษาต้องการ

ขั้นที่ 2 ออกแบบหลักสูตร หมายถึง การเลือกรูปแบบ หรือออกแบบหลักสูตรรวมถึง การกำหนดจุดประสงค์ และกรอบแนวคิดการเรียนรู้แต่ละระดับชั้น และเรื่องที่จะเรียน

ขั้นที่ 3 วางแผนประสบการณ์ หมายถึง การกำหนดมโนทัศน์ของเรื่องที่จะเรียน ผลลัพธ์ของการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นที่ 4 กำหนดแนวประเมินผล หมายถึง การกำหนดแนวการวัด และประเมินผล รวมทั้ง การประเมินภาพ ซึ่งเป็นการประเมินเป็นระยะ และประเมินผลสรุป

ขั้นที่ 5 จัดทำคู่มือหลักสูตร หมายถึง การจัดทำเอกสารหลักสูตร รูปแบบหลักสูตร แผนการจัดประสบการณ์ และแนวประเมินผลพร้อมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ สำหรับครูนำไปใช้ในทางปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ขั้นตอนของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

3.1.5 การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

สมาคมการอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย (NAEYC , อ้างถึงใน Bredekamp and Copple 1997 : 20 - 21) ได้กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังต่อไปนี้

1). หลักสูตรปฐมวัยควรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และสุนทรียศาสตร์ รวมตลอดถึงพัฒนาการด้านสติปัญญา และภาษา

2). หลักสูตรปฐมวัยควรบูรณาการเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และมีความหมายต่อตัวเด็ก

3). หลักสูตรปฐมวัยควรสร้างขึ้นบนพื้นฐานของสิ่งที่เด็กรู้อยู่แล้ว และสามารถทำได้ หรือบนพื้นฐานความรู้เดิมของเด็กทั้งนี้เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กมั่นคง และส่งเสริมการได้มาซึ่งทักษะความคิดรวบยอดใหม่ ๆ

4). การวางแผนหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพควรบูรณาการวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่มีความหมายต่อตัวเด็ก และส่งเสริมพัฒนาการด้าน

ความคิดรวบยอด อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งถือเป็นกลยุทธ์ที่จำเป็นต้องใช้ในบางโอกาส

5). หลักสูตรควรส่งเสริมพัฒนาการด้านความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการ และทักษะ นอกจากนั้นควรส่งเสริมการนำไปปฏิบัติ และการแสวงหาความรู้ใหม่

6). หลักสูตรควรส่งเสริมความเชื่อ ทศนคติ และวัฒนธรรมทางบ้านของเด็ก ตลอดจนการกระตุ้นให้เด็กได้แลกเปลี่ยนความรู้ และความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้น

7). จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของหลักสูตรควรสะท้อนความเป็นจริงในสังคม สัมพันธ์กับอายุของเด็กที่ต้องการใช้ และสอดคล้องกับบริบทที่เด็กอาศัยอยู่

8). เมื่อมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ครูควรบูรณาการเทคโนโลยีให้เป็นส่วนหนึ่งของชั้นเรียน หลักสูตร และการสอน

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 14) ได้กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม ควรให้สถานศึกษาทำการศึกษาวิเคราะห์ และดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียน และท้องถิ่น

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (2544 : 226) ได้กล่าวถึงการจัดทำหลักสูตรว่า ควรเป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก

กรมวิชาการ (2546 : 5) กล่าวถึง การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมจะต้องมีการพิจารณาจากวัย และประสบการณ์ของเด็กมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เด็กเกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ และควรเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ และเด็กด้อยโอกาส รวมไปถึงเด็กพิเศษให้ได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546 : 44) กล่าวว่า การจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมควรร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนของตน ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนตลอดปี และสามารถติดตามผล และเห็นร่องรอยของการจัดการศึกษาที่ตรงกับสภาพชุมชน และการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และชุมชน ทำให้สถานศึกษามีคุณภาพมากขึ้นสามารถผลิตบุคลากรได้ตรงตามเป้าหมายทางการศึกษา

วัลลีพันธุ์ ปาทาน (2548 : 47) ได้กล่าวว่า การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรจะดำเนินงานในการจัดทำให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และควรมาจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เด็กมีส่วนร่วม และมีความสุขในการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเล่น

นอกจากนี้ควรคำนึงถึงพื้นฐานประสบการณ์เดิม และความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ

จากรายละเอียดที่กล่าวไว้ในข้างต้น เป็นประเด็นสำคัญในการทำความเข้าใจถึงการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยหลักสูตรครุมาจากการมีส่วนร่วมของผู้บริหารครู ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องมีการประเมินและพัฒนาหลักสูตรเป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เด็กมีส่วนร่วม และมีความสุขในการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเล่น นอกจากนี้ควรคำนึงถึงพื้นฐานประสบการณ์เดิมและความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคลรวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาถึงประเด็นของขั้นตอนของการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรสาระของหลักสูตร โดยยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลางในการศึกษาวิจัย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยในการศึกษาของผู้นี้เป็นการดำเนินงานในการจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรจะพิจารณาจากวัย และประสบการณ์ของเด็ก และกำหนดปรัชญาของการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัยควรเป็นหลักสูตรที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เน้นการพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้านอย่างเต็มตามศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของเด็ก ครอบคลุมทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ เพื่อการพัฒนาให้สอดคล้อง ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติ หรือคุณลักษณะตามวัย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางที่เป็นมาตรฐานทั้ง 12 ประการ

3.2 การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก

การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะทำการศึกษาในเรื่องของการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาไปตามเป้าหมายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

- แนวทางการจัดประสบการณ์

3.2.2 การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

3.2.1 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546 : 3 - 5) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่าจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมรวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาเน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิตประเมินพัฒนาการอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมประสบการณ์ที่จัดครอบคลุมประสบการณ์สำคัญและสาระที่เด็กควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมจัดขั้นตอนการเรียนรู้จากง่ายไปยาก จากใกล้ตัวไปไกลตัว เกิดการเรียนรู้จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายดำเนินการจัดประสบการณ์ตามกิจวัตรประจำวันและแผนการจัดประสบการณ์ที่กำหนดแต่อาจปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นตามสภาพที่เป็นจริง และความสนใจของเด็กไม่กำหนดตายตัวจนเกินไป แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับหลักการ และแนวทางในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

แนวทางการจัดประสบการณ์ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มีดังนี้

- 1). จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือเหมาะสมกับอายุวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2). จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 3). จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะ และสาระการเรียนรู้
- 4). จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 5). จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้อาณาเขตปลอดภัยที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศ ที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 6). จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

7). จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8). จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9). ให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

10). จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน

ในการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีนักการศึกษาได้ให้แนวทาง และขอบข่ายของการประสบการณ์ และกิจกรรมไว้ดังนี้

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2542 : 35 - 37) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไว้ว่าประสบการณ์เป็นสื่อของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยโดยให้ทั้งพัฒนาการความรู้ความคิดในการแก้ปัญหาทุกประสบการณ์จะต้องมีการกระตุ้นให้เด็กสนใจเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งหลักการที่สำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีดังนี้คือ

1. ประสบการณ์ต้องน่าสนใจ ตรงกับความต้องการของเด็กแต่ละคน
2. เป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง และประสบการณ์ต้องเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
3. ประสบการณ์มีความหลากหลาย ยืดหยุ่นจากเหตุการณ์ และสภาพท้องถิ่น
4. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และประเพณีให้เด็กได้เรียนรู้
5. ประสบการณ์ที่จัดต้องมีประสบการณ์ในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน

ราศี ทองสวัสดิ์ (2542 : 82) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดประสบการณ์ และกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งให้พัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมแทนการสอนเป็นวิชา
2. การพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้านโดยไม่เน้นการสอนอ่าน - เขียนในระดับปฐมวัยนั้น จะไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษาต่ำกว่าเด็กที่เรียน อ่าน - เขียน ในระดับประถมศึกษาแต่อย่างใด

3. ภาษาไทย และคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยนั้นเป็นเพียงขั้นพื้นฐานในขณะที่ระดับประถมศึกษาจะเน้นทักษะการคิดคำนวณเป็นใหญ่

4. การจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยนั้นจะยึดพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นหลักในการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์ ซึ่งจะแตกออกมาเป็นรายการประสบการณ์ และเนื้อหาซึ่งจะใช้จัดทำเป็นแผนการจัดประสบการณ์ต่อไป

5. การจัดประสบการณ์แก่เด็กจะบังเกิดผลดีหากมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมให้หลากหลาย กล่าวคือ มีทั้งกิจกรรมสงบ กิจกรรมเคลื่อนไหว จัดทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน และควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด

อัญชลี ไสยวรรณ (2543 : 3) ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่กระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการทำกิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมรายบุคคล ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2. จัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาในลักษณะของการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมดนตรี และการเคลื่อนไหว เกมการศึกษา และมุมการเล่นในห้องเรียน

3. จัดประสบการณ์โดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ลักษณะการจัดประสบการณ์เป็นแบบบูรณาการเนื้อหาสาระ และพัฒนาการทักษะกระบวนการไปพร้อม ๆ กันครู และเด็กร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ไว้ในหลักสูตรไขแมงมุม และเปิดโอกาสให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ให้เด็ก ทั้งนี้โดยใช้วิธีการช่วงเวลา และสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะและธรรมชาติของเด็กปฐมวัย

4. การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเป็นช่วงเวลานั้น ๆ และจัดกิจกรรมที่หนัก และเบาสลับกัน ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เด็กเบื่อ หรือเหนื่อยเกินไป และตารางกิจกรรมประจำวันสามารถยืดหยุ่นได้สำหรับขยาย หรือลดเวลาไปตามช่วงความสนใจ และความต้องการของเด็ก

5. การดำเนินกิจกรรมจะมุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความสามารถทางด้านต่าง ๆ อย่างสูงสุดตามขีดความสามารถ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความพร้อมของแต่ละคนเป็นเกณฑ์ไม่เน้นการเร่งเรียน อ่าน เขียน หนังสือ

6. จัดการประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักพัฒนาการ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

เด็กปฐมวัยนอกจากจะได้เรียนรู้ทางด้านสติปัญญาแล้วควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเรียนรู้สิ่งอื่น ๆ ที่เสริมสร้างพัฒนาการที่ดึงมาควบคู่กันไปด้วย ซึ่งวาโร เฟิงส์วาศ์ (2544 : 109) ได้กล่าวไว้ว่า สัดส่วนของเวลา และกิจกรรมในแต่ละวันสามารถปรับเปลี่ยน และยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับครู และสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะเกี่ยวกับการช่วยเหลือตัวเอง
2. การเล่นเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือก และตัดสินใจด้วยตัวเอง
3. การแสดงความรู้สึก เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกภายใน เช่น กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ
4. กิจกรรมด้านสังคม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นให้ เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น การแบ่งปัน และการแก้ปัญหา
5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก และ กล้ามเนื้อใหญ่ โดยการเคลื่อนไหว หรือการใช้วิถีต่าง ๆ
6. กิจกรรมพัฒนาสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้ของเด็ก

3.2.2 การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้ หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอน และเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัด และขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.2.2.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

- 1). กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในแต่ละวัน
- 2). กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่อง นานเกินกว่า 20 นาที
- 3). กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที
- 4). กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้อง และ นอกห้องกิจกรรมที่ใช้ กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็ก เป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลัง และไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลัง เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อย

การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย (กรมวิชาการ 2546 : 25-45) จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปของกิจกรรม บูรณาการผ่านการเล่นเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ตัวอย่างกิจกรรมที่เสนอแนะ ปรากฏในตารางประจำวัน มีด้วยกัน 6 กิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะ และควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัดปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกห่มุน ฯลฯ

3. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กพัฒนาการทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ มุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล และฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองศึกษาสถานที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ฯลฯ

4. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก มีอิสระตามมุมการเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ ศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมต่าง ๆ เหล่านี้ เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มย่อย

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน เพื่อออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจ และความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตา หรือบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น

6. เกมการศึกษา เป็นกิจกรรมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ช่วยให้ได้รู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3 – 6 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ภาพตัดต่อ ฯลฯ

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จะเน้นในการจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนทั้งด้านวุฒิภาวะความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การแก้ปัญหาการเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหน้า มีระเบียบวินัยตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้เรียน จุดสำคัญคือต้องตรงตามหลักการ และขอบข่ายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งในงานวิจัยนี้จะศึกษาในลักษณะของการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องตรงตามพัฒนาการการเรียนรู้ และคุณลักษณะตามวัย

3.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยจะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และประเทศชาติในอนาคตได้นั้นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับกรอบมเลี้ยงดูที่เด็กได้รับ และอีกส่วนหนึ่งก็คือสภาพแวดล้อมซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และมีคุณค่า จะช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลรอบข้าง นอกจากนั้นยังช่วยให้เด็กได้ค้นคว้า ทดลอง สังเกต หาเหตุผล แก้ปัญหา และขยายประสบการณ์ได้อย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จึงมีความสำคัญในการพัฒนา การเรียนรู้ให้แก่เด็กในวัยนี้

เขาวพา เศษะคุปต์ (2542 : 16) กล่าวว่า การสร้างสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียนในระดับปฐมวัย มีความสำคัญ และมีผลต่อพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็ก โดยผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจำเป็นต้องศึกษา และทำความเข้าใจในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน เพื่อจะได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กได้อย่างถูกต้อง

ขวัญจิรา ภูสังข์ และคณะ (2543 : 49 - 57) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาไม่เพียงแต่จะมีครู และการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเท่านั้น อาคารเรียน และสิ่งแวดลอมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 31 - 32) ได้กล่าวว่า การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีอิสระ ยอมรับความแตกต่างของบุคคล มีหลากหลายวิธีในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กมีประสบการณ์ และพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ ซึ่ง โรงเรียนจะมีคุณภาพดีเยี่ยม เมื่อสามารถสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

กร่าง ไพรวรรณ (2545 : 47 - 49) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความปลอดภัย สามารถเรียนรู้ได้ตามธรรมชาติ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้มีอุปกรณ์การเล่นให้เด็กได้เล่น มีบ่อทราย มีสนามให้เด็กได้วิ่งออกกำลังกายกลางแจ้ง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก

กรมวิชาการ (2546 : 5) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนต้องอยู่ในสถานที่ที่สนองความต้องการ และความสนใจของเด็ก ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน สภาพแวดล้อมต้องมีความสะอาดปลอดภัย อากาศสดชื่นผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกาย และพักผ่อนมีสื่อวัสดุอุปกรณ์มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาส เลือกเล่นเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

พรชัย สมพงษ์พันธ์ (2546 : 15) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยว่า ต้องคำนึงถึงหลัก 4 ประการคือ

- 1). ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุต่าง ๆ โดยดำเนินการจัดสถานที่ ตัวอาคาร และสภาพแวดล้อมให้ถูกหลักสุขาภิบาล และหมั่นตรวจสอบอาคารเรียน และสภาวะแวดล้อม
- 2). ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ ต้องดำเนินการในเรื่องคุณภาพน้ำดื่ม ควบคุมการจัดและจำหน่ายอาหารกลางวัน ห้องน้ำต้องมีความสะอาดมีระบบระบายน้ำทิ้ง
- 3). ความร่มรื่นสวยงาม และความสะอาดสบาย โดยการตกแต่งอาคารสถานที่บริเวณสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน มีการปลูกสวนหย่อม ไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ มีสนามเด็กเล่น มีห้องพยาบาล มีที่นั่งสำหรับพักผ่อน
- 4). ความเหมาะสมกับการพัฒนาการทางร่างกาย การจัดโต๊ะเรียนให้พอดีกับขนาดร่างกาย

วัลลีพันธุ์ ปาทาน (2548 : 47 - 48) กล่าวว่า การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดให้สนองต่อความสนใจ และความต้องการตามวัยของเด็ก มีสื่อการเรียนการสอน และของเล่นที่หลากหลาย ให้เด็กได้เลือกเล่นตามความสนใจ จัดสภาพแวดล้อมให้มีความสะดวกสบาย สวยงาม สดชื่น เป็นธรรมชาติ และปลอดภัยจากอุบัติเหตุ และโรคติดต่อ มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการออกกำลังกาย รวมทั้งสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ให้สนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

นันทิยา รักตประจิต (2548 : 46) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็ก สถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อม ให้เป็นสถานที่ที่เด็กใช้เรียนรู้ กิน เล่น พักผ่อน ให้ความอบอุ่น และความความสะดวกสบายแก่เด็ก

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาในลักษณะของการดำเนินงานการเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนตลอดจนบทบาทความสำคัญของครูซึ่งสภาพแวดล้อมต้องมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะดวก และปลอดภัยเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ฯลฯรวมทั้งการมีบุคลิกภาพที่ดีของครูผู้สอน โดยมีประเด็นสำคัญที่ศึกษาดังนี้

3.3.1 หลักในการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3.3.2 คุณลักษณะของครูปฐมวัย

3.3.1 หลักในการจัดสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ในการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้คือ ความสะอาด ปลอดภัย บรรยากาศในการเรียนรู้ ความเพียงพอเหมาะสมของสื่อ เครื่องเล่น ความพร้อมของอาคารสถานที่ ความสะดวกในการจัดทำกิจกรรม และความอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น เนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ จะเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว การจัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ตามความต้องการของเด็ก จะช่วยให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กรีนแมน (Greenman 1988 : 135) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรพิจารณาถึงวัสดุ อุปกรณ์ นอกจากนั้นควรคำนึงถึงการถ่ายเทของอากาศ แสงสว่าง

เกสต์วิกกี (Gestwicki 1999 : 54) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน โดยการจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ จะช่วยให้ประสบการณ์การเรียนรู้มีความหมายกับเด็กมากขึ้น ศูนย์การเรียนรู้หรือมุมประสบการณ์ต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ตรง และวัสดุ อุปกรณ์ที่หลากหลายซึ่งควรมีความสัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้ที่กำลังเรียนอยู่

บริวเวอร์ (Brewer 2004 : 76) กล่าวถึง แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนไว้ดังนี้

1). พื้นที่ภายในห้องเรียนสามารถปรับใช้ได้หลายกิจกรรม เนื่องจากห้องเรียนในโรงเรียนบางแห่งมีพื้นที่จำกัด ดังนั้นพื้นที่ที่ใช้ต้องสามารถจัดกิจกรรมได้มากกว่าหนึ่งกิจกรรม เช่น มุมบล็อก สามารถใช้เป็นที่เล่นทานได้ในเวลาอื่น

2). กิจกรรมที่ใช้น้ำควรจัดให้อยู่ใกล้กับแหล่งน้ำให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งรวมถึงมุมศิลปะ มุมวิทยาศาสตร์ มุมน้ำ

3). กิจกรรมที่เงียบควรตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน เพื่อที่เด็กต้องการทำงานเงียบ ๆ สามารถเข้ามาใช้ได้ แต่ “ความเงียบ” ไม่ได้หมายถึงเด็กไม่สามารถพูดได้ แต่หมายถึงกิจกรรมในมุมหนังสือ มุมการเขียน มุมการฟัง ที่ใช้เสียงในการทำงานน้อยกว่ากิจกรรมในมุมอื่น

เยวพา เดชะคุปต์ (2542 : 18 - 19) ได้เสนอหลักเกณฑ์ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้คือ

1). เนื้อที่ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ควรมีบริเวณกว้างขวางพอเพียงที่เด็กจะแสวงหา ค้นคว้า ทดลองสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

2). การจัดห้องเรียน ควรให้มีเนื้อที่พอเพียงที่เด็กจะเคลื่อนไหวได้อย่างมีอิสระ และปลอดภัย

3). วัสดุอุปกรณ์ควรมีมากพอที่จะให้เด็กได้เล่นคนเดียว เล่นคู่ขนาน และเล่นเป็นกลุ่ม

4). วัสดุอุปกรณ์ควรมีมากพอที่จะให้เด็กทำงาน และเล่น ทั้งที่เป็นกิจกรรมที่ทำอย่างสนุกสนาน และกิจกรรมที่ทำอย่างเงียบ ๆ

5). วัสดุอุปกรณ์ควรสามารถใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง

6). วัสดุอุปกรณ์ควรมีความทนทาน และคนทนต่อการเล่นของเด็กจำนวนมาก ๆ

7). วัสดุอุปกรณ์ควรจะสามารถเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ และเมื่อเด็กเลิกเล่น หรือไม่ต้องการใช้แล้วก็ควรมีที่เก็บของเหล่านั้น

8). ถ้าวัสดุอุปกรณ์ที่จัดไว้ไม่พอเพียง ครูควรคิดว่าจะหาอะไรมาทดแทนเพื่อให้การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนน่าสนใจ และควรมีการฝึกระเบียบในการเก็บของเล่นเมื่อเลิกเล่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกลักษณะนิสัยที่ดี และความเป็นระเบียบในการใช้ และเก็บสิ่งของ

9). วัสดุอุปกรณ์แต่ละอย่าง ควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กแต่ละวัย

10). วัสดุอุปกรณ์ที่มี ควรเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่จะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกล้ามเนื้อเล็ก และกล้ามเนื้อใหญ่ของเด็ก

11). วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และระดับวุฒิภาวะของเด็ก

12). ควรมีตู้ ช่างสำหรับให้เด็กเก็บเสื้อผ้า และของใช้ส่วนตัว

13). ควรมีห้องน้ำ และอ่างล้างมือสะดวกในการใช้สำหรับเด็ก

14). ห้องเรียนควรมีอุณหภูมิ แสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศพอเหมาะ

ขวัญจิรา ภูสังข์ และคณะ (2543 : 56) สรุปไว้ว่า หลักสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีต้องมีคุณลักษณะ 10 ประการคือ

- 1). เพียงพอ
- 2). เหมาะสม
- 3). ปลอดภัย
- 4). ถูกสุขลักษณะ
- 5). ง่ายต่อการปรับใช้
- 6). ระยะทางสะดวก
- 7). มีประสิทธิภาพ
- 8). ประหยัด
- 9). เอื้อต่อการขยาย
- 10). มีภูมิสถาปัตยกรรมที่สวยงาม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 177) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียนไว้ดังนี้คือ

การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

หลักสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนต้องคำนึงถึง ความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ่ม มั่นใจ และมีความสุข ซึ่งอาจจัดแบ่งพื้นที่ให้เหมาะสมกับการประกอบกิจกรรมตามหลักสูตร ได้ดังนี้

1. ต้องมีพื้นที่อำนวยความสะดวกสำหรับเด็ก และผู้สอน เช่น ที่แสดงผลงานเด็กที่เก็บเพิ่ม ผลงานเด็ก ที่เก็บเครื่องใช้ของเด็ก และผู้สอน ป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนต่าง ๆ
2. ต้องมีพื้นที่ปฏิบัติกิจกรรม และการเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ ทั้งกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่
3. ต้องมีพื้นที่จัดมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

การจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบ ๆ สถานศึกษารวมทั้งจัดสนามเด็กเล่น พร้อมเครื่องเล่นสนามจัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษา และบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบ ๆ บริเวณสถานศึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก โดยมีหลักในการจัดสภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน

1. ต้องมีบริเวณสนามเด็กเล่น ต้องจัดสนามเด็กเล่นให้มีพื้นผิวหลายประเภท เช่น ดิน ทราย หญ้า พื้นสำหรับเล่นที่นุ่ม และที่โล่งแจ้ง พื้นดินสำหรับขุด เล่นน้ำ บ่อทราย เครื่องเล่นสนาม ทั้งนี้ต้องปลอดภัย และไม่มีอันตราย ต้องหมั่นตรวจตราเครื่องเล่นให้มีสภาพแข็งแรง ปลอดภัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งดูแลเรื่องความสะอาด

2. ต้องมีที่นั่งเล่นพักผ่อน โดยจัดที่นั่งไว้ใต้ต้นไม้ร่มเงา

3. ต้องมีบริเวณธรรมชาติ มีการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ฯลฯ

นภเนตร ธรรมบวร (2546 : 177) กล่าวว่าถึงการจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนว่า

- 1). ห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยควรมีขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะเด็กต้องการเนื้อที่ในการทำงาน เคลื่อนไหว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยไม่รู้สึกรอียด

- 2). การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ และมีชีวิตชีวา

- 3). ภายในห้องเรียนควรจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ หรือมุมต่าง ๆ อาทิ มุมภาษา ซึ่งรวมถึงหนังสือนิทานต่าง ๆ และเทพสำหรับให้เด็กฟังนิทาน หรือเรื่องราวต่าง ๆ มุมบทบาทสมมติ มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมดนตรี มุมคอมพิวเตอร์ มุมวิทยาศาสตร์ และมุมคณิตศาสตร์ เป็นต้น

เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : 21 - 26) กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กปฐมวัยว่ามี 3 ประเภท ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1). การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ห้องเรียนจะต้องมีขนาดที่เหมาะสม และจะต้องหาอุปกรณ์เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์การเล่นไว้ให้เด็ก ซึ่งอาจจัดในลักษณะมุมต่าง ๆ ก็ได้ อย่างไรก็ตามศิลปะในการจัดห้องก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง เพราะถึงแม้ภายในห้องเรียนจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน แต่การจัดวาง และตกแต่งไม่สวยงามแล้ว ผลที่คาดว่าจะได้รับอาจน้อยลงไป ดังนั้นในการจัดห้องเรียนควรพิจารณาถึงสิ่งเหล่านี้ด้วย

2). การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน สามารถจัดแบ่งสถานที่เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่อยู่ในร่ม ได้แก่ ที่เล่นน้ำ บล็อกกลวง มุมช่างไม้ บ่อทราย และส่วนที่อยู่กลางแจ้ง ได้แก่ เครื่องเล่นสนาม บ้านตุ๊กตา

3). การจัดสภาพแวดล้อมทางบุคลากร - ครู หรือผู้ดูแลเด็ก จัดเป็นสภาพแวดล้อมประเภทหนึ่ง ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น

เบญญา แสงมณี (2533 : 244,อ้างถึงใน นันทิยา รัตประจิด 2548 : 49 - 50) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1). สนามของสถานศึกษาปฐมวัย เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทางด้านร่างกาย และอารมณ์ของเด็ก สถานศึกษาเด็กปฐมวัยจึงควรจัดให้มีทั้งสนามหญ้า และสนามเด็กเล่น

2). สวนที่มีอยู่ในสถานศึกษาเด็กปฐมวัย ช่วยให้เด็กรักธรรมชาติ และไม่ทำลายธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเด็ก การทำสวนจึงเป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบที่นิยมจัดกัน ได้แก่ การจัดสวนแบบยกร่อง และสวนแบบกระถาง

3). สถานศึกษาปฐมวัย มีหน้าที่ปลูกฝังให้เด็กมีใจเมตตา กรุณา และรักสัตว์ ไม่รังเกียจสัตว์ จึงควรจัดให้มีที่สำหรับเลี้ยงสัตว์ด้วย ส่วนมากจะจัดให้อยู่ใกล้กับสวน หรืออาจเลี้ยงสัตว์บางอย่างไว้ในห้องเรียนได้ ถ้าสัตว์เหล่านั้นไม่ทำให้ห้องมีกลิ่น หรือสกปรก หรืออาจจัดแขวนกรงสัตว์ไว้ที่ระเบียงหน้าห้องเรียนก็ได้ สนามเด็กเล่นควรจัดเป็นสองส่วน คือ สนามหญ้า และสนามเครื่องเล่น

3.1 สนามหญ้า เป็นสนามที่สำหรับเด็กวิ่งเล่น และเล่นกับเพื่อน อาจใช้เสมือนเป็นห้องเรียนเด็กก็ได้ เช่น ครูเล่นนิทานที่สนาม เด็กวาดภาพที่สนาม สนามส่วนนี้ควรมีต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาแก่เด็ก ริมสนามส่วนนี้อาจจะปลูกไม้ดอกไม้ประดับให้สวยงาม

3.2 สนามเครื่องเล่นสนามส่วนนี้จะเป็นที่ซึ่งจัดตั้งเครื่องเล่นสนามของเด็ก เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้เคลื่อนไหว ใช้กล้ามเนื้อใหญ่อันได้แก่ แขนขา และลำตัว เด็กชอบปีนป่าย กระโดด ห้อยโหน เครื่องเล่นสนามของเด็กจึงมีลักษณะให้เด็กได้เล่นตามความต้องการ โดยใช้แขนขาออกกำลังสถานศึกษาเด็กปฐมวัยส่วนมากมีเครื่องเล่นสนามดังนี้

- ชิงช้า- สะพานเลื่อน- กระดานหก- ราวไต่- ราวโหน- โคร่งไม้- ม้าหมุน- เรือโล่
 - บ่อทราย และเครื่องมือในการเล่น- อ่างใส่น้ำ และของลอยน้ำพลาสติก เช่น เรือ ฯลฯ
- สิ่งที่ต้องคำนึงในการจัดตั้งเครื่องเล่นสนามสำหรับเด็กก็คือ เครื่องเล่นชนิดหนึ่ง ๆ

จะต้องตั้งให้ห่างกันพอควร และต้องมีความปลอดภัย

สรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายใน และภายนอก มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย

3.3.2 คุณลักษณะบทบาทและหน้าที่ของครูปฐมวัย

ครูที่สอนเด็กปฐมวัยนั้น มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกับครูในโรงเรียนประถม และมัธยมศึกษา ครูปฐมวัยจะต้องทำหน้าที่เป็นทั้งมารดา พี่เลี้ยง เพื่อน และผู้นำของเด็ก ดังนั้นอخصยใจคอ กิริยามารยาท ตลอดจนความประพฤติกของครูปฐมวัยจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าวิชาความรู้ ครูปฐมวัยควรมีลักษณะสมเป็น “แม่พิมพ์” และ “ผู้นำ” ของเด็ก ฉะนั้นผู้ที่จะเป็นครูเด็กเล็กจึงต้องเป็นผู้มีนิสัย และจิตใจดี สามารถที่จะอยู่กับเด็ก และเข้ากับเด็กได้ และควรมีคุณลักษณะโดยทั่วไปดังนี้

1. มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับกิริยา ท่าทาง เช่น การนั่ง การเดิน การยืน ให้ถูกท่า และแต่งกายดี เหมาะสมกับสภาพ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ
2. วาจาสุภาพใช้เสียงอ่อนโยน และการพูดกับเด็กต้องใช้คำสุภาพเสมอ จะทำให้เด็กมีวาจาดี และประ โยคที่พูดกับเด็กควรเป็นประโยคที่สมบูรณ์ และชัดเจน
3. ยิ้มแย้มแจ่มใส ยิ้มง่าย นำพูด นำคบหาสมาคมด้วย ซึ่งจะทำให้เด็ก ๆ รู้สึกมีความอบอุ่น และโดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กนั้น ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับตนเองให้มากที่สุด
4. มีความรักเด็ก และปฏิบัติต่อเด็กทุกคนด้วยความรักอย่างแท้จริง และเสมอหน้ากัน การรักเด็กเป็นความรู้สึกที่ละเอียดอ่อนลึกซึ้งซึ่งมีเฉพาะบุคคล
5. อารมณ์ดี ใจเย็น ผู้ที่อยู่กับเด็กจะต้องเป็นผู้ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่โกรธง่าย ไม่โมโหร้าย ไม่ตกใจ และตื่นเต้นจนเกินไป มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก และรู้จักรับฟัง พิจารณาเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก และชี้แจงแก่เด็กอย่างมีเหตุผล
6. เมตตากรุณา ปกติเด็กเล็ก ๆ จะมีจิตใจอ่อนโยน ถ้าครูดูแลเด็กด้วยความเมตตากรุณา จะทำให้เด็กวางใจ และเป็นคนดี เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะมีอารมณ์เมตตากรุณาเช่นเดียวกับครู
7. มีความเป็นระเบียบ สะอาด และประหยัด พร้อมทั้งฝึกเด็กให้เคยชินด้วย การจัดสภาพห้องเรียน เช่น มุมเล่นของเด็กให้เป็นระเบียบ สะอาด และรู้จักเก็บรักษาซ่อมแซมวัสดุต่าง ๆ

8. อดทน ครูจะต้องฝึกตนเองให้มีความอดทน เพราะเด็กยังไม่สามารถเข้าใจ และทำอะไรได้เท่าผู้ใหญ่ จึงต้องใช้เวลา และความอดทนอย่างมากในการฝึกหัดอบรมเด็ก

9. ขยันเอาใจใส่ต่อหน้าที่ ไม่เบื่อง่ายในการทำงาน ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอไม่ดูคายนัยทำงานให้สำเร็จไปด้วยดี

10. ซื่อสัตย์ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และซื่อตรงต่อหน้าที่ของตน ซื่อตรงต่อผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้เด็กประพฤติตาม

11. ยุติธรรม และตัดสินใจดี ครูผู้สอนจะต้องมีความยุติธรรมเป็นอย่างดี เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจะต้องพิจารณาปัญหาอย่างรอบคอบ วางตนเป็นกลาง รู้จักเหตุ และผล

12. เข้าใจธรรมชาติ และความต้องการของเด็ก เด็กเล็ก ๆ ยังต้องการความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ครูผู้สอนควรให้ความอบอุ่นแก่เด็กเสมือนคนในครอบครัวของเด็กเอง สิ่งนี้จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กอยากมาโรงเรียน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กวัย 3-5 ปี และสามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้

13. ชอบศิลปะ ครูสอนเด็กเล็กควรมีความสามารถในการวาดภาพได้ ร้องเพลงได้ ทำการฝีมือได้ เล่นดนตรีได้ เหล่านี้จะช่วยในการสอนเด็กได้เป็นอย่างดี

14. สุขภาพดี ครูควรรักษาสุขภาพให้แข็งแรง ยืนอยู่กับเด็กเล็กมากเท่าใด ครูจะต้องระวังในเรื่องสุขภาพให้มาก เพราะจะต้องพูด จะต้องเคลื่อนไหวอยู่เสมอ บางทีก็เล่นกับเด็กด้วย

15. แคล่วคล่องว่องไว การอยู่กับเด็กเล็ก ๆ ซึ่งซุกซน และเคลื่อนไหวอยู่เสมอ นั้นครูเด็กเล็ก จึงควรแคล่วคล่องว่องไว กระฉับกระเฉงสามารถติดตามเด็กได้ทัน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การจัดสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรหนึ่งที่เอื้อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางบวก เกิดการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเป็นสำคัญ พร้อมกับเป็นตัวแปรที่สำคัญในการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยทางด้าน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กในงานวิจัยนี้ ซึ่งการดำเนินงานจะเป็นลักษณะที่เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน ให้อยู่ในสภาพที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสะดวก และปลอดภัย การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอ ฯลฯ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมทางบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเด็กโดยตรง ได้แก่ครูผู้สอนซึ่งครูผู้สอนต้องมีบุคลิกภาพที่ดีอีกด้วย ทั้งนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยควรคำนึงถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ที่กำหนดไว้

3.4 การจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้จะเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้าน โดยใช้สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่เด็ก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.4.1 ความหมายของสื่อการสอน

3.4.2 ความสำคัญของสื่อการสอน

3.4.3 หลัก และแนวทางในการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้

3.4.1 ความหมายของสื่อการสอน

สื่อ (Media) เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจง่าย เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้ และค้นพบด้วยตนเอง (กรมวิชาการ 2546: 74) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อการสอน ไว้ดังนี้

บราวน์ และคนอื่น ๆ (Brown and Others 1973 : 2) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน ได้แก่ อุปกรณ์ทั้งหลายที่ช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้มีความหมายรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัตถุ หรือเครื่องมือเท่านั้น เช่น การศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาท นาฏการ การสาธิต การทดลอง ตลอดจนการสัมภาษณ์ และการสำรวจ

เดอเซคโค (DeCecco 1986 : 284) กล่าวถึง สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยว่า หมายถึง สิ่งแวดล้อม เครื่องเรือนที่ใช้กับเด็ก อุปกรณ์การเรียน ของเล่น วัสดุสิ่งของตามธรรมชาติ และรวมถึงเศษวัสดุ ที่สามารถนำมาให้เด็กได้สัมผัสจับต้องศึกษาเรียนรู้ หรือนำมาประกอบการสอนของครู และสามารถนำไปใช้กับการนันทนาการได้ สื่อการเรียนรู้จะเป็นสิ่งเร้าสำหรับเด็ก ยิ่งมีความแปลก มีความแตกต่างในรูปร่างมาก ๆ เด็กยิ่งได้เรียนรู้มาก สิ่งเร้าที่ดี และสร้างการเรียนรู้ได้มากต้องมีลักษณะเฉพาะ คือ สามารถตอบสนองใกล้เคียงกันเป็นลูกโซ่อย่างต่อเนื่อง เด็กได้ฝึกทำซ้ำ ๆ มีความพอใจ และมีความสุข มีการป้อนข้อมูลกลับที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้เป็นอย่างดี

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 117) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหนะ หรือตัวกลางที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ทักษะ เจตคติ ให้บรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอน

อัมพิกา ภูเดช (2542 : 180 - 189) กล่าวว่า สื่อการศึกษา หมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นสื่อการศึกษา

ปีทมา คุณเวทย์วิริยะ (2549 : 31) ได้ให้ความหมายว่า สื่อการสอน หมายถึง ไปถึงจับหรือตัวกลางที่ใช้ในการเรียนการสอน และนำความรู้ถ่ายทอดไปยังผู้เรียน ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้น สื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย คือ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ที่ให้เด็กได้เล่น ได้สัมผัส เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสนองตอบตามความต้องการ โดยสอดคล้องกับวุฒิภาวะของเด็ก

3.4.2 ความสำคัญของสื่อการสอน

สื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียน การสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่ต้องการเสนอ เรื่องราวความรู้ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนสนับสนุนการตอบสนองการเรียนรู้ของผู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็วตามวัย

วรารักษ์ รักวิชัย (2545 : 31) กล่าวถึง ความสำคัญของสื่อการสอนว่า สื่อการสอน เป็นสื่อที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียน และเข้าใจ ในสิ่งที่จะเรียนได้อย่างชัดเจน และถูกต้อง โดยจะช่วยพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา และยังทำให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง และตลอดจน สามารถฝึกแก้ปัญหาเป็นเรียนรู้ อย่างมีความสุข เป็นการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ความสุข และแรงจูงใจ ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่มีคนบอก หรือคนสั่ง

สื่อการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยชี้แนะ และส่งเสริม เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางระหว่างครูกับนักเรียนในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้นั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า สื่อการสอนมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของเด็กในด้านการกระตุ้นความสนใจ ต่อสิ่งที่เรียน นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้เด็กได้รับประสบการณ์ สื่อการสอนจึงมีความจำเป็นในการเรียนการสอนในปัจจุบัน โดยเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ และวิธีการเรียนของนักเรียนให้ดีที่สุด เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาน้อยที่สุด สื่อการสอนเป็นเครื่องมือที่สำคัญ และจำเป็นที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.4.3 หลักการเลือกสื่อ และแนวทางในการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

กิลล์ และกิลลี่ (Gilley and Gilly 1980 : 100 - 102) กล่าวถึง ปัจจัยที่นำมาพิจารณา เพื่อการจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ เพื่อความเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย

1). คุณสมบัติของสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดหาควรมีคุณสมบัติดังนี้

- กระตุ้นเร้า สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ ที่จัดหาไว้ใน โรงเรียนต้องกระตุ้นพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม และร่างกาย การเลือกลักษณะของอุปกรณ์ที่มีศักยภาพต่อสัมผัส และการรับรู้เป็นสิ่งสำคัญมาก อุปกรณ์ควรเป็นสิ่งท้าทายสำหรับเด็กให้สามารถเล่นได้คนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มกับเพื่อน ขณะเล่นต้องได้คิด ต้องได้สัมผัสในหลายแง่หลายมุมของอุปกรณ์ เช่น ไม้บล็อก ทราช จักรยาน ของเล่นต่าง ๆ เป็นต้น

- ปลอดภัย สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยต้องปลอดภัยสำหรับเด็ก ทั้งสี และรูปร่าง ขอบไม่คม ไม่แตกง่าย ไม่ขรุขระ ถ้าเป็นไม้ไม่ควรมีเสี้ยน นอกจากนี้ ขนาด น้ำหนัก ส่วนสูงต้องเหมาะสมกับขนาดรูปร่างของเด็กที่เล่น

- ง่ายต่อการจัดบริการ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่จัดหาต้องสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย ติดตั้ง เครื่องเล่นสนามต้องทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ และแข็งแรง ทนต่อการปีนป่ายของเด็ก

- สนองตอบหลายจุดประสงค์ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่ดีต้องมีความหลากหลายของจุดประสงค์ในการนำไปใช้ เช่น บล็อก ไซ้สร้างบ้านได้ ทำถนนได้ กระตุ้นให้เด็กคิด เด็กกระทำ ภาพต่ออาจเล่นคนเดียว แต่สามารถสร้างอิสระ สร้างภาษา สร้างความคิด และตรวจสอบตนเองได้

- มีความหลากหลาย สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ต้องช่วยในการสอน และพัฒนาการเรียนรู้ได้หลาย ๆ ด้าน เช่น ของเล่นรูปทรงเรขาคณิตใช้ในการสอน รูปร่าง ขนาด จำนวน เป็นต้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เลือกจัดไว้ในโรงเรียนต้องสร้างการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็ก พัฒนาสังคม ส่งเสริมปัญญา และกระตุ้นกิจกรรมทางกาย ให้ความปลอดภัยแก่เด็ก ช่วยให้เกิดมีประสบการณ์การเรียนรู้ได้หลายด้านในขณะที่สัมผัสอุปกรณ์

3. ความต้องการ ความจำเป็น และจำนวนของเด็ก การจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับเด็ก ถ้าตรงกับความต้องการ และความจำเป็นของเด็กทำให้เกิดความคุ้มค่าของการจัดหาเป็นอย่างมาก สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้บางอย่างผู้จัดหาอาจเห็นสวย น่าใช้ น่าเรียน แต่ไม่จำเป็นกับเด็ก ย่อมไม่มีประโยชน์เกิดการสูญเปล่านั้นมากกว่า อุปกรณ์ที่นอกจากตรงกับความต้องการของเด็กแล้ว ต้องมีจำนวนที่เพียงพอกับเด็กที่จะเล่นเป็นรายบุคคล หรือเล่นเป็นกลุ่มด้วย

4. อายุของเด็ก เด็กปฐมวัยเป็นวัยของการเรียนรู้ และพัฒนาการที่มีความแตกต่างกันตามอายุ ปี การจัดหาสื่ออุปกรณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ต้องมีความละเอียดอ่อน เพื่อคัดสรรอุปกรณ์ที่เกิดประโยชน์จริงกับเด็ก ไม่เป็นการจัดหาที่ฟุ่มเฟือย ตัวอย่างของสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ตามอายุของเด็กปฐมวัย ได้แก่

- อายุ 3 ขวบ เป็นเครื่องเล่นปีนป่าย รถลาก จักรยาน 3 ล้อ ตัวต่อ อุปกรณ์วาดภาพ กรรไกรตัดกระดาษ ตุ๊กตา แป้งปั้น ไม้บล็อก

- อายุ 4 ขวบ เป็นบันไดไต่ บ้านจำลอง จักรยาน ดูกโป่งขูด ภาพต่อ เครื่องดนตรี เครื่องครัว สะพานไต่ราว

- อายุ 5 - 6 ขวบ เป็น สื่ออุปกรณ์จำพวกเครื่องเล่นในน้ำ เล่นทราย เครื่องดนตรี จักรยาน 2 ล้อ ดินน้ำมัน ถ้ำลอด อุโมงค์ เครื่องมือช่างไม้

การเลือกสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ตามอายุ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก ถ้าโรงเรียนสามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ได้เหมาะสม จะเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี

เชอริดอน (Sheridon 1982 :13) กล่าวถึง เรื่องหลักการของการเลือกอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับอายุเด็กว่าต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องของพัฒนาการมนุษย์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ

1). กลไกของร่างกาย หมายถึง ท่าทางการเคลื่อนไหว และการใช้สมรรถนะทางกายที่คุ้มค่า

2). การมอง และการเคลื่อนไหวที่ดี หมายถึง สมรรถนะของการมองใกล้ ไกล และการมีทักษะของการจัดกระทำสิ่งต่าง ๆ

3). การฟัง และการพูด หมายถึง สมรรถนะของหูในการฟัง การได้ยิน และการใช้ภาษาพูด

4). พฤติกรรมทางสังคม และการเล่น เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะทางสังคม การจัดระเบียบตนเอง ได้แก่ เอกลักษณะของตน การดูแลตนเอง การยอมรับ และความพอใจในมาตรฐานสังคม ตลอดจนมนุษย์สัมพันธ์ดี

5). งบประมาณ การจ่ายเงินเพื่อจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ ต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าของอุปกรณ์ และการลงทุน สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่ต้องจัดซื้อ จะต้องนึกถึงประโยชน์ความแข็งแรง ความปลอดภัย การได้เรียนรู้จริงของเด็ก คุณภาพ อายุการใช้งาน และการบำรุงรักษา ตัวอย่างเช่น ของเล่นที่มีล้อเลื่อน จะต้องดูแลลูกล้อ ให้การเลื่อนที่คล่องตัว ในแง่ของงบประมาณในระยะยาวถ้าต้องซื้อแพง เพื่อคุณภาพของสิ่งของต้องตรวจสอบ และมีการรับประกันคุณภาพด้วย

6). ขนาด และสถานที่รองรับสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ การจัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ ต้องคำนึงถึงการนำไปใช้ การจัดตั้งสื่ออุปกรณ์ ตำแหน่งสถานที่ เพื่อให้สะดวก ปลอดภัย และง่ายต่อการนำไปใช้จริง

บริวเวอร์ (Brewer 2004 : 234) ได้เสนอแนวทางในการเลือกสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

- 1). เลือกสื่อการเรียนการสอนที่สามารถใช้ได้กับหลายประสบการณ์
- 2). เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ทนทานต่อการใช้ได้กับหลายประสบการณ์
- 3). เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ตอบสนองกับ วัตถุประสงค์หลายอย่างเช่น บล็อก ซึ่งสามารถใช้ก่อสร้าง นับจำนวน แยกสี แยกรูปทรง ฯลฯ ได้

- 4). เลือกสื่อการเรียนการสอนที่สามารถใช้กับเด็กที่มีอายุ และความสามารถที่แตกต่างกัน เช่น การเล่นทรายที่เด็กเล็กสามารถเล่น โดยการตวงจากภาชนะหนึ่งไปอีกภาชนะหนึ่ง ขณะที่เด็กที่โตขึ้นหน่อยสามารถใช้เล่นเพื่อการเปรียบเทียบปริมาณน้ำหนัก และเด็กโต สามารถเล่นทรายในลักษณะที่ซับซ้อนมากขึ้น

- 5). เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ปลอดภัยที่เมื่อแตกหักแล้วไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก เบญจมา แสงมล และ ประดิษฐ์ อูปรมัย (2533 : 2 - 3) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

- 1). สื่อของเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ โดยสื่อดังกล่าว มีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยทั้งในแง่ที่เป็นตัวกลางช่วยให้ครูปฐมวัยสามารถถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ค่านิยม ทักษะ และทัศนคติ และทักษะที่ตนมีไปให้แก่เด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในแง่ที่เป็นสิ่งเร้าที่ช่วยกระตุ้น ให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการ และประสบการณ์ในการเรียนรู้ของตนเอง

- 2). การรับรู้ด้วยสื่อของเด็กปฐมวัยยังอยู่ในขอบเขตจำกัด เพราะเป็นระยะที่เด็กเพิ่งเริ่มเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และมีประสบการณ์ใหม่ไม่มากนักเมื่อเทียบกับเด็กที่มีอายุมากกว่า ดังนั้น การเลือกใช้สื่อให้เหมาะกับการรับรู้ความสามารถของเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูพึงตระหนัก และคำนึงอยู่เสมอ

- 3). สื่อเสริมพัฒนาการ และเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย ควรเป็นสื่อที่เด็กในวัยนี้สามารถรับรู้ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้โดยง่าย สื่อที่เลือกใช้แต่ละชนิดควรเน้นการพัฒนาพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กได้เด่นชัด และควรให้ประสบการณ์พื้นฐานที่สอดคล้องต่อการเรียนรู้ของเด็กเมื่อเข้าสู่วัยที่สูงขึ้น

4). วัสดุที่อยู่รอบตัวเด็กเป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยได้ โดยวัสดุที่นำมาใช้เป็นสื่อการสอนนั้นไม่จำเป็นต้องซื้อหาในราคาแพง แต่อาจรวบรวมจากวัสดุที่มีอยู่ หรือจากของเหลือใช้ก็ได้

5). อุปกรณ์ที่นำมาเป็นสื่อการสอนเด็กปฐมวัยนั้น มีทั้งอุปกรณ์ที่เป็นประเภทเครื่องเสียง เครื่องฉาย และที่ไม่ใช่ทั้งเครื่องเสียง และเครื่องฉาย

6). การสาธิต กิจกรรม การใช้ท่าทางประกอบ และการเล่นบทบาทสมมติ เป็นสื่อการสอนประเภท วิธีการส่วนหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 80) ได้กล่าวถึงการเลือกสื่อสำหรับเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้คือ เนื่องจากเด็กปฐมวัยนั้น เป็นวัยที่เกิดการเรียนรู้ที่ได้จากการสัมผัส จับต้อง ลงมือกระทำ และสื่อยังเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา เป็นตัวกลางนำความรู้จากครูสู่เด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยาก กลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่ายขึ้น เรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน ดังนั้น การเลือกสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยควรมีลักษณะดังนี้

- 1). เลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย และเรื่องที่สอน
- 2). เลือกให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของเด็ก
- 3). เลือกให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่เด็กอยู่ หรือสถานภาพของสถานศึกษา
- 4). มีวิธีการใช้ง่าย และนำไปใช้ได้หลายกิจกรรม
- 5). มีความถูกต้องตามเนื้อหา และทันสมัย
- 6). มีคุณภาพดี เช่น ภาพชัดเจน ขนาดเหมาะสม ไม่ใช้สีสะท้อนแสง
- 7). เลือกสื่อที่เด็กเข้าใจง่ายในเวลาสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน
- 8). เลือกสื่อที่สามารถสัมผัสได้
- 9). เลือกสื่อเพื่อใช้ฝึก และส่งเสริมการคิดเป็น ทำเป็น และกล้าแสดงความคิดเห็นด้วยความมั่นใจ

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542 : 69-71) ได้แบ่งประเภทของสื่อในการส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ไว้ตามลักษณะการใช้งานเป็น 3 ประเภท คือ

- 1). สื่อสำหรับการสอนของครู สื่อประเภทนี้จัดหามาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร วิธีสอนกิจกรรม และตัวเด็ก ซึ่งได้แก่ คู่มือครู หนังสือ เทปภาพยนตร์ คู่มือและเอกสารประกอบการสอน

2). สื่อสำหรับประกอบบทเรียน เป็นสื่อที่ใช้เพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น แบ่งเป็นสื่อที่ได้มาจากการจัดหา เช่น สื่อที่มีตามธรรมชาติ พวงพืชม สัตว์ ไม้ หิน ดิน ทราย และสื่อที่ได้จากการประดิษฐ์ เช่น หุ่นประเภทต่าง ๆ ตุ๊กตาผ้า เกมการศึกษา

3). สื่อสำหรับการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กเป็นสื่อที่นำมาจัดเป็นมุมกิจกรรมสำหรับเด็ก

สัทพ์พัฒน์ อรุณชาติ (2544 : 47) กล่าวว่า สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันมีการผลิตเป็นอุตสาหกรรมหลากหลายรูปแบบ และหลากหลายราคาทั้งที่ประเทศเรามีวัสดุท้องถิ่นมากมายเหลือใช้ การผลิตสื่อการเรียนการสอน สามารถจัดทำได้อย่างง่าย ๆ จากวัสดุที่เรามีอยู่ในท้องถิ่นของเรา โดยนำวัสดุเหล่านั้นมาจัดทำขึ้นใหม่ ซึ่งอาจลอกเลียนแบบจากของเดิม หรือปรับปรุงพัฒนาให้แปลกใหม่ขึ้น จากความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิตเอง ทั้งนี้ควรจัดทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้ ระดับความพร้อม ความสนใจของเด็ก ตลอดจนความต้องการของครู และเด็ก

เพชรสุดา กรุณาวงษ์ (2545 : 26) กล่าวถึงแนวทางในการจัดสื่อการเรียนรู้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย

1). จัดสื่อ และอุปกรณ์ที่เป็นกระดาษสีต่าง ๆ เช่น สีเทียน สีไม้ สีน้ำ วัสดุธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ เอาไว้ให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้เองตามความต้องการ

2). สื่อ และอุปกรณ์ควรทำทาสีสวยงาม และเหมาะสมกับอายุความสนใจสภาพท้องถิ่น และสภาพเศรษฐกิจ

3). สื่อ และอุปกรณ์ ควรมีความหลากหลาย และคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย และไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

4). ควรมีสื่อ และอุปกรณ์ที่เป็นเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เป็นสื่อผสม เช่น คอมพิวเตอร์ วิทยุเทป เครื่องเล่นเทป กล้องถ่ายภาพ ฯลฯ จัดไว้ให้เด็กได้ใช้ตามโอกาส

5). เครื่องเล่นสนาม และสื่ออื่น ๆ ไม่ควรมีราคาแพง และเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น และมีความหลากหลาย

เพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : 31) กล่าวถึง การจัดสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ ดังนี้คือ สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่เป็นตัวเราให้เด็กเกิดความรู้สึกสนใจในกระบวนการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวนำความต้องการของครูไปสู่ตัวนักเรียนอย่างถูกต้อง และรวดเร็ว เป็นผลให้เด็กเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมาย การจัดสื่อต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีปริมาณเพียงพอ มีความทนทาน การจัดเก็บสื่อควรจัดวางไว้เป็นชั้นให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้เอง ซึ่งสามารถแบ่งสื่อการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- 1). สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ สี กระดาษ ชอล์ก แผ่นภาพ หนังสือนิทาน เป็นต้น
- 2). สื่อประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ วิทยุ เครื่องฉายวิดีโอ กระดานดำ ป้ายนิเทศ เป็นต้น
- 3). สื่อประเภทวิธีการ กระบวนการจัดกิจกรรม ได้แก่ การสาธิต การทดลอง

การเล่น เกม การเล่นบทบาทสมมติ

ซึ่งสื่อแต่ละประเภทล้วนแต่เป็นสื่อที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้แต่ต้องคำนึงถึงขอบเขตของการรับรู้ของเด็กเป็นสำคัญ สื่อนั้นต้องมุ่งที่จะพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน และสื่อที่ใช้ควรเป็นวัสดุที่เป็นธรรมชาติ และปลอดภัยต่อเด็ก หาได้ง่ายจากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก

นันทิยา รัตตประจิด (2548 : 39) กล่าวถึง การจัดหา และใช้สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ไว้ว่า สื่อการเรียนการสอนนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ดังนั้น สื่อวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดจึงถือว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยได้ทั้งสิ้น

ปีพมา คุณเวทย์วิริยะ (2549 : 36-37) กล่าวถึง สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า หลักในการจัดหา และใช้สื่อ มีหลักในการพิจารณาดังนี้

1. สื่อสามารถพัฒนาทักษะความคิดระดับสูงได้
2. สื่อต้องมีความปลอดภัย
3. สื่อต้องมีความเหมาะสมตามวัย และตามความสามารถของเด็ก
4. สื่อต้องสามารถสอดแทรกเนื้อหาวิชาที่เรียนได้เป็นอย่างดี
5. สื่อต้องมีความยืดหยุ่น และใช้ได้หลายทิศทาง
6. สื่อต้องสามารถพัฒนาทั้งทักษะการคิด และทักษะทางสังคม
7. สื่อ และอุปกรณ์ที่ใช้ควรเป็นสื่อที่เปิดกว้างทางความคิด
8. สื่อต้องส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน

จากรายละเอียดที่กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่าสื่อมีบทบาท และคุณค่าในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี ดังนั้นในประเด็นการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษา เกี่ยวกับการจัดหา และใช้สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ ต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วยสื่อหลากหลายชนิด เช่น สื่อประเภท 2 มิติ และ/หรือ 3 มิติ สื่อที่เป็นของจริง สื่อที่เป็นธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม สื่อที่ปลอดภัยต่อตัวเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้าน สื่อที่เอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ฯลฯ โดยการจัดการใช้สื่อเริ่มต้นจากสื่อของจริง ภาพถ่าย ภาพโครงร่าง และสัญลักษณ์ ทั้งนี้การจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก

ปฐมวัยควรต้องเหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคลความสนใจ และความต้องการของเด็กที่หลากหลาย โดยต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ

3.5 การวัด และประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การวัด และประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็ก ในขณะที่ทำกิจกรรมแล้วจดบันทึกลงในเครื่องมือที่ผู้สอนสร้างขึ้น หรือกำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกในแต่ละครั้ง เป็นข้อมูลในการพัฒนาการให้เด็กได้รับการพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพในการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ระดับปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ โดยผู้สอนจะต้องสังเกต และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัว ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเอง หรือผลงาน สามารถบอกได้ว่า เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยให้ผู้สอนรู้จักวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กในวัยนี้ (กรมวิชาการ 2546 : 6) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.5.1 ความหมายของการวัด และประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้

3.5.2 ความสำคัญของการวัด และประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้

3.5.3 วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัด และประเมินผลพัฒนาการ

3.5.1 ความหมายของการวัดและประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้

การประเมินพัฒนาการ คือการติดตาม และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคล ซึ่งทำให้ทราบว่าเด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาสมวัยหรือไม่ และเป็นอย่างไร ดังนั้นการประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี จึงเป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นการประเมินอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคน ได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลักการ ดังนี้

- 1). ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน และนำผลมาพัฒนาเด็ก
- 2). ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
- 3). สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
- 4). ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนเลือกใช้เครื่องมือ และจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
- 5). ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะกับเด็ก

3.5.2 ความสำคัญของการวัด และประเมินผลพัฒนาการ

ความสำคัญของการประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทราบว่าเด็กมีพัฒนาการในแต่ละด้านอย่างไรสามารถทำอะไรได้บ้าง และเด็กมีพัฒนาการในการเรียนรู้อย่างไร เพื่อให้ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ ในการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทุกด้าน เช่น การจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์ที่ต้องการความสนใจ และความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล อีกทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และครอบครัวในการส่งเสริมพัฒนา และแก้ปัญหาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 2)

3.5.3 วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลพัฒนาการ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสม และควรใช้กับเด็ก อายุ 3 - 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมนั้น เป็นการวัดเพื่อดูว่า การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก เด็กได้บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : 37) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินพัฒนาการไว้ดังนี้

- 1). การสังเกต โดยสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายบุคคล เพื่อต้องการทราบพัฒนาการของเด็ก เมื่อสังเกตพบว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ก็จะทำการลงบันทึกพฤติกรรมนั้น ๆ และทำดำเนินการแก้ไขพฤติกรรมนั้น ๆ ต่อไป
- 2). การสนทนา การสนทนากับเด็ก เพื่อต้องการทราบพัฒนาการทางด้านภาษา ตลอดจนความคิดของเด็กว่าเด็กทำได้ดีเพียงไร และควรดำเนินการแก้ไขอย่างไร
- 3). การวิเคราะห์ข้อมูล จากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นการตรวจผลงาน โดยผลงานที่จะนำมาตรวจ ก็ได้แก่ผลงานศิลปะที่เด็กทำ แล้วนำมาจัดเป็นกลุ่มตามลำดับคุณภาพของงาน
- 4). การสัมภาษณ์ โดยการเตรียมคำถามไว้เพื่อวัดผลทางการตอบคำถาม
- 5). การใช้แบบทดสอบ แบบทดสอบที่นำมาทดสอบเด็ก ต้องตรงกับจุดประสงค์เป็น

สำคัญ

กรมวิชาการ (2546 : 7) กล่าวถึงวิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีด้วยกันหลายวิธี ซึ่งผู้ทำการประเมินต้องใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1). การสังเกต และการบันทึก เป็นวิธีการเบื้องต้นสำหรับการประเมิน โดยเริ่มจากการสังเกต ซึ่งมี 2 แบบ คือ การสังเกตอย่างมีระบบ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายแน่นอนตามแผนที่วางไว้ และการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวัน และเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิด และผู้สอนจดบันทึกไว้ในแบบบันทึกรายวัน

2). การสนทนา สามารถทำได้ทั้งเป็นกลุ่ม หรือรายบุคคล เพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็น และพัฒนาการด้านการใช้ภาษาของเด็ก และบันทึกผลการสนทนาลงในแบบบันทึกพฤติกรรม หรือแบบบันทึกรายวัน

3). การสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยกับเด็กรายบุคคล ควรจัดในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้เกิดความเครียด ผู้สอนควรใช้คำถามที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้เด็กได้คิด และตอบอย่างอิสระ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็ก และค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้ จากนั้นต้องบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์

4). การรวบรวมผลงานที่แสดงถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล โดยจัดเก็บรวบรวมไว้เป็นแฟ้มผลงาน (Portfolio) เป็นการรวบรวม และจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็ก โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดหมายที่ชัดเจน โดยพิจารณาในการเก็บข้อมูล ดังนี้คือ

- ข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนาการ และความสำเร็จเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กกระทำ ซึ่งได้มาจากเครื่องมือประเมิน

- ข้อมูลที่รวบรวมได้จากผลงานต่าง ๆ ของเด็ก อาจให้เด็กช่วยเหลือ ทำการเก็บด้วยตัวเอง หรือผู้สอนกับเด็กร่วมกันเลือก

- ข้อมูลที่ได้จากผู้ปกครอง

5). การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก โดยวิธีการประเมิน ดังนี้

- การประเมินการเจริญเติบโต ทำได้โดยการชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ

- การวัดเส้นรอบศีรษะ เพื่อติดตามการเจริญเติบโตของสมองโดยถ้าเด็กมีเส้นรอบศีรษะเล็กกว่าปกติ เมื่อเปรียบเทียบกับวัย อาจแสดงถึงความผิดปกติของสมอง ดังนั้นจึงควรจัดเส้นรอบศีรษะในเด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ทุกครั้งที่มีการตรวจสุขภาพ

- การตรวจสุขภาพปาก และฟัน คือการตรวจสอบ และรักษาสิ่งผิดปกติของฟัน และปาก การรักษาให้ฟัน และปากสะอาด และมีสุขภาพดีเสมอ

- การได้รับวัคซีนป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน โดยเสริมภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ แก่เด็ก เช่น โรคตับอักเสบบี โรคโปลิโอ โรคบาดทะยัก ไอกรน เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการวัด และประเมินผลพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยนั้น เป็นการให้ข้อมูลป้อนกลับภายหลังกระบวนการเรียนรู้ โดยในการประเมินนั้นครูควรประเมินทั้งในมิติการสอนของครู และมิติการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ สำหรับมิติการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นต้องประเมินเป็นรายบุคคล และประเมินให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามหลักการ และขอบข่ายที่กำหนดไว้ วิธีการประเมินต้องอาศัยการใช้เครื่องมือที่หลากหลายประกอบไปด้วย การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ แบบประเมินผลงาน การใช้แบบทดสอบ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแต่ละวิธีนั้นต้องขึ้นอยู่กับความพร้อม และความเหมาะสม โดยต้องคำนึงว่า การประเมินนั้นจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งต้องสื่อสารให้ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาในลักษณะที่กล่าวไว้ในข้างต้นเป็นสำคัญ

3.6 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนดังนั้นควรจะมีการติดต่อสื่อสารอย่างใกล้ชิด และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง บุคลากร ผู้ปกครอง และระหว่างสถานศึกษาปฐมวัยกับชุมชน และผู้ปกครอง จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งบุคลากรของสถานศึกษาปฐมวัย จะต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง และชุมชนทราบ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ จากโรงเรียน เช่น จดหมายข่าว สารสัมพันธ์ หรือพบปะพูดคุย ด้วยวาจาเป็นกิจวัตรประจำวัน หรือจัดการประชุมในวาระต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจแล้วนำไปสู่ความมั่นใจในสถานศึกษาปฐมวัย (นันทิยา รัตประจิด 2548 : 57) ซึ่งการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

บริวเวอร์ (Brewer 2004 : 234) กล่าวถึง วิธีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองไว้ดังนี้

1). กลุ่มมือนักเรียน ใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรม รวมถึงปฏิทินของโรงเรียน ช่วงเวลาในแต่ละภาคการศึกษา นโยบายของโรงเรียน แนวทางปฏิบัติกับเด็กที่ป่วย รายชื่อเด็กในแต่ละห้อง รายชื่อของบุคลากร ปรัชญาของโรงเรียน หรืออาจจะมีรายละเอียดของเป้าหมาย และวัตถุประสงค์สำหรับเด็ก วิธีจัดการกับภาวะฉุกเฉิน สายรถเมล์ หรือ ข้อมูลอื่น ๆ ที่มีประโยชน์กับผู้ปกครอง

2). การเยี่ยมบ้านเป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากร เนื่องจากผู้ปกครองบางคนจะรู้สึกสะดวกสบายเมื่ออยู่ที่บ้านมากกว่าอยู่ที่โรงเรียน โดยทางโรงเรียนจะได้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมที่บ้าน นอกจากนี้ ถ้าการเยี่ยมบ้านเด็กได้เกิดขึ้นก่อน โรงเรียนเปิดเทอม เด็ก และบุคลากรจะได้รู้จักกันก่อนที่จะเปิดเรียน และผู้ปกครองสามารถสอบถามบุคลากรเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรม หรือพูดคุยถึงความคาดหวังต่อเด็กได้

3). ผู้ปกครองเยี่ยมโรงเรียน สามารถจัดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มาเยี่ยมโรงเรียนได้ใน ชั่วโมงเรียน เพื่อสังเกตการร่วมกิจกรรมของบุตรหลานตนเอง และผู้ปกครองควรมีโอกาสเข้าร่วม ในกิจกรรมที่จัดขึ้น

4). จดหมาย และสมุดบันทึก ผู้ปกครองหลายคนพอใจกับจดหมายที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ กิจกรรมของโรงเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับบุตรหลานของตนเป็นพิเศษ บุคลากรบางคนชอบที่จะส่ง จดหมายที่มีข้อเสนอแนะให้ผู้ปกครองทำที่บ้าน รวมถึงสิ่งที่เด็กเรียนรู้ที่โรงเรียนรวมทั้งข้อความรู้ สึกส่วนตัวเกี่ยวกับเด็กข้อความสั้น ๆ ที่สื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กเป็นสิ่งที่ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองทราบว่าบุคลากร ได้ตระหนักถึงความสำคัญ และความสำเร็จของบุตรหลาน

5). การติดต่อสื่อสารด้วยวิทยุการสมัยใหม่สถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งได้ใช้เทคโนโลยี ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองซึ่งง่าย และสะดวก บัซซ์ (Brewer 2004 อ้างอิงมาจาก Bauch 1990) มีสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งหนึ่งได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการติดต่อส่งข้อความเกี่ยวกับกิจกรรมไป ให้ผู้ปกครอง ทำให้สะดวกสำหรับผู้ปกครองมากขึ้น

กฤษยา ตันดิผลาชีวะ (2545 : 32 - 34) กล่าวถึงประเด็น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยไว้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มี เนื้อหาสาระ และแนวคิดที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนของผู้ปกครอง จะช่วยลดความขัดแย้ง และ เป็นประโยชน์หลากหลายทั้งต่อ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู เด็ก ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างน้อย 4 วิธี คือ

1. วิธีให้มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นวิธีที่มุ่งให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ตามความสามารถของผู้ปกครอง เช่น การเป็นผู้ช่วยครู การหาทุน ฯลฯ การมีส่วนร่วมในวิธีนี้ ผู้ปกครองจะได้ผลประโยชน์ร่วมด้วย

2. วิธีให้มีส่วนร่วมโดยเน้นกระบวนการเป็นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ การจัดการศึกษา เป็นผู้ให้แนวคิด เสนอแนะในการจัดการศึกษา เช่นการวางแผนหลักสูตร การคัด เลือกตำรา การวางมาตรฐานการทำงาน เป็นต้น

3. วิธีการมีส่วนร่วมโดยเน้นการพัฒนาเป็นการมีส่วนร่วมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพของครอบครัวเป็นหลัก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองโดยตรง เพราะผู้ปกครองที่เข้าร่วมจะได้เรียนรู้ ทัศนคติที่เป็น การสร้างเสริมครอบครัวให้มีคุณภาพ

4. วิธีการมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ คือ การประมวลวิธีการดังกล่าวข้างต้นมาประสานกัน โดยเน้นครอบครัวเป็นศูนย์กลางให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกิจกรรมของโรงเรียน

การจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ โรงเรียนนั้นมีทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองลงมือปฏิบัติเองจนถึงเป็นผู้รับเพียงข้อมูลข่าวสาร วิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ง่าย และสะดวกในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. กิจกรรมโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม โดยทางโรงเรียนเป็นฐานของการจัดกิจกรรมนี้ได้แก่

- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียน ทัศนคติและ
- การดำเนินงานของโรงเรียน
- กิจกรรมการฝึกอบรม
- กิจกรรมหารายได้
- กิจกรรมการแสดงของนักเรียน

2. กิจกรรมสานสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ และคุ้นเคยกันในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนา และเยี่ยมเยียน กิจกรรมสานสัมพันธ์นี้ได้แก่

- การประชุมปรึกษาเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนพร้อม ๆ กับแลกเปลี่ยนความรู้กัน การแก้ปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้การจัดประชุมปรึกษาอย่างเป็นทางการจะช่วยให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลความก้าวหน้าของเด็ก และช่วยให้ผู้ปกครองมองเห็นความมุ่งหวังของโรงเรียนที่มีต่อเด็ก

- การเยี่ยมบ้าน เป็นกิจกรรมที่ต้องมีความจำเป็นและเห็นชอบ การเยี่ยมบ้านจะไม่ทำบ่อยนัก อาจเป็นภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง ตามความเหมาะสม

3. กิจกรรมการสื่อสารสนเทศ กิจกรรมนี้จะเน้นการให้ผู้ปกครองเป็นผู้รับข้อมูลเป็นหลัก ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน เช่น นโยบายการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมของโรงเรียน สายด่วนโทรศัพท์ แผ่นพับข้อมูลโรงเรียน

4. กิจกรรมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองเข้าถึงชั้นเรียนทั้งเป็นผู้สอน เป็นผู้ช่วยครู ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาสำหรับผู้ปกครองด้วยกัน

5. กิจกรรมบริการเป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นบริการแก่สังคม และครอบครัว ได้แก่ ห้องสมุดของเล่น ศูนย์ดูแลเด็ก ฯลฯ

6. กิจกรรมการตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นกิจกรรมของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ระดับสูงที่ผู้ปกครองจะมีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังนี้

- การวางนโยบายโรงเรียน
- การสรรหาบุคลากรทางการศึกษา
- การพัฒนาการเรียนการสอน และการจัดหลักสูตร

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา เป็นการที่ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งรวมถึง การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเด็ก ครู และผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องมีการสื่อสารกันตลอดเวลา เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และพร้อมร่วมกันในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก ซึ่งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะเป็นผลดีทั้งกับเด็ก ครู และผู้ปกครองทำให้การจัดการเรียนรู้มีคุณค่า และประสิทธิภาพมากขึ้นผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ และเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ของของการวิจัยในการที่จะศึกษาประเด็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา โดยใช้เป็นหลักในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้นั้นต้องมีความพร้อมทั้งด้านการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยจัดทำหลักสูตรประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่ายด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมุ่งเน้นให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ต้องจัดให้มีสภาพสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ทั้งภายใน ภายนอก และบุคลิกภาพของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องหลากหลาย และต้องกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้าน การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องมีการประเมินเป็นรายบุคคลจากสภาพความเป็นจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย อย่างสม่ำเสมอ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยที่ต้องประสานความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่งทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองที่มีต่อเด็กเป็นหลักสำคัญ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย

งานวิจัยต่างประเทศ

บุฟอร์ด (Buford 1977 : 5687 - A) ศึกษาทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนในระดับอนุบาล พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนควรได้รับการพัฒนาโดยโปรแกรมการเรียนอนุบาล การเรียนการสอนควรเน้นพัฒนาการเด็กทางอารมณ์ รองลงมา คือ พัฒนาการทางด้านร่างกาย และควรจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองมากที่สุด

อัลบิวรี (Albury 1977 : 5688 - A) ศึกษาเรื่องการพัฒนาเกณฑ์สำหรับใช้จัดตั้งโรงเรียนอนุบาลในท้องถิ่น พบว่าเกณฑ์ที่ใช้จัดตั้งควรมีเรื่องของสถานการณ์ งบประมาณ การสรรหาครู ตำราเรียน หลักสูตร การผลิตวัสดุอุปกรณ์ จำนวนนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ และความต้องการของชุมชน

ปีเตอร์ (Peter 1977 : 7215 - A) ได้ทำการค้นคว้าวิจัยถึงพัฒนาการของเด็กแรกเริ่มในประเทศเปรู ผลการวิจัยพบว่า การให้การศึกษแก่เด็กเล็กไม่ต่อยจะ ได้ผลเต็มที่นัก เนื่องจากหลักสูตรไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้ด้วย กลยุทธ์ที่ดีในการสอนเด็กก็คือ ต้องรู้ว่ธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ต้องการอะไร ประสบการณ์ที่ได้มาจากบ้านของเด็กแต่ละคนมีอะไรบ้าง การให้การศึกษแก่เด็กเล็กจึงจะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แวน (Wane 1984 : 180) ได้ศึกษา เรื่องหลักสูตร และกิจกรรมในโรงเรียนอนุบาลเขตเลคแลนด์ (Leckland) นิวยอร์ก ค.ศ. 1963 - 1983 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้ม และรูปแบบของหลักสูตร โรงเรียนอนุบาลในเขตเลคแลนด์ นิวยอร์ก ตั้งแต่ ค.ศ. 1963 - 1983 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามครูผู้สอนชั้นอนุบาลทุกคน แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร และวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรส่วนใหญ่จะบันทึกไว้อย่างละเอียดมากกว่าการบอกกล่าวจากครูผู้ครูในสิบปีที่ผ่านมา หลักสูตรจะเน้นการศึกษาวิชาการมากขึ้น การทำงานของเด็กที่จัดเป็นกลุ่มลดลง ขณะที่การให้เด็กทำงานเป็นรายบุคคลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการทำงานของเด็จะเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก เวลาที่ใช้ในการสอนทักษะทางสังคม และพละน้ามัยน้อยลงแต่ครูก็เห็นว่ายังเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ในการสอนของครูเน้นการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา แต่ไม่ได้ใช้แบบฝึกหัดในการจัด การเรียนการสอน

คัลกิน (Culkin 1949 : 104 - 107) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง การสอนเด็กเล็กในปี ค.ศ. 1949 ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ครูอนุบาลจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจกฎของความเจริญเติบโต ต้องมีลักษณะอันที่พึงประสงค์ของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังจนเกินไป เวลาสอนน้ำเสียงให้เด็กฟังแล้วเกิดความอบอุ่น กิริยาท่าทางไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่ายให้เด็กเห็น มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็ก มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน และมีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ โดยเฉพาะต้องเป็นคนรับเด็กด้วย จึงจะเป็นครูอนุบาลที่ดีได้

เบนจามิน เอส บลูม (Benjamin S. Bloom, 1975) ได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยแบ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็น 3 ตัวแปร คือพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียน และมีมาก่อนเรียน ได้แก่ ความถนัด และพื้นความรู้เดิมของนักเรียน ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนประถมศึกษาที่เคยเรียนชั้นอนุบาล หรือเรียนชั้นเด็กเล็กมาก่อน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยผ่านการเรียนชั้นอนุบาลมาเลย และการศึกษาองค์กำหนดประสิทธิภาพประถมศึกษาพบว่า การเรียนชั้นอนุบาลมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เซนทรา และพอตเตอร์ (Centra and Potter , 1980) ได้ศึกษา รูปแบบโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวแปร ที่จะส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่าตัวแปรที่เป็นสาเหตุโดยตรงมากที่สุดคือ ลักษณะของนักเรียน อันประกอบไปด้วย ฐานะทางสังคม เชื้อชาติ อิทธิพลของพ่อแม่ ความถนัด และพื้นความรู้เดิม ค่านิยม และทัศนคติ ความคาดหวัง ความรู้ ความคิด และวิถีทางในโรงเรียน

ฟิคเกอร์โร และคนอื่น ๆ (Figuroa and other 1985 : 74 - 77) ศึกษาบทบาท และวิธีการประเมินความรู้ของเด็กก่อนประถมศึกษาที่ผ่านการฝึกปฏิบัติ โดยใช้วิธีการวัด 4 วิธีแรก ก็คือ การวัดโดยใช้อายุตามปีปฏิทินเป็นเกณฑ์ พบว่า เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม ไม่อาจบอกได้ว่ามีสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด วิธีที่สอง ใช้การวัดระดับสติปัญญาของเด็กตามหลักเกณฑ์ และไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีนี้ไม่สามารถนำไปใช้ในการประเมินการฝึกปฏิบัติได้ วิธีที่สาม ใช้วิธีการประเมินความสามารถ หรือความสนใจ โดยการสังเกต สัมภาษณ์ คุปฏิกิริยาการตอบสนองในขณะที่เด็กทำกิจกรรม พบว่า วิธีการนี้ดีที่สุด และวิธีที่สี่ ใช้แบบทดสอบที่มีมาตรฐานตามหลักการของจิตวิทยาพัฒนาการ และต้องมีความเที่ยงตรง วิธีการที่ดีอีกวิธีหนึ่งซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารรถนำไปใช้ในการประเมินในทางวิชาการได้

ฟร็ดแมน (Freedman 1985 : 174) ได้ทำการสำรวจหลักสูตรโรงเรียนอนุบาลในซานดิเอโก แคลิฟอร์เนีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนอนุบาลเขตซานดิเอโก แคลิฟอร์เนีย เพื่อให้ทราบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรนำมาใช้ในโรงเรียนอนุบาลมีอะไรบ้าง และโรงเรียนควรมีส่วนร่วมอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน 45 แห่ง เป็นเจ้าของโรงเรียนเอง อีก 27 แห่งเป็นผู้บริหารที่ได้รับการจ้างมา เด็กในโรงเรียนเป็นเด็กมาจากครอบครัวชั้นกลางมีประมาณ 4,000 คน มีครูทั้งหมดประมาณ 400 คน การสอนแต่ละวิชาใช้เวลาประมาณ 20 นาที ต่อกิจกรรม ทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาอนุบาล คือทฤษฎีของเฟรอบเอล (Froebel) แมคมิลเลียน (McMillian) มอนเตสซอรี (Montessori) เพียเจต์ (Piaget) โดยมีเป้าหมายในการจัดคือ ต้องการให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเต็มที่ทั้งด้านสังคม อารมณ์ ร่างกาย และสติปัญญา และให้ข้อเสนอแนะว่าการใช้หลักสูตรโรงเรียนอนุบาลควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพเด็กในยุคปัจจุบัน

ฟูว์กัว (Fugua 1985 : 78 A) ได้ศึกษาถึงการปะทะสัมพันธ์ และการแสดงออกถึงพฤติกรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลในห้องเรียน จะขึ้นอยู่กับบรรยากาศของห้องเรียน โดยทำการทดลองจากสภาพห้องเรียน 2 ห้อง ผลการศึกษาค้นพบว่า หากจัดบรรยากาศของห้องเรียนแตกต่างกัน เด็กที่อยู่ในห้องเรียนก็จะมีพฤติกรรมแตกต่างกันไปด้วย กล่าวคือ ห้องที่มีบรรยากาศดีเยี่ยม เป็นระเบียบ เด็กจะมีความรู้สึกขัดแย้งกันระหว่างเพื่อนในห้อง แต่ในขณะที่ห้องจัดตามรูปแบบธรรมชาติมีความราบรื่น เด็กจะมีความรู้สึกขัดแย้งกันระหว่างเพื่อนในห้อง แต่ในขณะที่ห้องจัดตามรูปแบบธรรมชาติมีความราบรื่น เด็กจะมีความรู้สึกขัดแย้งกัน ระหว่างเพื่อนในห้อง แต่ในขณะที่ห้องจัดตามรูปแบบธรรมชาติมีความราบรื่น เด็กจะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนที่ดี

การ์เซีย (Garcia 1985 : 3593 - A) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยได้ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม และภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรม และประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียน และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

เบคเลย์ (Beckley 1986 :103) ศึกษาเรื่องการจัดตารางกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนอนุบาล ตัวเลื้อก และผลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่ามีความแตกต่างในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่จัดตารางกิจกรรมประจำวันระหว่างการจัดแบบครึ่งวันทุกวัน แบบเต็มวันบางวัน และแบบเต็มวันทุกวันให้กับนักเรียน วิธีดำเนินการวิจัยที่ใช้คือ การทำการทดสอบก่อน และหลังจากการใช้ทักษะต่าง ๆ 11 ประการ แล้วใช้การทดสอบของเซฟเฟ้ (Schaffe) เพื่อทดสอบความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญที่ .05 ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการจัดตารางกิจกรรมประจำวัน 3 ประเภท คือ นักเรียนที่ใช้ตารางกิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวัน มีความแตกต่างในเรื่องการจดจำจำนวนเลข และตัวอักษร กลุ่มที่ใช้ตารางกิจกรรมแบบเต็มวันบางวัน มีผลดีในเรื่องความสามารถในการเขียนจำนวนเลขได้ตามคำบอกจากข้อมูลของคะแนนเฉลี่ย การจัดตารางกิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวัน มีผลดีมากกว่าแบบอื่น ๆ การใช้ตารางกิจกรรมประจำวันแบบเต็มวันทุกวันสามารถใช้เวลาในการทำกิจกรรมส่งเสริมได้มากกว่าการจัดแบบอื่น และผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษานั้น เป้าหมายของนักการศึกษา และผู้บริหาร โรงเรียนคือ คุณภาพของการศึกษา จึงควรมีการทำการวิจัยอย่างต่อเนื่องเรื่องการจัดตารางกิจกรรมประจำวันของโรงเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาเด็ก เนื่องจากประเภทของการจัดตารางกิจกรรมประจำวันที่น่ามาใช้กับนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการจัดประสบการณ์ เนื้อหา หลักสูตร และครูผู้สอน

เทลอร์ (Taylor 1988 : 102) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนรัฐจอร์เจียกับโรงเรียน ที่มีการจัดกิจกรรมนักเรียนในระดับคิเลิส ผลของการจัดกิจกรรมนักเรียนมีทั้งที่เป็นปัญหาและไม่เป็นปัญหา ที่ไม่เป็นปัญหาได้แก่ ระบบธุรการ การเงิน ปรัชญา จุดมุ่งหมาย และการวางแผนจัดโครงการ ส่วนการจัดกิจกรรมที่มีปัญหาได้แก่ การขาดงบประมาณ การประเมินผล การสนับสนุนด้านการเงิน และการฝึกอบรม ผู้วิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนที่มีคุณค่าต่อประสบการณ์ของนักเรียนและผู้อบรม แต่ก็มีปัญหาเกี่ยวกับโครงการ และการจัดการ การได้ผู้สนับสนุนที่ไม่ดี อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้บริหารที่ไม่มีเวลา จะจัดเฉพาะกิจกรรมที่ต้องทำ ส่วนกิจกรรมบางอย่างไม่มีเวลาทำ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมในระดับคิเลิส พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จาคูย และจาสเน (Jadue and Jasne 1989 : 11A) ได้ศึกษาประสิทธิผลของการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ในกลุ่มเด็กที่มีสถานภูมิคุ้มกันเด็กที่มีสถานภาพรายได้ต่ำในประเทศชิลี โดยศึกษากับเด็ก 90 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนครึ่งวันจำนวน 30 คน กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนเต็มวัน จำนวน 30

คน และกลุ่มเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนจำนวน 30 คน เครื่องมือสำหรับการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดทักษะทางความพร้อม 3 ด้านคือ สังกัปพื้นฐาน แบบทดสอบอักษร และแบบทดสอบภาพ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาครึ่งวัน ได้คะแนนจากแบบทดสอบทั้ง 3 ฉบับสูงกว่ากลุ่มเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาครึ่งวัน ได้คะแนนจากแบบทดสอบสังกัปพื้นฐาน และแบบทดสอบอักษรสูงกว่ากลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาเต็มวันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ เพราะเป้าหมายของสถานศึกษาก่อนวัยเรียนเต็มวันเป็นเชิงสังคมมากกว่าการศึกษา และการวัดเป็นการวัดเฉพาะทักษะความพร้อมทางการศึกษา ส่วนกลุ่มเด็กที่เรียนในสถานศึกษาเต็มวัน และกลุ่มเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียน ได้คะแนนแบบทดสอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ลาร์กิน (Larkin 1992 : 397 - A) ศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนก่อนประถมศึกษาในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีบทบาทมากมิงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบมากมาย ได้แก่ การสื่อสารกับครู และผู้ปกครอง การบริหารงานบุคคล การแสวงหางบสนับสนุน และพัฒนานุเคราะห์

อัลคอม - ลีโอนาร์ค (Alkom - Leonard 1996 : 103) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่ออัตราการบาดเจ็บของเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษาพบว่าเด็กหญิงที่อยู่ในศูนย์ดูแลเด็กที่มีคุณภาพการจัดสิ่งแวดล้อมต่ำ และเด็กชายที่มีปัญหาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยส่วนตัวที่กระตือรือร้นมากจะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บมาก

รีดด์ (Read 1997 : 12) ทำการศึกษาเรื่องผลของการกำหนดระยะทางสำหรับปฏิบัติการการเข้าสังเกตของเด็กอนุบาล พบว่า องค์ประกอบของการออกแบบภายในด้านความสูงของเพดานที่มีระดับความสูงเป็นลำดับขั้นที่แตกต่างกัน และความแตกต่างของกำแพงในห้องเรียนเดียวกัน มีผลต่อการกระตุ้นพฤติกรรมมีส่วนร่วมของเด็ก

งานวิจัยในประเทศ

สุปราณี รื่นพิทักษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านโภชนาการ และคุณสมบัติของครู ส่วนในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบตามอายุ และการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุต่างกันมีความคิดเห็นไม่ต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

เพชรสุดา กรุณาวงษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ที่มีต่อการปฏิรูปการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร และครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครนายก มีความคิดเห็นที่แสดงถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหาร และครู มีความเข้าใจในระดับมากที่สุดในด้าน โรงเรียน ด้านสถานศึกษา ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ส่วนด้านระบบการบริหารการศึกษา และด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอนุบาล พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหาร และครูอนุบาล มีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในด้าน โรงเรียน และสถานศึกษา ด้านหลักสูตรการศึกษา ด้านการเรียนการสอน และด้านระบบการบริหารการศึกษา ยกเว้นด้านครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

วรรณพร กาญจนภา (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกอาคารเรียนจัดให้มีสนาม และเครื่องเล่นสำหรับเด็ก อาคารเรียนเป็นอาคารชั้นเดียว ภายในห้องเรียนให้บุคลากรในแต่ละห้องจัดตกแต่งเอง สถานรับเลี้ยงเด็กจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการของข้าราชการทหารภายในหน่วยงาน มีการบริหารงานตามนโยบายของหน่วยงานสวัสดิการกองทัพ และดำเนินงาน โดยคณะกรรมการการบริหาร และผู้บริหารงบประมาณในการดำเนินงานได้มาจากค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้ปกครอง การนิเทศการสอนบุคลากรใช้วิธีการ อบรมสัมมนา ในการจัดการเรียนการสอนมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทางสังคม และการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น โดยใช้หลักสูตร และตารางกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเอง

กิจกรรมที่ใช้ได้แก่การเล่านิทานเรื่องราวต่าง ๆ และเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนจากธรรมชาติ ประเภทของสื่อที่ใช้คือเพลงหรือดนตรี วัสดุและประเมินผลเด็กโดยใช้การสังเกต และมีการคัดเลือกบุคลากรที่มีสุขภาพร่างกาย และจิตใจสมบูรณ์ บุคลากรมีหน้าที่จัดการเรียนการสอน และเลี้ยงดูเด็ก การประเมินผลบุคลากรจะใช้การสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับเด็ก อาหาร หรือของว่าง จัดเตรียมโดยบุคลากรภายใน สถานรับเลี้ยงเด็กได้มอบหมายให้บุคลากรเป็นผู้ประสานงานกับผู้ปกครอง โดยการพบปะพูดคุยในขณะที่มารับ และส่งเด็ก ทางสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้ให้คำปรึกษา และสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง และคนในชุมชนเรื่องการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่ถูกต้อง

จิตติพร สวัสดิ์กำจรพงศ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหา การจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวม และในด้านทั้ง 4 ได้แก่ ด้านหลักการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านทักษะการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน และด้านการประเมินตามสภาพจริงอยู่ในระดับน้อย การเปรียบเทียบครูที่มีอายุ รายได้ วุฒิทางการศึกษา และระดับชั้นที่สอนต่างกัน มีปัญหาในการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และทางด้านประสบการณ์การสอน ประสบการณ์ การอบรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่างกัน มีปัญหาในการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

โสธร บุญเลิศ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูที่เลี้ยงอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ตาม ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็ก ในด้านการบริหารจัดการศูนย์ และผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ ตามความคิดเห็นของครูที่เลี้ยง เมื่อจำแนกตามขนาดของศูนย์ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามสถานที่ตั้งศูนย์ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่พบความแตกต่าง

ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยของ องค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนปัญหา และ อุปสรรคที่พบคือ ด้านครูพี่เลี้ยงหรือครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งด้านหลักสูตร การจัดกิจกรรม การวัดและประเมินพัฒนาการของเด็ก ขาดงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ การประชาสัมพันธ์สื่อสารกับผู้ปกครองมีน้อยเกินไป ควรมีการพัฒนาครูพี่เลี้ยงหรือ ครูผู้สอน และสนับสนุนเอกสารทางวิชาการ ข้อเสนอแนะควรให้มีการจัดการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดหาอาคารสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการศึกษา

สมชาย เป็ยถนอม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษา ระดับอนุบาลตามความต้องการของผู้ปกครองโรงเรียนเทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์ สังกัดเทศบาล นครนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการในการบริหารจัดการศึกษา ของผู้ปกครองระดับอนุบาลโรงเรียนเทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์ สังกัดเทศบาลนครนครปฐม พบว่า อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองจำแนกตามคุณลักษณะพบว่า จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษา และอาชีพพบว่าแตกต่างกัน ข้อเสนอแนะควรมีการพัฒนาด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตให้มากขึ้น

พิภพ แก้วประชา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลตามมาตรฐานด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง กรณีศึกษา โรงเรียนเทศบาล 2 วัดบ้านโป่ง สังกัดเทศบาลเมืองบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความ พึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดบ้านโป่ง สังกัดเทศบาลเมืองบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือผู้ปกครองต้องการให้โรงเรียน สนับสนุนส่งเสริมทางด้านวิชาการ การจัดสภาพแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ ให้ผู้ปกครองทราบ อย่างต่อเนื่อง

เพชรรัตน์ เบี้ยเหลี่ยม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหา และ การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ กระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยใน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก โดยเฉพาะด้านโภชนาการ มีการปฏิบัติ มากที่สุด ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมมีการปฏิบัติได้น้อยที่สุด ในด้านการจัดการศึกษาพบว่า การจัด ประสิทธิภาพมีการปฏิบัติสูงที่สุด แต่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีการปฏิบัติได้น้อยที่สุด ส่วน

ปัญหาการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด พบว่าการจัดสภาพแวดล้อมมีปัญหามากที่สุด ส่วนความปลอดภัยมีปัญหาน้อยที่สุด สำหรับการจัดการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และการจัดประสบการณ์มีปัญหาน้อยที่สุด การเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาในภาพรวมทั้งด้านการดูแล และการจัดการศึกษาเมื่อจำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และสัดส่วนของผู้ดูแลไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบปัญหาของการจัดการศึกษาเมื่อจำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และสัดส่วนของผู้ดูแลพบว่า ไม่แตกต่างกัน

สุธีรักษ์ ทรงมุสิก (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัย สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ครูปฐมวัยเห็นด้วยกับสภาพการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน

นิลบล มีนาเสียว (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง มาตรฐานด้านผู้เรียนของเด็กปฐมวัยที่ใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสะเดาหนองไผ่ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนของเด็กปฐมวัย มาตรฐานที่ 1,4,6,9,10,12 หลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสะเดาหนองไผ่ จังหวัดชัยภูมิ สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นันทิยา รัตประจิด (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัยของกองทัพอากาศ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในสถานศึกษาปฐมวัยของกองทัพอากาศ มีความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับมาก และมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน

วัลลีพันธุ์ ปาทาน (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก และการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

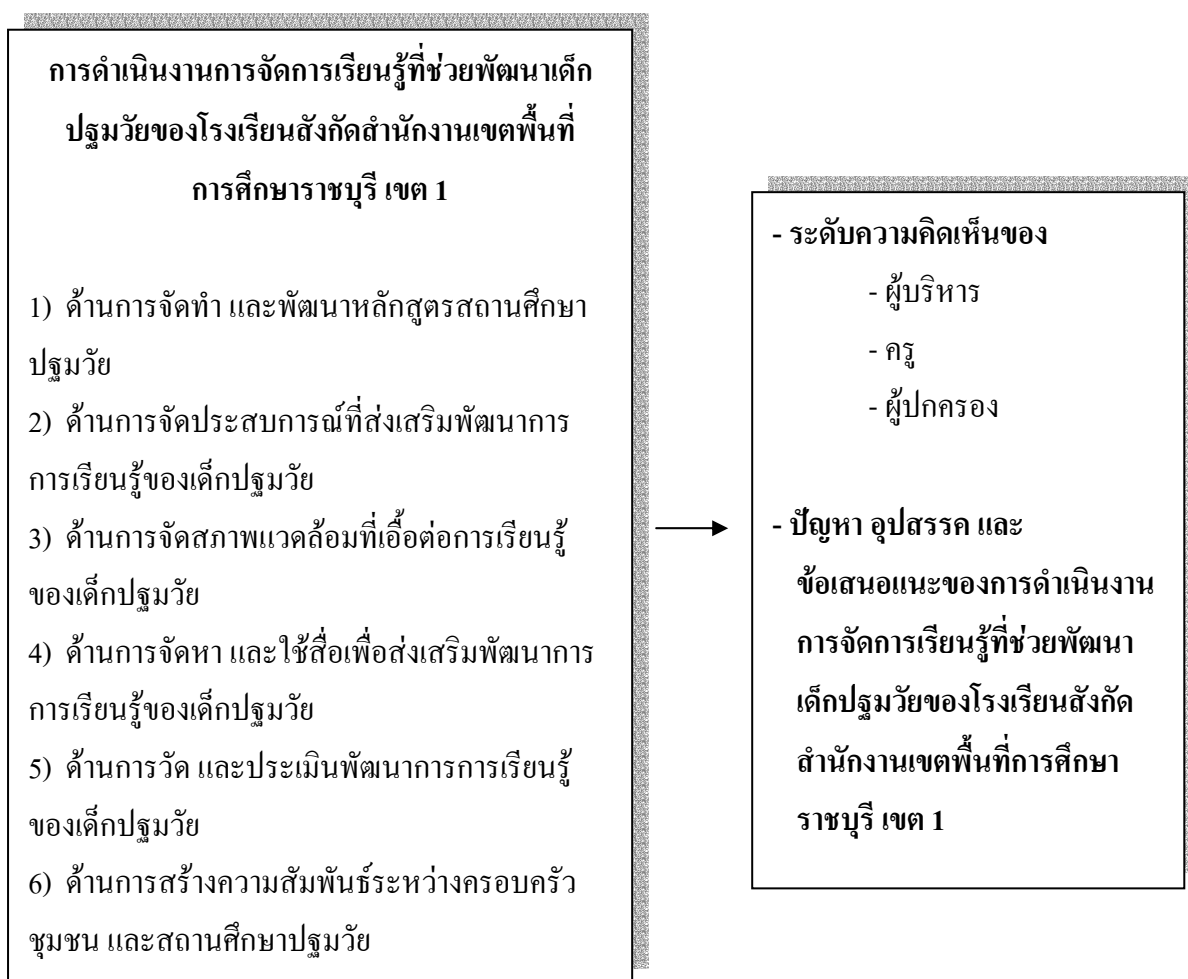
สุกัญญา ดอกพวง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียนปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตราชบุรีบูรณะ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ปกครองที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุอยู่ในช่วง 25 - 45 ปี มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง และมาจากฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่าง ๆ จำนวนใกล้เคียงกัน มีความคิดเห็นต่อการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ คือด้าน ประกันคุณภาพ ด้านการวัด และประเมินผล ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และด้านหลักสูตร ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.05เฉพาะกลุ่มอายุ ต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน

สรุป

จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่าง ประเทศ จะเห็นได้ว่า การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 - 5 ปี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยพัฒนา และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยมุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูให้เด็กมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ครบทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทยพุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการจัดหา และใช้ สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ทุก ๆ ด้านที่จัดต้องสอดคล้องกับพัฒนาการ และความต้องการของเด็กในวัยนี้จึงจะทำให้การจัดการ เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้อง และบรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และเพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อนำผลของการวิจัยไปเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการในการศึกษาสำรวจ ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประเภทเชิงสำรวจ (Survey Studies) โดยใช้โรงเรียนที่ทำการสอนเด็กปฐมวัย (อายุ 3 - 5 ปี) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดที่นำเสนอ คือ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แผนแบบการดำเนินการวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียด และขั้นตอน การดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาความเป็นมา ภูมิหลัง และความสำคัญของเรื่องที่ศึกษา สภาพปัญหา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยจากตำราเอกสารวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กปฐมวัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำในการจัดทำโครงร่างงานวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและเสนอโครงร่างงานวิจัยต่อภาควิชา และขออนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือหลังจากนั้นได้นำ มาปรับปรุงตามคำแนะนำ แล้วนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try Out) เก็บข้อมูลเพื่อทดสอบหา ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใน โรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 กลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 และนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการวิจัย

เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัย นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูล และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์ทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายงานผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การรายงานผลการวิจัย

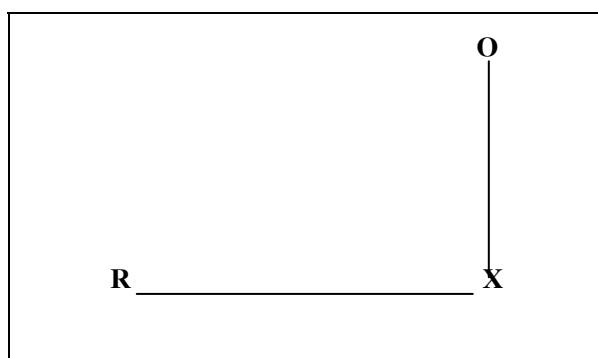
เป็นขั้นตอนการจัดทำร่างรายงานการวิจัยนำเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ปรับปรุงแก้ไข ตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์เสนอแนะ แล้วจัดทำเป็นรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอ อนุมัติจบการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย โดยการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธี วิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ คือ แผนแบบการดำเนินการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แผนแบบการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประเภทเชิงสำรวจ (Survey Studies) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะของตัวอย่างกลุ่มเดียว วัดเพียงครั้งเดียว ตรวจสอบสภาพตามที่เป็นจริงโดยไม่มีการทดลอง (The one shot, Non – experiment case study) (อ้างถึงใน มนต์จิตตา นุปศาคำ 2544 : 79) ซึ่งเป็นแผนผัง (diagram) ได้ดังนี้

- R หมายถึง ตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม
- X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา
- O หมายถึง ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย (อายุ 3- 5 ปี) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในปีการศึกษา 2550 มี 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอปากท่อ อำเภอวัดเพลง อำเภोजอมบึง อำเภอสวนผึ้ง และกิ่งอำเภอบ้านคา มีจำนวนทั้งสิ้น 196 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยใช้ ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อ้างถึงใน ชานินทร์ ศิลป์จารุ 2550: 50 - 51) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 127 โรงเรียน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (อ้างถึงใน ชานินทร์ ศิลป์จารุ 2550: 55 - 65) ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดเป็นสามกลุ่ม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จำนวน 127 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 381 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร
โรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 196 โรงเรียน ใน 6 อำเภอ

การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
127 โรงเรียน

ผู้ตอบแบบสอบถาม

รวมจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	
ผู้บริหารสถานศึกษา	127 คน
ครูผู้สอน	127 คน
ผู้ปกครองนักเรียน	127 คน
รวมทั้งสิ้น 381 คน	

แผนภูมิที่ 2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 สํารวจรายชื่อโรงเรียน ที่เปิดสอนในระดับปฐมวัย (อายุ 3-5 ปี) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งมีทั้งหมด 196 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 จากขั้นที่ 1 ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 127 โรงเรียน

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน จากโรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 2 เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดเป็นสามกลุ่ม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จำนวน 127 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 381 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยมี 6 ด้าน ได้แก่

1). ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยกำหนดปรัชญา และจุดประสงค์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย กำหนดระยะเวลาเรียน สารการเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา และแผนการจัดประสบการณ์ กำหนดสื่อแหล่งเรียนรู้พร้อมกับการตรวจสอบหลักสูตร โดยหลักสูตรจะต้องให้อีกโอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ มุ่งเน้นการให้การอบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สามารถนำไปใช้ในวิถีประจำวันของเด็กได้เป็นอย่างดี

2). ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาไปตามเป้าหมาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3). ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยมีความสะดวกและปลอดภัยเหมาะสมกับวัยให้เด็กได้มีโอกาสได้เลือกเล่นเรียนรู้ในมุมการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งการมีบุคลิกภาพที่ดีของครูผู้สอน

4). ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการจัด เลือกร สื่ออุปกรณ์ สิ่งประดิษฐ์ที่เหมาะสม เพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ในสื่อที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดสื่อที่เป็นของจริง สื่อตามธรรมชาติ สื่อที่ปลอดภัย สื่อที่ช่วยส่งเสริม และกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้า ฯลฯ ล้วนมีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณลักษณะตามวัยที่ถูกต้องอย่างเหมาะสม

5). ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวัด และประเมินพัฒนาการของเด็กทุกด้านด้วยวิธีการที่หลากหลายประกอบไปด้วย การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ แบบประเมินผลงาน แบบทดสอบ นำมาประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และมีการนำผลของการประเมินไปพัฒนาเด็ก โดยต้องมีการประเมินอย่างสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง ตามหลักการในการประเมินของหลักสูตรปฐมวัย

6). ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย โดยการติดต่อสื่อสาร และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพื่อสร้างความเข้าใจในข่าวสารที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา และความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในตัวเด็กโดยผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้กรอบเนื้อหาจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด โดยชุดที่ 1 สำหรับสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย และชุดที่ 2 สำหรับสอบถามผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ซึ่งแบบสอบถามทั้ง 2 ชุดเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ลักษณะของเครื่องมือ

1. แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย แบ่งเป็น

- **ชุดที่ 1** สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย มีจำนวน 134 ข้อ
- **ชุดที่ 2** สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย มีจำนวน 118 ข้อ

ซึ่งแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีเนื้อหา และจำนวนของข้อคำถามเหมือนกันจำนวน 134 ข้อ แต่แบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ผู้เชี่ยวชาญให้ตัดข้อคำถามบางข้อออกไปเพื่อความเหมาะสม โดยมีจำนวน 118 ข้อ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไป ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย

เพศ

อายุ

ตำแหน่งหน้าที่

ระดับวุฒิทางการศึกษา

ขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 รายละเอียดจำแนกดังนี้

- 1) ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 4) ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 5) ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า(Rating Scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 107-108) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามประมาณค่าเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนน้ำหนัก 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

การแปลผลของค่าที่วัดได้ จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้แปลผลโดยพัฒนามาจากแนวความคิดของเบสท์ (Best 1981 : 182 อ้างถึงใน กมลวรรณ วิริยะสมบัติ 2542 : 67) มีรายละเอียดในตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 เกณฑ์ค่าคะแนนที่ใช้ในการแปลผลโดยพัฒนามาจากแนวความคิดของเบสท์(Best)

ค่าเฉลี่ย (คะแนน)	ความหมาย
1.00 – 1.49	การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับน้อย
2.50 – 3.49	การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง
3.50 – 4.49	การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมาก
4.50 – 5.00	การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Opened End)

การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยใช้กรอบเนื้อหาจากหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยขึ้นมาเอง โดยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา เอกสาร วรรณกรรมและ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือในการวิจัย และกำหนดขอบเขตของเนื้อหา

3. ดำเนินการสร้าง แบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษา และครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และภาษา (Content Validity) ของเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านเนื้อหา ด้านภาษา และด้านสถิติ เพื่อตรวจสอบ ความครอบคลุมครบถ้วนของเนื้อหาในประเด็น และสาระสำคัญ รวมทั้งความเหมาะสมของ จำนวนภาษา พิจารณาตัดสินตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเกณฑ์ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจาก สถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ คือ

ผศ.ดร. กรภัตสร อินทรบำรุง	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ มณี ศรีวิบูลย์	อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผศ. รักตวรรณ ศิริถาวร	อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ผศ. อุทัยวรรณ ดอกพรม	อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
อาจารย์ สุพัตร ประยูรหงษ์	ศึกษานิเทศก์ (ฝ่ายปฐมวัย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

จากผลการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข โดยใช้วิธีการหาความสอดคล้อง ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 117)

โดยค่าIOC ที่คำนวณ ได้จะต้องมีค่า ≥ 0.5 จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 ในทุกข้อรวมจำนวนแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัยมี จำนวน 134 ข้อ และแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 118 ข้อ เนื่องจากค่า IOC แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 16 ข้อ

สูตรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 117) วิธีที่ใช้ตรวจสอบก็คือการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item objective Congruence) โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านพิจารณาลงความเห็น และให้คะแนน ดังนี้

+ 1	=	เมื่อแน่ใจว่าประเด็นคำถามนั้นสอดคล้อง
0	=	เมื่อไม่แน่ใจว่าประเด็นคำถามนั้นสอดคล้อง
- 1	=	เมื่อแน่ใจว่าประเด็นคำถามนั้นไม่สอดคล้อง

$$\text{นำค่าคะแนนที่ได้มาแทนค่าในสูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ = ผลคะแนนรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยในโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับปฐมวัย (อายุ 3- 5 ปี) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน (รายละเอียดในภาคผนวก ข. หน้า 206)

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของครอนบาค โดยใช้สูตรวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach 's Alpha - Coefficient)) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 125 -126)

สูตรที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการของครอนบาค โดยใช้สูตรวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha - Coefficient) (อ้างอิงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 125 -126)

$$\text{ซึ่งมีสูตรดังนี้ } \alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α	หมายถึง	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	หมายถึง	จำนวนข้อ
S_i^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
S_t^2	หมายถึง	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ดังนี้

ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	.9645
ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.8579
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9337
ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9075
ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9652
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	.9219

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ดังนี้

ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	.9646
ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.8158
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9527
ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9306
ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9828
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	.9277

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านขั้นตอนที่ 6 แล้ว ไปใช้จริงในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้

8. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่วัดโดยมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ทุกฉบับใช้การอภิปรายผลที่ได้ตามเกณฑ์ของเบสท์

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรกำหนดไว้ โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาปรับปรุงจนมีคุณภาพพร้อมนำหนังสือจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง
4. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์
5. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย และสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์จำนวน 127 โรงเรียน โดยผู้ตอบแบบสอบถามซึ่ง ผู้วิจัยกำหนดไว้ครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จำนวน 127 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 381 คน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อมูลไปจัดระบบ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS : Statistical Package for the Social Science) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ตามจุดประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive Research)
2. การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ(Percentage)
3. การวิเคราะห์การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวัดค่า ตามแนวความคิดของเบสท์ (Best 1981 : 182 อ้างถึงใน กมลวรรณ วิริยะสมบัติ 2542 : 67) เพื่อทำการสรุป และแปลผลตามเกณฑ์ของเบสท์

4. การทดสอบสมมติฐานทางสถิติของระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ใช้ค่าสถิติ Z - test
5. การวิเคราะห์ข้อมูลชนิดปลายเปิดใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบบรรยาย

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อต้องการตอบข้อคำถามว่า 1) การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด 2) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นอย่างไร การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์จำนวน 127 โรงเรียน โดยผู้ตอบแบบสอบถามซึ่ง ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียน ผู้วิจัยกำหนดเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนละ 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จำนวน 127 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 381 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อมูลไปจัดระบบ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ใช้การวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive Research) การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานทางสถิติของระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใช้ค่าสถิติ Z - test การวิเคราะห์ข้อมูลชนิดปลายเปิดใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบบรรยาย

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1” นำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1). ด้านการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย 2). ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 3). ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 4). ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 5). ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย 6). ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานทางสถิติของระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ(%) ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และขนาดของโรงเรียน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยพื้นฐาน สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	123	32.28
1.2 หญิง	258	67.72
รวม	381	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	40	10.50
2.2 31 – 45 ปี	110	28.87
2.3 46 – 50 ปี	201	52.76
2.4 51 ปีขึ้นไป	30	7.87
รวม	381	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	89	23.36
3.2 ปริญญาตรี	265	69.55
3.3 ปริญญาโท	26	6.83
3.4 ปริญญาเอก	1	0.26
รวม	381	100.00
4. ตำแหน่ง		
4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	127	33.33
4.2 ครูผู้สอนระดับปฐมวัย	127	33.33
4.3 ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย	127	33.33
รวม	381	100.00
5. ขนาดของโรงเรียน		
5.1 ขนาดเล็ก (ต่ำกว่า 120 คน)	177	46.46
5.2 ขนาดกลาง (120 – 600 คน)	159	41.73
5.3 ขนาดใหญ่ (มากกว่า 600 คน)	45	11.81
รวม	381	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 381 คนซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 258 คน (ร้อยละ 67.72) มีอายุระหว่าง 46 – 50 ปี มากที่สุดจำนวน 201 คน (ร้อยละ 52.76) รองลงมา คือ อายุ 31 – 45 ปี จำนวน 110 คน (ร้อยละ 28.87) ส่วนข้อมูลด้านระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 265 คน (ร้อยละ 69.55) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนระดับปฐมวัย และผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย ประเภทละ 127 คน (ร้อยละ 33.33) ในขณะที่ข้อมูลด้านขนาดโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 177 คน (ร้อยละ 46.46)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 4) ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 5) ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของระดับความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการปฏิบัติในโรงเรียน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวัดค่าตามแนวความคิดของเบสต์ (Best) เพื่อทำการสรุป และแปลผลตามเกณฑ์ของเบสต์ โดยนำเสนอเป็นภาพรวม จำแนกเป็นรายด้าน และพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม ดังรายละเอียดในตารางที่ 6 – 13

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม

(จำแนกเป็นภาพรวม) จำนวน $n = 381$

ภาพรวมระดับความคิดเห็น ในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใน 6 ด้าน	\bar{x}	S.D.	ระดับ ปฏิบัติ
1. ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.87	0.64	มาก
1.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	3.81	0.66	มาก
1.2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.99	0.57	มาก
1.3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.82	0.69	มาก
1.4 การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์	3.95	0.60	มาก
1.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพของหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย	3.76	0.68	มาก
2. ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	4.04	0.55	มาก
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.89	0.64	มาก
3.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.73	0.72	มาก
- ภายในห้องเรียน	3.90	0.60	มาก
- ภายนอกห้องเรียน	3.55	0.83	มาก
3.2 สภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล (บุคลิกภาพของครู)	4.04	0.56	มาก
4. ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ปฐมวัย	3.83	0.62	มาก
5. ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.88	0.65	มาก
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และ สถานศึกษาปฐมวัย	3.53	0.75	มาก
รวม	3.84	0.64	มาก

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าภาพรวมของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใน 6 ด้าน พบว่าในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$)

โดยการดำเนินงานที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด อันดับที่ 1 คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) อันดับที่ 2 คือ การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) อันดับที่ 3 คือ การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$) อันดับที่ 4 คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.81$) และการดำเนินงานที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$)

2. ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$)

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$)

โดยการจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคลเป็นสภาพแวดล้อมที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) รองลงมา คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$) แบ่งเป็น สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$)

4. ด้านการจัดหา และใช้สื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$)

5. ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$)

6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม เรียงลำดับการปฏิบัติจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด

(จำแนกเป็นรายด้าน) จำนวน $n = 381$

อันดับ	จำแนกเป็นรายด้านของระดับความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใน 6 ด้าน	\bar{x}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1	ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	4.04	0.55	มาก
2	ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.89	0.64	มาก
3	ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.88	0.65	มาก
4	ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.87	0.64	มาก
5	ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.83	0.62	มาก
6	ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	3.53	0.75	มาก
รวม		3.84	0.64	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าภาพรวมของระดับความคิดเห็นในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใน 6 ด้าน พบว่าในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากที่สุดไปน้อยที่สุดได้ดังนี้ คือ ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด

อันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$)

อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$)

อันดับที่ 3 คือ ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$)

อันดับที่ 4 คือ ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$)

อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดหา และใช้สื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$)

อันดับที่ 6 คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม สามารถจำแนกตามประเด็นของข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรกในด้านต่าง ๆ แต่ละด้าน ดังรายละเอียดในตารางที่ 8 – 13

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย พิจารณาเป็นรายข้อคำถาม จำแนกตามประเด็นของข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

(จำแนกเป็นรายข้อ) จำนวน $n = 381$

อันดับ	ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	\bar{x}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.16	0.60	มาก
2	โรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1-3, รัฐบาล อนุบาล 1-2) ไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.14	0.53	มาก
3	โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน	4.08	0.62	มาก

จากตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อคำถามที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) อันดับที่ 2 คือ โรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1-3, รัฐบาล อนุบาล 1-2) ไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) และ อันดับที่ 3 โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีระดับการปฏิบัติอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) (รายละเอียดของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อแสดงไว้ในภาคผนวก ง. หน้า 239 - 247)

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย พิจารณาเป็นรายข้อคำถาม จำแนกตามประเด็นของข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

(จำแนกเป็นรายข้อ) จำนวน $n = 381$

อันดับ	ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	\bar{x}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์ การตัด - ปะ การพิมพ์ภาพ การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด ฯลฯ	4.26	0.60	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทกิจกรรมเสรี เช่น การเล่นในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมร้านค้า ฯลฯ	4.18	0.67	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ เช่น การเต้นประกอบเพลง การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ ฯลฯ	4.17	0.73	มาก

จากตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์ การตัด - ปะ การพิมพ์ภาพ การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด ฯลฯ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) อันดับที่ 2 คือ โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทกิจกรรมเสรี เช่น การเล่นในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบ้าน

นมร้านค้า ฯลฯ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) และอันดับที่ 3 คือ โรงเรียนมีการจัด
 ประสิทธิภาพการเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ เช่น การเต้นประกอบเพลง
 การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ การทำท่ากายบริหาร การปฏิบัติตามคำสั่ง ฯลฯ มีระดับการปฏิบัติอยู่ใน
 ระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) (รายละเอียดของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็น
 รายข้อแสดงไว้ในภาคผนวก ง. หน้า 239 - 247)

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงาน
 การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย พิจารณาเป็นรายข้อคำถาม จำแนกตามประเด็น
 ของข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรกของโรงเรียนในสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 ของเด็กปฐมวัย

(จำแนกเป็นรายข้อ) จำนวน $n = 381$

อันดับ	ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด และน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย	\bar{x}	S.D.	ระดับ ปฏิบัติ
ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรก				
1	การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนมีแสง สว่างเพียงพออยู่ในสภาวะที่พอเหมาะ	4.14	0.51	มาก
2	การจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล คือ บุคลิกภาพของครู มีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย	4.13	0.61	มาก
3	การจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล คือ บุคลิกภาพของครู	4.09	0.56	มาก
ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด 3 อันดับ				
1	การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีหลังคาบังแดด ฝน บริเวณสนามเด็กเล่น	2.72	1.10	ปาน กลาง
2	การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีที่นั่งเล่นพักผ่อน บริเวณสนามเด็กเล่น	3.35	0.78	ปาน กลาง
3	การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีห้องน้ำสะอาด ปราศจากกลิ่น และน้ำขัง	3.45	0.79	ปาน กลาง

จากตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง โดยข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในสภาวะที่พอเหมาะ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$) อันดับที่ 2 คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล คือ บุคลิกภาพของครูมีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) และอันดับที่ 3 คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล คือ บุคลิกภาพของครูมีความอดทนใจเย็นมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

สำหรับข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ใน 3 อันดับ คือ อันดับที่ 1 คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีหลังคาบังแดด ฝน บริเวณสนามเด็กเล่น มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.72$) อันดับที่ 2 คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีที่นั่งเล่นพักผ่อนบริเวณสนามเด็กเล่น มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) และอันดับที่ 3 คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีห้องน้ำสะอาดปราศจากกลิ่นและน้ำขังมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) (รายละเอียดของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อแสดงไว้ในภาคผนวก ง. หน้า 239- 247)

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย พิจารณาเป็นรายข้อคำถาม จำแนกตามประเด็นของข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการจัดการ และใช้สื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

(จำแนกเป็นรายข้อ) จำนวน $n = 381$

อันดับ	ด้านการจัดการ และใช้สื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	\bar{x}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1	โรงเรียนมีการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย	3.95	0.61	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดการ และใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย	3.93	0.62	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดการ และใช้สื่อสนองตอบความสนใจของเด็กปฐมวัย	3.92	0.59	มาก

ตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) อันดับที่ 2 คือ โรงเรียนมีการจัดการ และใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) และอันดับที่ 3 คือ โรงเรียนมีการจัดการ และใช้สื่อสนองตอบความสนใจของเด็กปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) (รายละเอียดของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อแสดงไว้ในภาคผนวก ง. หน้า 239- 247)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย พิจารณาเป็นรายข้อคำถาม จำแนกตามประเด็นของข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรกของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1: ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

(จำแนกเป็นรายข้อ) จำนวน $n = 381$

อันดับ	ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	\bar{x}	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาดรอบศีรษะ ฯลฯ	4.03	0.81	มาก
2	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา	3.98	0.56	มาก
3	โรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นปัจจุบัน	3.96	0.78	มาก

ตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาดรอบศีรษะ ฯลฯ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) อันดับที่ 2 คือ โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) และอันดับที่ 3 คือ โรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นปัจจุบัน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) (รายละเอียดของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อแสดงไว้ในภาคผนวก ง. หน้า 239 - 247)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย พิจารณาเป็นรายข้อคำถาม จำแนกตามประเด็น ของข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรกของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 : ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

(จำแนกเป็นรายข้อ) จำนวน $n = 381$

อันดับ	ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด และน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	\bar{x}	S.D.	ระดับ ปฏิบัติ
ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรก				
1	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญ ต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ	3.94	0.70	มาก
2	โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำ เพื่อ พบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก	3.80	0.66	มาก
3	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน ให้ผู้ปกครอง และชุมชนทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	3.66	0.75	มาก
ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด 3 อันดับ				
1	โรงเรียนมีการจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันเป็นประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	3.01	0.92	ปาน กลาง
2	โรงเรียนมีการจัดบุคลากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้ ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ เพื่อร่วมพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.35	0.80	ปาน กลาง
3	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ในการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.39	0.74	ปาน กลาง

ตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง โดยข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) อันดับที่ 2 คือ โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำเพื่อพบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) และอันดับที่ 3 คือ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง และชุมชนทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.66$)

สำหรับข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด ใน 3 อันดับ คือ อันดับที่ 1 คือ โรงเรียนมีการจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.01$) อันดับที่ 2 คือ โรงเรียนมีการจัดบุคลากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบเพื่อร่วมพัฒนาเด็กปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) และอันดับที่ 3 คือ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$) (รายละเอียดของค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายข้อแสดงไว้ในภาคผนวก ง. หน้า 239 - 247)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานทางสถิติของระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

สมมติฐานข้อที่ 1 การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง

H_0 : การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีค่าคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับระดับปานกลาง

($H_0 : \mu \leq 3.49$ คะแนน)

H_1 : การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีค่าคะแนนมากกว่าระดับปานกลาง

($H_1 : \mu > 3.49$ คะแนน)

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

N = 381

อันดับ	จำแนกเป็นรายด้านของระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใน 6 ด้าน	\bar{x}	S.D.	Z - test
1	การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	4.04	0.55	19.57*
2	การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.89	0.64	12.23*
3	การวัดผล และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.88	0.65	11.71*
4	การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.87	0.64	11.62*
5	การจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.83	0.62	10.73*
6	การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	3.53	0.75	1.04
รวม		3.84	0.64	10.70*

* Sig. < .05 (1.645) มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมพบว่า ค่า Z จากการคำนวณ มีค่ามากกว่าค่า Z จากตาราง ดังนั้น ค่า Z ที่คำนวณได้จึงปฏิเสธ H_0 และ ยอมรับ H_1 กล่าวคือ การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีค่าคะแนนมากกว่าระดับปานกลาง (> 3.49 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ซึ่งจากการทดสอบสมมติฐาน สรุปได้ว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ทั้ง 6 ด้านสรุปได้ ดังรายละเอียดในตารางที่ 15 - 21

ตารางที่ 15 จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคตามที่มีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : **ด้านที่ 1 ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย**

N = 135

อันดับ	ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 1 ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	จำนวน	ร้อยละ
1	ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	22	16.30
2	ครูปฐมวัย ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	20	14.81
3	การจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ยังไม่สอดคล้อง และครอบคลุมตามความต้องการของผู้เรียนท้องถิ่น และ ชุมชน	17	12.59

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้านที่ 1 ด้านการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาอุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 16.30

อันดับที่ 2 ครูปฐมวัยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 14.81

อันดับที่ 3 การจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยยังไม่สอดคล้อง และครอบคลุมตามความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และ ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 12.59

ตารางที่ 16 จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคตามที่มีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : **ด้านที่ 2 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย**

N = 113

อันดับ	ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 2 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	จำนวน	ร้อยละ
1	ครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ	20	17.70
2	ทางโรงเรียนยังมีการจัดประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กที่สอน	18	15.93
3	ทางโรงเรียนยังขาดการจัดประสบการณ์ในรูปแบบที่เป็นกิจกรรมบูรณาการ เช่น การพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ อาทิเช่น ชมวัด นั่งสมาธิ ชมสวนสาธารณะ ออกกำลังกายกลางสวน ชมดนตรี การแสดง การหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน โดยตรง การให้เด็กได้ฝึกทำอาหารหรือขนมต่าง ๆ เป็นต้น	14	12.39

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้านที่ 2 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 ครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 17.70

อันดับที่ 2 ทางโรงเรียนยังมีการจัดประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กที่สอน คิดเป็นร้อยละ 15.93

อันดับที่ 3 ทางโรงเรียนยังขาดการจัดประสบการณ์ในรูปแบบที่เป็นกิจกรรมบูรณาการ เช่น การพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ อาทิเช่น ชมวัด นั่งสมาธิ ชมสวนสาธารณะ ออกกำลังกายกลางสวน ชมดนตรี การแสดง การหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชนโดยตรง การให้เด็กได้ฝึกทำอาหาร หรือขนมต่าง ๆ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 12.39

ตารางที่ 17 จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคตามที่มีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : **ด้านที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย**

N = 116

อันดับ	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	จำนวน	ร้อยละ
1	การจัดสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งภายใน และภายนอกให้เด็กยังไม่เหมาะสม เช่น สร้างความร่วมมือ มีต้นไม้ อากาศถ่ายเทสะดวก มีมุมพักผ่อนให้เด็ก ๆ ได้วิ่งเล่นตามธรรมชาติ และมีเครื่องเล่นสนามให้เด็กปฐมวัยได้เล่น	30	26.55
2	มีงบประมาณค่อนข้างน้อย และจำกัด ในการดำเนินการจัดสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งภายใน และภายนอก จึงจัดได้เพียงเล็กน้อย และเครื่องเล่นในสนามยังไม่เพียงพอ	17	15.04
3	ห้องเรียนมีขนาดเล็กค่อนข้างแออัด เครื่องเล่นสนามค่อนข้างเก่า ไม่เพียงพอ ไม่มีร่มหลังคาบังแดดบริเวณสนามเด็กเล่น	15	13.27

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้านที่ 3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 การจัดสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งภายใน และภายนอกให้เด็กยังไม่เหมาะสม เช่น สร้างความร่วมมือ มีต้นไม้ อากาศถ่ายเทสะดวก มีมุมพักผ่อนให้เด็ก ๆ ได้วิ่งเล่นตามธรรมชาติ และมีเครื่องเล่นสนามให้เด็กปฐมวัยได้เล่น คิดเป็นร้อยละ 26.55

อันดับที่ 2 มีงบประมาณค่อนข้างน้อย และจำกัด ในการดำเนินการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งภายใน และภายนอก จึงจัดได้เพียงเล็กน้อย และเครื่องเล่นในสนามยังไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 15.04

อันดับที่ 3 ห้องเรียนมีขนาดเล็กค่อนข้างแออัด เครื่องเล่นสนามค่อนข้างเก่าไม่เพียงพอ ไม่มีร่มหลังคาบังแดดบริเวณสนามเด็กเล่น คิดเป็นร้อยละ 13.27

ตารางที่ 18 จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคตามที่มีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด
3 อันดับแรกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : **ด้านที่ 4 ด้านการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย**

N = 172

อันดับ	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 4 ด้านการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	จำนวน	ร้อยละ
1	สื่อในการเรียนรู้ไม่เพียงพอ สื่อโดยทั่วไปสามารถหาสื่อใกล้ตัว และสื่อของจริงได้ หรือผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เองได้แต่มีปัญหาด้านสื่อประเภท IT ไม่เพียงพอ	45	26.16
2	ขาดงบประมาณ และมีงบประมาณไม่เพียงพอ ในการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	36	20.93
3	การจัดการสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในทุกด้านไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละระดับชั้น และสื่อยังไม่ค่อยมีคุณภาพเท่าที่ควรขาดความแข็งแรง ทนทาน ปลอดภัย และใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ ครั้ง	23	13.37

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้านที่ 4 ด้านการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 สื่อในการเรียนรู้ไม่เพียงพอ สื่อโดยทั่วไปสามารถหาสื่อใกล้ตัว และสื่อของจริงได้ หรือผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เองได้ แต่มีปัญหาด้านสื่อประเภท IT ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 26.16

อันดับที่ 2 ขาดงบประมาณ และมีงบประมาณไม่เพียงพอ ในการบริหารจัดการและใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 20.93

อันดับที่ 3 การจัดหาสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในทุกด้านไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละระดับชั้น และสื่อยังไม่ค่อยมีคุณภาพเท่าที่ควร สิ้นเปลืองขาดความแข็งแรง ทนทาน ปลอดภัย และใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 13.37

ตารางที่ 19 จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคตามที่มีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : **ด้านที่ 5 ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย**

N = 123

อันดับ	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ด้านที่ 5 ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	จำนวน	ร้อยละ
1	การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเครื่องมือที่ใช้ในการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่หลากหลาย	26	21.14
2	การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง และขาดการสรุปผลการประเมินให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาเด็กต่อไป	24	19.51
3	สัดส่วนจำนวนเด็กนักเรียนในชั้นเรียนกับจำนวนครูผู้สอน มีสัดส่วนไม่เหมาะสม เด็กมีจำนวนมากเกินไป ทำให้การวัด และประเมินผลเป็นรายบุคคลทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร	15	12.20

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคใน การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้านที่ 5 ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเครื่องมือที่ใช้ในการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่หลากหลาย คิดเป็นร้อยละ 21.14

อันดับที่ 2 การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ไม่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง และขาดการสรุปผลการประเมินให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาเด็กต่อไป คิดเป็นร้อยละ 19.51

อันดับที่ 3 สัดส่วนจำนวนเด็กนักเรียนในชั้นเรียนกับจำนวนครูผู้สอน มีสัดส่วนไม่เหมาะสม เด็กมีจำนวนมากเกินไป ทำให้การวัด และประเมินผลเป็นรายบุคคลทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร คิดเป็นร้อยละ 12.20

ตารางที่ 20 จำแนกตามประเด็นของข้อมูลปัญหา อุปสรรคตามที่มีการแสดงความคิดเห็นมากที่สุด
3 อันดับแรกในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : **ด้านที่ 6 ด้านการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย**

N =156

อันดับ	ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็ก ปฐมวัย : ด้านที่ 6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	จำนวน	ร้อยละ
1	ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนจึงสร้างความสัมพันธ์ค่อนข้าง ยาก เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อย	43	27.56
2	ผู้ปกครองบางท่านไม่ค่อยเข้าใจในวิธีการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัย มักจะมีปัญหากับครูและ สถานศึกษา	20	12.82
3	โรงเรียนไม่ค่อยสนับสนุนให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถด้าน ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้	8	5.13

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้
ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ด้านที่ 6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย
ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนจึงสร้างความสัมพันธ์ค่อนข้างยาก เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง มีรายได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 27.56

อันดับที่ 2 ผู้ปกครองบางคนไม่ค่อยเข้าใจในวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัย มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับครูและสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.82

อันดับที่ 3 โรงเรียนไม่ค่อยสนับสนุนให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 5.13

ตารางที่ 21 จำแนกข้อเสนอแนะในภาพรวมของการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย : ภาพรวม

N = 100

อันดับ	ข้อเสนอแนะในภาพรวมของการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย	จำนวน	ร้อยละ
1	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูให้มากขึ้น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	17	17.00
2	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือเปิดการอบรมให้กับผู้ปกครองที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้เพิ่มเติม และนำไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงดูบุตรหลานเพื่อให้บุตรหลานมีการพัฒนาตามวัย สามารถแสดงศักยภาพของตนได้อย่างเต็มความสามารถ	16	16.00
3	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ควรสำรวจความต้องการด้านสื่อต่าง ๆ กับโรงเรียนในเขตพื้นที่ว่าต้องการ หรือขาดแคลนสื่อประเภทใด และควรพยายามจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ	13	13.00

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะในภาพรวมของการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผลการศึกษา พบว่าข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูให้มากขึ้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.00

อันดับที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรมีการประชุมสัมพันธ์หรือเปิดการอบรมให้กับผู้ปกครองที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้เพิ่มเติม และนำไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงดูบุตรหลานเพื่อให้บุตรหลานมีการพัฒนาตามวัย สามารถแสดงศักยภาพของตนได้อย่างเต็มความสามารถ คิดเป็นร้อยละ 16.00

อันดับที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1 ควรสำรวจความต้องการด้านสื่อต่าง ๆ กับโรงเรียนในเขตพื้นที่ว่าต้องการ หรือขาดแคลนสื่อประเภทใด และควรพยายามจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 13.00

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1” การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อต้องการตอบข้อคำถามว่า 1) การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด 2) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เป็นอย่างไร การวิจัยครั้งนี้ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการวิเคราะห์จำนวน 127 โรงเรียน โดยผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย เป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยกำหนดเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน จำนวน 127 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 381 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อมูลไปจัดระบบและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ใช้การวิเคราะห์เชิงบรรยาย (Descriptive Research) วิเคราะห์สถานภาพ และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานทางสถิติของระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ใช้ค่าสถิติ Z - test การวิเคราะห์ข้อมูลชนิดปลายเปิดใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยในประเด็นสำคัญดังนี้

1. การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้านเช่นเดียวกัน โดยสามารถเรียงตามลำดับการปฏิบัติจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ไปน้อยที่สุด ได้ดังนี้ คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติมากที่สุดอันดับที่ 1 คือ ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อันดับที่ 2 คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อันดับที่ 3 คือ ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อันดับที่ 4 คือ ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย อันดับที่ 5 คือ ด้านการจัดทำ และใช้สื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และอันดับที่ 6 คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติเป็นรายข้อพบว่า

1.1 ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ

- 1). โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 2). โรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1 – 3, รัฐบาล อนุบาล 1 – 2) ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 3). โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ

- 1). โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์ การตัด - ปะ การพิมพ์ภาพ การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด ฯลฯ
- 2). โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประเภทกิจกรรมเสรี เช่น การเล่นในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมร้านค้า ฯลฯ

3). โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ เช่น การเดินประกอบเพลง การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ การทำท่ากายบริหารการปฏิบัติ ตามคำสั่ง ฯลฯ

1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ คำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีระดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด และน้อยที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ

ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก

1). การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ใน สภาวะที่พอเหมาะ

2). การจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล คือ บุคลิกภาพของครูมีการแต่งกาย สุภาพเรียบร้อย

3). การจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล คือ บุคลิกภาพของครูมีความอดทนใจเย็น

ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดใน 3 อันดับ

1). การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีหลังคาบังแดด ฝน บริเวณสนามเด็กเล่น

2). การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีที่นั่งเล่นพักผ่อน บริเวณสนามเด็กเล่น

3). การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายนอกห้องเรียน โรงเรียนมีห้องน้ำสะอาด ปราศจากกลิ่น และน้ำขัง

1.4 ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีระดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ

1). โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนา การทางด้านร่างกายให้แก่ เด็กปฐมวัย

2). โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย

3). โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อสนองตอบความสนใจของเด็กปฐมวัย

1.5 ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีระดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ

1). โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาดรอบศีรษะ ฯลฯ

2). โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา

3). โรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

เป็นปัจจุบัน

1.6 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามที่มีระดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด และน้อยที่สุดใน 3 อันดับแรก คือ

ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดใน 3 อันดับแรก

1). โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ

2). โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำ เพื่อพบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก

3). โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง และชุมชนทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

ข้อคำถามที่มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดใน 3 อันดับ

1). โรงเรียนมีการจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นประจำ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2). โรงเรียนมีการจัดบุคลากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบเพื่อร่วมพัฒนาเด็กปฐมวัย

3). โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2. การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ยกเว้นเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชุมชนและสถานศึกษาปฐมวัย

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก มีดังนี้

อันดับที่ 1 ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

อันดับที่ 2 ครูปฐมวัยยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

อันดับที่ 3 การจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยยังไม่สอดคล้อง และครอบคลุมในความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และชุมชน

3.2 ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 ครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ

อันดับที่ 2 ทางโรงเรียนยังมีการจัดประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กที่สอน

อันดับที่ 3 ทางโรงเรียนยังขาดการจัดประสบการณ์ในรูปแบบที่เป็นกิจกรรมบูรณาการ เช่น การพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ อาทิ ชมวัด นั่งสมาธิ ชมสวนสาธารณะ ออกกำลังกายกลางสวน ชมดนตรี การแสดง การหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน โดยตรง การให้เด็กได้ฝึกทำอาหาร หรือขนมต่าง ๆ เป็นต้น

3.3 ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งภายใน และภายนอกให้เด็กยังไม่เหมาะสม เช่น สร้างความร่มรื่น มีต้นไม้ อากาศถ่ายเทสะดวก มีมุมพักผ่อนให้เด็ก ๆ ได้วิ่งเล่นตามธรรมชาติ และมีเครื่องเล่นสนามให้เด็กปฐมวัยได้เล่น

อันดับที่ 2 มีงบประมาณค่อนข้างน้อย และจำกัด ในการดำเนินการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งภายใน และภายนอก จึงจัดได้เพียงเล็กน้อย และเครื่องเล่นในสนามยังไม่เพียงพอ

อันดับที่ 3 ห้องเรียนมีขนาดเล็กค่อนข้างแออัด เครื่องเล่นสนามค่อนข้างเก่าไม่เพียงพอ ไม่มีร่มหลังคาบังแดดบริเวณสนามเด็กเล่น

3.4 ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
 ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 สื่อในการเรียนรู้ไม่เพียงพอ สื่อโดยทั่วไปสามารถหาสื่อใกล้ตัว และสื่อของจริงได้ หรือผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เองได้ แต่มีปัญหาด้านสื่อประเภท IT ไม่เพียงพอ

อันดับที่ 2 ขาดงบประมาณ และมีงบประมาณไม่เพียงพอ ในการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

อันดับที่ 3 การจัดหาสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในทุกด้านไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละระดับชั้น และสื่อยังไม่ค่อยมีคุณภาพเท่าที่ควร สิ้นเปลืองขาดความแข็งแรง ทนทาน ปลดก๊วย และใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ ครั้ง

3.5 ปัญหา อุปสรรคด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเครื่องมือที่ใช้ในการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่หลากหลาย

อันดับที่ 2 การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง และขาดการสรุปผลการประเมินให้ผู้ปกครองรับทราบเพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาเด็กต่อไป

อันดับที่ 3 สัดส่วนจำนวนเด็กนักเรียนในชั้นเรียนกับจำนวนครูผู้สอนมีส่วนไม่เหมาะสม เด็กมีจำนวนมากเกินไป ทำให้การวัด และประเมินผลเป็นรายบุคคลทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร

3.6 ปัญหา อุปสรรคด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา
 ปฐมวัย ผลการศึกษา พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับ โรงเรียนจึงสร้างความสัมพันธ์ค่อนข้างยาก เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างมีรายได้น้อย

อันดับที่ 2 ผู้ปกครองบางท่านไม่ค่อยเข้าใจในวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัย มักจะมีปัญหากับครูและสถานศึกษา

อันดับที่ 3 โรงเรียนไม่ค่อยสนับสนุนให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้

3.7 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผลการศึกษา พบว่าข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีผู้เสนอแนะมากที่สุด ใน 3 อันดับแรก คือ

อันดับที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูให้มากขึ้น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

อันดับที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรมีการประชาสัมพันธ์หรือเปิดการอบรมให้กับผู้ปกครองที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้เพิ่มเติม และนำไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงดูบุตรหลาน เพื่อให้บุตรหลานมีการพัฒนาตามวัย สามารถแสดงศักยภาพของคนได้อย่างเต็มความสามารถ

อันดับที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรสำรวจความต้องการด้านสื่อต่าง ๆ กับโรงเรียนในเขตพื้นที่ว่าต้องการ หรือขาดแคลนสื่อประเภทใด และควรพยายามจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผลของนโยบายการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ที่มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านที่เหมาะสมกับวัย และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554) ที่ได้มุ่งเน้นการพัฒนา “คน” และ “ยึดคนเป็นศูนย์กลาง” หรือ “คนเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาโดยพัฒนาจิตใจควบคู่กับพัฒนา การเรียนรู้ของคนทุกกลุ่มทุกวัยตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานเตรียมเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจัดการองค์ความรู้ภายใต้ระบบการศึกษาที่มุ่งการเรียนรู้ทั้งการปฏิบัติ และทฤษฎีวิชาการ โดยพัฒนาเด็กเริ่มตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งเกิดให้เติบโตตามวัยอย่างเหมาะสม และมีความพร้อมในการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2549 : 39) ซึ่งเป็นผลสะท้อนโดยตรงที่ทำให้โรงเรียนในแต่ละแห่งในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 นั้นตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากมีการทุ่มเทพลังความคิด และความสามารถเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในเด็กระดับนี้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป โดยจะส่งผลสำคัญต่อ

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า และ ทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต ถ้าเด็กได้รับการสร้างสรรค์ ปูทาง จัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยประกอบกันกับการจัดทำหลักสูตรที่ดีของโรงเรียนสถานศึกษา การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่ดีต่าง ๆ ส่งเสริมเน้นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยมีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มีการพัฒนาเด็กโดยองค์ร่วมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย มีการจัดประสบการณ์ จัดสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก พร้อมกับประเมินความสามารถของเด็ก เพื่อมุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุง วางแผน การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรและประสานความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันในการที่จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม และมีคุณภาพ ซึ่งการดำเนินงานในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยในแต่ละโรงเรียนล้วนมีผล โดยตรงต่อการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย ด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่กำลังเกิดขึ้น จึงทำให้โรงเรียนในแต่ละแห่งในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีระดับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับมาก เพื่อที่จะพัฒนาเด็กและพัฒนาการศึกษาได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศชาติสืบต่อไป และผลของการวิจัยพบว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยคือ ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย คือ ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาและการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก ในด้านการจัดการศึกษาพบว่า การจัดประสบการณ์มีการปฏิบัติสูงที่สุด แต่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีการปฏิบัติน้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนในแต่ละแห่งในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้ความสำคัญต่อการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กในวัยนี้จะมีวิธีการเรียนรู้ผ่านการจัดประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์ในวัยนี้ได้จากการจัดประสบการณ์ในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมรวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเน้นเด็กเป็นสำคัญ และจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับพีเนีย และคนอื่น ๆ (เขาวพา เชชะคุปต์ 2542 : 72 -74) ที่กล่าวถึงวิธีการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยว่า เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ด้วยวิธีการทำกิจกรรม หรือการเล่น สอดคล้องกับ บุนหา เม่นทอง (2547 : 21 - 23)

ที่กล่าวถึงวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไว้ว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดี โดยผ่านการลงมือปฏิบัติ และการเล่น ซึ่งการจัดหาประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กจะช่วยให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุที่เด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงที่กำลังซุกซน ไม่อยู่นิ่งเฉย ดังนั้นการที่เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการเล่นก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเด็กเรียนรู้จากการลงมือกระทำจากประสบการณ์ที่หลากหลาย จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นอีกแง่มุมหนึ่งที่ว่า ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย คือ ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความไม่พร้อมทั้งทางด้าน โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับ ผู้บริหาร และตัวครูผู้สอน ในการประสานการติดต่อ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ หรือการวางแผนนโยบายในเรื่องการมีส่วนร่วมของทางโรงเรียนกับ ผู้ปกครอง และชุมชน ทางด้านผู้ปกครองเกี่ยวกับข้อจำกัดทางเวลาในเรื่องเวลาในการทำงานและความเข้าใจในหลักสูตรปฐมวัยและทางด้านตัวแทนชุมชนในเรื่องข้อจำกัดทางด้านการติดต่อ หรือเวลา และความเข้าใจในหลักสูตรปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของลือชัย บุญคุ้ม (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมากทุกด้านส่วนปัญหา และอุปสรรคที่พบคือ พบว่าการประชาสัมพันธ์ สื่อสารกับผู้ปกครองมีน้อยเกินไป ควรให้มีการจัดการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการจัดหาอาคารสถานที่สื่ออุปกรณ์ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการศึกษา จากประเด็นที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยโดยรวมน่าจะเป็นผลดีต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในการประเมินคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และคุณภาพของการศึกษาปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ว่ามีข้อเด่น และข้อด้อยในส่วนใดบ้าง เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนา กำจัดจุดอ่อนต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ในระดับต่อไปให้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมีคุณภาพแต่สิ่งที่สำคัญก็คือ เด็กปฐมวัยที่ได้เข้าสู่สถานศึกษา คือ โรงเรียนเด็กก็จะมีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาความพร้อม ความสามารถ และเกิดการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้านให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภา (2546 : 2) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545 - 2559) มีนโยบายข้อหนึ่งคือ การพัฒนาคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ ได้ตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0 - 5 ปีทุกคนได้รับการพัฒนา และเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษา และการเตรียมความพร้อมในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ในการเลี้ยงดูดูแลพ่อแม่ผู้ปกครองและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภพันธุ์ ปาทาน (2548 : 25) ที่ได้สรุปหลักสำคัญในการจัดการศึกษา

ระดับปฐมวัย ไว้คือ จะต้องสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน โดยมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ให้เด็กอยู่ในที่ที่ปลอดภัย สะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกาย และพักผ่อน มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเด็ก มีของเล่นที่หลากหลาย จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้สำหรับเด็ก ซึ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้มีการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการตรงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550 - 2554) ที่เน้นการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยเป็นพื้นฐานของการศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติในโรงเรียน ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินงานด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยและนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์ มีการวางแผน การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยโรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1 – 3, รัฐบาล อนุบาล 1 – 2) ไว้อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย จะเห็นได้ว่า โรงเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้ความสำคัญในการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตร โดยหลักสูตรได้มาจาก การมีส่วนร่วมของผู้บริหารครู ผู้ปกครอง ชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องมีการประเมินและพัฒนา หลักสูตรเป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติ ปัญญาให้เด็กมีส่วนร่วม และมีความสุขในการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเล่น นอกจากนั้นควรคำนึงถึงพื้นฐานประสบการณ์เดิมและความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคลรวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ยึดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เป็นหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลีย์พันธุ์ ป่าทาน (2548 : 47) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรจะดำเนินงานในการจัดทำให้สอดคล้อง

กับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และควรมาจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เด็กมีส่วนร่วม และมีความสุขในการเรียนรู้ควบคู่ไปกับการเล่นนอกจากนั้นควรคำนึงถึงพื้นฐานประสบการณ์เดิม และความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล รวมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ

2. ด้านการการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่ามีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติในโรงเรียน ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินงานด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น ฯลฯ กิจกรรมเสรี เช่นการเล่นในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ ฯลฯ และกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ เช่น การเต้นประกอบเพลง การทำท่ากายบริหาร การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ ฯลฯ จะเห็นได้ว่าการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จะเน้นในการจัดกิจกรรมประจำวันเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนทั้งด้านวุฒิภาวะ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การแก้ปัญหาการเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหน้า มีระเบียบวินัยตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่ผู้เรียน จุดสำคัญ คือ ต้องตรงตามหลักการและขอบข่ายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งสอดคล้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2546 : 3 - 5) ซึ่งได้กล่าวถึง การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่าจะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้จักชะ คุณธรรม จริยธรรมรวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการความสนใจความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติใน โรงเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินงานด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีการจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล และการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แบ่งเป็น ภายใน และภายนอก คือสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน คือ ในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภายในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีการจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล บุคลิกภาพของครูมีการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีการจัดสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล บุคลิกภาพของครูมีความอดทนใจเย็น จะเห็นได้ว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และสภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล ซึ่งมีความสำคัญ และมีผลต่อพฤติกรรม และพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546 : 5) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน ต้องอยู่ในสถานที่ที่สนองความต้องการ และความสนใจของเด็ก ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน สภาพแวดล้อมต้องมีความสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสสอยอกกำลังกาย และพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคน จะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่า บุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรรัตน์ เบี้ยเยี่ยม (2547 : 21 - 26) ที่กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กปฐมวัย ว่ามี 3 ประเภท คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมทางบุคลากร - ครู หรือผู้ดูแลเด็กจัดเป็นสภาพแวดล้อมประเภทหนึ่ง ซึ่งล้วนแต่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น

4. ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติใน โรงเรียนด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินงานด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ทางโรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัยโรงเรียนมีการจัดหาและใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัยและโรงเรียนมีการจัดหาและใช้สื่อสนองตอบความสนใจของเด็กปฐมวัยจะเห็นได้ว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้มีความสำคัญในการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และสนองตอบตามความต้องการ สอดคล้องกับ วุฒិภาวะของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับบราวเวอร์ (Brewer 2004 : 234) ที่ได้เสนอแนวทางในการเลือกสื่อ การเรียนการสอนไว้คือเลือกสื่อการเรียนการสอนที่สามารถใช้ได้กับหลายประสบการณ์เลือกสื่อ การเรียนการสอนที่ทนทานต่อการใช้ได้กับหลายประสบการณ์ เลือกสื่อการเรียนการสอนที่ตอบสนอง กับวัตถุประสงค์หลายอย่าง และสอดคล้องกับ ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ (2549 : 36-37) ที่กล่าวถึง สื่อ การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า หลักในการจัดหา และใช้สื่อมีหลักในการพิจารณาดังนี้คือ สื่อ ต้องมีความเหมาะสมตามวัย และตามความสามารถของเด็ก สื่อต้องส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน

5. ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า มีระดับความคิดเห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติในโรงเรียนด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินงานด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีการประเมินพัฒนาการ ของเด็กด้วยวิธีการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาดรอบ ศีรษะ ฯลฯ โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยวิธีการสังเกต และโรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้มีความสำคัญในการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ปฐมวัย เพราะการประเมินพัฒนาการเป็นกระบวนการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ซึ่งมีความจำเป็น ที่จะต้องทราบว่า เด็กมีพัฒนาการในแต่ละด้านอย่างไรสามารถทำอะไรได้บ้าง และเด็กมีพัฒนาการ ในการเรียนรู้อย่างไร เพื่อให้ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้มีข้อมูลที่เชื่อถือได้ในการวางแผนการจัด ประสบการณ์ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทุกด้านซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : 37) ได้กล่าวถึงวิธีการประเมินพัฒนาการไว้ดังนี้ คือ มีการสังเกต โดยสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นรายบุคคลเพื่อต้องการทราบพัฒนาการ ของเด็ก เมื่อสังเกตพบว่ามีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่จะทำการลงบันทึกพฤติกรรมนั้น ๆ และดำเนินการ แก้ไขพฤติกรรมนั้น ๆต่อไป มีการสนทนากับเด็ก เพื่อต้องการทราบพัฒนาการทางด้านภาษา ตลอดจนความคิดของเด็กว่าเด็กทำได้ดีเพียงไร และควรที่จะดำเนินการแก้ไขอย่างไรมีการการวิเคราะห์ ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ ซึ่งเป็นการตรวจผลงาน โดยผลงานที่จะนำมาตรวจ ก็ได้แก่ ผลงานศิลปะที่เด็กทำ แล้วนำมาจัดเป็นกลุ่มตามลำดับคุณภาพของงาน มีการสัมภาษณ์ โดยการเตรียม คำถามไว้เพื่อวัดผลทางการตอบคำถามมีการใช้แบบทดสอบ โดยแบบทดสอบที่นำมาทดสอบเด็กต้องตรงกับจุดประสงค์เป็นสำคัญสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2546 : 7) ที่กล่าวถึง การประเมินการเจริญเติบโต ของเด็ก โดยวิธีการประเมินการเจริญเติบโตทำได้โดยการชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง แล้วนำไป

เปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ การวัดเส้นรอบศีรษะ ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยให้ผู้สอน รู้จักวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสาร กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ในวัยนี้อีกด้วย

6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติในโรงเรียนด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย ในภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินงาน ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ มีการติดต่อสื่อสารกับ ผู้ปกครองเป็นประจำ เพื่อพบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง และชุมชนทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ จะเห็นได้ว่า โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้ความสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545 : 32 - 34) กล่าวถึงประเด็น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยไว้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีเนื้อหาสาระ และแนวคิดที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอน และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนของผู้ปกครอง จะช่วยลดความขัดแย้ง และเป็นประโยชน์หลากหลายทั้งต่อ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู เด็ก ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง และ โรงเรียนนั้นมีทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองลงมือปฏิบัติเองจนถึงเป็นผู้รับเพียงข้อมูล ข่าวสาร วิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมให้ง่าย และสะดวกในการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีดังนี้ คือ กิจกรรมโรงเรียน กิจกรรมสานสัมพันธ์ ฯลฯ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็ก ปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยมา อภิปรายดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า

ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ครูปฐมวัยยัง ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งการจัดทำ

หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัยยังไม่สอดคล้องและครอบคลุมในความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และ ชุมชน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทางโรงเรียนอาจจะไม่ได้ประชาสัมพันธ์ หรือสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรปฐมวัย ขาดการมีส่วนร่วมของบุคคลากรในการจัดทำหลักสูตรส่วนตัวครูอาจจะมึงานวิชาการ หรือ โครงานมากเกิน ไปจนขาดการสร้างความเข้าใจในหลักสูตรปฐมวัยหรือการที่ครูผู้สอนไม่ได้จับตรงตามหลักสูตรสาขาการศึกษาปฐมวัยทำให้ขาดความเข้าใจในความต้องการ พฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เผด็จ ศรีอรุณ (2547 : 95 - 101) ที่ศึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีพบว่า ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร และการพัฒนาหลักสูตรมี การจัดทำหลักสูตรที่ไม่ครอบคลุม ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นที่กระบวนการของโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในจัดทำหลักสูตร

2. ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า ครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ทางโรงเรียนยังมีการจัดประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กที่สอน และทางโรงเรียนยังขาดการจัดประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมที่บูรณาการ ที่เป็นประสบการณ์ในรูปแบบกิจกรรมที่บูรณาการ เช่น การพาเด็กไปทัศนศึกษานอกสถานที่ อาทิ ชมวัด นั่งสมาธิ ชมสวนสาธารณะออกกำลังกาย กลางสวน ชมดนตรี การแสดง การหาความรู้ และประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชน โดยตรง การให้เด็กได้ฝึกทำอาหาร หรือขนมต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทางโรงเรียนอาจจะยังขาดบุคคลากรเฉพาะด้านสาขาการศึกษาปฐมวัยที่ตรงความรู้ความสามารถประจำโรงเรียน ขาดแคลนครูปฐมวัย และให้ครูสาขาอื่น ๆ มาสอนเด็กแทนจึงทำให้ครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ และการจัดประสบการณ์ในโรงเรียนจัดได้ไม่ครบ 100 % เพราะครูสอนคนเดียวหลายชั้นเรียน จึงเป็นปัญหามากที่จะจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัยของเด็กให้ครบใน 1 วัน การนำเด็กไปศึกษา แหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานที่ทำได้ยากมาก เนื่องจากเด็กปฐมวัยจะซุกซนตามวัย และจำนวนครูที่ควบคุมเด็กมีจำนวนน้อย จึงอาจเกิดอุบัติเหตุได้เนื่องจากดูแลไม่ทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่าปัญหา และอุปสรรคที่พบ คือ ด้านครูที่เลี้ยง หรือครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัย ทั้งด้านหลักสูตร การจัดประสบการณ์ และกิจกรรม

3. ปัญหา อุปสรรค ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งภายใน และภายนอกให้เด็กยังไม่เหมาะสม เช่น สร้างความร่มรื่น มีต้นไม้ อากาศถ่ายเทสะดวก มีมุมพักผ่อนให้เด็ก ๆ ได้วิ่งเล่นตามธรรมชาติ และมีเครื่องเล่นสนามให้เด็กปฐมวัยได้เล่น มีงบประมาณค่อนข้างน้อย และจำกัด ในการดำเนินการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งภายใน และภายนอก จึงจัดได้เพียงเล็กน้อย และเครื่องเล่นในสนามยังไม่เพียงพอ และห้องเรียนมีขนาดเล็กค่อนข้างแออัด เครื่องเล่นสนามค่อนข้างเก่าไม่เพียงพอ ไม่มีร่มหลังคาบังแดดบริเวณสนามเด็กเล่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพของอาคารสถานที่ ไม่เพียงพอต่อการจัดห้องเรียน และเนื่องจากยังมีการทะเลาะ ครูควรปลูกฝังจิตสำนึกให้นักเรียนเป็นส่วนหนึ่ง ในการช่วยจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า สื่อในการเรียนรู้ไม่เพียงพอ สื่อโดยทั่วไปสามารถหาสื่อใกล้ตัว และสื่อของจริงได้ หรือผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เองได้ แต่มีปัญหาด้านสื่อประเภท IT ไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ และมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดหาและใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และการจัดหาสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในทุกด้านไม่เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละระดับชั้นและสื่อยังไม่ค่อยมีคุณภาพเท่าที่ควร สิ้นเปลืองขาดความแข็งแรง ทนทาน ปลอดภัย และใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ ครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนมีสื่อที่จัดสรรให้สำหรับแต่ละระดับชั้นเรียนมีค่อนข้างน้อย ขาดความหลากหลาย บางอย่างครูต้องจัดหาเองด้วยงบประมาณที่จำกัด และมีการอบรมครูในการทำสื่อน้อยเกินไป

5. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย พบว่า การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเครื่องมือที่ใช้ในการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่หลากหลาย การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก ไม่เป็นไปตามสภาพความเป็นจริง และขาดการสรุปผลการประเมินให้ผู้ปกครองรับทราบ เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาเด็กต่อไป สัดส่วนจำนวนเด็กนักเรียนในชั้นเรียนกับจำนวนครูผู้สอน มีสัดส่วนไม่เหมาะสม เด็กมีจำนวนมากเกินไป ทำให้การวัด และประเมินผลเป็นรายบุคคลทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนมีการจัดกลุ่มการเรียนการสอนรวมชั้นกันคือ อนุบาล 1 2 3 รวมกัน ทำให้การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กไม่สอดคล้องกัน จำนวนเด็กนักเรียนในชั้นเรียนมีมากเกินไปไม่สอดคล้องกับอัตราส่วนจำนวนครูกับเด็กทำให้การวัดและประเมินผลเป็นรายบุคคลทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร

6. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับ โรงเรียนจึงสร้างความสัมพันธ์ค่อนข้างยาก เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างมีรายได้น้อย ผู้ปกครองบางคนไม่ค่อยเข้าใจในวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัย มักจะมีปัญหากับครูและสถานศึกษา เมื่อบุตรหลานปฏิบัติกิจกรรมได้ไม่ดีเท่าเพื่อน ๆ ไม่เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และความพร้อมของเด็ก ทำให้เป็นปัญหาสำคัญของครู และควรมีจัดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีมุมผู้ปกครอง มีสารสัมพันธ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้กับผู้เรียน ประชาสัมพันธ์ และเชิญให้เข้าร่วมกิจกรรมในการจัดงานวันสำคัญต่าง ๆ และควรมีการเชิญประชุมผู้ปกครอง ตลอดจนการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อย เทอมละ 1 ครั้ง โรงเรียนควรเชิญผู้ปกครองที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วม เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ แสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น กีฬาสี มีการร่วมแข่งขันระหว่างผู้ปกครองกับบุตรหลาน และครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทางขาดการประสานการติดต่อ สื่อสาร ประชาสัมพันธ์ หรือการวางนโยบายในเรื่องการมีส่วนร่วมของทาง โรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน ทางด้านผู้ปกครองเกี่ยวกับข้อจำกัดทางเวลาในเรื่องเวลาในการทำงาน และความเข้าใจในหลักสูตรปฐมวัย และทางด้านตัวแทนชุมชนในเรื่องข้อจำกัดทางด้านการติดต่อ หรือเวลา และความเข้าใจในหลักสูตรปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลือชัย บุญคุ้ม (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา และอุปสรรคที่พบคือ พบว่าการประชาสัมพันธ์สื่อสารกับผู้ปกครองมีน้อยเกินไป ควรให้มีการจัดการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆในการจัดหาอาคารสถานที่สื่ออุปกรณ์ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารในการจัดการศึกษา

7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ พบว่า ต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีการจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูให้มากขึ้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 มีการประชาสัมพันธ์หรือเปิดการอบรมให้กับผู้ปกครองที่สนใจเกี่ยวกับการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีความรู้เพิ่มเติม และนำไปใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงดูบุตรหลานเพื่อให้บุตรหลานมีการพัฒนาตามวัยสามารถแสดงศักยภาพของตนได้อย่างเต็มความสามารถและต้องการให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 มีการสำรวจความต้องการด้านสื่อต่าง ๆ กับโรงเรียนในเขตพื้นที่ว่าต้องการ หรือขาดแคลนสื่อประเภทใด และควรพยายามจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ทาง โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้

สำหรับเด็กปฐมวัย และต้องการที่จะพัฒนาให้มีความรู้เพิ่มเติมและนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า ปัญหาในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมคือ ในบางส่วนยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษาปฐมวัย และขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ขาดงบประมาณ ขาดความพร้อมของสถานศึกษา ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาควรที่จะให้ความสนใจ และริเริ่มโครงการแก้ปัญหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว โดยควรที่จะมีการกำหนดเป็นแผนพัฒนาไว้อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม อาจจะมีการพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายด้วยการอบรมให้ความรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลายเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามสภาพความต้องการ เพื่อคุณภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลการวิจัยได้มีแนวคิดในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพได้นั้น จะต้องจัดให้ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 4) ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 5) ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 6) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

ทั้งนี้ ทุก ๆ ด้านที่จัดต้องสอดคล้องกับพัฒนาการ และความต้องการของเด็กในวัยนี้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การดำเนินงานจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายได้นั้น ต้องมีความพร้อมทั้งด้านการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยจัดทำหลักสูตรประสานความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่าย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย มุ่งเน้นให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องจัดให้เพียงพอ สะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย ทั้งภายใน ภายนอก และบุคลิกภาพ ของครูผู้สอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ของเด็กปฐมวัย ต้องหลากหลาย และกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ต้องประเมินเป็นรายบุคคลจากสภาพความเป็นจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย อย่างสม่ำเสมอ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัยที่ ต้องประสานความร่วมมือกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีซึ่ง ทุกฝ่ายต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อเด็กเป็นหลักสำคัญ

2. ผลการวิจัยเป็นข้อมูลให้ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย ได้ทราบถึงระดับ การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชบุรี เขต 1 เช่น คุณภาพของโรงเรียนในการตัดสินใจหาสถานศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ฯลฯ

3. ผลการวิจัยเป็นข้อมูลให้ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อหาแนวทางแก้ไข พัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมให้ มีการจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้มี คุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ส่งเสริมให้สถานศึกษา หรือโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ให้ความสำคัญ และใส่ใจในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย เพราะจากผลการวิจัยพบว่ามี การปฏิบัติ ในด้านนี้น้อยที่สุด

5. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ควรส่งเสริมให้โรงเรียนมี การจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ให้ทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ควรมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริม การเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์รวม โรงเรียนควรมีการสร้างหลังคาบังแดด ฝน บริเวณสนามเด็ก เล่นให้แก่เด็กปฐมวัย ทางด้านสื่อ โรงเรียนควรจัดให้มีสื่อสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง วีดีโอ ฯลฯ โรงเรียนควรมีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของ เด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ และควรจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันเป็นประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพราะจากผลการวิจัยพบว่ามี การปฏิบัติ น้อยที่สุดในการจำแนกเป็น รายชื่อของการดำเนินงานในแต่ละด้าน

6. ผลการวิจัยเป็นประโยชน์แก่บุคลากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจในเรื่อง การพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตต่าง ๆ เพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางแก้ไข และให้การอบรมความรู้แก่กลุ่มที่ขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพร้อม และพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย ในเขตการศึกษาเขตต่าง ๆ

5. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการฝึกอบรมของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขตต่าง ๆ

6. ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และผู้ปกครองชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. การวัดและประเมินผลพัฒนาการ. กรุงเทพฯ ฯ : เอราวิณการพิมพ์, 2534.
- _____ . แนวการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- _____ . การประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539.
- _____ . รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- _____ . คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- _____ . หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- _____ . คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- _____ . การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- _____ . หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____ . คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี). กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____ . แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.
- _____ . การจัดทำหลักสูตร. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2548.
- _____ . รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550.

- กร่าง ไพรวรรณ . “ผู้เรียนเป็นสำคัญ.” วารสารปฏิรูป 4, 47 (กุมภาพันธ์, 2545) : 49 - 57.
- กรณีการ์ กลิ่นหวาน. “ผลของการจัดกิจกรรมเน้นผู้เรียน 4 แบบ ที่มีต่อการคิดแบบอเนกนัยของเด็กปฐม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2547.
- กิติมา ปรีดีดิลล . การบริหาร และการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ ฯ : อักษรภาพิพัฒน์, 2532.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. “บทบาทครูปฐมวัยในทศวรรษหน้า.” วารสารการศึกษา 1,3 (กรกฎาคม 2540) : 63 - 73.
- _____ . การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ ฯ : โชติสุขการพิมพ์, 2542.
- _____ . “ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 3, 3 (2542) : 17 - 24.
- _____ . “ความหมายของการศึกษาไทย.” วารสารการศึกษา 3, 4 (กรกฎาคม 2542) : 16
- _____ . “รู้จักนัยโรงเรียนอนุบาล.” วารสารการศึกษา 1, 3 (กรกฎาคม 2543) : 16 - 21.
- _____ . “สถานที่เลี้ยงเด็ก.” วารสารการศึกษา 4, 1 (มกราคม 2543) : 16 - 21.
- _____ . “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 5, 4 (2544) : 30 - 37.
- _____ . “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน.” วารสารการศึกษา 5, 4 (ตุลาคม 2544) : 30 - 46.
- _____ . รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท เอดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด, 2545.
- _____ . การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท เอดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด, 2545.
- _____ . การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท เอดิสัน เพรสโปรดักส์ จำกัด, 2547.
- _____ . “รูปแบบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 8, 2 (เมษายน 2547) : 34 - 43.
- _____ . “การคิด.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 9, 2 (เมษายน 2548) : 27 - 36.

- ขวัญจิรา ภู่อสังข์,จินตนา เลหาวิช และอุไรวรรณ โชติสุขณะ. “การจัดสภาพแวดล้อมสถานศึกษา
อนุบาล.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 4,3 (กรกฎาคม 2543) : 49 - 57.
- ขวัญจิรา ภู่อสังข์ และคณะ .“การคิด.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 4,3 (เมษายน 2543) : 49 - 57.
- ขวัญชัย สุลักษณ์ .“ผู้บริหารกับการศึกษาปฐมวัย.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 8, 4
(ตุลาคม 2547) : 5 - 9.
- จตุพร แสงหาญ. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวีริยาสาสน์, 2547.
- จิตตินันท์ เฉชะคุปต์ .“พัฒนาการ และการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย.” ในประมวลชุดวิชา
หลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 13 เล่มที่ 3,29. นนทบุรี
: สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2537.
- _____ . หลักสูตรและกิจกรรมเด็กวัยทารกและวัยเตาะแตะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2544.
- จิตติพร สวัสดิ์กำจรพงศ์. “การศึกษาปัญหาการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอนุบาล
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- จินตนา เหนือเกาะหวาย. “การศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหาร และครูโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด
ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย ตามมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2546.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์ และคณะ. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ . นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ถวัลย์ มาศจรัส . คู่มือการเขียน และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ชารอักษร, 2545.
- ทวีป ศิริรัสมิ. วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร, 2546.

- ทิพย์มณี เสงขาม้า. “การศึกษาสาระการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล,ปราณี สังขะตะวรินทร์ และประภาพรณ เอี่ยมสุภามิต. หลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : ภาพพิมพ์, 2546.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท วี.อินเตอร์พรีน, 2550.
- ชญ ฤทธิกุล. การเรียนรู้ที่เป็นศูนย์กลาง. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2542.
- นันทิยา รักตประจิด. “การศึกษาความต้องการในการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาปฐมวัยของกองทัพอากาศ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- นภเนตร ชรรมบวร. การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2540.
- _____. การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2544.
- _____. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- นิตยา คชภักดี. ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิ ถึง 5 ปี. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2548.
- นิตยา วิทยาภรณ์. “การพัฒนาหลักสูตรเด็กปฐมวัย.” วารสารการศึกษาปฐมวัย ฉบับปีที่ 8 (กรกฎาคม 2547) : 14 – 18.
- นิรบล มีนาเสียว. “มาตรฐานด้านผู้เรียนของเด็กปฐมวัยที่ใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสะเดาหนองไผ่ จังหวัดชัยภูมิ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- นิรมล ศราวุฒิ. “การพัฒนาหลักสูตร ครูทำได้ไม่ใช่เรื่องยาก.” วารสารวงการศึกษา ฉบับปฐมฤกษ์ (16 มกราคม 2544) : 54.
- นุติ รุ่งสว่าง. “การพัฒนาคู่มือการสร้างหลักสูตรระดับโรงเรียน สำหรับครูประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

- นุสรณ์จิต ธรรมศิริ. “การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์.” วารสารการศึกษาปฐมวัย (2547) : 45 - 51.
- นฤมล จิวแพ. “ผลการเล่นิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาหลักสูตร และการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวีริยาสาสน์, 2546.
- เบญจา แสงมะลิ และประดินันท์ อุปรมย์. การจัดห้องเรียน และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเด็กปฐมวัย ในเอกสารการสอน ชุดวิชาฝึกอบรมครู และผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1 - 15. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- _____ . สื่อการสอนกับเด็กระดับปฐมวัยศึกษา ในเอกสารการสอน ชุดวิชาสื่อการสอนระดับปฐมวัย หน่วยที่ 1 - 7. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- _____ . การพัฒนาเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : เมธีทิปส์, 2545.
- _____ . อนุบาลและเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ ฯ : ม.ป.พ., 2546.
- เบญจา วงศ์ประเสริฐ. “ความต้องการการฝึกอบรมของผู้เลี้ยงเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและโรงเรียนกลุ่มศรีนครินทร์ กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.
- บุหงา เม่นทอง. “ความเชื่อของผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทของคอมพิวเตอร์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- บุบผาสวัสดิ์ รัชชดาตะนันท์ (สวัสดิชูโต). “ทัศนะการศึกษาศึกษาปฐมวัย ปัจจัยจำเป็นสำหรับการศึกษาศึกษาปฐมวัย.” วารสารการศึกษาปฐมวัย 1,4 (ตุลาคม 2540) : 7.
- บุษบง ตันตวงศ์. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการปฐมวัยศึกษา.” ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการ และแนวคิดทางการศึกษาศึกษาปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 2 เล่มที่ 1. นนทบุรี : สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

ปัทมา คุณเวทย์วิชัย. “ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิต
ปัญญาโดยใช้สื่อ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.

เผด็จ ศรีอรุณ. “การจัดหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอราชบุรี.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

พรชัย สมพงษ์พันธ์. “การศึกษาประสิทธิภาพโครงการสิ่งแวดล้อมชุมชนที่ใช้ในโรงเรียน
ภัทรบพิตร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

เพชรสุดา กรุณาวงษ์. “ความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครนายก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

เพชรรัตน์ เบี้ยเหลี่ยม. “การศึกษาปัญหา และการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของ
มนุษย์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด).
พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

พิภพ แก้วประชา. “แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลตามมาตรฐาน
ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

พิระพร รัตนาเกียรติ. “รายงานการวิจัยผลของการบันทึกประสบการณ์วิทยาศาสตร์ที่มีผลต่อ
ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์.” วารสารการศึกษาปฐมวัย ฉบับที่ 1
(มกราคม 2549) : 67 - 76.

พัชยา โรจน์บุญถึง. “แนวโน้มนักศึกษาระดับปฐมวัยในทศวรรษหน้า.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
โท สาขาวิชาหลักสูตร และการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2543.

- พัชรี สวนแก้ว. จิตวิทยาพัฒนาการ และการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : ดวงกมลการพิมพ์, 2546.
- พันธณี วิหคโต . “การวิจัยติดตาม และประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนว
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง.” วารสารวิชาการ 5, 12
(ธันวาคม 2545) : 13.
- ภรณ์ คุรุรัต และวรรณกร รักสกุลไทย. การเรียนรู้เด็กปฐมวัย . กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- มาลี จุฑา. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แมค จำกัด, 2542.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตร และวิทยวิธีทางการ
สอน หน่วยที่ 1 - 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 5.
กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- _____ . ประมวลสาระชุดวิชาหลักการ และแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 - 8.
กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- _____ . ประมวลสาระชุดวิชาหลักการ และแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 9 - 12.
กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : กราฟฟิกส์ ดีไซน์, 2542.
- _____ . การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แมค จำกัด, 2542.
- _____ . การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : เจ้าพระยาระบบ
การพิมพ์, 2542.
- _____ . เกมและการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์,
2546.
- _____ . หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2542.
- รุ่ง แก้วแดง . ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2544.

- ราสี ทองสวัสดิ์. เข้าใจเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เจริญผล, 2526.
- _____. คู่มือนิเทศการศึกษาก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.
- _____. แนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- _____. ขอบข่ายของหลักสูตรศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา, คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการคุรุสภา, 2542.
- _____. หลักสูตรจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา. (เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการคุรุสภา, 2542.
- _____. “การจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กและการศึกษาดูงาน” โครงการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542.
- รดาอร พงษ์ศักดิ์. คู่มือพัฒนาความเสี่งผลของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เจริญผล, 2549.
- รติชน พิรัชต์. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เจริญผล, 2543.
- ลือชัย บุญคุ้ม. “การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดนครปฐม.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 .สงขลา : ภาควิชาจิตวิทยา และการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2543.
- วัลลิพันธุ์ ปาทาน. “ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2548.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2544.
- วรรณพร กาญจนภา. “การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการศึกษา และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในสถานรับเลี้ยงเด็กของกระทรวงกลาโหม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

- วาโร เฟิงส์สวัสดิ์. การวิจัยทางการศึกษาปฐมวัย. สกลนคร : โปรแกรมวิชาการวัดผลทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร, 2542.
- _____. การวิจัยการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ : โปรแกรมวิชาการวัดผลทางการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร, 2544.
- วราภรณ์ รักวิจัย. การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : ภาคหลักสูตรและ
 การสอนมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.
- วรรณาด รักสกุลไทย. คู่มือหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมวัย. กรุงเทพฯ :
 พรักหวานกราฟฟิค, 2544.
- สายสุรี จุติกุล. กระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล๊อค-
 ออฟเซ็ทการพิมพ์, 2543.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. การศึกษาปฐมวัย สร้างคน สร้างชาติ.
 กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี,
 2542.
- สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวพระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
 สำนักงานรัฐมนตรี, 2543.
- สิริมา ภิญญโณอนันตพงษ์. มิติใหม่ การสอนระดับปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : คณะครุศาสตร์
 สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2535.
- _____. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องศักยภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยใน
 ประเทศไทย. กรุงเทพฯ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2545.
- _____. การวัดและประเมินแนวใหม่:เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : ภาควิชาหลักสูตรและ
 การสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ , 2545.
- โสธร บุญเลิศ. “การศึกษาประสิทธิผลของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดบุรีรัมย์.”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.
- สมชาย เป็ยถนอม. “การบริหารจัดการศึกษาระดับอนุบาลตามความต้องการของผู้ปกครองโรงเรียน
 เทศบาล 5 วัดพระปฐมเจดีย์ สังกัดเทศบาลนครนครปฐม จังหวัดนครปฐม.”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

สันหพัฒน์ อรุณชารี. “การผลิตสื่อการเรียนและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุท้องถิ่น.”

วารสารการศึกษาปฐมวัย. (2544) : 47.

ศุภัญญา ดอกพวง. “การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนปฐมวัยต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตราชวัตรบูรณะ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ : บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2542.

_____. การจัดการศึกษาศึกษาปฐมวัยตามแนวคิด Constructivism. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ , 2547.

สุชา จันทร์เอม . จิตวิทยาพัฒนาการ: พิมพ์ครั้งที่ 4 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช , 2540.

สุชาดา วัชวุฒิ. “การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.” วารสารวิชาการ 6,7 (2546 กรกฎาคม) : 25 - 36.

สุชาดา นทีตานนท์. “ผลการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติจริงที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

สุทธภา โชติประดิษฐ์ “ครูปฐมวัยกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก.” วารสารเด็กปฐมวัย (2547 กรกฎาคม) : 8 – 13.

สุธีรักษ์ ทรงมุสิก. “สภาพการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัย สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนเหนือ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.

สันติศักดิ์ ผาผาย. “การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.

สุปราณี รื่นพิทักษ์. “การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

สุภาพร สุวรรณศรีนนท์ “บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสร้างเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในเขตบางกอกน้อย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2549.

สุภัคชัย อินทร. “ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี ในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนระดับปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

ศุมนา พาณิช. การจัดเตรียมความพร้อมเด็กเล็ก ราชบุรี : โรงเรียนราชบุรี. กรุงเทพฯ : ศรีเดชา, 2546.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สุรพล พยอมรัมย์. จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษา. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2541.

แสงเดือน นนทปารยะ. “การจัดการศึกษาแบบโรงเรียนบ้านสำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี ในสังคมไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การประเมินความต้องการจำเป็นหน่วยศึกษานิเทศก์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.

_____. แนวการจัดโรงเรียนนบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2525.

_____. แนวการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.

_____. คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การศึกษาคุณภาพที่เป็นมาตรฐานของเด็กไทยที่สังคมต้องการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. หลักการจัดอนุบาลศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2533.

_____. เอกสารแนะนำการขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. เอกสารการจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์เอราวัณ , 2542.

_____ . เอกสารประกอบการอบรมครูโรงเรียนเอกชนระดับ ก่อนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

_____ . การพัฒนาเด็กปฐมวัยตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพฯ ฯ :สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543.

_____ . การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-5 ปี) แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ :

สถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย, 2543.

_____ . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ,

2545.

_____ , แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับก่อนประถมศึกษา.

กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545.

_____ . คู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,

2546.

_____ . คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. สุขภาพอนามัยสำหรับเด็กอนุบาล : คู่มือการจัด

กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้แก่เด็ก. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,

2536.

_____ . แบบประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนชั้นอนุบาล. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์

คุรุสภา, 2536.

_____ . คู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ

: หน่วยศึกษานิเทศก์, 2546.

สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา. การปฏิบัติการศึกษา กรุงเทพฯ ฯ :

พริกหวานกราฟฟิกส์จำกัด , 2550.

สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา. นโยบาย และแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย 0 - 5 ปี พ.ศ. 2545 - 2549. กรุงเทพฯ ฯ : พริกหวานกราฟฟิกส์จำกัด , 2544.

_____. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ: สำนักนิตเทศ และพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2546.

_____. แนวทางการนำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์ (เอกสารประกอบการสัมมนา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักนิตเทศ และพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2546.

อรนุช ลิมตศิริ. กระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์เจริญผล , 2542.

เอกรินทร์ สีมหาศาล . กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ฯ : บั๊ค พอยท์, 2545.

อัญชติ ไสยวรรณ “การพัฒนาทักษะการคิดแสวงหาความรู้สำหรับเด็กปฐมวัย.” วารสารการศึกษาปฐมวัย (2543) : 7 - 18.

อัมพิกา ภูเดช. การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ฯ : ชุรุสภาลาดพร้าว, 2542.

อายุพร สาขาติ. “พฤติกรรมในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

ภาษาต่างประเทศ

- Albury,Ronald Graham. “The Development of Guiding for the Establishment and Organization of a Parish Day Nursery School .” Dissertation Abstracts International, 1977.
- Beckley. Early to school : Four Year Olds in Infant Classes. New York : Prentice - Hall, 1986.
- Beckley, William Loren. “Kindergarten Scheduling Options and Effects education, early childhood ,length of school.” Master’s Thesis M.Ed.(Education Curriculum and Instruction). Tecumseh : Graduate school Drake University, Photocopied,1986.
- Bloom,B. Stability and change in human characteristics. New York : John Wiley & Sons ,1988.
- Brewer, J.A. Introduction to early childhood education : Preschool through primary grades . Boston : Allyn and Bacon ,2004.
- Bredenkamp,S. Developmentally appropriate practice in early hildhood programs. Washington,DC : NAEYC, 1997.
- Brown,Sandra. Early to school : Four Year Olds in Infant Classes. New York : Routledge,1973.
- Buford , Juanita Faye. “Parent’s Perceptions of Early Chaildness Education.” Dissertation abstract International ,1977.
- Chang, Hui – Yung. “Parental Attudes Toward The Young Childs Use Of The Computer And Parent – Child Interaction While Uing The Computer.” Master’s thesis M.Ed., 1988.
- Culkin,L. Creativity in art with preschool children : Lecture at the MCTC Alumni meeting of the Golda Meir Mount Carmel Internationl Training Center Haifa. New York : John Wiley & Sons ,1949.
- Calkins,L.M. “Living between the lines.” Master’s thesis M.Ed., 1991.
- Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper & Row, 1970.
- DeCecco,John p. The Psychology of learning and instruction. New Jersey : Prentice - Hall,1986.
- Ferguson,George A. Statisttical Analysis in Psychology and Education. 5th ed.Tokyo : McGrow - Hill InternationalBook, 1981.
- Figueroa. The Role of Evaluation of Pre -school Children in Education Practicce. New Jersey : Prentice - Hall,1985.

- Freedman. "A Survey of Curriculum in selected Property Preschool in Sandiego Country."
Master's thesis M.Ed. , 1985.
- Good, C.V. Dictionary of education. New York and London : MC Graw - Hill
Book, 1945.
- _____. Dictionary of education 3rd ed. New York and London : MC Graw - Hill
Book, 1973.
- Gordon ,A.M. Beginning and Beyond Foundations in Early childhood Education : Nelson.
Canada : Delmar Publishers.INC, 1989.
- Gronlund , N.E. Mrasurement Of Evaluation In Teaching 6 ed . New York : Macmillan,
1990.
- Hymes, J.L. Early child education. Washington D.C. : National Association for the Education of
Young Children,1969.
- Hoy, Warm K And Miskel, Cerill. Educational Adminstration New York : Theory Research And
Practice,1991.
- Kelly ,A.V. The curriculum. : Bonhill Street. London : A SAGE publications, 1999.
- Klean ,S.B. Learning. New York : Mc Graw, 1991.
- Maslow, A. Motivation And Personality. New York : Harper. 1954
- Morrison,G.S. Fundamentals of early childhood education.2 nd ed . New Jersey : Merrill, 2000.
- Peter. A. Practical guide and early childhood planning methods and materials. Boston :
Merrill,1978.
- Piaget. J. The Original Of in Telligence In Children. Boston : Merrill , 1952.
- Sanders, Donald H. Computertoday. New York : McGraw-Hill , 1985.
- Taba, H. Curriculum Development : Theory and Practice . New York : Harcourt,
Brace and World, 1962.
- Tyler, Leona E. Tests And Measurements. 3 Ed New Jersey : Merrill, 1996.

Wane. "Kindergarten Curriculum and Programs in Lakeland Country." Master's thesis
M.Ed., 1984.

Webb, N.E.C. Quality of child care center and commitment of their caregivers. New York :
McGraw-Hill, 1989.

Udomluck. "Preschool Parent Attitudes Toward Quality Child Care Programs." Master's thesis
M.Ed., 1984.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 3371

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

31 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรภัตสร อินทรบำรุง

ด้วย นางสาวจิราพร นราศรี นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษา การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชนบุรี เขต 1” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ เครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จิตวิตร์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 3370

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

31 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์รักตวรรณ ศิริภาพร

ด้วย นางสาวจิราพร นราศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษา การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชนบุรี เขต 1” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ เครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จิตวิวัฒน์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 3369

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

31 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุทัยวรรณ ดอกพรม

ด้วย นางสาวจิราพร นราศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษา การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชนบุรี เขต 1” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ เครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จิตวิวัฒน์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 3368

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

31 พฤษภาคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์สุพัตร ประยูรหงษ์

ด้วย นางสาวจิราพร นราศรี นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษา การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชบุรี เขต 1” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ เครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสาข์ จิตวิตร์)

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รักษาราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-3424-3435, 0-3421-8788

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรภัตสร อินทรบำรุง

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร และ
วิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. อาจารย์มณี ศรีวิบูลย์

ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำสาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์รักตวรรษ ศิริภาพร

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุทัยวรรณ ดอกพรม

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

5. อาจารย์สุพัทธ ประยูรหงษ์

ตำแหน่งปัจจุบัน

ศึกษานิเทศก์ (ฝ่ายปฐมวัย)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ภาคผนวก ข

หนังสือขอตกลงเครื่องมือวิจัย

รายชื่อโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
ที่ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 2548

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

25 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

ด้วย นางสาวจิราพร นราศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษา การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชนบุรี เขต 1” มีความประสงค์จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับท่าน ครูผู้สอน และ ผู้ปกครองในหน่วยงานของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษาดังกล่าวได้ขอตกลง เครื่องมือวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788, 0-3424-3435

**รายชื่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2
ที่ขอทดลองเครื่องมือวิจัย**

1. โรงเรียนชุมชนวัดหนองโพ	อ.โพธาราม	จ.ราชบุรี
2. โรงเรียนอนุบาลโพธาราม	อ.โพธาราม	จ.ราชบุรี
3. โรงเรียนวัดคอนทราย	อ.โพธาราม	จ.ราชบุรี
4. โรงเรียนชุมชนวัดบ้านเลือก	อ.โพธาราม	จ.ราชบุรี
5. โรงเรียนวัดคอนกระเบื้อง	อ.โพธาราม	จ.ราชบุรี
6. โรงเรียนอนุบาลบางแพ	อ.บางแพ	จ.ราชบุรี
7. โรงเรียนวัดคอนใหญ่	อ.บางแพ	จ.ราชบุรี
8. โรงเรียนวัดสามัคคีธรรม	อ.บางแพ	จ.ราชบุรี
9. โรงเรียนอนุบาลบ้านโป่ง	อ.บ้านโป่ง	จ.ราชบุรี
10. โรงเรียนอนุบาลดำเนินสะดวก	อ.ดำเนินสะดวก	จ.ราชบุรี

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

**รายชื่อ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย**

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / พิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

29 มิถุนายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ชุด

ด้วย นางสาวจิราพร นราศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษา การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาราชนบุรี เขต 1” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และ ผู้ปกครองในโรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดแจ้งครูผู้สอน และผู้ปกครองทราบ เพื่อ ขอความร่วมมือในการเก็บตอบแบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-3421-8788, 0-3424-3435

โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จำนวน 127 โรงเรียน

1	โรงเรียนวัดใหญ่อ่างทอง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
2.	โรงเรียนวัดโพธิ์คก	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
3.	โรงเรียนชุมชนวัดคูบัว	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
4.	โรงเรียนวัดหนามพุงคอก	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
5.	โรงเรียนวัดทุ่งหญ้าแคมบาง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
6.	โรงเรียนวัดเจติยาราม	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
7.	โรงเรียนวัดเขาดำกฤษุขร	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
8.	โรงเรียนวัดเขาสุนทรธรรม	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
9.	โรงเรียนวัดห้วยปลาตุก	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
10.	โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
11.	โรงเรียนบ้านหนองนาแพรว	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
12.	โรงเรียน วัดน้ำพุ	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
13.	โรงเรียนอนุบาลเมืองราชบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
14.	โรงเรียนวัดแคทราย	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
15.	โรงเรียนวัดบ้านโพธิ์	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
16.	โรงเรียนวัดอรุณรัตนคีรี	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
17.	โรงเรียนวัดนาหนอง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
18.	โรงเรียนวัดห้วยหมู	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
19.	โรงเรียนวัดห้วยไผ่	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
20.	โรงเรียนวัดอรัญญิกาวาส	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
21.	โรงเรียนบ้านทุ่งน้อย	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
22.	โรงเรียนอนุบาลราชบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
23.	โรงเรียนวัดใหม่นครบาล	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
24.	โรงเรียนวัดท่าโขลง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
25.	โรงเรียนวัดโพธิ์ราษฎร์บูรณะ	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
26.	โรงเรียนวัดเกาะลอย (ชุมชน)	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
27.	โรงเรียนบ้านเขาสวนหลวง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
28.	โรงเรียนวัดโสคาประดิษฐาราม	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
29.	โรงเรียนวัดประเสริฐราษฎร์ ๑	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
30.	โรงเรียนวัดโพธิ์ราษฎร์ศรัทธาราม	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
31.	โรงเรียนวัดบ้านกล้วย	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี

โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จำนวน 127 โรงเรียน (ต่อ)

32.	โรงเรียนวัดพนินพลู	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
33.	โรงเรียนวัดหนองคาหลวง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
34.	โรงเรียนบ้านชฎาเจริญ	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
35.	โรงเรียนวัดเขาวัง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
36.	โรงเรียนวัดคอนแจง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
37.	โรงเรียนวัดคอนตะโก	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
38.	โรงเรียนวัดท้ายเมือง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
39.	โรงเรียนวัดคอนคูลง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
40.	โรงเรียนวัดห้วยตะแคง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
41.	โรงเรียน บ้านเขากรวด	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
42.	โรงเรียนวัดบางกระ	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
43.	โรงเรียนวัดบางลี่	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
44.	โรงเรียนวัดศาลเจ้า	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
45.	โรงเรียนวัดคู้งกระดิน	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
46.	โรงเรียนจันทคามวิทยา	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
47.	โรงเรียนวัดเหนือวน	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
48.	โรงเรียนวัดพิบูลทอง	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
49.	โรงเรียนวัดอัมพวัน	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
50.	โรงเรียนวัดไผ่ล้อม	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
51.	โรงเรียนวัดเกตุน้อย	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
52.	โรงเรียนวัดใหม่ราษฎร์ฯ	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
53.	โรงเรียนนาวิวิทยา	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
54.	โรงเรียนโยธินวิทยา	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
55.	โรงเรียนบูรณวิทยา	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
56.	โรงเรียนสุริยวงศ์	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
57.	โรงเรียนอนุบาลภักดิ์	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
58.	โรงเรียนพิบูลสงครามอุปถัมภ์	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
59.	โรงเรียนครุณาราชบุรี	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
60.	โรงเรียนครุณาราชบุรีสองภาษา	อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
61.	โรงเรียนอนุบาลปากท่อ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
62.	โรงเรียนวัด โศภพระเจริญ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี

โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จำนวน 127 โรงเรียน (ต่อ)

63.	โรงเรียนวัดหัวป่า	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
64.	โรงเรียนวัดคอนทราย	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
65.	โรงเรียนบ้านเขาอีसान	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
66.	โรงเรียนวัดปากท่อ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
67.	โรงเรียนวัดยางงาม	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
68.	โรงเรียนวัดวันดาว	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
69.	โรงเรียนบ้านเขาถ้ำ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
70.	โรงเรียนบ้านหนองบัวหึ่ง	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
71.	โรงเรียนบ้านไพรสะเคา	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
72.	โรงเรียนวัดหนองกระทุ่ม	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
73.	โรงเรียนวัดราษฎร์สมานฉันท์	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
74.	โรงเรียนวัดพิบูลวนาราม	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
75.	โรงเรียนบ้านพุกาย	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
76.	โรงเรียนวัดสันติการาม	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
77.	โรงเรียนบ้านหนองไผ่	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
78.	โรงเรียนบ้านหนองวัวคำ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
79.	โรงเรียนบ้านมณีลอย	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
80.	โรงเรียนบ้านพุกะตุ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
81.	โรงเรียนวัดวังมะนาว	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
82.	โรงเรียนบ้านโป่ง	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
83.	โรงเรียนบ้านเขาถ่าน	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
84.	โรงเรียนบ้านเขาช้าง	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
85.	โรงเรียนวัดโพธิศรี	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
86.	โรงเรียนชุมชนวัดทุ่งหลวง	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
87.	โรงเรียนบ้านหนองน้ำใส	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
88.	โรงเรียนบ้านเขาพระเอก	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
89.	โรงเรียนวัดสนามสุทธาวาส	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
90.	โรงเรียนบ้านห้วยยางโทน	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
91.	โรงเรียนบ้านหัวเขาจีน	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
92.	โรงเรียนบ้านหนองลิงกา	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
93.	โรงเรียนวัดสว่างอารมณ์	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี

โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จำนวน 127 โรงเรียน (ต่อ)

94.	โรงเรียนบ้านอ่างหิน	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
95.	โรงเรียน บ้านนาคอก	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
96.	โรงเรียน บ้านท่ายาง	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
97.	โรงเรียนบ้านยางคู่	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
98.	โรงเรียนบ้านห้วยศาลา	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
99.	โรงเรียนวัดวิมลวรรณคาราม	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
100.	โรงเรียนวัดป่าไก่อ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
101.	โรงเรียนบ้านบ่อตะคร้อ	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
102.	โรงเรียนบ้านไทรงาม	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
103.	โรงเรียนบ้านหินสี	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
104.	โรงเรียนสีวะรา	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
105.	โรงเรียนบ้านแม่ประจัน	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
106.	โรงเรียนไทรรัฐวิทยา	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
107.	โรงเรียนวัดหนองบัว	อำเภอปากท่อ	จังหวัดราชบุรี
108.	โรงเรียนอนุบาลวัดเพลง	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
109.	โรงเรียนเรืองวิทย์พระฤทัย	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
110.	โรงเรียนจรูญศรีวิทยาประชานุกูล	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
111.	โรงเรียนวัดเวียงทูน	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
112.	โรงเรียนบ้านปากสระ	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
113.	โรงเรียนวัดศรัทธารามภูร์	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
114.	โรงเรียนวัดเกาะศาลพระ	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
115.	โรงเรียนวัดแจ้งเจริญ	อำเภอวัดเพลง	จังหวัดราชบุรี
116.	โรงเรียนวัดนาเสมอ	อำเภोजอมบึง	จังหวัดราชบุรี
117.	โรงเรียนวัดเขาปิ่นทอง	อำเภोजอมบึง	จังหวัดราชบุรี
118.	โรงเรียนวัดสูงเนินราษฎร์ฯ	อำเภोजอมบึง	จังหวัดราชบุรี
119.	โรงเรียนวัดปากช่อง	อำเภोजอมบึง	จังหวัดราชบุรี
120.	โรงเรียนบ้านห้วยยาง	อำเภोजอมบึง	จังหวัดราชบุรี
121.	โรงเรียนอนุบาลจอมบึง	อำเภोजอมบึง	จังหวัดราชบุรี
122.	โรงเรียนรุจิรพัฒน์	อำเภอสวนผึ้ง	จังหวัดราชบุรี
123.	โรงเรียนบ้านท่ามะขาม	อำเภอสวนผึ้ง	จังหวัดราชบุรี

โรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย**จำนวน 127 โรงเรียน (ต่อ)**

124.	โรงเรียนอนุบาลสวนผึ้ง	อำเภอสวนผึ้ง	จังหวัดราชบุรี
125.	โรงเรียนอนุบาลบ้านคา	อำเภอบ้านคา	จังหวัดราชบุรี
126.	โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงบน	อำเภอบ้านคา	จังหวัดราชบุรี
127.	โรงเรียนบ้านโป่งกระทิงล่าง	อำเภอบ้านคา	จังหวัดราชบุรี

ภาคผนวก ง

ตารางค่าสถิติแสดงดัชนีความสอดคล้อง IOC

ตารางค่าสถิติค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตารางค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ตารางค่าสถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตารางค่าสถิติความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนระดับปฐมวัย

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
1. ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย								
	การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา							
1	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับ ทราบ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
2	โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ เอกสารประกอบหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนมีการศึกษานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8
6	โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่ง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และ ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนมีการจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8
8	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญโรงเรียน หรือ แผนกลยุทธ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องับสถานศึกษาได้รับทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย							
10	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
11	โรงเรียนมีการกำหนดปรัชญาการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการกำหนดภารกิจไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
15	โรงเรียนมีการกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16	โรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1 - 3, รัฐบาล อนุบาล 1 - 2) ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
17	โรงเรียนมีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/ชั้นไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
18	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านอารมณ์ - จิตใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
21	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
22	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านสติปัญญา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23	หลักสูตรสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
24	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
25	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
26	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
27	โรงเรียนมีการกำหนดสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
29	การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนมีการวางแผนการอบรมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
30	โรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8
31	การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์ โรงเรียนมีการกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	0	+1	4	0.8

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
32	โรงเรียนมีการกำหนดหน่วยการจัดการประสพการณ์ และจัดทำ แผนการจัดการประสพการณ์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	+1	+1	0	+1	+1	4	0.8
33	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพของ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
34	โรงเรียนมีการกำหนดการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
35	โรงเรียนมีการกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
36	โรงเรียนมีการมีการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
37	โรงเรียนมีการมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
38	โรงเรียนมีการมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาสรุปผล เพื่อนำมา ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. ด้านการจัดประสพการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการศึกษาหลักการ แนวทางการจัดประสพการณ์ และ การจัดกิจกรรมประจำวันจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารคู่มือการจัดประสพการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยรวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการจัดทำหน่วยการจัดการประสพการณ์ เพื่อกำหนดการจัด ประสพการณ์ในภาพรวมตลอดปีการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดทำแผนการจัด ประสพการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์ รวม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	โรงเรียนมีการจัดประสพการณ์สอดคล้องกับพัฒนาการ ตรงตาม มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนมีการจัดประสพการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีร่างกายที่ สมบูรณ์แข็งแรง	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
7	โรงเรียนมีการจัดประสพการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตใจดี มี คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดี	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
8	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีอารมณ์แจ่มใส มีความมั่นคงในอารมณ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
10	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการพัฒนา สติปัญญาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ โดยเน้น ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ที่ หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
13	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรม เคลื่อนไหว และจังหวะ เช่น การเดินประกอบเพลง การเลียนแบบ ท่าทางต่าง ๆ การทำท่ากายบริหาร การปฏิบัติตามคำสั่ง ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
14	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรม สร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์ การตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจาก กระดาษปีกหมู ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
15	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การท่องคำคล้องจอง การเล่านิทาน การร้องเพลง การศึกษานอก สถานที่ ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
16	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสรี เช่น การเล่นในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมร้านค้า ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
17	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรม กลางแจ้ง เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นทราย การเล่นน้ำ ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
18	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทเกมการศึกษา เช่น เกมจับคู่ เกมภาพตัดต่อ เกมโดมิโน ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
19	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งภายใน และ ภายนอกห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ • ภายในห้องเรียน สภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นมีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	มีห้องเรียนที่สะอาดเรียบร้อย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในสภาวะที่พอเหมาะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	ห้องเรียนปราศจากกลิ่นอันไม่พึงประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	มีการจัดมุมบทบาทสมมติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	มีการจัดมุมบล็อก หรือพลาสติกสร้างสรรค์	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
8	มีการจัดมุมหนังสือที่เหมาะสม ไม่มีเสียงรบกวน	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
9	มีการจัดมุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	มุมต่าง ๆ ในห้องเรียนมีการวางแผน และจัดการเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	สภาพห้องเรียนไม่แออัดมีขนาดเหมาะสม	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
13	วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสม กับตัวเด็ก และสามารถเคลื่อนย้ายได้ตามความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	รูปภาพ และป้ายนิเทศอยู่ในระดับสายตาของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ • ภายนอกห้องเรียน มีความสะอาดร่มรื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16	มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
17	มีสนามเด็กเล่นของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
18	มีเครื่องเล่นที่แข็งแรงใช้การได้ดี มีมั่นคง และปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19	เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และกระตุ้น พัฒนาการความสามารถของเด็กปฐมวัย	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
20	มีหลังคาบังแดด ฝน บริเวณสนามเด็กเล่น	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
21	มีที่นั่งเล่นพักผ่อน บริเวณสนามเด็กเล่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 1	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 2	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 3	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 4	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
22	มีห้องน้ำสะอาด ปราศจากกลิ่น และน้ำแข็ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23	มีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
24	สภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล ● บุคลิกภาพของครู มีบุคลิกภาพยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
25	มีความรู้ และความเข้าใจในเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
26	มีความอดทน ใจเย็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
27	เป็นแม่แบบที่ดีสำหรับเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28	แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สนองตอบความสนใจของเด็ก ปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อม ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน ร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน อารมณ์ - จิตใจ ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน สติปัญญา ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่ได้จากธรรมชาติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เป็นของจริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม และท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ และ กระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15	โรงเรียนจัดให้มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง วีดีโอ ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญที่ 5	รวม	ค่า IOC
5. ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการศึกษาทำความเข้าใจหลักการ วิธีการวัด และประเมินพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	โรงเรียนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการวางแผนในการเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านร่างกาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านอารมณ์ - จิตใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพความเป็นจริง และจบันที่พฤติกรรมของเด็กไว้เป็นหลักฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกต และการจดบันทึก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสนทนา หรือ การสัมภาษณ์ ทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการรวบรวมเพิ่มผลงานของเด็ก หรือ Portfolio	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาดรอบศีรษะ ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15	โรงเรียนมีการประเมิน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละบุคคลมากกว่าการเปรียบเทียบระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือในการวัด และประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน และหลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
17	โรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
18	โรงเรียนมีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19	โรงเรียนมีการนำผลการประเมินพัฒนาการของเด็กมาปรับใช้ในการจัดประสบการณ์ เพื่อนำมาพัฒนาเด็กต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้ช่วยฯท่านที่ 1	ผู้ช่วยฯท่านที่ 2	ผู้ช่วยฯท่านที่ 3	ผู้ช่วยฯท่านที่ 4	ผู้ช่วยฯท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมปฐมวัยพิเศษให้คำปรึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง และชุมชน ในเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ ผู้ปกครอง และชุมชนทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
5	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน ความรู้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนระดับปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความเหมาะสม และจำเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำเพื่อพบปะ สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็น ประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการจัดบุคลากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับความรู้ เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้รายงานผลเกี่ยวกับพัฒนาการ ความก้าวหน้า รวมถึงปัญหาของเด็กอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นเครือข่าย การเรียนรู้ในการจัดบรรยากาศภายในบ้าน และชุมชนให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
รวมข้อคำถามทั้งหมด = 134 ข้อ		115	134	133	133	130	645	0.96

ตารางค่าสถิติความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
สำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
1. ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย								
	การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา							
1	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับ ทราบ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
2	โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ เอกสารประกอบหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนมีการศึกษานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย	0	0	0	+1	+1	2	0.4
5	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของทุก ฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8
6	โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่ง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และ ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนมีการจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาปฐมวัย	0	0	0	0	0	0	0
8	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญโรงเรียน หรือ แผนกลยุทธ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้ ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้รับทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
	การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย							
10	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
11	โรงเรียนมีการกำหนดปรัชญาการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการกำหนดภารกิจไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
15	โรงเรียนมีการกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16	โรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1 - 3, รัฐบาล อนุบาล 1 - 2) ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
17	โรงเรียนมีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/ชั้นไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
18	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านอารมณ์ - จิตใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
21	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
22	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านสติปัญญา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23	หลักสูตรสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
24	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
25	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
26	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
27	โรงเรียนมีการกำหนดสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
29	การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนมีการวางแผนการอบรมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้	0	0	0	+1	+1	2	0.4
30	โรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	0	0	0	+1	+1	2	0.4
31	การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์ โรงเรียนมีการกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	0	0	0	0	0	0	0

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 1	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 2	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 3	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 4	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
32	โรงเรียนมีการกำหนดหน่วยการจัดการประสพการณ์ และจัดทำ แผนการจัดการประสพการณ์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	0	0	0	+1	+1	2	0.4
33	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพของ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
34	โรงเรียนมีการกำหนดการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	0	+1	0	0	+1	2	0.4
35	โรงเรียนมีการกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	0	+1	0	0	+1	2	0.4
36	โรงเรียนมีการมีการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
37	โรงเรียนมีการมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
38	โรงเรียนมีการมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาสรุปผล เพื่อนำมา ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. ด้านการจัดประสพการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการศึกษาหลักการ แนวทางการจัดประสพการณ์ และ การจัดกิจกรรมประจำวันจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546	0	+1	0	0	+1	2	0.4
2	โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารคู่มือการจัดการประสพการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยรวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	0	0	0	0	+1	1	0.2
3	โรงเรียนมีการจัดทำหน่วยการจัดการประสพการณ์ เพื่อกำหนดการจัด ประสพการณ์ในภาพรวมตลอดปีการศึกษา	0	0	0	0	+1	1	0.2
4	โรงเรียนมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดทำแผนการจัด ประสพการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์ รวม	0	0	0	0	+1	1	0.2
5	โรงเรียนมีการจัดประสพการณ์สอดคล้องกับพัฒนาการ ตรงตาม มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนมีการจัดประสพการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีร่างกายที่ สมบูรณ์แข็งแรง	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
7	โรงเรียนมีการจัดประสพการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตใจดี มี คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดี	+1	+1	+1	+1	0	4	0.8

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
8	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีอารมณ์แจ่มใส มีความมั่นคงในอารมณ์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
10	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการพัฒนา สติปัญญาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ โดยเน้น ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ที่ หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
13	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรม เคลื่อนไหว และจังหวะ เช่น การเดินประกอบเพลง การเลียนแบบ ท่าทางต่าง ๆ การทำท่ากายบริหาร การปฏิบัติตามคำสั่ง ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
14	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรม สร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์ การตัด ปะ การพิมพ์ภาพ การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจาก กระดาษปีกหมู ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
15	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การท่องคำคล้องจอง การเล่านิทาน การร้องเพลง การศึกษานอก สถานที่ ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
16	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสรี เช่น การเล่นในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมร้านค้า ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
17	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรม กลางแจ้ง เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นทราย การเล่นน้ำ ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
18	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทเกมการศึกษา เช่น เกมจับคู่ เกมภาพตัดต่อ เกมโดมิโน ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
19	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งภายใน และ ภายนอกห้องเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ • ภายในห้องเรียน สภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นมีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	มีห้องเรียนที่สะอาดเรียบร้อย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในสภาวะที่พอเหมาะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	ห้องเรียนปราศจากกลิ่นอันไม่พึงประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	มีการจัดมุมบทบาทสมมติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	มีการจัดมุมบล็อก หรือพลาสติกสร้างสรรค์	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
8	มีการจัดมุมหนังสือที่เหมาะสม ไม่มีเสียงรบกวน	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
9	มีการจัดมุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	มุมต่าง ๆ ในห้องเรียนมีการวางแผน และจัดการเป็นอย่างดี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	สภาพห้องเรียนไม่แออัดมีขนาดเหมาะสม	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
13	วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสม กับตัวเด็ก และสามารถเคลื่อนย้ายได้ตามความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	รูปภาพ และป้ายนิเทศอยู่ในระดับสายตาของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ • ภายนอกห้องเรียน มีความสะอาดร่มรื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16	มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
17	มีสนามเด็กเล่นของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
18	มีเครื่องเล่นที่แข็งแรงใช้การได้ดี มีมั่นคง และปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19	เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และกระตุ้น พัฒนาการความสามารถของเด็กปฐมวัย	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
20	มีหลังคาบังแดด ฝน บริเวณสนามเด็กเล่น	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
21	มีที่นั่งเล่นพักผ่อน บริเวณสนามเด็กเล่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
22	มีห้องน้ำสะอาด ปราศจากกลิ่น และน้ำแข็ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23	มีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
24	สภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล ● บุคลิกภาพของครู มีบุคลิกภาพยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
25	มีความรู้ และความเข้าใจในเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
26	มีความอดทน ใจเย็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
27	เป็นแม่แบบที่ดีสำหรับเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28	แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สนองตอบความสนใจของเด็ก ปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อม ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน ร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน อารมณ์ - จิตใจ ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้าน สติปัญญา ให้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่ได้จากธรรมชาติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เป็นของจริง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม และท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ และ กระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15	โรงเรียนจัดให้มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง วีดีโอ ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 1	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 2	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 3	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 4	ผู้ช่วยฯ ท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
5. ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการศึกษาทำความเข้าใจหลักการ วิธีการวัด และประเมิน พัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย	0	+1	0	0	+1	2	0.4
2	โรงเรียนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเป็น ระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการวางแผนในการเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่ เหมาะสมสำหรับใช้บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	0	+1	0	0	+1	2	0.4
4	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านร่างกาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านอารมณ์ - จิตใจ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลอย่าง สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพความเป็นจริง และจัดบันทึกพฤติกรรมของเด็กไว้เป็นหลักฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกต และ การจดบันทึก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสนทนา หรือ การสัมภาษณ์ ทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการรวบรวมเพิ่ม ผลงานของเด็ก หรือ Portfolio	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการประเมิน การเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาด รอบศีรษะ ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15	โรงเรียนมีการประเมิน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละ บุคคลมากกว่าการเปรียบเทียบระหว่างบุคคล	0	+1	0	0	+1	2	0.4
16	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือในการวัด และประเมิน พัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน และหลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ ฯลฯ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
17	โรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัยเป็นปัจจุบัน	0	+1	0	0	+1	2	0.4
18	โรงเรียนมีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19	โรงเรียนมีการนำผลจากการประเมินพัฒนาการของเด็กมาปรับใช้ใน การจัดประสบการณ์ เพื่อนำมาพัฒนาเด็กต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อ	ข้อคำถามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5	รวม	ค่า IOC
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย								
1	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศให้คำปรึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง และชุมชนในเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อ การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2	โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผน การจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ ผู้ปกครอง และชุมชนทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ	0	+1	+1	+1	+1	4	0.8
5	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน ความรู้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนระดับปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมใน การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ตามความเหมาะสม และจำเป็น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10	โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำเพื่อพบปะ สนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความ เข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11	โรงเรียนมีการจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็น ประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12	โรงเรียนมีการจัดบุคลากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับทราบ เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
13	โรงเรียนมีการกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้รายงานผลเกี่ยวกับพัฒนาการ ความก้าวหน้า รวมถึงปัญหาของเด็กอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นเครือข่าย การเรียนรู้ในการจัดบรรยากาศภายในบ้าน และชุมชนให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
รวมข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด = 118 ข้อ		99	118	118	118	116	569	0.96

ค่าความเชื่อมั่น (RELIABILITY) ของแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

และ

ครูผู้สอนระดับปฐมวัย

การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ค่าความเชื่อมั่น (RELIABILITY) ของแบบสอบถาม
ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	.9645
ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.8579
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9337
ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9075
ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9652
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	.9219

ค่าความเชื่อมั่น (RELIABILITY) ของแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย

การดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียน ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1	ค่าความเชื่อมั่น (RELIABILITY) ของแบบสอบถาม
ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	.9646
ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.8158
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9527
ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9306
ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	.9828
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย	.9277

ตารางค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วย
พัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1

ข้อ	รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
1. ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย				
****หมายเหตุ**** ข้อคำถามข้อ 3, 7, 29, 30, 31, 32, 34, 35 **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**				
<u>การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา</u>		3.82	0.66	มาก
1	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ	3.54	0.74	มาก
2	โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	3.64	0.70	มาก
3	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเอกสารประกอบหลักสูตร **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.80	0.56	มาก
4	โรงเรียนมีการศึกษานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.80	0.66	มาก
5	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาปฐมวัย	3.80	0.60	มาก
6	โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และ ชุมชน	4.07	0.62	มาก
7	โรงเรียนมีการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครอง ไม่ต้องตอบ**	3.93	0.70	มาก
8	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญ โรงเรียน หรือแผนกลยุทธ์	3.94	0.66	มาก
9	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้ผู้ปกครอง ชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาได้รับทราบ	3.83	0.69	มาก
<u>การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย</u>		3.99	0.57	มาก
10	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.90	0.66	มาก
11	โรงเรียนมีการกำหนดปรัชญาการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	3.85	0.66	มาก
12	โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย	4.03	0.62	มาก
13	โรงเรียนมีการกำหนดภารกิจไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัย	3.93	0.68	มาก
14	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	3.97	0.58	มาก
15	โรงเรียนมีการกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.03	0.54	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
16	โรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1 - 3, รัฐบาล อนุบาล 1 - 2) ไว้ อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.14	0.53	มาก
17	โรงเรียนมีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/ชั้นไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.04	0.50	มาก
18	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.16	0.60	มาก
19	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน ทางด้านร่างกาย	4.06	0.50	มาก
20	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน ทางด้านอารมณ์ - จิตใจ	4.06	0.54	มาก
21	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน ทางด้านสังคม	4.06	0.53	มาก
22	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน ทางด้านสติปัญญา	4.06	0.55	มาก
23	หลักสูตรสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ	3.87	0.75	มาก
24	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก	3.94	0.44	มาก
25	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น	3.84	0.46	มาก
26	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	4.05	0.51	มาก
27	โรงเรียนมีการกำหนดสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และ สอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	3.89	0.64	มาก
28	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	3.90	0.57	มาก
การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย		3.82	0.69	มาก
*29	โรงเรียนมีการวางแผนการอบรมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ไปใช้ **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.92	0.68	มาก
*30	โรงเรียนมีการวางแผนการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.72	0.69	มาก
การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์		3.95	0.60	มาก
*31	โรงเรียนมีการกำหนดควับงชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.87	0.61	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
*32	โรงเรียนมีการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ และจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	4.02	0.59	มาก
การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย		3.76	0.68	มาก
33	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย	3.72	0.67	มาก
*34	โรงเรียนมีการกำหนดการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.78	0.67	มาก
*35	โรงเรียนมีการกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมิน คุณภาพ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.74	0.68	มาก
36	โรงเรียนมีการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.75	0.67	มาก
37	โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพ หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.78	0.70	มาก
38	โรงเรียนมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาสรุปผล เพื่อนำมาปรับปรุง และพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย	3.80	0.70	มาก
รวม		3.87	0.64	มาก
2. ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย				
****หมายเหตุ**** ข้อคำถามข้อ 1, 2, 3, 4 **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**				
1	โรงเรียนมีการศึกษาหลักการ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรม ประจำวันจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	4.05	0.55	มาก
2	โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารคู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.99	0.45	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดทำหน่วยการจัดประสบการณ์ เพื่อกำหนดการจัดประสบการณ์ใน ภาพรวมตลอดปีการศึกษา **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	4.01	0.50	มาก
4	โรงเรียนมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริม พัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์รวม **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.90	0.59	มาก
5	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์สอดคล้องกับพัฒนาการตรงตามมาตรฐานคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย	4.03	0.54	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
6	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง	4.08	0.49	มาก
7	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีจิตใจดี มีคุณธรรม จริยธรรม และ จิตสำนึกที่ดี	4.12	0.56	มาก
8	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีอารมณ์แจ่มใส มีความมั่นคงใน อารมณ์	4.08	0.54	มาก
9	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และอยู่ ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้	4.03	0.50	มาก
10	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีการพัฒนาสติปัญญาเพื่อให้เกิด การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย	4.00	0.48	มาก
11	โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ จริง	4.01	0.47	มาก
12	โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความ แตกต่างของเด็ก	3.98	0.45	มาก
13	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ เช่น การเดินประกอบเพลง การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ การทำท่ากายบริหาร การปฏิบัติตามคำสั่ง ฯลฯ	4.17	0.73	มาก
14	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การวาด ภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์ การคิด - ประ การพิมพ์ภาพ การเล่นพลาสติก สร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหุ้ม ฯลฯ	4.26	0.60	มาก
15	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การท่องคำคล้องจอง การเล่านิทาน การร้องเพลง การศึกษา นอกสถานที่ ฯลฯ	3.97	0.57	มาก
16	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสรี เช่นการเล่นในมุม ประสบการณ์ต่าง ๆ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมร้านค้า ฯลฯ	4.18	0.67	มาก
17	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การเล่นเครื่อง เล่นสนาม เล่นทราย การเล่นน้ำ ฯลฯ	4.01	0.62	มาก
18	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทเกมการศึกษา เช่น เกมจับคู่ เกมภาพ ตัดต่อ เกมโดมิโน ฯลฯ	3.90	0.69	มาก
19	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียน	4.00	0.53	มาก
20	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล	4.04	0.48	มาก
	รวม	4.04	0.55	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย				
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ		3.73	0.72	มาก
• ภายในห้องเรียน		3.90	0.60	มาก
1	สภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นมีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย	3.91	0.52	มาก
2	มีห้องเรียนที่สะอาดเรียบร้อย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน	4.06	0.56	มาก
3	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก	4.08	0.54	มาก
4	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในสภาวะที่พอเหมาะ	4.14	0.51	มาก
5	ห้องเรียนปราศจากกลิ่นอันไม่พึงประสงค์	3.98	0.47	มาก
6	มีการจัดมุมบทบาทสมมติ	3.91	0.54	มาก
7	มีการจัดมุมบล็อก หรือพลาสติกสร้างสรรค์	3.95	0.65	มาก
8	มีการจัดมุมหนังสือที่เหมาะสม ไม่มีเสียงรบกวน	3.77	0.68	มาก
9	มีการจัดมุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา	3.63	0.72	มาก
10	มุมต่าง ๆ ในห้องเรียนมีการวางแผน และจัดการเป็นอย่างดี	3.84	0.63	มาก
11	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ	3.90	0.6	มาก
12	สภาพห้องเรียนไม่แออัดมีขนาดเหมาะสม	3.92	0.69	มาก
13	วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก และ สามารถเคลื่อนย้ายได้ตามความเหมาะสม	3.78	0.69	มาก
14	รูปภาพ และป้ายนิเทศอยู่ในระดับสายตาของเด็ก	3.72	0.56	มาก
• ภายนอกห้องเรียน		3.55	0.83	มาก
15	มีความสะอาดร่มรื่น	4.05	0.63	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
16	มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอกไม้ประดับสวยงาม	3.88	0.77	มาก
17	มีสนามเด็กเล่นของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ	3.53	0.90	มาก
18	มีเครื่องเล่นที่แข็งแรงใช้การได้ดี บันดง และปลอดภัย	3.55	0.86	มาก
19	เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และกระตุ้นพัฒนาการความสามารถของเด็กปฐมวัย	3.54	0.92	มาก
20	มีหลังคาบังแดด ฝน บริเวณสนามเด็กเล่น	2.72	1.10	ปานกลาง
21	มีที่นั่งเล่นพักผ่อน บริเวณสนามเด็กเล่น	3.35	0.78	ปานกลาง
22	มีห้องน้ำสะอาด ปราศจากกลิ่น และน้ำขัง	3.45	0.79	ปานกลาง
23	มีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอย่างเพียงพอ	3.43	0.70	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล		4.04	0.56	มาก
• <u>บุคลิกภาพของครู</u>		4.04	0.56	มาก
24	มีบุคลิกภาพยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ	3.94	0.52	มาก
25	มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	4.03	0.61	มาก
26	มีความอดทน ใจเย็น	4.09	0.56	มาก
27	เป็นแม่แบบที่ดีสำหรับเด็ก	4.01	0.49	มาก
28	แต่งกายสุภาพเรียบร้อย	4.13	0.61	มาก
รวม		3.89	0.64	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
4. ด้านการจัดการ และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย				
1	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย	3.93	0.62	มาก
2	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สนองตอบความสนใจของเด็กปฐมวัย	3.92	0.59	มาก
3	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อเสริมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย	3.92	0.63	มาก
4	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย	3.95	0.61	มาก
5	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ - จิตใจ ให้แก่เด็กปฐมวัย	3.88	0.56	มาก
6	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมให้แก่เด็กปฐมวัย	3.86	0.57	มาก
7	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ให้แก่เด็กปฐมวัย	3.87	0.60	มาก
8	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่ได้จากธรรมชาติ	3.77	0.61	มาก
9	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เป็นของจริง	3.83	0.57	มาก
10	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก	3.90	0.49	มาก
11	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม และท้องถิ่น	3.75	0.64	มาก
12	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน	3.86	0.58	มาก
13	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ และกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเด็ก	3.85	0.62	มาก
14	โรงเรียนมีการจัดหา และใช้สื่อที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.67	0.71	มาก
15	โรงเรียนจัดให้มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง วีซีดี ไอ ฯลฯ	3.56	0.97	มาก
	รวม	3.83	0.62	มาก
5. ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย				
****หมายเหตุ**** ข้อคำถามข้อ 1, 3, 15, 17 **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**				
1	โรงเรียนมีการศึกษาทำความเข้าใจหลักการ วิธีการวัด และประเมินพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.93	0.61	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
2	โรงเรียนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบ	3.85	0.59	มาก
3	โรงเรียนมีการวางแผนในการเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.87	0.65	มาก
4	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านร่างกาย	3.93	0.53	มาก
5	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านอารมณ์ - จิตใจ	3.92	0.55	มาก
6	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสังคม	3.79	0.57	มาก
7	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา	3.98	0.56	มาก
8	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนืองตลอดปี	3.86	0.74	มาก
9	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพความเป็นจริง และจดบันทึก พฤติกรรมของเด็กไว้เป็นหลักฐาน	3.91	0.72	มาก
10	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.83	0.78	มาก
11	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกต	3.93	0.76	มาก
12	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสนทนา หรือการสัมภาษณ์ ทั้งเป็น กลุ่ม และรายบุคคล	3.91	0.67	มาก
13	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการรวบรวมเพิ่มผลงานของเด็ก หรือ Portfolio	3.87	0.55	มาก
14	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาดรอบศีรษะ ฯลฯ	4.03	0.81	มาก
*15	โรงเรียนมีการประเมินโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละบุคคลมากกว่าการ เปรียบเทียบระหว่างบุคคล **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.94	0.77	มาก
16	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือในการวัด และประเมินพัฒนาการของเด็กครบ ทุกด้าน และหลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ ฯลฯ	3.77	0.69	มาก
*17	โรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นปัจจุบัน **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**	3.96	0.78	มาก
18	โรงเรียนมีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครอง ทราบอย่าง ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	3.69	0.55	มาก
19	โรงเรียนมีการนำผลจากการประเมินพัฒนาการของเด็กมาปรับใช้ในการจัด ประสบการณ์ เพื่อนำมาพัฒนาเด็กต่อไป	3.82	0.54	มาก
	รวม	3.88	0.65	มาก
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย				
1	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศให้คำปรึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับ ผู้ปกครอง และชุมชนในเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์ รวม	3.65	0.72	มาก

ข้อ	รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ
2	โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	3.56	0.75	มาก
3	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง และชุมชน ทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.66	0.75	มาก
4	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ	3.94	0.70	มาก
5	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย	3.46	0.76	ปานกลาง
6	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ให้ผู้เรียนระดับปฐมวัย	3.42	0.76	ปานกลาง
7	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวัด และประเมิน พัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.39	0.74	ปานกลาง
8	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย	3.44	0.66	ปานกลาง
9	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ความเหมาะสม และจำเป็น	3.65	0.71	มาก
10	โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำเพื่อพบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับ พัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก	3.80	0.66	มาก
11	โรงเรียนมีการจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	3.01	0.92	ปานกลาง
12	โรงเรียนมีการจัดบุคลากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ปกครอง และชุมชน ได้รับทราบ เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.35	0.80	ปานกลาง
13	โรงเรียนมีการกระตุ้นให้ผู้ปกครอง ได้รายงานผลเกี่ยวกับพัฒนาการความก้าวหน้า รวมถึงปัญหาของเด็กอย่างสม่ำเสมอ	3.60	0.73	มาก
14	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัด บรรยากาศภายในบ้าน และชุมชน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	3.43	0.78	ปานกลาง
	รวม	3.53	0.75	มาก

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย
ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาาระดับของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย และเพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรีเขต 1 ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อนำผลของการวิจัยไปเป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการในการศึกษา สํารวจ ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพของการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลของการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะนำเสนอในภาพรวม จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด และผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับ

2. แบบสอบถามเรื่องการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 4) ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 5) ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถาม และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

นางสาวจิราพร นราศรี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

***** หมายเหตุ ***** แบบสอบถามชุดที่ 1 มี 134 ข้อ และแบบสอบถามชุดที่ 2 มี 118 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อในรายละเอียดเกี่ยวกับตัวท่านโดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงใน และ
เติมข้อความลงในช่องว่างตามสภาพความเป็นจริง (กรุณาตอบทุกข้อ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

☐ อำเภอ เมือง	☐ อำเภอ ปากท่อ	☐ อำเภอ วัดเพลง
☐ อำเภอ จอมบึง	☐ อำเภอ สวนผึ้ง	☐ อำเภอ บ้านคา

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 30 ปี 31 – 45 ปี
 46 – 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. ตำแหน่งหน้าที่

- ผู้บริหารสถานศึกษา
 ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา
 ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา

4. ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

5. ขนาดของโรงเรียน

- ขนาดเล็ก (ต่ำกว่า 120 คน)
 ขนาดกลาง (120 - 600 คน)
 ขนาดใหญ่ (มากกว่า 600 คน)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวนเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย
- 2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 4) ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 5) ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
- 6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของ
โรงเรียนที่ท่านเกี่ยวข้อง โดยขีดเครื่องหมาย ลงใน การปฏิบัติที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย						
****หมายเหตุ**** ข้อคำถามข้อ 3, 7, 29, 30, 31, 32, 34, 35 **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**						
1	<u>การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา</u> โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับความรู้ของหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับ ทราบ					
2	โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง/ประชุมปฏิบัติการ เพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
3	โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ เอกสารประกอบหลักสูตร **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
4	โรงเรียนมีการศึกษานโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาค ปฐมวัย					
5	โรงเรียนมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย					
6	โรงเรียนมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่ง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และ ชุมชน					
7	โรงเรียนมีการจัดทำระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	โรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ธรรมนูญโรงเรียน หรือ แผนกลยุทธ์					
9	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาได้รับทราบ					
10	<u>การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย</u> โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
11	โรงเรียนมีการกำหนดปรัชญาการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
12	โรงเรียนมีการกำหนดควมวิสัยทัศน์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
13	โรงเรียนมีการกำหนดภารกิจไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
14	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
15	โรงเรียนมีการกำหนดค่านิยม และสภาพที่พึงประสงค์ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
16	โรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาเรียน (เอกชน อนุบาล 1 - 3, รัฐบาล อนุบาล 1 - 2) ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
17	โรงเรียนมีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี/ชั้น ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
18	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
19	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านร่างกาย					
20	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านอารมณ์ - จิตใจ					
21	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านสังคม					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22	โรงเรียนมีการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมในหลักสูตรสอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนทางด้านสติปัญญา					
23	หลักสูตรสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ					
24	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับธรรมชาติในการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก					
25	หลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น					
26	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
27	โรงเรียนมีการกำหนดสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
28	โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการประเมินพัฒนาการ ไว้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
	การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
*29	โรงเรียนมีการมีการวางแผนการอบรมบุคลากรในการนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยไปใช้ **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
*30	โรงเรียนมีการมีการวางแผนการนิเทศ และติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
	การนำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสู่แผนการจัดประสบการณ์					
*31	โรงเรียนมีการกำหนดตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
*32	โรงเรียนมีการกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์ และจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
33	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
*34	โรงเรียนมีการกำหนดการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมิน คุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
*35	โรงเรียนมีการกำหนดเครื่องมือในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมิน คุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
36	โรงเรียนมีการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพของหลักสูตร สถานศึกษาปฐมวัย					
37	โรงเรียนมีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
38	โรงเรียนมีการนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศมาสรุปผล เพื่อนำมา ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย					
2. ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย						
****หมายเหตุ**** ข้อคำถามข้อ 1, 2, 3, 4 **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**						
1	โรงเรียนมีการศึกษาหลักการ แนวทางการจัดประสบการณ์ และ การจัดกิจกรรมประจำวันจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
2	โรงเรียนมีการศึกษาเอกสารคู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัยรวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
3	โรงเรียนมีการจัดทำหน่วยการจัดประสบการณ์ เพื่อกำหนดการ จัดประสบการณ์ในภาพรวมตลอดปีการศึกษา **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
4	โรงเรียนมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กอย่างเป็นองค์ รวม **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
5	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์สอดคล้องกับพัฒนาการตรงตาม มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย					
6	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีร่างกายที่ สมบูรณ์แข็งแรง					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตใจดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกที่ดี					
8	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีอารมณ์แจ่มใส มีความมั่นคงในอารมณ์					
10	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีการพัฒนาสติปัญญาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย					
11	โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง					
12	โรงเรียนส่งเสริม และสนับสนุนการจัดประสบการณ์ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก					
13	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมการเคลื่อนไหว และจังหวะ เช่น การเดินประกอบเพลง การเลียนแบบท่าทางต่าง ๆ การทำท่ากายบริหาร การปฏิบัติตามคำสั่ง ฯลฯ					
14	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมสร้างสรรค์ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การประดิษฐ์ การตัด - ปะ การพิมพ์ภาพ การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปึกหมุด ฯลฯ					
15	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การท่องคำคล้องจอง การเล่านิทาน การร้องเพลง การศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ					
16	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมเสรี เช่นการเล่นในมุมประสบการณ์ต่าง ๆ มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมบ้าน มุมร้านค้า ฯลฯ					
17	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม เล่นทราย การเล่นน้ำ ฯลฯ					
18	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประเภทเกมการศึกษา เช่น เกมจับคู่ เกมภาพตัดต่อ เกมโดมิโน ฯลฯ					
19	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20	โรงเรียนมีการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล					
3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย						
	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ					
	• ภายในห้องเรียน					
1	สภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นมีความสอดคล้อง และสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย					
2	มีห้องเรียนที่สะอาดเรียบร้อย เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอน					
3	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
4	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพออยู่ในสภาวะที่พอเหมาะ					
5	ห้องเรียนปราศจากกลิ่นอันไม่พึงประสงค์					
6	มีการจัดมุมบทบาทสมมติ					
7	มีการจัดมุมบล็อก หรือพลาสติกสร้างสรรค์					
8	มีการจัดมุมหนังสือที่เหมาะสม ไม่มีเสียงรบกวน					
9	มีการจัดมุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติศึกษา					
10	มุมต่าง ๆ ในห้องเรียนมีการวางแผน และจัดการเป็นอย่างดี					
11	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการทำกิจกรรมต่าง ๆ					
12	สภาพห้องเรียน ไม่แออัดมีขนาดเหมาะสม					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13	วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก และสามารถเคลื่อนย้ายได้ตามความเหมาะสม					
14	รูปภาพ และป้ายนิเทศอยู่ในระดับสายตาของเด็ก					
	สภาพแวดล้อมทางกายภาพ					
	● ภายนอกห้องเรียน					
15	มีความสะอาดร่มรื่น					
16	มีการตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วยไม้ดอก ไม้ประดับสวยงาม					
17	มีสนามเด็กเล่นของเด็กปฐมวัยโดยเฉพาะ					
18	มีเครื่องเล่นที่แข็งแรงใช้การได้ดี มั่นคง และปลอดภัย					
19	เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก และกระตุ้นพัฒนาการความสามารถของเด็กปฐมวัย					
20	มีหลังคาบังแดด ฝน สำหรับสนามเด็กเล่น					
21	มีที่นั่งเล่นพักผ่อน บริเวณสนามเด็กเล่น					
22	มีห้องน้ำสะอาด ปราศจากกลิ่น และน้ำขัง					
23	มีพื้นที่ให้เด็กได้เล่นอย่างเพียงพอ					
	สภาพแวดล้อมทางตัวบุคคล					
	● บุคลิกภาพของครู					
24	มีบุคลิกภาพยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ					
25	มีความรู้ และความเข้าใจในเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย					
26	มีความอดทน ใจเย็น					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
27	เป็นแม่แบบที่ดีสำหรับเด็ก					
28	แต่งกายสุภาพเรียบร้อย					
4. ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย						
1	จัดหา และใช้สื่อที่เหมาะสมกับวัยของเด็กปฐมวัย					
2	จัดหา และใช้สื่อที่สนองตอบความสนใจของเด็กปฐมวัย					
3	จัดหา และใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัย					
4	จัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายให้แก่เด็กปฐมวัย					
5	จัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ - จิตใจให้แก่เด็กปฐมวัย					
6	จัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม ให้แก่เด็กปฐมวัย					
7	จัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ให้แก่เด็กปฐมวัย					
8	จัดหา และใช้สื่อที่ได้จากธรรมชาติ					
9	จัดหา และใช้สื่อที่เป็นของจริง					
10	จัดหา และใช้สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก					
11	จัดหา และใช้สื่อที่สะท้อนวัฒนธรรม และท้องถิ่น					
12	จัดหา และใช้สื่อที่มีความปลอดภัย แข็งแรง ทนทาน					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13	จัดหา และใช้สื่อที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ และกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 ของเด็ก					
14	จัดหา และใช้สื่อที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
15	มีสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียน เช่น โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องเสียง วีดีโอ ฯลฯ					
5. ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย						
****หมายเหตุ**** ข้อคำถามข้อ 1, 3, 15, 17 <u>**ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**</u>						
1	โรงเรียนมีการศึกษาทำความเข้าใจหลักการ วิธีการวัด และประเมินพัฒนาการเด็กให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
2	โรงเรียนมีการวางแผนการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบ					
3	โรงเรียนมีการวางแผนในการเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึก และประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
4	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านร่างกาย					
5	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านอารมณ์ - จิตใจ					
6	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสังคม					
7	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา					
8	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี					
9	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพความเป็นจริง และจัดบันทึกพฤติกรรมของเด็กไว้เป็นหลักฐาน					
10	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการที่หลากหลาย					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสังเกต					
12	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการสนทนา หรือ การสัมภาษณ์ ทั้งเป็นกลุ่ม และรายบุคคล					
13	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการรวบรวมเพิ่ม ผลงานของเด็ก หรือ Portfolio					
14	โรงเรียนมีการประเมินพัฒนาการของเด็กด้วยวิธีการประเมิน การเจริญเติบโตของเด็ก เช่น การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดขนาด รอบศีรษะ ฯลฯ					
*15	โรงเรียนมีการประเมินโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละบุคคลมากกว่าการเปรียบเทียบระหว่างบุคคล **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
16	โรงเรียนส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือในการวัด และประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน และหลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ ฯลฯ					
*17	โรงเรียนมีการทำเอกสาร หลักฐานการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเป็นปัจจุบัน **ผู้ปกครองไม่ต้องตอบ**					
18	โรงเรียนมีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครอง ทราบอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ					
19	โรงเรียนมีการนำผลจากการประเมินพัฒนาการของเด็กมาปรับใช้ในการจัดประสบการณ์ เพื่อนำมาพัฒนาเด็กต่อไป					
6. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย						
1	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมปฐมนิเทศให้คำปรึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง และชุมชนในเรื่องการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวม					
2	โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์					

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีการปฏิบัติ ในโรงเรียนของท่าน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3	โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง และชุมชนทราบผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ					
4	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การแข่งขัน ฯลฯ					
5	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เข้ามาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็กปฐมวัย					
6	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนระดับปฐมวัย					
7	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวัด และการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย					
8	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย					
9	โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร เพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยตามความเหมาะสม และจำเป็น					
10	โรงเรียนมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำเพื่อพบปะสนทนาพูดคุยเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็ก					
11	โรงเรียนมีการจัดทำสารสัมพันธ์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง					
12	โรงเรียนมีการจัดบุคลากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ เพื่อร่วมกันพัฒนาเด็กปฐมวัย					
13	โรงเรียนมีการกระตุ้นให้ผู้ปกครอง ได้รายงานผลเกี่ยวกับพัฒนาการความก้าวหน้า รวมถึงปัญหาของเด็กอย่างสม่ำเสมอ					
14	โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ในการจัดบรรยากาศภายในบ้าน และชุมชน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย					

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของโรงเรียนที่ท่านเกี่ยวข้องในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 1

1) ด้านการจัดทำ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

.....

.....

2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

.....

.....

3) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

.....

.....

4) ด้านการจัดหา และใช้สื่อเพื่อส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

.....

.....

5) ด้านการวัด และประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

.....

.....

6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาปฐมวัย

.....

.....

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก จ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ - นามสกุล	น.ส.คารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์
วุฒิการศึกษา	กศ.ค. (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ตำแหน่งปัจจุบัน	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (ระดับ 9)
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ถ. ไกรเพชร ต. หน้าเมือง อ. เมือง จ. ราชบุรี 70000
ที่อยู่	99/19 หมู่ 1 ต. บ้านไร่ อ. เมือง จ. ราชบุรี 70000

ประสบการณ์ (เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา)

- รับผิดชอบงานดำเนินการศึกษาปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร การจัดประสบการณ์ การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
- วิทยากรด้านการศึกษาปฐมวัยในระดับเขตตรวจราชการ ระดับเขตการศึกษาของหน่วยงานราชการ องค์กร และเอกชน
- ดำเนินงานการวิจัย และพัฒนาด้านการศึกษาปฐมวัยตั้งแต่ อดีต – ปัจจุบัน

ผลงานทางวิชาการ

- บทความในวารสารการศึกษาค่าง ๆ เช่น วารสารการศึกษาปฐมวัย วารสารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ฯลฯ
- คณะกรรมการในการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยของสพช. ,สพฐ. เช่น การจัดหลักสูตร การจัดประสบการณ์ความรู้สู่ผู้ปกครอง คู่มือครู ฯลฯ
- งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัย เช่น
 1. การศึกษาการดำเนินงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1
 2. การพัฒนาชุดการศึกษาด้วยตนเอง เรื่อง การจัดการในชั้นเรียนของครูอนุบาลศึกษา
 3. ผลการจัดกิจกรรมด้วยการเล่านิทานเพื่อควมมีวินัยในตนเองของครูปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวจิราพร นราศรี
ที่อยู่	256/619 ซอยไทย - ราษฎร์ ถนนมนตรีสุริยวงศ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนารีวิทยา จังหวัดราชบุรี
พ.ศ. 2543	สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ) วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2550	สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม) สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร